

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

πρὸς τὸν «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ»

διὰ τὰ «ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ»

«...Ἡ ὑψ' ἡμῶν ἀναληφθεῖσα ἐκδοτικὴ προσπάθεια πολλὰς θὰ φέρῃ ὠφελείας εἰς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐνισχύσῃ ἡμᾶς διὰ τὴν ἀλοκλήρωσιν τοῦ ἔργου».

Ἄριθ. Πρωτ. 69/Τ.Ε./1336/1972

ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ

ΤΟΜΟΣ 51

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΕΣΙΝ ΟΜΙΛΙΑΙ ΕΒ'—ΕΖ'

Κείμενον: B. de Montfaucon

Μετάφρασις - Σκόλια
(ΟΜΙΑ. ΕΒ')

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
ΚΑΛΛΙΟΠΗΣ Ι. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

θεολόγων
ΚΥΡΙΑΚΟΥ Γ. ΡΟΥΜΠΗ (ΟΜΙΑ. ΕΓ'—ΕΔ')

θεολόγου - φιλολόγου

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ι. ΝΙΚΑ (ΟΜΙΑ. ΕΕ'—ΕΖ')

θεολόγου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΒ'	9 (107)*
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΓ'	24 (123)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΔ'	38 (136)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΕ'	62 (159)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΣΤ'	76 (173)
Εἰς τὴν Γένεσιν ὁμιλία ΕΖ'	88 (185)
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	107

* Οἱ ἐντός παρενθέσεων ἀριθμοὶ παραπέμπουσι εἰς τὰς ἀντιστοιχίας σελίδας τοῦ κειμένου.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ ΕΣΗΚΟΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

«ΚΑΙ ΕΙΔΕΝ Ο ΙΟΥΔΑΣ ΤΗΝ ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΕΝΟΣ ΧΑΝΑΝΑΙΟΥ, ἢ ΟΠΟΙΑ
 ἸΝΟΜΑΖΕΤΟ ΣΑΡΑ ΚΑΙ ΕΛΑΒΕ ΑΥΤΗΝ ΩΣ ΣΥΖΥΓΙΟΝ ΚΑΙ ΗΜΕΝ ΕΙΣ
 ΣΙΝΑΦΕΙΑΝ ΜΕΤ' ΑΥΤΗΣ, ΑΦΟΥ ΔΕ ΑΥΤΗ ΕΜΕΙΝΕΝ ΕΡΚΤΟΣ ΕΓΕ-
 ΝΗΣΕ ΥΙΟΝ ΚΑΙ ἸΝΟΜΑΣΕ ΑΥΤΟΝ ΗΡ». 7

591 Α Ἄρκετά μᾶς εἰδοῦσα προηγουμένως ἡ ἱστορία τοῦ Ἰωσήφ τὴν θλάθην, τὴν ὅποιαν προξενεῖ ὁ φθόνος καὶ πῶς τὸ καταστροφικὸν τοῦτο πάθος φέρεται πρῶτον τὴν ψυχὴν τοῦ τῷ γενναῖ. Καὶ εἰδοῦσα ὅτι ὄντων οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ κατελήφθησαν ἀπὸ τὸ πάθος αὐτὸ καὶ τὴν συγγένειαν ἐξέχασαν καὶ ἔδειξαν πρὸς ἐκεῖνον τοῦ εἰς τίποτε δὲν τοὺς ἤδειξε σκληρότητα ἀγρίων θηρίων. Καὶ μετὸν τρόπον αὐτὸν ἐφάνεωσαν τὴν κακίαν των, χωρὶς νὰ θλάψουν τόσο πολλὸν τὸν ἀδελφόν των, ὅσον ὅτι ἐπῆραν ἐπάνω των τόσο μεγάλην ἐντροπήν. Διότι καὶ αὐτὸν ἐπώλησαν εἰς θορβάρους, καὶ ἐκεῖνοι πάλιν (μετὸν σιρῶν των) τὸν ἐπώλησαν εἰς τὸν ἀρχιμάγειρον τοῦ Φαραώ, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ αὐτὸς εἶχε τὴν ἀνάσσειν εὐλογίαν, ἢ ὅποια ἀκούσσε δι' ὅλα, C ὅλα τοῦ παρουσιάζοντο, ἔλαφρά καὶ εὐκόλα.

Καὶ εἰς ἐπιθύμουν μὲν καὶ σήμερον νὰ ἀσχοληθῶ μετὸν ἴδιον ἱστορίαν καὶ ἀπὸ αὐτὴν νὰ σᾶς πλέξω τὴν διδασκαλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ ὑπάρχει κοντὰ καὶ μία ἄλλη διήγησις, τὴν ὅποιαν ἀξίζει νὰ μὴ παρατρέσωμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν, ἀφοῦ κατὰ τὸ δυνατόν ἐξετάσωμεν, τότε πάλιν νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωσήφ.

Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ ἐνδιάμεσος αὕτη διήγησις; Ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸν Ἰούδαν. Ὁδοῦς δηλαδὴ, ἀφοῦ ἐπῆρε γυναῖκα τὴν θυγατέρα ἐνὸς Χαναναίου, τὴν Σουάν καὶ ἀπέκτησε ἀπὸ αὐτὴν τρία παιδιά, ἐπῆρε ὡς γυναῖκα τοῦ πρῶτοτόκου Ἡρ τὴν Θάμπαρ. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἀπεδείχθη κακὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἐφόνευσεν αὐτὸν ὁ Θεός. D Καὶ

1. Γεν. 38, 2-3.
 2. Πρὸς Ρωμ. 8, 2-7.

ἐπέτρεψε εἰς τὸν Αὐνὰν νὰ λάβῃ ὡς σύζυγον τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ του καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀδελφόν του ἀπογόνους.³ Αὐτὸ ἄλλως τε διέτασσε καὶ ὁ νόμος,⁴ ὅταν ὁ ἀδελφὸς ἀποθνήσκῃ ἀτακτος, ἀφοῦ πάρῃ τὴν γυναῖκα τοῦ ὁ ἀδελφὸς του νὰ χαρίσῃ εἰς τὸν ἀδελφόν του ἀπογόνους.⁵ Ἀλλὰ καὶ αὐτὸν, ὁ ὁποῖος ἐφάρη κακός, τὸν ἐθανάτωσεν ὁ Θεός. Αὐτὸ ἐφόβισε τὸν Ἰούδαν ὅταν εἶδε τὸ τῶσον ταχὺ χάσιμον τῶν δύο παιδιῶν του. Καὶ ἐπιθυμῶν νὰ παρηγορήσῃ τὴν Θάμαρ, ὑπεσχέθη εἰς αὐτὴν νὰ τῆς δώσῃ καὶ τὸν ἄλλον υἱὸν του.⁶ Δὲν ἐξεπλήρωσε ὁμοῦ τὴν ὑπόσχεσιν, ἀπὸ φόβου μήπως καὶ αὐτὸς τιμωρηθῇ ὁμοίως πρὸς τοὺς ἀδελφούς του.

Ε Ἀφοῦ ἔλαβε αὐτὰς τὰς ὑποσχέσεις ἡ Θάμαρ ἐκάθισε, λέγει ἡ Γραφή, εἰς τὸ πατρικὸν τῆς σπίτι καὶ ἐπερίμενε νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ πενθεροῦ τῆς. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἐόλεπε τὸν Ἰούδαν νὰ μὴ θέλῃ νὰ ἐκπληρώσῃ ἐκεῖνα πού ὑπεσχέθη, πρῶτα μὲν ὑπέφερε καὶ ἐδέχετο τὴν χρεῖσιν, διότι δὲν ἠνέχετο νὰ συζευχῇ ἄλλον ἄνδρα καὶ ἐπερίμενε τὸν κατάλληλον καιρὸν. Ἔσπευδε δὲ νὰ τεκνοποιήσῃ ἐκ τοῦ πενθεροῦ τῆς. Ὅταν, λοιπόν, εἶδεν ὅτι ἀπεβίωσεν ἡ πενθερά τῆς καὶ ὁ Ἰούδας εἶχε μεταθῆ εἰς Θομνὰ⁷ διὰ νὰ κουρεύσῃ τὰ πρόβατα⁸ ἄπειθὴ ἤθελε νὰ συνευρεθῇ μὲ τὸν πενθερόν τῆς καὶ ἐπεθύμει νὰ τεκνοποιήσῃ ἐξ ἐκείνου, οὐκ ἀπὸ ἀνηθικότητα, μὴ γένοιτο, ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ φαίνεται ὅτι εἶναι χωρὶς ὄνομα, (ἄλλως τε καὶ αὐτὸ ἐγένετο κατ' οἰκουμὴν), διὰ τοῦτο καὶ ἐπραγματοποιήθησαν ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐσκέφθη. Διότι, λέγει ἡ Γραφή, «Ἀφοῦ ἀπήρσαε ἡ Θάμαρ τὰ φορέματα τῆς χρεῖας τῆς, ἔβαλε τὴν καλύπτραν τῆς καὶ ἐκαλλωπίσθη καὶ ἐκάθισε πλησίον τῶν πυλῶν».⁹ Ἐπειτα, σάν νὰ ἀπολογητοῖ ὑπὲρ αὐτῆς ἡ Ἁγία Γραφή λέγει: «Τοῦτο ἔκαμε, διότι εἶδε ὅτι ὁ Σηλῶμ ἐμεγάλωσε καὶ ὁ ποιῆρ του Ἰούδας δὲν ἔδωκεν αὐτὴν εἰς αὐτὸν ὡς γυναῖκα»¹⁰ καὶ διὰ τοῦτο ἀπε-

3. Πρὸς Λα. Γεν. 38, 8.

4. Ἐβα πρόκειται περὶ ἀναρχοντισμοῦ τοῦ συγγραφέως. Διότι, ὡς γνωστόν, ὁ νόμος τοῦ Μωσέως ἐδόθη μεταγενεστέρως εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας.

5. Πρὸς Λα. Δευτ. 25, 5.

6. Πρὸς Λα. Γεν. 38, 11. Ἀδὴς ἦσαν ὁ Σηλῶμ, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχε τὴν κατάλληλον πρὸς γάμον ηλικίαν (Γεν. 38, 11).

7. Ἡ σημερινὴ Kirbet Tibuch πρὸς δυτικὰς τῆς Ὁβολίης πλησίον τῶν Φιλισταίων.

8. Γεν. 38, 14.

9. Γεν. 38, 14.

τόλμησε αὐτὴν τὴν ἀπάτην. Ὁ Ἰούδας ὁμοῦ ἐπειδὴ ἐνόμισε ὅτι αὐτὴ ἦτο πόρνη, (διότι εἶχε σκεπάσει τὸ πρόσωπόν τῆς, **Β** ὥστε νὰ μὴ γνωρίζεται) «ἐλοξοδρόμησε πρὸς αὐτήν. Αὐτὴ δὲ εἶπεν: Τί θὰ μοῦ δώσῃς; Αὐτὸς δὲ ὑπέσχετο νὰ τῆς ἀποστείλῃ ἕνα ἐρίφιον ἀπὸ τὰ γίδια του. Αὐτὴ δὲ ἀπήντησεν: Ἐάν μοῦ δώσῃς ἐγγύησιν, ἕως ὅτου μοῦ τὸ ἀποστείλῃς. Καὶ ἔδωκε τὸ δακτυλίδι του, τὴν ἀλυσίδα τοῦ τραχήλου του καὶ τὴν ράβδον του καὶ ἦλθεν εἰς σαρκικὴν συνάφειαν πρὸς αὐτήν καὶ κατέστη ἐγκυῖος ἀπὸ αὐτόν».¹⁰ Ἀλλὰ κανεὶς πού ἔκαυε αὐτὰ ἄς μὴ κατηγορῇ τὴν Θάμαρ. Διότι, ὅπως εἶπα καὶ προηγουμένως, ἐξυπηρετεῖτο καὶ ἡ οἰκονομία, διὰ τοῦτο οὐτε αὐτὴ ἐκατηγορήθη καθόλου, οὐτε ὁ Ἰούδας ἐθεωρήθη ὡς ὑπεύθυνος ἐγκλημάτων. Διότι προχωρῶν περαιτέρω θὰ εὔρης, ὅτι ἀπὸ τὰ παιδιά πού ἐγεννήθησαν εἰς αὐτὸν καταγεται ὁ Χριστός, κατὰ τὸ ἀνθρώπινον. **Γ** Ἄλλως τε καὶ τὰ δύο παιδιά πού ἐγεννήθησαν εἰς αὐτὸν ὑπῆρξαν πρότυπον τῶν δύο λαῶν καὶ προαναγγελία τοῦ Ἰουδαϊκοῦ κράτους καὶ τοῦ πνευματικοῦ.

Ἄλλ' ἄς ἴδωμεν προηγουμένως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἰούδα, πῶς ἀφοῦ ἐπέρασε μικρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ ἐφανέρωθη τὸ γεγονός, ὁ Ἰούδας θεωρεῖ ὑπεύθυνον τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἐκείνην ἀπαλλάσσει ἀπὸ τὸ ἀμάρτημα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπραγματοποίησεν ἡ Θάμαρ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἤθελε, ἤλλαξε πάλιν τὴν ἐνδυμασίαν τῆς, λέγει, καὶ ἔφυγεν ἀπὸ ἐκεῖ, ἦλθε δὲ εἰς τὸ σπίτι τῆς.¹¹ Ὁ Ἰούδας ὁμοῦ, χωρὶς νὰ γνωρίσῃ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ, ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσιν καὶ ἀπέστειλε τὸ ἐρίφιον, διὰ νὰ λάβῃ ὅπως τὴν παρ' αὐτοῦ δοθείσαν ἐγγύησιν. **Δ** Ἀλλὰ ἐπειδὴ οὐδαμοῦ εὔρεθῃ ἡ γυναῖκα, ἐπανήλθεν ὁ δούλος ἀναγγέλων εἰς τὸν Ἰούδαν, ὅτι πούθενά δὲν ἠδυνήθη νὰ συναντήσῃ τὴν γυναῖκα. Ὅταν ἔμαθε αὐτὰ ὁ Ἰούδας εἶπε, λέγει: ἡ Γραφή, μήπως κατηγορηθῶμεν καὶ θεωρηθῶμεν ἀχάριστοι,¹² διότι δὲν ἐγνώριζε αὐτὸ πού εἶχε γίνει. Ὅταν ὁμοῦ ἐπέρασαν τρεῖς μῆνες καὶ τὸ μέγεθος τῆς κοιλίας ἐφάνερωνε τὴν μέλλουσαν γέννησιν καὶ ἐνῶ κανεὶς ἄλλος δὲν ἐγνώριζε τὴν κλοπὴν τῆς συζεύξεως, «ἐπιληροφόρησαν, λέγει ἡ Γραφή, «τὸν Ἰούδαν, ὅτι ἡ Θάμαρ

10. Γεν. 38, 16-18.

11. Πρὸς Λα. Γεν. 38, 19.

12. Πρὸς Λα. Γεν. 38, 20-23.

είναι ἔγκυος ἐκ πορνείας. Καὶ ἔσαν τὸ ἔμαθε εἶπε· Ὑγάλ-
τε τὴν ἔξω τῆς πόλεως καὶ καύσατέ τιν». ¹³

Ἐ Μεγάλη ἡ ἀγονάκτηρις, ἀνυπόφορος ἡ τιμωρία, ἐ-
πειδὴ τὸ ἀμάρτημα θωαυροίτε ὅτι ἦτο μέγα. Τί ἔκαμε λοι-
πὸν ἡ Θάμαρ; Ἀφοῦ ἔστειλε ἐκεῖνα ποῦ χάριν ἐγγυήσε-
ως εἶχε λάβει, λέγει· «Ἀπὸ τὸν ἄνδρα, εἰς τὸν ὅποιον ἀ-
νῆκουσιν ταῦτα, εἶμαι ἔγκυος». ¹⁴

Πρόσεξε, πῶς, ἂν καὶ σιωπᾷ, φέρει ἀξιοπίστους μάρ-
τυρας, οἱ ὅποιοι μὲ εὐγλωττίαν δύνανται νὰ ἀποδείξουν,
ὅτι αὐτὴ εἶναι ἀδύνα ἀπὸ τὸ ἀποδιδόμενον εἰς αὐτὴν ἐγ-
κλημα. Ἐπειδὴ δὲ ἐχρηάζοντο τρεῖς μάρτυρες διὰ νὰ κα-
τηγορηθῇ κάποιος διὰ μίαν τέτοιαν ὑπόθεσιν, διὰ τοῦτο
καὶ αὐτὴ ἀποστέλλει τὰ τρία εἶδη τῆς ἐγγυήσεως, τὰ ὅ-
ποια ἐφώνησον δυνατὰ, δηλαδὴ τὸ δακτυλίδι, τὴν ἀλυσί-
δα τοῦ τραχήλου καὶ τὴν ράβδον ¹⁵ Ἄ καὶ ἐνῷ ἐκάθητο
εἰς τὸ σπῆτι τῆς καὶ εἰσώπη ἐκέρβρισε τὴν ὑπόθεσιν. «Διό-
τι, ἀφοῦ ἀνεγνώρισε ὁ Ἰούδας ταῦτα εἶπεν· Ἔχει δίκαιον
ἡ Θάμαρ καὶ ὄχι ἐγώ, διότι δὲν ἔδωκα αὐτὴν οὐζυγον εἰς
τὸν υἱὸν μου τὸν Σηλώμ». ¹⁶ Τί σημαίνει δὲ ὅτι «Ἔχει δι-
καιον αὐτὴ καὶ ὄχι ἐγώ»; Δηλαδὴ, ἐκεῖνη μὲν εἶναι ἀνεύ-
θυνος, ἐγὼ δὲ καταδικάζω τὸν εαυτὸν μου καὶ χωρὶς και-
νὴς νὰ μὲ ἐλέγχι, ἐγὼ ἔσκαπτόμην μᾶλλον δὲ ἀρκε-
τὸς ἔλεγχος εἶναι, αὐτὰ ποῦ ἔδωσα πρὸς ἐγγύσιν. Ἐ-
πειτα δικαιολογῶν τὴν Θάμαρ λέγει· «Διότι δὲν ἔδωσα αὐ-
τὴν οὐζυγον εἰς τὸν υἱὸν μου Σηλώμ». Διὰ τοῦτο συνέ-
θη ἴσως τοῦτο καὶ διὰ τὴν αἰτίαν τὴν ὅποιαν πρόκειται
νὰ εἴπω. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμιζεν ὁ Ἰούδας, ὅτι ἐξ αἰτίας ἐκεί-
νης ἐθανατώθη ὁ Ἡρ καὶ ὁ Αἰνάν, Ἐ καὶ ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο
τοῦτο δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτὴν (οὐζυγον) τὸν Σηλώμ, ἐνῷ
εἶχεν ὑποσχεθῆ τοῦτο, διὰ νὰ γνωρίσῃ ἐμπράκτως, ὅτι ἐ-
κεῖνη δὲν ἦτο ἡ αἰτία τοῦ θανάτου δι' ἐκεῖνους, ἀλλ' ὅτι
ἐτιμωρήθησαν διὰ τὴν κακίαν των, («Διότι ὁ Θεὸς ἐφθό-
νευσεν αὐτόν», ¹⁷ λέγει ἡ Γραφή καὶ πάλιν περὶ τοῦ δευτέ-
ρου (λέγει), «Ἐθανάτωσεν αὐτόν»). ¹⁸ Διὰ τοῦτο αὐτὸς
ἐρχεται χωρὶς νὰ τὸ γνωρίσῃ εἰς σαρκικὴν μίξιν μὲ τὴν
νόμφην του, καὶ μαυθαίνει ἐμπράκτως, ὅτι ὄχι ἡ αἰτία αὐ-
τῆς, ἀλλ' ἡ κακία ἐκεῖνων τοὺς ἔκαμε, ὥστε νὰ τιμωρη

13. Γεν. 38, 24.
14. Γεν. 38, 25.
15. Γεν. 38, 28.
16. Γεν. 38, 7.
17. Γεν. 38, 10.

θοῦν, καὶ ἀφοῦ δημοσίᾳ ὡμολόγησε τὴν ἁμαρτίαν του καὶ
ἀπήλλαξε ἐκείνη ἀπὸ κάθε τιμωρίαν. Ἐ «Δὲν ἠνώθη πλέον
μετ' αὐτῆς ἄλλην φοράν», ¹⁹ ἀποδεικνύων ὅτι οὔτε τὴν
πρώτην φοράν θὰ ἤρχετο εἰς σαρκικὴν ἐπαφὴν μὲ αὐτὴν,
ἐὰν δὲν τὸ ἔκανε ἀπὸ ἀγνοίας.

Ἐπειτα, ἀφοῦ διηγήθη ἡ Ἁγία Γραφή λεπτομερῶς
τὴν ἀπάτην, τὴν ὅποιαν διέπραξεν ἡ Θάμαρ, κατόπιν μᾶς
διδάσκει καὶ ποῖα ἦσαν τὰ παιδιὰ ποῦ ἐγεννήθησαν ἀπὸ
αὐτὴν, «Διότι, ἔσαν ἐγέννησεν», λέγει ἡ Γραφή, «ὕψιρον δι-
δυμα εἰς τὴν κοιλίαν τῆς. Ὅταν δὲ ἐγέννησεν, ὁ πρῶτος υἱ-
ὸς ἔβγαλε τὸ χεῖρι του. Ἀφοῦ δὲ τὸ ἔλαβε ἡ μαίμη ἔδωσε
εἰς τὸ χεῖρι του κοκκίνην κλωστήν καὶ εἶπεν· Αὐτὸς θὰ γε-
νηθῆ πρῶτος». ²⁰ Ἐ βλέπετε ἐδῶ τὸ μυστηριώδες ὅτι προ-
λέγονται ἐκεῖνα ποῦ πρόκειται νὰ συμβοῦν. Διότι ἀφοῦ ἔδε-
σε ἡ μαίμη εἰς τὴν χεῖρά του τὴν κοκκίνην κλωστήν, ὥστε
νὰ εἶναι φανερός ποιὸς εἶναι, τότε «μάζεψε τὸ χεῖρι του πρὸς
τὰ μέσα καὶ ἐγεννήθη ὁ ἀδελφός του». ²¹ Παρεχώρησε, λέγει,
εἰς τὸν ἀδελφόν του τὴν προτεραιότητα καὶ ἐκεῖνος ποῦ ἐθε-
ωρεῖτο τελευταῖος ἐξήρχετο πρῶτος καὶ ὁ θεωρούμενος πρῶ-
τος ἤρχετο μετὰ ἀπὸ ἐκεῖνον. Καὶ εἶπεν ἡ μαίμη· «διὰτι διε-
κόπη διὰ σὲ ὁ φρονιμὸς τοῦ προηγουμένου ἀδελφοῦ; Διὰ
τοῦτο ὠνόμασε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Φωρῆς». ²² Τὸ ὄνομα δὲ
αὐτὸ σημαίνει διακοπή καὶ διαίρεσις, ὅπως ἡμπορεῖ νὰ εἴ-
πη τις. «Ἐπειτα ἀπὸ αὐτὸν ἐγεννήθη ὁ ἀδελφός του, ὁ
ὅποιος εἶχε τὸ σημάδι ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρὸς του καὶ ἐκά-
λεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ζαρὰ». ²³ Ἐ τὸ ὅποιον σημαίνει ἀνατολή.

Καὶ ὅτι αὐτὰ δὲν ἔγιναν ἔτσι χωρὶς λόγον, ἀλλ' ὅτι
ἦσαν προτύποις τῶν μελλοντικῶν πραγμάτων, φανερώ-
νουν αὐτὰ τὰ ἴδια τὰ πράγματα. Διότι δὲν ἐγένετο κατὰ
τὴν φυσικὴν τάξιν τῶν πραγμάτων τὸ γεγονός. Διότι πῶς
ἦτο δυνατόν, ἀφοῦ ἐβέθη τὸ χεῖρι μὲ τὴν κοκκίνην κλω-
στήν, πάλιν νὰ ἀποσυρθῇ καὶ νὰ ἀφήσῃ νὰ ἐξέλθῃ ὁ κα-
τόπιν ἐρχόμενος, ἐὰν δὲν τὰ ἐτακτοποιεῖ ἐκ τῶν προτέ-
ρων κάποια θεῖα δύναμις καὶ σκιωδῶς πῶς προδιειπω-
το, ὅτι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ Ζαρὰ, ποῦ σημαίνει ἀνατολή

18. Γεν. 38, 28.
19. Γεν. 38, 27-28.
20. Γεν. 38, 29.
21. Γεν. 38, 29.
22. Γεν. 38, 30.

(διότι ούτος ήτο τύπος τής 'Εκκλησίας) ήρχισε να προβάλλη και, αφού όλιγον προχώρησε αυτός, υπεχώρησε και ή διά του Φαρές δηλωμένη παρατήρησις του νόμου παρενέθη και ενώ επί πολλών χρόνων υπερίσχυε, 594 Α β-ταν πάλιν έφάνη ό προηγουμένως υποχώρησας, δηλαδή, ό Ζαρά, παρεχώρησε τά δικαιώματά τής εις τήν 'Εκκλησίαν δόκλκηρος ή Ιουδαϊκή πολιτεία; 'Αλλ' ίσως τώρα είναι ανάγκη τό ίδιο πράγμα να σάς έπω και πάλιν πιά σύνταμα και με περισσώτερον σαφήνεια. "Όπως ακριβώς ό Ζαρά έδωκε πρώτος τήν χείρα, ήρχισαν ό Νώε και ό 'Αδραάμ, καλύτερα δε πρό του Νώε, ό "Αδελ και ό 'Ενώχ να προσπαθούν πολύ να φανούν άρεστοί εις τόν Θεόν. "Έπειτα, επειδή επληθύνθησαν και πολλά φορτία άμαρτημάτων συνέλεξαν, έπρεπε δε να λάβουν κάποιαν μικράν παρηγορίαν, ως σκιά τούς έδωθη ό νόμος, όχι διά να συγχωρή τά άμαρτήματα, αλλά διά να τά πιστοποιή και να τά φανερώη εις αυτούς, όπως ακριβώς τά μικρά παιδιά Β τρέφονται με τό γάλα διά να ήμπορέσουν να φθάσουν εις ώριμον ήλικίον. 'Αλλ' επειδή ούτε κατ' αυτόν τόν τρόπον όφελήθησαν κάτι, διότι άν και ύπεδείκνυεν ό νόμος τό μέγεθος τών άμαρτιών, αυτοί πάλιν με αυτά συνεφύροντο, αφού ήλθεν ό κοινός Δεσπότης έχάρισεν εις τό ανθρώπινον γένος τό πνευματικόν και έναρτερον τούτο πολιτεία, 595 του όποιου τύπος ήτο ό Ζαρά. Διά τούτο και ό ευαγγελιστής μνημονεύει τήν Θάμαρ και τούς εξ αυτής γεννηθέντας και λέγει: «Ό 'Ιούδας δε έγέννησε τόν Φαρές και τόν Ζαρά εκ τής Θάμαρ». 596

"Ας μη περνώνμεν άσκοπα τά λόγια τής 'Αγίας Γραφής C ούτε μόνον τήν επιφάνειαν τών λεγαμένων να προσέχωμεν, άλλ' άς έμβασθώνμεν και αφού μάθωμεν καλώς τόν έντός αυτών εύρισκόμενον πλούτον, να δοξάζωμεν τόν Δεσπότην ήμών, ό όποιος με τόσην σοφίαν όλα κανονίζει. Διότι εάν δεν θελήσωμεν να έρευνήσωμεν τόν σκοπόν και τήν αίτίαν έκάστου γεγονότος, όχι μόνον αυτήν θα κατηγορήσωμεν, διότι ήλθεν εις επιμίξιον με τόν πενθερόν τής, αλλά και τόν 'Αδραάμ θα κατηγορήσωμεν, διότι έγινε παιδοκτόνος κατά τήν διάθεσιν, και τόν Φινεές, 597

58. Τήν 'Εκκλησίαν, δηλαδή.

59. Ματθ. 1, 8.

55. Φινεές υιός του 'Ελαάzar, υιός του 'Αφράν. Δεδεθή τόν πατέρα του εις τήν άσχηροσύνην. Έφόνευσεν ένα 'Ισραηλίτην με τήν γυναίκα από τήν Μεδία, τήν όποιαν είχε νυμφεύθη. Πρβλ. 'Ισα. Ν. 24, 88

διότι έκαμε δύο φόνους. 'Εάν δε μάθωμεν με ακρίβειαν τήν αίτίαν του καθ' ενός και έκείνους θα άπολλάξωμεν τής κατηγορίας D και ήμεις οι ίδιοι θα κερδίσωμεν πολλήν όφέλειαν από αυτήν τήν διήγησιν.

"Αλλά τήν μεν Ιστορίαν ταύτην, όσον ήτο δυνατόν, τήν διηγώμεν εις τήν άγάπην σας. 'Εάν δε δεν έκουράσθητε και θέλετε να ασχοληθώμεν και πάλιν με αυτήν θα έλθωμεν εις τήν διήγησιν διά τόν αξιοθαύμαστον 'Ιωσήφ, διά να μάθετε και από έκείνα που θα έπωμεν σήμερα, πόσα ό γενναίος αυτός άθλητής υπέμεινε, μετά τό θνητα έκείνα, τά όποια προσήγγειλαν εις αυτόν και τό θαυσιακόν άξίωμα και τήν έξουσίαν του επί τών αδελφών του και πως άγώνες διεδέχοντο τούς άγώνας του και πειρασμοί ήκολούθουν τούς πειρασμούς του και άλλεπάλληλα ήσαν τά ναυάγια, Ε άλλ' ό κυβερνήτης δεν κατεποντίζετο, και όταν έξεσηκώμετο σφοδρότερα κοκοκαίρια, σαν ακριβώς να εκόδητο επάνω εις τό πηδάλιον έτσι κατηύθυνε τό πλοίον. 'Αξίζει όμως να άκούσετε τά ίδια τά λόγια τής Γραφής, διά να ήμπορέσωμεν όλα με ακρίβειαν να μάθωμεν. «Ό δε 'Ιωσήφ, συνεχίζει ή Γραφή, «μετεφέρθη εις τήν Αίγυπτον και απέκτησεν αυτόν» 598 ό Πιετοφής, ό αρχιμάγειρος του Φαραώ εκ τών χειρών Ισραηλιτών». 599 "Έπειτα, επειδή και αυτοί που ήγάρασαν αυτόν από τούς αδελφούς του ήσαν βάρβαροι και παράξενοι εις τό ήθος, και αυτοί με τήν σειράν των τόν επώλησαν εις τόν αρχιμάγειρον του Φαραώ, και έτσι αυτός που άνετράφη μέσα εις τήν άγκαλιά του πατρός του ήλλαξε τώρα διαφόρους κυρίους. 595 Α Διά να μη παραξενευώμεθα δε πως ύπέφερε τήν σκληράν έκείνην δουλειαν, άν και ήτο νέος και άπειρος τόσης σκληροαγωγίας και ειχεν άναντροφή εις τό σπίτι του με πολλήν τήν πατρικήν άγάπην, γράφει εν συνεχεία ή 'Αγία Γραφή: «Και ήτο ό Κύριος μαζί με τόν 'Ιωσήφ και εις όλα τά έργα έπετύχωνεν». 600 Τί σημαίνει, «Και ήτο ό Κύριος μετά του 'Ιωσήφ; Τόν δυνάδευς, λέγει, ή χάρις του Θεού και αυτή ήτο έκείνη, που δλας τάς δυσκολίας τάς παρεμίριζεν. Αυτή ήτο που δλας τάς ύποθέσεις του τάς έτακτοποίη' αυτή και τούς έμπόρους έκείνους τούς έκαμε να είναι πιά ήμεροι πρός αυτόν και τούς

και 'Αριθ. 25, 7-8.

26. Μάλλον ήγάρασαν αυτόν.

27. Γεν. 29, 1.

28. Γεν. 28, 2.

ἐξηγνάκασε νά τόν πωλήσουν εἰς τόν ἀρχιμάγειρον, **Β** διὰ νά προχωρή ὀλίγον κατ' ὀλίγον καί βαδίζων διὰ μέσου τούτων τῶν πειρασμῶν νά δυνηθῆ νά ἀνέλθῃ εἰς τόν βασιλικόν θρόνον. Ἄλλά καί σὺ, ἀγαπητέ, πού ἀκούεις ὅτι ὑπέμεινε τήν δουλείαν πρῶτον μὲν τῶν ἁμαρτῶν, ἔπειτα δὲ τοῦ ἀρχιμαγείρου, σκέψου, ὅτι δὲν ἐταράσσεται, καί δὲν ἐσκέπτετο μέσα του καί δὲν ἠπόρει καί ἔλεγε· Διατί μὲ ἠπάτησαν τόσο πολὺ ἐκεῖνα τὰ θνητά, πού προανήγγειλαν ὅτι θὰ γίνω τόσο ἐνδοξός; Διότι νά, μετὰ τὰ θνητά ἐκεῖνα ὅτι ἦλθε ἡ δουλεία καί δουλεῖα φοβερά καί ὅτι ἀλλῶν κυρίου, ἀπὸ τὸν ἓνα εἰς τὸν ἄλλον, καί ἀπὸ ἐκείνον εἰς αὐτόν **Κ** καί ἀναγκάζομαι νά συζῶ μὲ ἀλλοκότους συνηθείας. Ἄρα γε μήπως ἔχω ἐγκαταλειφθῆ; Ἄρα γε μήπως ἔχω περφορηθῆ ἀπὸ τὴν θεῖαν βοήθειαν; Τίποτε ὁμως ἀπὸ αὐτὰ δὲν εἶπεν, οὔτε ἐσκέφθη, ἀλλὰ τὰ πάντα ὑπέφερε μὲ πρασότητι καί γενναϊότητα. «Διότι ἦτο ὁ Κύριος μαζί μὲ τὸν Ἰωσήφ καί εἰς ὅλα τὰ ἔργα του ἐπετύχανε». Τί σημαίνει δέ, «ὅτι ἐπετύχανε»; Ὅτι ὅλα εἰς αὐτόν ἤρχοντο κατ' εὐχὴν, παντοῦ ἡ θεῖα χάρις τοῦ ἦνοιε τοὺς δρόμους, καί τόσο φανερά ἦτο ἡ χάρις αὐτῆ πού τὸν ἐστεφάνωνεν, ὥστε καί εἰς τὸν κύριον αὐτοῦ, τὸν ἀρχιμάγειρον, νά γίνῃ τοῦτο φανερόν· «διότι ἐνῶριζε», λέγει, «ὁ κύριος αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεός ἦτο μαζί του καί ὅλα ὅσα αὐτός πράττει, ὁ Κύριος τὰ εὐλογεῖ εἰς τὰς χεῖράς του. **Δ** Ἀπέκτισε δὲ ὁ Ἰωσήφ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κυρίου του καί δίκωρσεν αὐτὸν ἐπιστάτην εἰς τὸ σπίτι του καί ὅλα ὅσα εἶχε παρέδωκεν εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ Ἰωσήφ». ⁸⁰ Βλέπεις πόσον ἀξίζει νά βοηθῆσαι ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ; Διότι νά, ὅτι αὐτός, παρ' ὅλον πού ἦτο νέος καί ξένος καί ἀχιμάλωτος καί δούλος, λαμβάνει παρὰ τοῦ κυρίου του τὴν διαχείρισιν δολοκλήρου τοῦ σπιτιοῦ. «καί ὅλα παρέδωκεν εἰς τὴν διαχείρισίν του», λέγει. Διατί; Διότι ἐκτός τῆς ἀνωθεν βοηθείας, προσέφερε καί τὸν ἴδιόν του τρόπον. Διότι λέγει· «Ἦτο εὐχάριστος εἰς αὐτόν», ἀντὶ νά εἶπῃ ὅτι μὲ πολλὴν ἀγάπην ὅλα τὰ ἔκαμε. Ἐπειτα ἂν καί ἤθελεν ὁ φιλόθρωπος Θεός νά τὸν κάμῃ περισσότερο ἀσφαλῆ **Ε** δὲν τὸν ἀπήλλαξε ἀπὸ τὴν δουλείαν, οὔτε κατέστησεν αὐτὸν ἐλεύθερον. Διότι ἔτσι συνηθίζει οὗτος, νά μὴ ἀπαλάττῃ τοὺς ἐναρτέους ἀνδρας ἀπὸ τοὺς κινδύνους, οὔτε νά τοὺς ἐλευθερώῃ ἀπὸ τοὺς πειρασμούς, ἀλλὰ μέσα εἰς τοὺς πειρασμούς τάσῃ

80. Γεν. 39, 3-4.

νά δεκνῆ τὴν βοήθειάν του, ὥστε καί αὐτοὶ οἱ πειρασμοὶ νά γίνωνται εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴ ἑορτασμοῦ. Διὰ τοῦτο καί ὁ μακάριος Δαυὶδ ἔλεγε· «Μέσα εἰς τὴν θλίψιν, μὲ ἔκαμες νά εὐφρανθῶ». ⁸¹ Δὲν λέγει, ὅτι μοῦ ἐδίδωξες τὴν θλίψιν, οὔτε ὅτι ἀφοῦ μὲ ἀπήλλαξες ἀπὸ αὐτῆ, μὲ ἔκαμες νά ζῶ ἐν ἀνέσει, ἀλλὰ ἐκεῖνο πού εἶναι θαυμαστόν καί παράδοξον, ὅτι ἂν καί σφρασκομένη ἐν μέσῳ θλίψεων μὲ ἔκαμες νά ζῶ ἀπόθως. Αὐτὸ λοιπὸν ἔκαμε καί εἰς τὴν πρακεμένην περίπτωσιν ὁ φιλόθρωπος Δεσπότης. ⁸² **Α** «διότι εὐλόγησε ὁ Θεός τὸν οἶκον τοῦ Αἰγυπτίου διὰ τὸν Ἰωσήφ». ⁸³ Καί ἐμάθησε λοιπὸν καί ὁ βάρβαρος, ὅτι θεωρούμενος ὁ δούλος του ἦτο ἀπὸ τοὺς οἰκείους εἰς τὸν Θεὸν ἄνθρωπος. «Καί ἀνέθεσεν», λέγει, «ὅλα ὅσα εἶχε εἰς τὰ χεῖρα τοῦ Ἰωσήφ. Καί δὲν ἐγνώριζε τίποτε ἄλλο, ἐκτός ἀπὸ τὸν ἄρτον τὸν ὅποιον ἔτρωγε». ⁸⁴ Μόνον κύριον ὄλου τοῦ σπιτιοῦ του δὲν τὸν ἔκαμε. Εἶχε δὲ ὁ δούλος, ὁ ἀχιμάλωτος, εἰς τὴν διάθεσίν του ὅλα τὰ υπάρχοντα τοῦ κυρίου του. Τόσον μεγάλο πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀρετὴ, ὅπου καί ἂν φανῆ αὐτῆ ὅλα τὰ κατὰ καὶ τὰ ἐξουσιάζει. Διότι ὅπως ἀκριβῶς δταν ἀνατελεῖ τὸ φῶς φεύγει τὸ σκότος, ἔτσι καί τώρα πού ἐφάνη ἡ ἀρετὴ ἡ καθε κακία φεύγει ἀπὸ τὴν μέσῃ.

Β Ἀλλὰ τὸ πονηρὸν θηρίον ὁ διάβολος, βλέπων τὴν πρόθεσιν τοῦ δικαίου, καί ὅτι καί μὲ αὐτὰ πού θεωροῦνται λυπηρὰ γίνετο ἐνδοξότερος, τρίζων τοὺς ὁδόντας του καί πλήρης μανίας ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερε νά βλέπῃ τὸν δικαίον κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον νά γίνεταί· καθε ἡμέραν ἐνδοξότερος, τοῦ σκάπτει βαθὺν λάκκον καί κρημνὸν, ὃ ὅποιος ὡς ἐνόμιζε θὰ τοῦ προκαλοῦσε τὴν μεγαλύτεραν καταστροφὴν καί προετοιμάζει τρικυμίαν, ἢ ὅποια θὰ ἔμποροῦσε νά τοῦ προκαλέσῃ πολὺ μεγάλο ναυάγιον. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐμάθησε ὅτι λακτίζει ἐναντίον ἀγκυθίων καί ὅτι ὅλα ὅσα πράττει κατὰ τῆς κεφαλῆς του στρέφονται. «Καί ἦτο ὁ Ἰωσήφ», λέγει ἐν συνεχείᾳ ἡ Γραφή, «ἠράριστος εἰς τὴν ἐμφάνισιν καί ὁμορφος εἰς τὸ πρόσωπον». ⁸⁵ **Κ** Διὰ τοῖον σκοπὸν μᾶς διηγείται τὴν ὁμορφίαν τοῦ σώματος; Διὰ νά μάθωμεν, ὅτι οὐ μόνον εἰς τὴν ψυχὴν ἦτο ἀραιός ἀλλὰ καί εἰς τὸ σῶμα. Διότι εὐρίσκειτο ἔπάνω εἰς τὸ ἄδυος τῆς νεότη-

80. Γεν. 4, 9.

81. Γεν. 39, 6.

82. Γεν. 39, 6.

83. Γεν. 39, 6.

τός του και ἦτο «ἀραϊός εἰς τὴν ἐμφάνισιν και δμορφος εἰς τὸ πρόσωπον». Αὐτὰ δὲ μᾶς διδάξει, ὅτι κυριευθεῖσα ἀπὸ τὴν ἀσιδότητα τοῦ νεανίσκου ἡ Αἴγυπτιὰ τὸν ἐκάλεε εἰς ἐκείνην τὴν παράνομον σύζευξιν. «Και συνέβη», λέγει, «μετὰ ταῦτα».⁸⁴ Τί σημαίνει, «Μετὰ ταῦτα»; Μετὰ ἀπὸ τότε ποῦ τοῦ ἐνεπιστεῦθη τὴν ἐξουσίαν ὄλου τοῦ σπιτιοῦ του και μετὰ ἀπὸ τὴν τὸσην τμήν ποῦ ἠξιώθη ἐκ μέρους τοῦ κυρίου του. «Ἐκάρφωσε D ἡ γυναίκα τοῦ κυρίου του τὰ δλέμματά της πονηρὰ ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ».⁸⁵ Βλέπε τὴν ἀνωθείαν τῆς ἀκαλόστου γυναικός. Οὔτε ἐσκέθη, ὅτι ἐδωρεῖτο κυρία, οὔτε ὅτι ἐκεῖνος ἦτο δούλος, ἀλλὰ κυριευθεῖσα ἀπὸ τὴν δμορφίαν και δεχθεῖσα τὴν σατανικὴν φωτιάν, ἐπεχείρει νὰ ὀρμηθῆ ἐπάνω εἰς τὸν νεανίσκον και ἔχουσα μέσα εἰς τὸ μασὰ της τὴν πονηρὰν αὐτὴν σκέψιν, ἐπεζήτει τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν και τὴν μοναξιάν, ποῦ θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν δοθήσῃ νὰ ἐπιχειρήσῃ αὐτὴν τὴν παρανομίαν. «Αὐτός δέ, λέγει, δὲν ἤθελεν».⁸⁶ Δὲν ὑπήκουσεν, οὔτε ὀδέχετο τὰ λόγια ἐκείνης. Διότι ἤξερε, ὅτι θὰ ἐπροκάλουν εἰς αὐτὸν μεγάλην καταστροφὴν⁸⁷ και ὄχι μόνον αὐτὰ ποῦ ἀφοροῦσαν εἰς αὐτὸν ἐσκέπτετο, Ἐ ἀλλὰ προσεπάθει ὅσον ἦτο δυνατὸν και αὐτὴν νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὴν τρέλλαν και τὴν ἀπρεπῆ αὐτὴν ἐπιθυμίαν. Καὶ τὴν συμβουλεύει, ὥστε νὰ ἐντραπῆ και νὰ καταλάβῃ τὸ συμφέρον της. «Διότι εἶπεν», λέγει ἡ Γραφή, «εἰς τὴν γυναίκα τοῦ κυρίου αὐτοῦ». (Ἡ κυρία παίρνει συμβουλὴν ἀπὸ τὸν δούλον της). «Ἀφοῦ ὁ κύριός μου ἔχει τὸσην ἐμπιστοσύνην εἰς ἐμέ, ὥστε τίποτε νὰ μὴ γνωρίζῃ ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ σπιτιοῦ του και ὄλα ὅσα ἔχει παρέδωσεν εἰς τὴν διαχείρισίν μου».⁸⁸ Νὰ ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ ἀνθρώπου. Βλέπε, πὼς ἀπαριθμεῖ τὰς εὐεργεσίας τοῦ κυρίου του, διὰ νὰ δείξῃ⁸⁹ Ἄ τὸσην ἀχαριστίαν αὐτὴ δεῖκνυει πρὸς τὸν σύζυγόν της. Διότι, ἐάν ἐγώ, λέγει, ὁ ὑπηρέτης, ὁ ξένος, ὁ ἀρχιμάλωτος τὸσην ἐλευθερίαν εἶχα ἐκ μέρους του, ὥστε ὄλα νὰ εὐρίσκωνται ὑπὸ τὴν διαχείρισίν μου και εἰς τίποτε δὲν κάνει ἐξαιρέσιν, ἐκτὸς ἀπὸ σέ, ἀλλὰ ὄλα νὰ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν μου, μόνον δὲ εἰς σέ ἐγώ ὑποτάσσομαι και σὺ εὐρίσκειαι ἐκτὸς τῆς ἐξουσίας

84. Γεν. 89, 7.
85. Γεν. 89, 7.
86. Γεν. 88, 8.
87. Γεν. 89, 8.

μου. «Διότι σὺ εἶσαι γυναίκα του».⁸⁸ Ἐάν λοιπὸν σὺ εἶσαι γυναίκα του, «πὼς, λοιπὸν, ἐγὼ θὰ κάμω τὸ κακὸν αὐτὸ πρᾶγμα B και θὰ ἀμαρτήσω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ;».⁸⁹ Ἐπειδὴ, δηλαδὴ, ἐκεῖνη ἐζήτει τὴν μοναξιάν και ἀνέμενε τὴν εὐκαιρίαν, προσπαθοῦσα νὰ διαφύγῃ τῆς προσοχῆς τοῦ ἀνδρός και ὄλων τῶν ὑπηρετῶν ποῦ εὐρίσκοντο εἰς τὸ σπῆτι της λέγει αὐτός: «Πὼς θὰ ἠμπορέσω νὰ κάμω τὸ κακὸν αὐτὸ πρᾶγμα, και νὰ ἀμαρτήσω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ;». Διότι τὸ πρᾶγμα, και νὰ ἀμαρτήσω ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δὲν δύναμαι νὰ διαφύγωμαι τὸν ἀκούρητον ὀφθαλμὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνον μόνον πρέπει νὰ φοβούμεθα και νὰ ἀγωνιώμεν και νὰ τρέψωμεν, ὥστε νὰ μὴ κάμωμεν κάτι ποῦ κάτω ἀπὸ τὰ μάτια του εἶναι παράνομον.

Και διὰ νὰ μάθωμεν τὴν μεγάλην ἀρετὴν τοῦ δικαίου (Ἰωσήφ) και ὅτι ὄχι μίον φοράν ἡ δύο, ἀλλὰ πολλὰς φορές αὐτὸν τὸν ἀγῶνα ὑπέμεινε C και αὐτὰς τὰς λέξεις ἀνθεξ και ὅτι δὲν ἐπαύσε νὰ συμβουλεύῃ, λέγει ἡ Γραφή, «Μολονότι δὲ ἐκεῖνη κάθε ἡμέραν ἠνώχλει τὸν Ἰωσήφ και ἐκεῖνος δὲν ὑπήκουσεν εἰς αὐτήν».⁹⁰ Ἀφοῦ παρετήρησε τὰ συμβαινόντα εἰς τὴν οἰκίαν της ὀρμὰ ἐπάνω εἰς τὸν νεανίσκον, σὺν θησίον ποῦ ἀκονίζει τὰ δόντια του, και ἀφοῦ ἐτράθηε τὰ ἐνδύματά του τὸν ἐκράτησε.⁹¹ Ἄς μὴ περᾶσωμεν και τὸ σημεῖον τοῦτο ὀπλῶς, ἀλλ' ὡς ἀντιληφθῶμεν πόσον ἀγῶνα ὑπέμεινε ὁ δικαίος ἐκεῖνος. Διότι δὲν εἶναι τὸσον θαυμαστὸν, κατ' ἐμέ, ὅτι οἱ τρεῖς παῖδες παρέμειναν ἀδολασεῖς εἰς τὸ μέσον τῆς καρίνου ἐν Βαβυλωνί και τίποτε δὲν ἐπαθὸν ἀπὸ τὸ πῦρ, ὅσον εἶναι ἀξιοθαύμαστον ὅτι αὐτός ὁ νεανίσκος, D ποῦ τοῦ ἐπήρε τὰ ἐνδύματα ἡ μιὰ και ἀκάλαστος ἐκεῖνη, δὲν ἐνέδωκε, ἀλλὰ ἀφοῦ ἐγκατέλειψε τὰ ἐνδύματα εἰς τὰ χέρια της, ἔπει γυμνὸς ἐφυγε. Ὁ-πὼς δηλ. οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι παῖδες ἔνεκα τῆς ἀρετῆς τῶν εἶχον τὴν ἀνωθεν δοθήειαν και ἐφάνησαν ἀνώτεροι ἀπὸ τὴν φωτιάν, ἔτσι και αὐτός, ἀφοῦ κατέβαλε ὅτι ἐξηρτᾶτο ἀπὸ αὐτὸν και ἔδωκε μεγάλην σταθερότητα εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀγνότητα, ἔλαβε και μεγάλην τὴν ἀνωθεν δοθήειαν, διότι τὸ χεῖρ τοῦ Θεοῦ τὸν καθωδήγει, ὥστε νὰ νικήσῃ εἰς τὸσον μεγάλον ἀγῶνα και νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὰ δίκτυα τῆς

88. Γεν. 89, 9.
89. Γεν. 89, 9.
90. Γεν. 89, 10.
91. Πρὸλ. Γεν. 89, 11-12.

ἀσελγούς εκείνης. Καί θά ἤμπορούσε κανείς νά ἴδῃ τόν ἀξιοθαύμαστον ἐκείνον νά ἐξέρχεται μὲν γυμνός ἀπὸ τὰ ἐνδύματα, Ε ἐνδεδυμένος δὲ τὸ ἔνδυμα τῆς ἀγνότητος καὶ ὅπως ἀκριβῶς ξεφεύγει κανεὶς ἀπὸ τὴν φωτιάν τοῦ καμινιοῦ καὶ ὄχι μόνον δὲν ἔχει κατ' ἄλλὰ νά ἔχη γίνει περισσότερο λαμπρὸς καὶ περισσότερο χαρούμενος.

Ἄλλὰ πρόσεξε, ὅτι μετὰ ἀπὸ τὸσον μεγάλην νίκην, μετὰ ἀπὸ τὸσον μεγάλην γενναϊότητα, ἕνακα τῶν ὁποίων ἔπρεπε νά στεφανωθῆ καὶ νά ἀνακηρυχθῆ (νικητής), πάλιν ὡσάν νά εἶναι ὑπεύθυνος νά ὑπομένῃ μύρια δάσασαι.⁴⁹ Α Διότι ἐκείνη ἡ Αἰγυπτία, ἐπειδὴ δὲν ὑπέφερε πλέον τὴν προσβολὴν καὶ τὴν ἐντροπήν, μὲ τὴν ὁποίαν ἐνεδύθη, διότι ἐπεχείρησε νά κάμῃ παράλογα πράγματα, πρῶτα μὲν ἀφοῦ συνκέντρωσε τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ τῆς κατηγορεῖ τὸ νεανίσκον καὶ μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἐπιχειρεῖ νά ἐξοπατίσῃ ὄλους, λέγουσα ὅτι αὐτὸς εἶπεν, ἐκείνο τὰ ὁποῖα αὐτῇ παραφρόνως ἐπράτειν.⁴⁵ Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ συνήθεια τῆς κακίας, ὅταν ἀγωνίζεται ἐναντίον τῆς ἀρετῆς, τὰ ἰδικά τῆς ἐλαττώματα νά προσποθῆ νά ἀποδῇ εἰς αὐτήν. Αὐτὸ, λοιπὸν, καὶ αὐτὴ ἐπρατε, μὲ τὸ νά κατηγορεῖ ψευδῶς τὸν νεανίσκον ὡς ἀνήθικον, νά φορῆ δὲ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς τὸ προσωπεῖον τῆς σωφροσύνης καὶ νά λέγῃ, Β ὅτι διὰ τοῦτο ἐκείνος ἐγκατέλειψε τὰ ἐνδύματά του καὶ ὅτι αὐτὴ τὰ ἐκράτησε. Καὶ ὁ φιλόσοφος Θεὸς ἐμακροθύμει καὶ ἠνελεχτο, διὰ νά δεῖξῃ μὲ ὅλα αὐτὰ λοιπρότερον τὸν ἰδικὸν τοῦ δοῦλον. Διότι, ἀφοῦ εἶπεν ὅλα αὐτὰ εἰς τὸν ἄνδρα τῆς καὶ κατηγορήσε τὸν νεανίσκον, εἶπε ἐν συνεχείᾳ «Εἰσῆλθε πρὸς ἐμὲ ὁ δούλος αὐτὸς ὁ Ἑβραῖος διὰ νά μὲ ἐξευτελίσῃ».⁴⁶ Ἀθλία καὶ ταλασπυρος! Δὲν εἰσῆλθεν αὐτὸς διὰ νά σὲ ἐξευτελίσῃ, ἀλλ' ὁ δῆσλος εἰσῆλθεν εἰς σέ, ὥστε ὄχι μόνον νά γίνῃς ἀπίστος καὶ μοιχαλῖς, ἀλλὰ ἐάν, σοῦ ἦτο ἕνατόν, καὶ φόνον νά κάμῃς. C Καὶ ἐδείκνυε, λοιπὸν εἰς ἀπόδειξιν τῶν λόγων τῆς τὰ ἐνδύματα τοῦ νεανίσκου. Κατάλαθε εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὴν ἀγαθότητα τοῦ κοινῶ ὄλων τῶν ἀνθρώπων Δεσπότη. Ὅπως δηλ. ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του, πού ἤθελεν νά τὸν φονεύσῃ καὶ τοὺς ἕκαμε πρῶτον μὲν, σύμφωνα μὲ τὴν συμβουλήν τοῦ Ρουθὴν, νά τὸν ρίψουν εἰς τὸν λάκκον καὶ μετὰ πάλιν, σύμφωνα πρὸς τὴν συμβουλήν τοῦ Ἰούδα, νά τὸν πωλή-

42. Πρῶτ. Γεν. 39, 13-16.

43. Γεν. 39, 17.

σουν εἰς τοὺς ἐμπόρους, διὰ νά πραγματοποιηθῆ ἡ ἐπολή-
θεις ἐκ τῶν ὄντων, ὅτι ὄχι ματαιῶς καὶ ἄνευ λόγου ἐκεί-
να εἰς αὐτὸν προσηγγέλλοντο, ἔτσι καὶ τώρα τὸ θεῖκον
χέρι ἦτο ἐκείνο τοῦ ἐκράτει τὸν δάρβαρον ἐκείνον.⁴⁷ D καὶ
δὲν τοῦ ἐπέτρεψε ἀμέσως νά ὀμίησῃ νά σφάξῃ τὸν νε-
ανίσκον. Διότι ποῖον ἐμπόδιον ὑπῆρχε νά μὴ πράξῃ αὐτό,
ὅταν ἔμαθε ὅτι αὐτὸς ἐπεχείρησε νά μίσῃ τὴν κλίνην του;
Ἄλλ' ὁ ἐπινοητικὸς Θεὸς τὸν ἔκαμε ὥστε νά δεῖξῃ τὴν
μεγάλην πραότητα διὰ νά ριφθῆ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἀφοῦ
καὶ ἐκεῖ δεῖξῃ τὴν ἀρετὴν του, ἔτσι νά φθάσῃ εἰς τὸ βασι-
λικὸν ἀξίωμα. «Διότι ἀθύρωσε», λέγει ἡ Γραφή «ὁ κύριος
αὐτοῦ καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὴν ὄχραν φυλακὴν, ὅπου
κρατοῦνται κλεισμένοι οἱ φυλακισμένοι τοῦ βασιλέως».⁴⁸
Διότι ἐάν μὲν δὲν ἐπίστευσε τὴν γυναῖκα του, δὲν ἔπρεπε
νὰ τὸν ρίψῃ εἰς τὴν φυλακὴν. Ε Ἐάν δὲ ἐπίστευσε ὅτι εἶ-
ναι ἀληθῆ τὰ ὅσα ἔλεγεν ἡ Αἰγυπτία καὶ πάλιν δὲν ἦτο ἄ-
βιος διὰ τὴν φυλακὴν, ἀλλὰ ἔπρεπε νά κοπῆ ἡ κεφαλὴ του
καὶ νά ὑποστῇ τὴν ἐσχάτην τῶν πινῶν. Ἄλλ' ὅταν καὶ
τὸ θεῖκον χέρι φανερώη τὴν ἰδικήν του πρόνοιαν, ὅλα γί-
νονται εὐκαλα καὶ εὐχερῆ καὶ οἱ ἄγριοι γίνονται ἡμερώτε-
ροι. Τότε καὶ ἡ θεία δόξεια ἐρχεται μὲ ἀφθονίαν, ὅταν καὶ
ἡμεῖς ἀποδεικνυόμεθα πολὺ ἕναρτοι. Ἐπειδὴ δηλ. καὶ
αὐτὸς ἕκαμε μεγάλου ἀγῶνα, διὰ τοῦτο καὶ λοιμῶνε με-
γάλας ἀμοιβάς.

Καὶ μετὰ ἀπὸ τὴν γενναϊότητα πού ἔδειξε, ὠδηγεῖτο
εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ὅλα τὰ ὑπέμεινε ἐν αἰγῇ. Διότι γνω-
ρίζετε, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, ὅταν καταδικάζονται, ὡς ὑ-
πεύθυνοι, δὲν αἰσθάνονται τίποτε τὸ πονηρὸν νά θαυρῆ
τὴν συνειδήσιν των, πόσῃν παραρησίαν καὶ ἐλευθεροσταμι-
αν μεταχειρίζονται.⁴⁹ Α ἄγανακτοῦντες καὶ λέγοντες πολ-
λά, ἐναντίον ἐκείνων πού ἀνευθύνως τοὺς κατηγοροῦν.
Ἄλλ' ὅμως αὐτοὺς (ὁ Ἰωσήφ) δὲν πράττει ἔτσι! Ἄλλ' ἀντι-
θέτως σωπῆ καὶ ὅλα τὰ ὑποφέρει μὲ πραότητα καὶ μὲ πολ-
λὴν ὑπομονὴν ἀνέμενε τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ. Διότι πρό-
σεξε, πῶς καὶ ὅταν ἦτο εἰς τὴν φυλακὴν ἀνετέθη εἰς αὐτὸν
ὅπὸ τοῦ δεσμοφύλακος ὁλόκληρος ἡ ἐποπτεία τῆς φυλα-
κῆς. Καὶ πολὺ φυσικὰ «Διότι ἦτο ὁ Κύριος μαζί μὲ τὸν
Ἰωσήφ καὶ ἔστειλεν εἰς αὐτὸν τὸ ἔλεός του».⁴⁶ Τί σημαίνει

44. Τὸν Πατερρην.

45. Γεν. 39, 20.

46. Γεν. 39, 21.

αυτό τὸ «Ἐστειλεν εἰς αὐτὸν τὸ ἔλεός του»; Ἔκαμε τὸν ἀρχιδεσμοφύλακα νὰ τὸν λυπηθῆ καὶ πολλὴν νὰ δεῖξῃ τὴν πρὸς αὐτὸν εὐνοίαν. «Διότι τοῦ ἔκαμε εὐμενῆ ὑποδοχὴν».⁴⁷ Τίποτε δὲν εἶναι πρὸς εὐτυχῆς ἀπὸ τὸ νὰ ἔχη κανεὶς τὴν ἀνωθεν εὐνοίαν. **B** «Διότι τοῦ ἐνεπιστεύθη», συνεχίζει ἡ Γραφή, «ὡς ἀρχιδεσμοφύλαξ τὴν φυλακὴν».⁴⁸ Κόπταζε πῶς ἀντικαθίσταται ὁ δεσμοφύλαξ καὶ παραχωρεῖ καὶ εἰς αὐτὸν ἀναθέτει τὴν ἐξουσίαν, ὥστε νὰ διατάξῃ ὅπως ὅλοι οἱ κρατούμενοι τῆς φυλακῆς νὰ εὐρίσκωνται ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του. «Καὶ δὲν ἐγνώριζε τίποτε ἀπὸ ὅσα ἐγίνοντο εἰς τὴν φυλακὴν ἐξ αἰτίας τῆς ἐμπιστοσύνης ποῦ εἶχεν εἰς αὐτὸν, διότι ὅλα εὐρίσκοντο εἰς τὴν διαχείρισιν τοῦ Ἰωσήφ. ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἦτο μαζί του. Καὶ ὅλα ὅσα ἐπραττεν ὁ Ἰωσήφ ὁ Κύριος (τὰ ἡλόγει καὶ) τὰ ἔφερεν εἰς αἰσίον πέρασ».⁴⁹

Πρόσεξε, ὅτι πάντοτε τὸν συνώδευσεν ἡ θεία χάρις καὶ ὅλα ὅσα ἐπραττεν ἦσαν πλήρη χάριτος. Αὐτὸ καὶ ἡμεῖς ἄς προσπαθήσωμεν, διὰ νὰ ἔχωμεν πάντοτε μαζί μας τὸν Κύριον καὶ ὅπως ἐκεῖνα τὰ ὅποια πράττομεν εὐλογουῦνται ὅπ' ἐκείνου καὶ ὀδηγοῦνται εἰς αἰσίον πέρασ. Διότι ἐκεῖνος ποῦ ἔχει αὐτὴν τὴν εὐλογίαν, **C** καὶ ἂν ἀκόμη μέσα εἰς τὰ θάσσανα εὐρεθῆ, ὅλα θὰ τὰ περιφρονησῇ καὶ καθάλου δὲν θὰ τὰ λογαριάσῃ, διότι ὁ Δεσπότης τῶν ὅλων, ὁ ὁποῖος τὰ πάντα δύναται καὶ ἡμπορεῖ νὰ ἀλλάξῃ, ὅλα ὀδηγεῖ εἰς αὐτὸν εἰς αἰσίον πέρασ καὶ τὰ δύσκολα μεταστρέφει εἰς εὐκόλα. Πῶς δὲ θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἔχωμεν μαζί μας τὸν Κύριον καὶ αὐτὸς νὰ μᾶς εὐλογῇ εἰς ὅλα; Ἐάν εἴμεθα νηφάλιοι καὶ πρόθυμοι καὶ μνησθῶμεν τὴν σωφροσύνην τοῦ νέου τούτου καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν, καὶ τὴν γενναίαν του διάθεσιν καὶ ἴδωμεν ὅτι ἔτσι πρέπει μὲ ἀκρίθειαν ὅλα νὰ πράττωμεν **D** διὰ νὰ μὴ κατηγορηθῶμεν ποτὲ παρὰ τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαφύγωμεν τῆς προσοχῆς τοῦ ἀκομήτου ἐκείνου ὀφθαλμοῦ, ἀλλ' ὅτι θὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη, ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἡμάρτησε νὰ τιμωρηθῆ. Καὶ ἄς μὴ νομίζωμεν, ὅτι εἶναι προτιμότερος ὁ φόδος τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν θείαν ἀγαπάτην. Ἄλλ' ἄς ἐνθυμούμεθα πάντοτε τὰ λόγια τοῦ Ἰωσήφ, ποῦ ἔλαγε «Πῶς θὰ κάμω τὸ κοκὸν τοῦτο πρᾶγμα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ»;⁵⁰

Ἄρα λοιπὸν κάποια σκέψις μᾶς ταράττη, αὐτὰ τὰ λόγια:

47. Γεν. 39, 21.

48. Γεν. 39, 22.

49. Γεν. 23.

50. Γεν. 39, 9.

ἄς ἐνθυμούμεθα καὶ ἀμέσως θὰ φύγῃ κάθε κακὴ ἐπιθυμία. **E** Εἴτε λοιπὸν κυριευθῆ κανεὶς ἀπὸ σαρκικὴν ἐπιθυμίαν, εἴτε ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὰ χρήματα, εἴτε ἀπὸ ἄλλην παράλογον ἡδονὴν, ἀμέσως τοῦτο ἄς σκέπτεται, ὅτι ἐκεῖνος (δηλ. ὁ Θεός) εἶναι ὁ δικάζων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κρυφτοῦν οὐτε αἱ σκέψεις ποῦ περνοῦν ἀπὸ τὸ μυαλό μας. Πάντως ἡμποροῦμεν νὰ διαφύγωμεν τὰ τεχνάσματα τοῦ διαβόλου καὶ νὰ ἔχωμεν πολλὴν τὴν ἀνωθεν δοξάσιον. Αὐτὴν εἴθε πάντες νὰ ἐπιτύχωμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μαζί με τὸν ὁποῖον πρέπει νὰ ἀναφέρεται ἡ δόξα, ἡ δύναμις καὶ ἡ τιμὴ εἰς τὸν Πατέρα καὶ συγχρόνως εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τώρα καὶ πάντοτε καὶ αἰωνίως. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΞΗΚΟΣΤΗ ΤΡΙΤΗ

«ΚΑΙ Ο ΑΡΧΙΔΕΣΜΟΦΥΛΑΞ ΕΞ ΑΙΤΙΑΣ ΤΟΥ ΙΩσήφ ΔΕΝ ΕΓΓΡΗΞΕ ΤΗΠΟΣΕ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΜΒΑΙΝΟΝΤΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΥΛΑΚΗΝ.»¹

«Ὅ,τι ἀπέμεινεν ἡμιτελές ἀπὸ τὴν χθονινήν ὁμιλίαν ἐπιθυμῶ νὰ ολοκληρώσω σήμερον εἰς τὴν ἀγάπην σας καὶ νὰ σὰς παρουσιάσω καὶ πάλιν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἰωσήφ. Γνωρίζετε, βέβαια, ὅτι χθές, 600 B ἐπειδὴ ὁ λόγος ἐπεξετάθη εἰς πολὺν χρόνον, δὲν ἠμπόρουν νὰ προχωρήσω περαιτέρω, ἀλλὰ ἔφθασα μέχρις ἐκείνου τοῦ σημείου, εἰς τὸ ὅποιον, ἕνεκα τῆς συκοφαντίας τῆς Αἰγυπτίας, ἐνεκλείσθη ὁ Ἰωσήφ εἰς τὴν φυλακὴν ἀπὸ τοῦ ἀρχιμαγίστρου. Δι' αὐτὸ σήμερον εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκθέσω εἰς τὴν ἀγάπην σας τὰ βρα συνέβησαν εἰς αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν. Ὄταν, λοιπόν, ἐνεκλείσθη εἰς τὴν φυλακὴν καὶ παρεδόθη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀρχιδεσμοφύλακος, καὶ ἐκεῖ τόσον πολὺ τὸν ἐβοήθησεν ὁ Θεός, ὥστε νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ ὅλην τὴν διαχείρισιν τῆς φυλακῆς.

«Καὶ ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ, λέγει ἡ Γραφή, «ἐξ αἰτίας τοῦ Ἰωσήφ δὲν ἐγνώριζε τίποτε ἀπὸ τὰ συμβαίνοντα εἰς τὴν φυλακὴν». Εἶδες ὅτι μολονὶ ἐυρέθη μέσα εἰς τὰς θλίψεις, ἐν τοῦτοις δὲν ἐνοίκωσεν καθόλου τὰ λυπηρὰ γεγονότα. C ἀλλὰ ἡ ἐφευρετικὴ σοφία τοῦ Θεοῦ μετέβαλεν ὅλα τὰ θλίβερά συμβάντα. Καὶ ὅπως τὸ μαργαριτάρι διατηρεῖ καὶ ἀποδεικνύει τὴν ὠραϊότητά του καὶ ὅταν ἀκόμη καταχωθῇ μέσα εἰς τὴν λάσπην, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἡ ἀρετὴ, ὅπου καὶ ἐν τὴν θάλασσῃ, ἔχει τὴν δύναμιν τῆς, εἴτε ριφθῇ εἰς τὴν δουλείαν, εἴτε εἰς τὴν φυλακὴν, εἴτε εὐρίσκειται εἰς τὰς θλίψεις, εἴτε ἔχη τὴν ἀνεσίαν τῆς.

Ἐποῦ, λοιπόν, ἐκλείσθη εἰς τὴν φυλακὴν, ἀπέκτησε τὴν συμπάθειαν τοῦ ἀρχιδεσμοφύλακος καὶ τοῦ ἐμπιστευθῆ ὅλην τὴν διαχείρισιν τῶν ζητημάτων τοῦ δεσμοτηρίου, ὅς ἴδωμεν εἰς τὸ σημείον αὐτὸ κατὰ ποῖον τρόπον ἀποκαλύπτει ὁ Ἰωσήφ τὴν δύναμιν τῆς χάριτος, ποῦ τὸν ἐνίσχυεν.

1. Γεν. 39, 23.

«Μετὰ τὰ γεγονότα αὐτά», λέγει, «συνέβη τὸ ἔξης».² Ποῖα γεγονότα; Μά, βρα ἐξηγήθη μετὰ τὴν συκοφαντίαν D καὶ μετὰ τὴν καταδικὴν του εἰς φυλάκισιν. Καὶ ὄχι μόνον αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν γνωστοποίησιν, τὴν ὁποίαν μὰς ἔκανεν ἡ Γραφή, ὅτι, δηλαδή, ὁ Κύριος ἦτο μὲ τὸν Ἰωσήφ καὶ ὅτι ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ ἀνέθεσε τὴν διαχείρισιν τῶν ζητημάτων τῆς φυλακῆς εἰς αὐτόν.³ «Μετὰ τὰ γεγονότα αὐτά», λοιπόν, δηλαδή, μετὰ τὴν φυλάκισιν τοῦ Ἰωσήφ, συνέβη νὰ ἀφάλη⁴ ὁ ἀρχινοχόος⁵ καὶ ὁ ἀρχισιτοποῖος⁶ καὶ νὰ καταδικασθῶν εἰς φυλάκισιν ἀπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγυπτίου. Καὶ, ἀφοῦ τοὺς παρέλαθεν ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ, τοὺς παρέδωκεν εἰς τὸν Ἰωσήφ.⁷ Ἐ «Ὅτε δὲν ἐχρησιμοποιοῦν τὸν Ἰωσήφ ὡς φυλακισμένον, ἀλλ' ὡς συνεργάτην εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του, μᾶλλον δὲ ὡς ἱκανὸν νὰ ἀνακουφίῃ τὰς συμφορὰς τῶν καταδικῶν, οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο εἰς τὴν φυλακὴν. «Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἀφρόντισεν αὐτούς», λέγει ἡ Γραφή. Τί σημαίνει, ὁμως, τὸ «ἀφρόντισεν αὐτούς»; Μά, ὅτι τοὺς ἐπαρηγόρει, τοὺς ἐνίσχυεν τὴν ψυχὴν, ἐνεθάρρυνε τὸν νοῦν των, δὲν ἄφηκε νὰ τοὺς κυρῶσῃ ἡ ἀπελπίσια.

«Αὐτοὶ εὐρίσκοντο μερικὰς ἡμέρας εἰς τὴν φυλακὴν. Καὶ οἱ δύο δὲ εἶδον δυσίρον κατὰ τὴν ἴδιαν νύκταν,⁸ δηλαδή καὶ ὁ ἀρχινοχόος καὶ ὁ ἀρχισιτοποῖος. Ἀλλὰ ὁ βασιλέως Ἰωσήφ, θεωρῶν σπουδαῖον ἔργον τὴν παρηγορίαν αὐτῶν, ὅταν τοὺς εἶδε νὰ ἔχουν παραχθῆ καὶ νὰ ἔχουν πάθει σύγχυσιν ἐξ αἰτίας τῶν δυσίρων,⁹ λέγει εἰς αὐτούς: «Διὰ τί σήμερον τὰ πρόσωπά σας εἶναι σκυθρωπά;»¹⁰ 601 A Δι-

2. Γεν. 40, 1.

3. Πάντα ταῦτα διαλαμβάνονται εἰς τὰς σελῆς 11-23 τοῦ 39 κε-φυλακίου.

4. Δὲν καθορίζεται τὸ εἶδος τῆς παραδόσεως αὐτοῦ, ἀλλ' ἴσως νὰ ἀναφέρεται εἰς ἀπέλασιν δηλητηρίασεως τοῦ βασιλέως ἢ ἀκόμη καὶ εἰς βρα ἐπιπὸν ἀφάλη, τὸ ἔποςιν κατὰ τὴν νεοελληνικὴν τὴν δυνατὴν τῆς Ἀνατολῆς ἦτο ἀνεκτὸ νὰ ριφθῇ εἰς τὴν φυλακὴν τὸν οὐκ ἐπιπτόν.

5. Ἀρχινοχόος ἀρχισιτοποῖος πρόκειται δι' ἑτέραν ἰσοσημῆσιν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Παράου. Συνδέονται δὲ πρὸς τὴν κλίση τῶν Αἰγυπτίων εἰς τὰ πολυτελῆ φαγητά.

6. Πρὸς, Γεν. 40, 1-4.

7. Γεν. 40, 4.

8. Γεν. 40, 4-5.

9. Αἰτία τῆς συγχύσεως καὶ τῆς παραχθῆς ἦτο τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ παραχθόμενον τῶν δυσίρων ἐβαρύνθη σπουδαῖον καὶ συμβατικὸν δι' αὐτούς, γὰρ εἰς, ὁμως, νὰ ἠμποροῦν νὰ συμβαλεθῶσιν τοὺς ἀριστοὺς ἐξηγητὰς, ἐπειδὴ δὲν ἦσαν ἐλευθέρου.

10. Γεν. 40, 7.

ὅτι ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἀπεκάλυπτε τὴν ἐσωτερικὴν παραχρῆν. Δι' αὐτὸ καὶ κάποιος σοφὸς ἔλεγεν· «Ὅταν ἡ καρδιά ἔχη χαράν, τὸ πρόσωπον ἀκτινοβολεῖ, ἐνῶ ὅταν εὐρίσκειται εἰς λύπην, τὸ πρόσωπον εἶναι σκιωρωτόν».¹¹ «Ὅταν, λοιπόν, τοὺς εἶδε νὰ εἶναι στενοχωρημένοι ἐξ αἰτίας τῶν ὄνείρων, τοὺς ἤρῳτα, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς στενοχωρίας των. Κύτταξε, ὅτι, καὶ εἰς τὸ δεσμιωτήριον εὐρισκόμενος ἀκόμη, ἀπεδεικνυε τὴν ἀρετὴν του καὶ ἐφρόντιζε νὰ ἀνακουφίῃ τὰς θλίψεις τῶν ἄλλων.

Τὶ ἀπήντησαν, λοιπόν, ἑκεῖνοι; «Εἶδαμεν κάποιον ὄνειρον καὶ δὲν ὑπάρχει ὁ ἐρμηνευτὴς αὐτοῦ».¹² Δὲν ἐγνώρισαν, βέβαια, τὴν σοφίαν τοῦ συνομιλητοῦ των. Τὸν ἔθεωρουσαν ὡς ἕνα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς τυχαίους ἀνθρώπους, δι' αὐτὸ δὲν τοῦ ἐκθέτουν τὸ ὄνειρον, ἀλλὰ τοῦ λέγουν μόνον ὅτι εἶδαν ὄνειρον καὶ προσθέτουν ὅτι «δὲν ὑπάρχει ὁ ἐρμηνευτὴς αὐτοῦ». **Β** Ἄλλὰ ὁ θαυμάσιος ἀνθρώπος (ὁ Ἰωσήφ) λέγει πρὸς αὐτούς· «Διὰ τοῦ Θεοῦ δὲν γίνεται ἡ ἐρμηνεία αὐτῶν; Διηγήθητε τὰ μου, λοιπόν».¹³ Διότι μὴπως σὰς ὑπόσχομαι νὰ σὰς εἴπω κάτι ἰδικόν μου; Ὁ Θεὸς εἶναι, ὁ ὁποῖος μόνον ἀποκαλύπτει καὶ ἐρμηνεύει αὐτά. «Διηγήθητε τὰ μου, λοιπόν». Κύτταξε σύνεσιν καὶ ὑπερβολὴν ταπεινοφροσύνης. Δὲν εἶπεν ὅτι ἐγὼ τὰ ἐξηγῶ, ἐγὼ λέγω τὴν ἔκθεσιν τῶν ὄνείρων. Ἄλλὰ τί εἶπεν; «Διηγήθητε τὰ μου, λοιπόν». Διότι ὁ Θεὸς εἶναι, ὁ ὁποῖος μόνον ἀποκαλύπτει καὶ ἐρμηνεύει αὐτά.

«Καὶ ὁ ἀρχιερατοῦχος διηγήθη τὸ ὄνειρόν του... Καὶ ὁ Ἰωσήφ (ἀφοῦ τὸ ἤκουσεν) λέγει εἰς αὐτόν Ἰδοὺ, ἡ ἐρμηνεία τοῦ ὄνείρου σου. Οἱ τρεῖς κλάδοι τῆς κληματαρίου εἶναι τρεῖς ἡμέραι. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας, δηλαδή, ὁ Φαραὼ θὰ ἐνθυμηθῇ τὸ ἀξίωμα σου καὶ θὰ σὲ ἐπισκεφθῇ εἰς τὴν ἀρχιερατοῦχίαν σου **Γ** καὶ θὰ δώσῃς τὸ σιτήρι· εἰς τὸ χεῖρ τοῦ Φαραὼ, ὅπως ἐπραττεσθε κατὰ τὴν προηγουμένην σου συνήθειαν, ὅταν ἦσιν οἰνοχόος του. Ἄλλὰ λάβε τὴν κλωσάνην νὰ μὲ ἐνθυμηθῇς, ὅταν θὰ εὐτυχήσῃς καὶ νὰ μὲ λυπηθῇς καὶ νὰ μὴ μὲ λησμονήσῃς ἐνώπιον τοῦ Φαραὼ εὐρισκόμενος, ὥστε νὰ μὲ θγάλῃς ἀπὸ τὴν φυλακὴν ταύτην. Διότι μὲ ἔβλεψαν¹⁴ ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Ἑβραίων καὶ

11. Πιστομ. 16, 18.

12. Γεν. 40, 8.

13. Γεν. 40, 9.

14. Δὲν καθορίζει τὸν τρόπον τῆς ἀπαλλαγῆς του, ὅτι, δηλαδή, ἀπαλλάχθη ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του, ἀλλὰ νὰ μὴ τοὺς ἐπέσει καὶ ἐπὶ πάλιν εἰς τὴν φυλακὴν αὐτοῦ.

οὔτε ἐδῶ ἔκαμα τίποτε, ἀλλὰ μὲ ἔρριψαν εἰς τὴν φυλακὴν αὐτὴν ἀδίκως».¹⁵ Ἐπειδὴ, λοιπόν, τοῦ προείπε τὰ μέλλοντα νὰ τοῦ συμβοῦν εὐχάριστα γεγονότα καὶ τὴν συμπιλιώσιν του μὲ τὸν Φαραὼ, προσθέτει «λάβε τὴν κλωσάνην νὰ μὲ ἐνθυμηθῇς, ὅταν θὰ ἔχης τὴν εὐτυχίαν σου. Νὰ ἐνθυμηθῇς ἑκείνον, ὁ ὁποῖος σοῦ εἶπεν ἐκ τῶν προτέρων αὐτὰ **Δ** καὶ νὰ εὐπλαγχθῇς».

Ὅταν ἀκοῆς αὐτά, ἀγαπήτῃ μου, νὰ μὴ κατηγορήσῃς τὸν δίκαιον διὰ θελίαν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο κυρίως νὰ ἐκπλαγῇς, ὅτι, δηλαδή, μολονότι ὑπῆρχαν τόσαι πολλοὶ δυσκολαί, ἐν τούτοις μὲ γενναιότητα καὶ εὐχαρίστησιν ὑπέφερε τὸν ἐγκλεισμόν του εἰς τὴν φυλακὴν. Βέβαια, ἀνκοὶ πολλὰς φορές εἶχε λάβει τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τὸν ἀρχιερατοφύλακα, ἐν ταῦταις ἐστενοχωρεῖτο διὰ τὴν φυλακίσιν καὶ τὴν συναναστροφὴν μὲ τοὺς ρυπαροὺς καὶ ἀκαθάρτους. Κύτταξε, ὁμῶς, καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς αὐτὸ τὴν φιλοσοφίαν του διδάξαι, πῶς, δηλαδή, μὲ γενναιότητα ὑπέφερε τὰ πάντα, ἀποδεικνύων διὰ μέσου δῶν αὐτῶν μεγάλην ταπεινώσιν.

Ε «Καὶ νὰ μὲ λυπηθῇς καὶ νὰ μὴ μὲ λησμονήσῃς ἐνώπιον τοῦ Φαραὼ εὐρισκόμενος, ὥστε νὰ μὲ θγάλῃς ἀπὸ τὴν φυλακὴν αὐτὴν». Συλλογίσου, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ὅτι δὲν λέγει τίποτε εἰς βάρος τῆς μιᾶς μοιχαλίδος ἐκείνης, οὔτε τὸν κύριόν του κατηγορεῖ, οὔτε ἀναφέρει τὴν ἀπάνθρωπον συμπεριφορὰν τῶν ἀδελφῶν του εἰς βάρος του, ἀλλὰ τὰ ἀποκρύπτει ὅλα καὶ λέγει· Νὰ μὲ ἐνθυμηθῇς καὶ νὰ φροντίσῃς νὰ ἐγῶ ἀπὸ τὴν φυλακὴν αὐτὴν. «Διότι μὲ ἔκλειψαν ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Ἑβραίων καὶ οὔτε ἐδῶ ἔκαμα τίποτε, ἀλλὰ μὲ ἔρριψαν εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν φυλακὴν ἀδίκως». Ἄς μὴ προσπεράσωμεν χωρὶς προσοχῆν τοὺς λόγους του αὐτοῦ, **602 A** Ἄλλ' ἂς προσπαθῶμεν νὰ ἐμβυθώμεν εἰς τὴν φιλοσοφίαν τῆς ψυχῆς του, ποῦ ἂν καὶ εὗρηκε μίαν τοιαύτην εὐκαιρίαν καὶ ἐγνώριζεν ὅτι· θὰ ἠμπορέσῃ ὁ ἀρχιερατοῦχος, ὅταν θὰ εὐτυχῇ, νὰ γνωστοποιήσῃ τὴν περιπτώσιν του εἰς τὸν βασιλέα, ἐν τούτοις δὲν κατηγορεῖ τὴν Αἴγυπτίον, (θὰ εἴπω, βέβαια, πάλιν τὰ ἴδια), οὔτε ἀναφέρει κάτι διὰ τὸν κύριόν του, οὔτε λέγει τίποτε ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν του. Οὐ-

ἔκθεσιν ἐνώπιον τῶν φιλοκαταμέντων. Ἐπιθυμῶ νὰ διδάξω μόνον ὅτι οὐκ ἔλαθον καὶ ἔχει βλάβην καὶ θὰ ἐκπέσῃ ἀπὸ τῆς ἐκείνης.

15. Γεν. 40, 9 καὶ 13-15. Τὸ ὄνειρον εἰς τοὺς στίχους 9-11.

τε, πάλιν αποκαλύπτει τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν κατεδικάσθη εἰς φυλάκισιν, οὔτε προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν ἀδικίαν ποῦ διεπράχθη εἰς θάρος του. Ἄλλὰ δι' ἓνα πᾶγμα φροντίζει μόνον, ὄχι, δηλαδὴ, νὰ κατηγορήσῃ ἐκείνους, ἀλλὰ νὰ ὁμιλήσῃ διὰ τὸ δίκαιόν του. Καὶ ὅτι ἀνεφέρετο εἰς τὴν ἀδικίαν τῶν ἀδελφῶν του τὸ συνεκάλυψεν, ὅταν εἶπεν· «Μὲ ἔκλεψαν ἀπὸ τὴν χώραν τῶν Ἑβραίων». Ὅσα δὲ τοῦ ἔκανεν ἡ ἀκόλαστος ἀκίνη Ἀιγυπτία δὲν τὰ λέγει καθόλου, **Β** οὔτε καὶ τὴν ἀδικον ἀγανάκτησιν τοῦ κυρίου του ἐναντίον του ἀναφέρει. Ἄλλὰ τί λέγει· «Οὔτε ἐδῶ ἔκανα τίποτε, ἀλλὰ μὲ ἔρριψαν εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν φυλακὴν ἀδικίως».

Ἀκούοντες αὐτά, ἂς παραδειγματιζώμεθα, ὥστε, ἐάν κάποτε περιπλακώμεν εἰς πορομοίαν συκοφαντίας, νὰ μὴ ἐπιδιώκωμεν νὰ ἀποδώσωμεν λοιβορίας εἰς τοὺς κατηγοροῦντες μας, οὔτε νὰ ἀκονίζωμεν τὴν γλῶσσάν μας διὰ νὰ κατηγορήσωμεν τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ ἡ ἐπιδιώξις μας νὰ εἶναι μὲ πραότητα καὶ ἡμεῖαν νὰ ἀποδείξωμεν τὴν ἀθωότητά μας, καὶ νὰ μνηθώμεν τὸν θεομάρτυρον αὐτὸν θυρωροῦν, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ εὐρίσκειτο εἰς τὴν φυλακὴν, δὲν κατεδέχθη οὔτε διὰ λόγον νὰ διαπομπύσῃ τὴν ἀσέβειαν τῆς Αἰγυπτίας. **Γ** Γνωρίζετε, θέβαια, ὅτι πολλὰς φορές μερικοὶ, μολοντός· εἶναι ἔνοχοι διὰ τὴν διάπραξιν διαφόρων ἐγκλημάτων, ἐν τούτοις ἐπιχειροῦν νὰ φορτώσωμεν εἰς ἄλλους τὰ ἱδικὰ τῶν κακουργημάτων, φερόμενοι μὲ μεγάλην ἀναισχυντίαν. Ὁ Ἰωσήφ, ὅμως, ἂν καὶ ἦτο πῶς καθαρὸς καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἠμποροῦσε νὰ εἴπῃ τὰ πάντα μὲ ἀλήθειαν, δηλαδὴ, καὶ τὴν μονίαν ἐκείνης νὰ ἀποκαλύψῃ καὶ τὸν ἑαυτὸν του νὰ ἀποδείξῃ λαμπρότερον, ἐν τούτοις τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν φανερώνει. Διότι ἐν ἐπεδίωκε τὴν δόξαν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τοῦ ἦτο ἀρκετὴ ἡ εὐνοια τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἤθελεν ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ νὰ εἶναι ὁ ἐπαινήτης τῶν γεγονότων.

Δι' αὐτὸ, ἐνῶ αὐτὸς ἐσίωπα καὶ προσεπάθει νὰ ἀποκρύψῃ τὰ πάντα, **Δ** ὁ φιλόνητος Κύριος τὸν ἀνύψωσεν εἰς τὸσον μεγάλην δόξαν, ὅταν εἶδεν ὅτι ὁ ἀθλητὴς ἠγωνίσθη καλῶς. Ἦδη, καὶ ἀπὸ ὅσα ἐν συνεχείᾳ συνέδησαν θὰ διδασθώμεν τὴν ὑπομονὴν τοῦ ἀνδρός καὶ ὅτι δὲν ἐστενχωρεῖτο διὰ τὴν θρασύτητα, μὲ τὴν ὁποίαν ἀποδείχθη ἡ ἀθωότης του, οὔτε καὶ ἠγανάκτησε δι' αὐτὸ, ἀλλὰ ὑπομένων τὰ πάντα μὲ μεγάλην προθυμίαν εὐχαριστοῦσε τὸν Κύριον, ὁ ὁποῖος παρεχώρει νὰ συμβαίνουσι αὐτά.

Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ ἀρχαιοποιός, ἐπειδὴ ἐνόμισεν ὅτι καὶ τὸ ἱδικόν του θνερον θὰ προμήνυε κάτι καλὸν δι' αὐτὸν, διηγείται εἰς τὸν Ἰωσήφ τὸ περιεχόμενον τοῦ ὀνειροῦ του.¹⁶ Ἀλλὰ, ὅταν ἤκουσεν αὐτὸ ὁ Ἰωσήφ καὶ ἐδέχθη ἐκ τῆς οὐρανοῦ ἀποκαλύψεως τὴν ἐρμηνείαν αὐτοῦ, τοῦ προσέειπε τὴν συμφορὰν, ποῦ ἐπρόκειτο νὰ τὸν εὐρῇ, **Ε** καὶ λέγει· «Μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ἀφαιρῆσῃ ὁ Φαραὼ τὴν κεφαλὴν σου, θὰ σὲ κρεμάσῃ εἰς τὸ ἐξόλον¹⁷ καὶ τὰ ὄνεια τοῦ οὐρανοῦ θὰ φάγουν τὰς σάρκας σου ἀπὸ ἐπάνω σου».¹⁸

Δι' αὐτὸν τὸν λόγον ἐπρόφθασα, λέγει, καὶ σὰς ἐδήλωσα ἐκ τῶν προτέρων, ὅτι δὲν ἐξηγῶ τὰ θνερα μὲ τὴν ἱδικὴν μου δύναμιν, ἀλλὰ σὰς λέγω ὅσα θὰ μοῦ ἀποκαλύψῃ ὁ Θεός,¹⁹ ὥστε, εἴτε κάτι καλὸν φανερώνην τὸ θνερον εἴτε τὸ ἀντιθετόν, νὰ μὴ τὸ ἀποδώσετε εἰς ἐμένα. Δηλαδὴ, δὲν σὰς τὰ λέγω αὐτὰ ἀπὸ ἱδικῆν μου ἰκανότητος, ἀλλὰ σὰς ἐπεξηγῶ ἐκείνα, ποῦ ἡ οὐρανοῦ χάρις θὰ ἀποκαλύψῃ.

Πραγματικὰ, ὅταν ἐπέρασεν ἡ προφθορία τῶν τριῶν ἡμερῶν,²⁰ **Α** ἐπραγματοποιούνητο ὅσα εἶχεν εἶπει ὁ Ἰωσήφ καὶ ὅπως αὐτὸς εἶχεν ἐξηγήσει τὰ θνερα, εἶσι συνέδη καὶ εἰς τοὺς δύο, καὶ ὁ ἓνας μὲν²¹ ἐπανήλθεν εἰς τὴν προηγούμενην του εὐημερίαν, ἐνῶ ὁ ἄλλος²² ἐτιμωρήθη.²³

«Μὰ, ὁ ἀρχαιοποιός», τὸν ὁποῖον τὸσον πολὺ παρεκάλεσεν ὁ Ἰωσήφ, «ἐν ἐνεθυμήθη αὐτὸν, ἀλλὰ τὸν ἐξέχασεν».²⁴ Κύτταξε καὶ πάλιν τὸν δίκαιον νὰ ἀγωνίζεται, ὡς νὰ εὐρίσκειται εἰς κάποιο στάθιον καὶ παλαιστραν, νὰ εἶδῃ ἀποδείξιν τῆς ἀρετῆς του, χωρὶς νὰ ὑφίσταται ταραχὴν, οὔτε σύγχυσιν, οὔτε νὰ ἐκδηλώνη ἀγανάκτησιν. Θέβαια, κάποιος ἄλλος θὰ ἔλεγε πρὸς τὸν ἑαυτὸν του, ἐάν ἦτο ἓνας ἀπὸ τοὺς πολλοὺς συνήθεις ἀνθρώπους. Τί πράγμα εἶναι αὐτό; Ὁ μὲν ἀρχαιοποιός, ὅπως τοῦ ἐξήγησα τὸ θνερόν του, ἀπέκτησε τὸσον γρήγορα τὴν προηγούμενην του εὐημερίαν, χωρὶς καθόλου νὰ ἐνεθυμῆθῃ ἐμένα, ὁ ὁποῖος τοῦ

16. Ἠβρ. Γεν. 40, 16-17.

17. Ἡ πρῆξις αὕτη ἦτο συνήθης εἰς τοὺς Αἰγυπτίους καὶ ἀσκήνηται εἰς τὴν ἀσκημῆσιν τὸν πτωχῶν.

18. Γεν. 40, 19.

19. Ἠβρ. Γεν. 40, 8.

20. Ὁ ἀρχαιοποιός.

21. Ὁ ἀρχαιοποιός.

22. Ἠβρ. Γεν. 40, 20-22.

23. Γεν. 40, 23. Ἡ διαγωγή τοῦ ἀρχαιοποιοῦ ἐνεθυμῆται τὸ ὄν τοῦ Κυρίου λεγόμενον· «ὁδὸς αὐτοῦ ἐν πόντοις»· ἡ δὲ ἦτο ἐναντὶ πρὸς τὸ θάρρος ἐκ φόβου πῆσι· (Ἱστορία ἡ ἐν Ταύροις, 729-730).

προεΐπα αυτά. Καί εκείνος μὲν εὐρίσκειται εἰς τόσῃν μεγάλῃν ἀνεσιν, ἐνῷ ἐγώ, πού κανένα κακόν δέν ἔπραξα, εἰμὶ κλεισμένος ἐδῶ, μαζί μὲ τοὺς φονεῖς, τοὺς τυμωροῦχους, τοὺς ληστές καὶ ἄλλους διαφόρους κακοποιούς. Δέν εἶπεν, ὅμως, τίποτε ἀπὸ αὐτά, οὔτε ἐσκέφθη. Διότι ἐγνώριζεν ὅτι ὁ ἀγὼν ἐγένετο μακρύτερος, ὥστε, ἀφοῦ ἀγωνισθῆ νομίμως, νὰ φαρᾶσῃ τὸν λαμπρόν στέφανον.

Κύτταξε, σέ παρακαλῶ, διὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν ἐπάνοδον τοῦ ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν ἀρχικὴν του θέσιν ἐπέρασαν δύο ἔτη.²⁴ Ἐπρέπε, δηλαδή, νὰ περιμένῃ τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν, Ὡς ὥστε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν φυλακὴν μὲ μεγαλοπρέπειαν. Διότι ἐν τὸν ἐνεθυμείτο ὁ ἀρχιεπισκόπος καὶ τὸν ἀπηλευθέρωσε διὰ τῆς ἰδικῆς του προστασίας, προτοῦ νὰ ἴδῃ τὰ δειρὰ ὁ Φαραὼ, ἴσως νὰ μὴ ἐγένετο ποτὲ γνωστὴ ἡ ἀρετὴ του εἰς τοὺς πολλούς. Τώρα, ὅμως, ἐπειδὴ, γνωρίζει ὁ ἐφευρετικὸς καὶ σοφὸς Κύριος, σὰν ἀριστος τεχνίτης, πόσον χρόνον πρέπει νὰ παραμείνῃ ὁ χρυσὸς εἰς τὴν φωτιὰ καὶ πότε χρειάζεται νὰ θῆ ἀπὸ ἐκεῖ, ἐπιτρέπει κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο ἐτῶν νὰ ἡχοσηθῆ ὁ ἀρχιεπισκόπος τὸν Ἰωσήφ, διὰ νὰ φθάσῃ καὶ ὁ καιρὸς πού ὁ Φαραὼ θὰ ἴδῃ τὰ δειρὰ καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀνάγκης αὐτῆς νὰ γίνῃ γνωστὸς ὁ δίκαιος εἰς ὅλον τὸ βασίλειον τοῦ Φαραῶ. **Δ** Πραγματικά, ὕστερα ἀπὸ δύο ἔτη, λέγει ἡ Γραφή, ὁ Φαραὼ εἶδε τὰ δειρὰ.²⁵ «Καὶ ἐξημέρωσε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Φαραῶ ἦτο τεταραγμένον. Ἀποστείλας ἀνθρώπους προσεκέλευεν ὅλους τοὺς ἐξηγητὰς τῆς Αἰγύπτου καὶ ὅλους τοὺς σοφοὺς²⁶ αὐτῆς. Ὁ Φαραὼ διηγῆθη εἰς αὐτοὺς τὸ δειρὸν του. Κανένας, ὅμως, δέν εὐρέθη ἱκανὸς νὰ ἐρμηνεύσῃ εἰς τὸν Φαραῶ τὸ δειρὸν τοῦτο».²⁷

Πρόσεξε τὴν μεγάλην οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ. Κατὰ πρῶτον ἀφήνει νὰ συμβουλευθῆ ὁ Φαραὼ ὅλους τοὺς θεωρουμένους σοφοὺς τοῦ βασιλείου του, ὥστε, ὅταν ἀποδειχθῆ ἡ ἀγνοία αὐτῶν, τότε νὰ ἀχθῆ εἰς τὸ μέσον ὁ φυλακισμένος, ὁ αἰχμάλωτος, ὁ δούλος, ὁ Ἑβραῖος καὶ ἐξηγητῆς εἰς τοὺς πολλούς, ὅ,τι δέν ἐγνώριζαν, **Ε** καὶ ἔτσι: νὰ κἀνῃ νὰ ἀποκαλυφθῆ εἰς ὅλους ἡ οὐράνιος χάρις, ἡ ὁποία ἐδί-

24. Πρὸς. Γεν. 41, 1.

25. Πρὸς. Γεν. 41, 1-7.

26. Ἐξηγητὰ καὶ σοφοὶ οὗτοι ἀνῆκον εἰς τὸ ἱερὰτερον καὶ ἦσαν ἱερατικὰ καθήκοντα, ἐργάζοντα ἐπιστημονικῶς. Ἐξ τὴν ἴδιον εἶδεν περιλαμβάνονται καὶ οἱ μέτροι τῶν Ἑβραίων.

27. Γεν. 41, 8.

δετο εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ὅταν, λοιπόν, ὅλοι οἱ σοφοὶ συνεκέντρώθησαν καὶ δέν ἠμπόρουν νὰ δώσουν καμίον ἐξηγησιν, οὔτε νὰ ἀνοίξουν τὸ στόμα των, τότε ὁ ἀρχιεπισκόπος ἐνεθυμήθη καὶ διηγείται εἰς τὸν Φαραῶ ὅσα συνέδησαν εἰς αὐτόν, καὶ λέγει: «Σήμερον ἐθυμοῦμαι κάποιον ἀμαρτίαν μου».²⁸ Καὶ διηγείται ἀμέσως ὅτι, ὅταν ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν αὐτὸς καὶ ὁ ἀρχιεπιστοπὸς καὶ εἶδαν τὰ δειρὰ καὶ τοὺς ἔδωκε τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν ὁ Ἰωσήφ.²⁹ Ὅλα ἔγινον ὅπως τὰ προεἶπεν ὁ Ἰωσήφ.³⁰ Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Φαραὼ, ἐστειλε καὶ ἔκάλεσε τὸν Ἰωσήφ «καὶ ἔβγαλεν αὐτόν ἀπὸ τὴν φυλακὴν, τὸν ἐξύρῃσαν,³¹ ἤλλαξαν τὴν στολήν του, καὶ ἔτσι ἐνεφανίσθη εἰς τὸν Φαραῶ».³²

Κύτταξε ἀμέσως καὶ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν πῶς τῆς γίνεται. Ἀφοῦ ἐκαθορίσθη διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ σάν χρυσὸς ἀσαστράπτων ἐξήρχετο ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ἔτσι ὠδηγεῖτο πρὸς τὸν Φαραῶ. Εἶδες τί σημαίνει νὰ ἀπολαμβάνῃς τὴν θέσιν δοῦβειαν; Κύτταξε πόσα πράγματα συνέβησαν διὰ νὰ πραγματοποιηθοῦν τὰ σχετιζόμενα μὲ τὸν Ἰωσήφ. Ὅταν, δηλαδή, ἐπέτυχε τὸ μέγα ἐκεῖνο κατόρθωμα, **Β** μὲ τὸ νὰ διαφύγῃ τὰ δίκτυα τῆς μιᾶρας ἐκείνης Αἰγυπτίας, καὶ ἐνεκλείσθη εἰς τὴν φυλακὴν, παρεκωρῆθη κατὰ τὸν ἴδιον καιρὸν νὰ κλεισθῶν ἐκεῖ ὁ ἀρχιεπισκόπος καὶ ὁ ἀρχιεπιστοπὸς τοῦ Φαραῶ καὶ διὰ τῆς ἐρμηνείας τῶν δειρῶν νὰ γνωρίσουν τὴν σοφίαν τοῦ ἀνδρός, ὥστε τώρα εἰς τὴν κατάλληλον στιγμήν νὰ τὸν ἐνθυμηθῆ καὶ νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν ἐπικαρότητα ὁ ἀρχιεπισκόπος. «Καὶ ὁ Φαραὼ», λέγει, «εἶπε πρὸς τὸν Ἰωσήφ: Εἶδα ἓνα δειρὸν καὶ δέν ὑπάρχει ἐρμηνευτὴς του. Ἐπληροφόρηθην, ὅμως, ἀπὸ μερικῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι λέγουσιν διὰ σέ, ὅτι, ὅταν ἀκούσῃς δειρὰ, δύνασαι νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃς».³³ Πρόσεξε ὅτι ὁ Φαραὼ ἀπὸ ἐντροπῆν δέν ἀποκαλύπτει ὅτι κανένας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τοῦ βασιλείου δέν ἠμπόρουν νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰ δειρὰ. Ἀλλὰ τί λέγει; **Γ** «Εἶδα ἓνα δειρὸν καὶ δέν ὑπάρχει ἐρμηνευ-

28. Γεν. 41, 9.

29. Πρὸς. Γεν. 41, 10-13.

30. Πρὸς ἐκ συμφορᾶς πρὸς τὴν κρατοῦσαν εἰς τοὺς Αἰγυπτίους ἐνθουσία νὰ φέρουν γενετὰ μόνον κατὰ τὸ πένθος, ἐνῷ καθ' ἑλὸν τὸν ὑπόλοιπον χρόνον ἐβόρουν τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς καὶ τὰ πόγωνα καὶ ἔφερον παροῦδες. Ἔτσι ἔπραξε νὰ ἐμφανισθῆ καὶ ὁ Ἰωσήφ ἐνώπιον τοῦ Φαραῶ.

31. Γεν. 41, 14.

32. Γεν. 41, 15.

της του. Ἐπληροφόρηθη, ὅμως, ἀπὸ μερκοῦς ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι λέγουν διὰ σέ, ὅτι, ἔσαν ἑκουσθῆς ὄνειρα, δύνασαι νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃς».

Κύτταξε, σὲ παρακαλῶ, ἐν προκειμένῳ τὴν μεγάλην αὐναίαν καὶ εὐλόγησαν τοῦ Ἰωσήφ, ἀπὸ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἀπαντᾷ εἰς τὸν Φαραῶ. Μὴ νομίσης, λέγει, ὅτι λέγω τίποτε ἐγὼ μὲ τὴν ἰδικήν μου δύναμιν ἢ ὅτι ἐρμηνεύω αὐτὰ μὲ βάσιν τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν. Διότι δὲν εἶναι δυνατὸν χωρὶς τὴν ἐξ οὐρανοῦ ἀποκάλυψιν νὰ ἀντιληφθῶ τὴν σημασίαν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν. Γινώριζε, λοιπὸν, ὅτι χωρὶς τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ δὲν ἤμπορῶ νὰ σοῦ δώσω ἀπάντησιν. Διότι «ἀνευ τοῦ Θεοῦ φωτισμοῦ», λέγει, «δὲν δύναμαι νὰ ἀπαντήσω εἰς τὸν Φαραῶ κατὰ τὸ ὠφέλιμον».⁸⁸ Ἀφοῦ ἐμαθες, λοιπὸν, ὅτι ὁ Κύριος τῶν ὅλων εἶναι ἐκεῖνος ποῦ ἀποκαλύπτει αὐτὰ, Ἰ νὰ μὴ ζητῆς, πλέον, τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐφ' ἑσσαν, λέγει, εἶναι ἀπακλειστικὴ ἀρμαδιότης τοῦ Θεοῦ νὰ ἐξηγῇ αὐτὰ. Πρόσεξε κατὰ ποῖον τρόπον μὲ τὴν ἀπόκρισιν ποῦ δίδει διδάσκει τὸν Φαραῶ νὰ γνωρίσῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν ἀδυναμίαν τῶν σοφῶν ἀνδρῶν τοῦ βασιλείου του, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ. Ἀφοῦ, λοιπὸν, ἐμαθες ἀπὸ ἐμένα, ὅτι δὲν ἐξηγῶ τὰ ὄνειρα μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας, οὔτε μὲ τὴν δύναμιν τῶν ἰδικῶν μου συλλογισμῶν, λέγε ἕσα σοῦ ἐμήνησεν ὁ Θεός. Ὅταν ἤκουσεν αὐτὰ ὁ Φαραῶ, διηγείται τὰ ὄνειρα, καὶ τὸ πρῶτον⁸⁹ καὶ τὸ δεύτερον,⁹⁰ καὶ λέγει: «Εἶπα εἰς τοὺς ἐρμηνευτὰς τῶν ὄνειρων αὐτὰ καὶ δὲν εὐρέθη εἰς ἐμέ ὁ ἐρμηνευτὴς τούτων».⁹¹ Δὲν ἤκουσες, λέγει, Ἐ καὶ ἀπὸ ἐμένα ὅτι δὲν ἤμπορεῖ ἡ ἀνθρωπίνη σοφία νὰ ἐξηγῇ αὐτὰ; Συνεπῶς, μὴ κατηγορήσῃς ἐκεῖνους. Διότι ποτὲ δὲν θὰ ἤμπορέσουν νὰ καταλάβουν αὐτὰ, τὰ ὅποια χρειάζονται τὴν ἕκ τοῦ οὐρανοῦ ἀποκάλυψιν.

«Ὁ Ἰωσήφ εἶπεν εἰς τὸν Φαραῶ, λέγει, «ὅτι τὰ ὄσα ὄνειρα εἶναι ἕνα ὄνειρον».⁹² Ἡ δὲ δις ἐπανάληψις τοῦ ὄνειρου ἔγινε διὰ νὰ πιστεύσῃς ὅτι ἡ ἕκ τοῦ Θεοῦ ἐνέργεια αὐτῆ θὰ συμβῇ ὁπωσδήποτε καὶ σύντομα θὰ πράξῃ

88. Γεν. 41, 16.

84. Διήγησις πρῶτου ὄνειρου Γεν. 41, 17 - 21.

85. Διήγησις δευτέρου ὄνειρου 41, 22 - 24.

86. Γεν. 11, 24.

87. Γεν. 41, 26.

τούτο ὁ Θεός.⁸⁸ Ἡ ἐπανάληψις, λέγει, ἀποτελεῖ ἐπιβεβαιώσιν τῶν ὄνειρων καὶ πληροφορίαν ὅτι ὁπωσδήποτε θὰ πραγματοποιηθῶν αὐτὰ. Καί, ἀφοῦ ἐξήγησε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπτὰ ὄσων καὶ τῶν ἐπτὰ στάχυων,⁸⁹ Ἄ μὲ τὸ νὰ εἴπῃ ὅτι θὰ ὑπάρξῃ μεγάλη εὐφορία διαρκείας ἐπτὰ ἐτῶν, τὴν ὅποιαν θὰ διαδεχθῇ ἐπταετής φοβερὰ πείνα, δίδει, πλέον, καὶ ἀρίστην συμβουλήν, καὶ λέγει: Διόρισε κάποιον ἄνδρα εἰς τὴν Αἴγυπτον, ὁ ὅποιος θὰ ἤμπορῇ, ἀφοῦ συγκεντρώσῃ τὰ προϊόντα τῆς ἐπταετοῦς εὐφορίας, νὰ τὰ διαχειρισθῇ ἑταί, ὥστε νὰ δυνηθῆτε νὰ εὐρετε ἀνοικουφίαν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς πείνης καὶ νὰ μὴ συμβῇ δολοκλήρωτικὴ καταστροφή.⁹⁰ «Ὁ λόγος αὐτὸς ἤρρεσεν εἰς τὸν Φαραῶ καὶ εἰς ὄλους τοὺς συμβούλους του».⁹¹ Εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Φαραῶ βοήθει τὸν Ἰωσήφ εἰς τὴν ἐπαλήθειαν τῶν ὄνειρων, τὰ ὅποια εἶδεν, ὅταν ἔβη κοντὰ εἰς τὸν πατέρα του. Καὶ ὁ Ἰωσήφ ἠρμήνευσε τὰ ὄνειρα τοῦ Φαραῶ, ὁ δὲ Φαραῶ ὠλοκλήρωσε τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ὄνειρων, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίσῃ. Β Πραγματικὰ, ἔσαν ἤκουσεν αὐτὰ «εἶπεν», λέγει ἡ Γραφή, «εἰς ὄλους τοὺς ὑπηρέτας του» Μήπως θὰ εὐρωμεν ἄλλον ἄνθρωπον,⁹² εἰς τὸν ὅποιον θὰ ὑπάρχῃ ταιῦτον πνεῦμα Θεοῦ;⁹³ Εἶδες πῶς ἀντελήφθη καὶ αὐτὸς ὅτι ἕκ τῆς ἀνωθεν ἀποκαλύψεως ἐφανερῶθησαν αὐτὰ εἰς τὸν Ἰωσήφ; Διότι, λέγει, ποῖον θὰ εὐρωμεν, ὁ ὅποιος νὰ εἶναι ἄξιος τοιαύτης χάριτος, ὥστε νὰ ἔχῃ πνεῦμα Θεοῦ; «Καὶ ὁ Φαραῶ εἶπεν εἰς τὸν Ἰωσήφ: Ἀφοῦ ὁ Θεός σοῦ ἐφάνερωσεν ὄσα αὐτὰ, δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἀνθρώπος ἐξυπνότερος ἀπὸ ἐσένα».⁹⁴ Κύτταξε εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ὅτι, ἔσαν ὁ εὐμήχανος Θεός θέλῃ νὰ φέρῃ εἰς πείρασ τὰς ἀποφάσεις του, Ὁ δὲν ἤμπορεῖ νὰ εὐρεθῇ κανένα ἐμπόδιον ἀπὸ τὰ παρεμβαλλόμενα γεγονότα. Διότι νὰ, καὶ ἐσφάγη, ὅπως ἤμπορεῖ νὰ λεχθῆ, ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του, ἐπωλήθη, τοῦ ἀπεδόθη κατηγορία, ἡ ὅποια συνεπήγετο θανατικὴν καταδικήν, ἐφυλακίσθη ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα καὶ ὕστερα ἀπὸ ὄσα αὐτὰ ἀνυψώθη, ἤμπορῶ νὰ εἴπω, εἰς τὸν βασιλικὸν θρόνον. «Α-

88. Ἠρβλ. Γεν. 41, 32.

89. Ἠρβλ. Γεν. 11, 38 - 36.

40. Γεν. 41, 37.

41. Ἐκεῖς τοῦ Ἰωσήφ.

42. Γεν. 41, 38.

43. Γεν. 41, 39.

φοῦ ὁ Θεὸς σοῦ ἐφανέρωσεν ὅλα αὐτά, ἄλλος ἄνθρωπος δὲν ὑπάρχει ἐξιμπνότερος καὶ σοφώτερος ἀπὸ ἐσένα. Σὺ, λοιπόν, θά κυβερνήσεις τὸν οἶκόν μου καὶ εἰς τὰς διαταγὰς σου θά ὑπακούῃ ὅλος ὁ λαός μου. Μόνον κατὰ τὸν βασιλικὸν ἄρτιον θά εἶμαι ἐγὼ ἀνώτερος σοῦ».⁴⁴ Κώτταξε κατὰ τοῖον τρόπον, ἀμέσως, ὁ φυλακισμένος καθίσταται βασιλεὺς ὀλοκλήρου τῆς Αἰγύπτου καὶ ὁ ριφθεὶς ἀπὸ τὸν ἀρχιμυγειρον εἰς τὴν φυλακὴν Ἰ ἀναβιδάζεται ἀπὸ τὸν βασιλεῖα εἰς τὴν ὑψίστην αὐτὴν τιμὴν, καὶ ὁ Κύριός του ἔδλεπε ἑαφικὰ αὐτόν, τὸν ὁποῖον εἶχε κλείσει εἰς τὸ δεσμοτήριον μὲ τὴν κατηγορίαν τοῦ μοιχοῦ, νὰ παίρνῃ εἰς τὰ χέρια του τὴν διακυβέρνησιν ὀλοκλήρου τῆς Αἰγύπτου.

Εἶδες πόσην σημασίαν ἔχει τὸ νὰ ὑπομένῃ κανεὶς μὲ εὐχαρίστησιν τοὺς πειρασμούς; Δι' αὐτὸ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν «Ἡ θλίψις παράγει ὑπομονήν, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμασμένον χαρακτήρα, ὁ δὲ δοκιμασμένος χαρακτήρ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς δὲν ἐντροπιάζει».⁴⁵ Πρόσεξε, λοιπόν, ὕψερε τὰς θλίψεις μὲ ὑπομονήν, ἡ ὑπομονὴ ἀπέδειξε τὴν ἀρετὴν του δοκιμασμένην, ἀφοῦ δὲ κατέστη δοκιμασμένος ἦτο γεμῆτος ἐλπίδα καὶ ἡ ἐλπίς αὐτὴ δὲν τὸν ἐντροπιάζει.

Ε «Ἔφηε δὲ ὁ Φαραὼ πρὸς τὸν Ἰωσήφ Ἰδοὺ σὲ δι-ορίζω σήμερον ἀντιβασιλεῖα ἐφ' ὅλης τῆς χώρας τῆς Αἰγύπτου. Ὁ Φαραὼ ἀφαίρεσας τὸν δακτύλιον ἀπὸ τῆς χειρὸς του ἔθεσεν αὐτὸν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ἰωσήφ, ἐνέδυσεν αὐτὸν στολὴν ἐκ τοῦ πολυτιμωτάτου θύσσου καὶ ἐκρέμασεν εἰς τὸν λαιμὸν του ἀλυσίδα χρυσοῦν. Καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὸ δεύτερον ἐκ τῶν ἀρμάτων αὐτὸν καὶ κήρυξ ἐκήρυττεν ἐμπροσθεν αὐτοῦ συνιστῶν αὐτὸν εἰς τὸν λαὸν καὶ ἔτσι διώρισεν αὐτὸν ἀντιβασιλεῖα εἰς ὅλην τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου».⁴⁶ Πραγματικὰ, ἐπειδὴ εἶχε τὸν Θεὸν μαζί του, ὁ Θεὸς τοῦ ἠτοίμασεν ὅλα αὐτὰ καὶ τὸν ἀνύψωσεν εἰς τὴν περιφανῆ αὐτὴν θέσιν.

«Ἔφηε δὲ ὁ Φαραὼ εἰς τὸν Ἰωσήφ ὁὐκ ἄ καυένας δὲν θά κινήσῃ τὴν χεῖρά του, διὰ νὰ κἀνῃ κάτι εἰς ὅλην τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου ὄνευ τῆς ἐγκρίσεώς σου. Καὶ ὁ Φα-

44. Γεν. 41, 39-40.

45. Ρωμ. 5, 8-9.

46. Γεν. 41, 41-43. Ὁ Ἰωσήφ δέχεται τὰ τέσσαρα δοκιμασιακά τμήματα τῆς ἐρασίας, δηλαδὴ, τὸν δακτύλιον, τὸ ἄδυμα ἐκ θύσσου, τὴν χρυσοῦν ἀλυσίδα καὶ τὸν κράνηλον καὶ τὴν βασιλικὴν ἀμάνον.

ραὼ ὠνόμασε τὸν Ἰωσήφ ψευδοφανήν».⁴⁷ Μὲ τὴν ἐπικλήσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ὁ Φαραὼ ἐπιθυμεί νὰ διατηρήσῃ διαρκῆ τὴν μνήμην τῆς σοφίας, ἡ ὁποία ὑπῆρχεν εἰς τὸν Ἰωσήφ. Διότι ἡ λέξις αὐτὴ ἐρημνεύεται διὰ τοῦ γνωστικῆς τῶν μυστικῶν. Ἐπειδὴ, δηλαδὴ, ἐφανέρωσεν ἐκεῖνα, ποῦ ὄλοι ἠγγόνουν, αὐτὸ ἀκριβῶς τοῦζων ὁ Φαραὼ τοῦ εἶδει τὸ ὄνομα αὐτό. Καὶ ἐπουξάνων τὴν τιμὴν τοῦ εἶδει ὡς σὺζυγον τὴν θυγατέρα⁴⁸ τοῦ Πεταρρῆ. Ἐν συνεχείᾳ, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶχε τὸ ἴδιον ὄνομα μὲ τὸν ἄλλοτε κύριον τοῦ Ἰωσήφ, προσθέτει ἡ Γραφὴ «ὁ ὁποῖος ἦτο ἱερεὺς τῆς Ἡλιοπόλεως».⁴⁹

Καὶ διὰ νὰ μάθωμεν εἰς ποῖαν ἡλικίαν εὐρισκόμενος ὁ θεομάσιος αὐτὸς ἄνθρωπος ἠξιοῦτο αὐτῆς τῆς ἀμοιβῆς καὶ ἐπετέλεσε τοιοῦτους ἄθλους, λέγει ἡ Γραφὴ Ἐ «Ὁ Ἰωσήφ ἦτο τριάκοντα ἐτῶν»⁵⁰ ὅταν ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τοῦ Φαραὼ».⁵¹ Ἄς μὴ νομίσωμεν ὅτι ἀσκοπα ἀνεφίρθη ἡ ἡλικία, ἀλλὰ ἐλέχθη διὰ νὰ διδοχθῶμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει καμία δικαιολογία εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος παραμελεῖ τὴν ἀρετὴν, οὔτε ἐπιτρέπεται εἰς κανένα νὰ προβάλλῃ σὺν δικαιολογίαν τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας, ἐκεῖ πρὸς πρέπει νὰ ἐπιδείξῃ τὴν ἀρετὴν του. Νὰ, λοιπόν, ὁ Ἰωσήφ, δὲν ἦτο μόνον νέος, ἀλλὰ καὶ καλὸς εἰς τὴν ἐμφάνισιν καὶ ὠραῖος εἰς τὸ πρόσωπον. Διότι εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι κάποιος νέος, χωρὶς νὰ ἔχη καὶ τὴν ὠραϊότητα τοῦ σώματος. Αὐτὸς, ὅμως, μαζί μὲ τὴν νεότητά του ἦτο καλὸς εἰς τὴν ἐμφάνισιν, ὠραῖος εἰς τὸ πρόσωπον καὶ, σχεδὸν εὐρισκόμενος εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας του, ἔγινεν οἰχμάλωτος καὶ δοῦλος. Διότι ἦτο, λέγει ἡ Γραφὴ δέκα ἐπτά ἐτῶν, ὅταν ἦλθεν εἰς τὴν Αἰγύπτου».⁵² Ὁ ἔπειτα, ὅταν εὐρίσκατο εἰς τὴν κἀμινον τῆς νεότητος, τοῦ ἐπέτεθῃ ἡ ἀκόλαστος Αἰγυπτία, ἡ ὁποία ἦτο ἡ κυ-

47. Γεν. 41, 44-45. Ἡ ὀνομασία ψευδοφανήν ἢ ψευδοφανήν κατὰ τοὺς Αἰγυπτιολόγους εἶναι λέξις Αἰγυπτιακὴ καὶ σημαίνει τὸν τροφεὴ τῆς χώρας. Ἡ λέξις παραπλήσια σημασία εἶναι αἱ ἐρμηνεῖαι αὐτῆς διὰ τὸν πρόσωπον ὁ θεμελιωτῆς τῆς ζωῆς ἢ ὁ σωτὴρ τῆς χώρας. Ὁ ἱερεὺς Ἰωσήφ ὄνευ τῆς ἰδίας ἑλλην. ἐξήγησεν, ὅπως ἐλέπομεν εἰς τὴν παραπάνω μετὰφρασιν.

48. Αὐτὴ ὀνομασία Ἰασεῖθ (Γεν. 41, 45).

49. Γεν. 41, 45. Ἡ Ἡλιοπολις ἔκειτο πρὸς ὄρην τῆς Μέμφιδος, κατὰ τὰ 10 χλμ. ὄρειοδυτικῶς τοῦ Κάιρου.

50. Ζωνεκάς, εὐρισκατο εἰς τὴν Αἰγύπτου κατὰ τὰ 18-14 ἔτη, ἀφοῦ ἐφαλλήθη εἰς ἡλικίαν 17 ἐτῶν.

51. Γεν. 41, 46.

52. Πράξ. Γεν. 87, 2.

ρία του, και, όμως, ούτε υπό τὰς προϋποθέσεις αὐτὰς ἠμπόρευε νὰ νικήσῃ τὴν ἀρετὴν τοῦ δικαίου. Ἀκολουθεῖ ἡ φυλάκισις καὶ ἡ ἐπὶ τόσον χρόνον τολαιπωρία του ἐκεῖ. Καί, όμως, διετηρήθη ἀναλλοκίτως ὡς ἀδάμιας, καὶ ὄχι μόνον δὲν ἔγινεν ἀσθενέστερος, ἀλλὰ προσελάμβανε καὶ μεγαλυτέραν δύναμιν. Διότι εἶχε τὴν αὐράνιον χάριν, ἡ ὁποία τὸν ἐνίσχυεν. Καὶ ἀφοῦ ἐπρόφθασε καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ἐξηρᾶτο ἀπὸ αὐτόν, δι' αὐτὸ καὶ ἐκαλεῖτο νὰ ἀναλάβῃ τὴν διακυβέρνησιν ὀλοκλήρου τῆς Αἰγύπτου.

Ἀκούοντες αὐτὰ, ἄς μὴ ἀπογοητευώμεθα ποτέ, δὲ τὰν ἀντιμετωπίζωμεν θλίψεις, **Δ** οὔτε νὰ ἀγανακτῶμεν βασίζομενοι εἰς τοὺς ἰδικούς μας συλλογισμούς, ἀλλὰ νὰ ἐπιδεικνύωμεν μεγάλην ὕπομονήν τρεφόμενοι μὲ τὴν ἐλπίδα, γνωρίζοντες τὴν ἐφευρετικότητα τοῦ Κυρίου μας καὶ ὅτι δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ λάθωμεν πείραν τῶν θλίψεων, ἐπειδὴ μᾶς περιφρονεῖ, ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ νὰ φορέσωμεν τὸν λομπρὸν στέφανον, ἀφοῦ ἀγωνισθώμεν μὲ ἐπιτυχίαν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εὐδοκίμησαν ὅλοι οἱ ἄγιοι. Δι' αὐτὸ καὶ οἱ ὀπάστολοι ἔλεγαν. «Ὅτι πρέπει νὰ περάσωμεν ἀπὸ πολλὰς θλίψεις διὰ νὰ εἰσελθώμεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ».⁶⁹ Καὶ ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ἔλεγεν εἰς τοὺς μαθητὰς του· «Εἰς τὸν κόσμον θὰ ἔχετε θλίψεις».⁷⁰ Ἐ συνεπῶς, ἄς μὴ ἀγανακτῶμεν διὰ τὰς θλίψεις, ἀλλὰ ἄς ἀκούωμεν τὸν Παῦλον, ὁ ὁποῖος λέγει· «Ὅσοι θέλουσιν νὰ ζήσουσιν εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ θὰ διωχθούσιν».⁷¹ Καὶ ἄς μὴ παραξενευώμεθα, οὔτε νὰ δυστροπώμεν, ἀλλὰ μὲ μεγάλην ἀνδρείαν καὶ ὕπομονήν νὰ ὑποφέρωμεν ὅτι μᾶς ἐδρίσκει, χωρὶς νὰ προσέχωμεν τὰς θλίψεις, ἀλλὰ τὸ κέρδος, τὸ ὁποῖον ἀπακομίζομεν ἀπὸ αὐτὰς, ὅτι αὐταὶ εἶναι πνευματικὸν ἐμπόριον. Καὶ δὲ αὐτὰς, ὅτι αὐταὶ εἶναι πνευματικὸν ἐμπόριον. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ συγκεντρώσωσιν χρήματα καὶ ἀσχολοῦνται μὲ τὸ ὀλικὸν ἐμπόριον δὲν θὰ ἠμπορέσωσιν διαφορικῶς νὰ αὐξήσωσιν τὴν περιουσίαν των, ἐὰν δὲν ὑπομείνωσιν πολλοὺς κινδύνους καὶ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν (πραγματικῶς εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀντιμετωπίσωσιν τὰς ἐφόδους τῶν λησῶν ⁶⁹⁷ **Α** καὶ τὰς ἐπιθέσεις τῶν πειραστῶν), καὶ, όμως, ἐτοιμάζονται νὰ δεχθῶσιν τὰ πάντα μὲ μεγάλην προθυμίαν, χωρὶς νὰ αἰσθάνωνται καθόλου τὰς θλίψεις ἕνεκα τῆς προσ-

69. Πράξ. 14, 22.
70. Ἰωάν. 16, 33.
71. Β' Τυμ. 3, 12.

δοκίας τοῦ κέρδους, κατὰ τὸν ἴδιον, λοιπὸν, τρόπον καὶ ἡμεῖς, σκεπτόμενοι τὸν πλοῦτον, τοῦ συγκεντρῶσαν ἀπὸ τὰς θλίψεις, καὶ τὸ πνευματικὸν αὐτὸ ἐμπόριον, ἀρμόζει νὰ χαρῶμεθα καὶ νὰ ἀγαλλώμεθα καὶ νὰ μὴ ἐξετάζωμεν τὰ θλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ θλεπόμενα, ὅπως μᾶς συνεβούλευε καὶ ὁ Παῦλος, ὅταν ἔλεγεν· «Ἄς μὴ προσηλώσωμεν τὰ μάτια μας εἰς ὅσα φαίνονται».⁶⁸ Διότι αὐτὸ εἶναι πίστις, ὅταν δὲν περιορίζομεθα εἰς τοὺς σωματικούς μας μόνον ὀφθαλμούς, ἀλλὰ μὲ τὰ μάτια τῆς διανοίας μας φανταζώμεθα καὶ βλέπωμεν τὰ μὴ ὀρώμενα. **Β** Πραγματικῶς, ἐκεῖνα πρέπει νὰ θεωρῶμεν κυρίως πῶς βέβαια ἀπὸ ὅτι βλέπομεν μὲ τὰ σωματικὰ μας μάτια. Ἔτσι εὐδοκίμησε καὶ ὁ πατριάρχης Ἀβραάμ, ἀφοῦ ἐπίστευσεν εἰς τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέδειξεν ἀνώτερος τῆς φύσεως καὶ τῶν ἀνθρωπίνων ὑπολογισμῶν. Δι' αὐτὸ «καὶ τοῦ ἐλογαριάσθη πρὸς δικαίωσιν».⁶⁹ Κατάλαθε, ὅτι δικουοσύνη σημαίνει νὰ πιστεύῃ κανεὶς εἰς ὅσα λέγει ὁ Θεός. Ὅταν, λοιπὸν, ἐκεῖνος ὑπόσχεται κάτι, νὰ μὴ ζητῆς τὰ πράγματα σύμφωνα μὲ τὴν ἀνθρωπίνην τάξιν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃς θάρρος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ὑποσχομένου, ἀποδεικνυόμενος ἀνώτερος τῶν τοιούτων ἀκέψων.

Τοιοῦτοτρόπως εὐδοκίμησε καὶ ὁ καθένας ἀπὸ τοὺς ἁγίους, τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ θαυμάσιος Ἰωσήφ, **Γ** ἂν καὶ τόσα ὀμάδια παρενεβλήθησαν μετὰ τὰ δειρά, ἐν τούτοις δὲν ὑπέστη σύγχυσιν εἰς τὰς σκέψεις του, οὔτε ἐθρομύθη, ἀλλὰ μὲ ἥρωικὸν φρόνημα ὑπέφερε τὰ πάντα μὲ γενναϊότητα, ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ πραγματοποιηθῶσιν ὅσα ἐφάνησαν ἀρεστὰ εἰς τὸν Θεόν. Δι' αὐτὸ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν δουλείαν καὶ μετὰ τὴν φυλάκισιν καὶ τὴν μεγάλην συκοφαντίαν, ἀνέλαθε τὴν διακυβέρνησιν ὀλοκλήρου τῆς Αἰγύπτου.

Σκεπτόμενοι ὅλα αὐτὰ, λοιπὸν, ἄς ὑπομείνωμεν γενναίως τὰς ἐπερχόμενας συμφορὰς, εὐχαριστοῦντες δι' ὅλα τὸν φιλόθεον Θεόν καὶ ἀναμένοντες τὴν βοήθειάν του, τὴν ὁποίαν εἶθε νὰ λάβωμεν ὅλοι μας, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, **μαζί** μὲ τὸν ὁποῖον εἰς τὸν Θεόν καὶ εἰς τὸ ἄγιον Πνεῦμα συγχρόνως ἀνίκει ἡ βόξα, **Δ** τὸ κράτος καὶ ἡ τιμὴ, **τώρα** καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

68. Ἠ' Κορινθ. 4, 18.
69. Γωμ. 4, 8.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΞΗΚΟΣΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

«Ο ΙΩΣΗΦ ΕΞΗΛΘΕΝ ΑΠΟ ΤΩΝ ΦΑΡΑΩ ΚΑΙ ΔΗΛΩΘΕΝ ΩΣ ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΛΗΝ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ. ΚΑΙ Η ΧΩΡΑ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΠΤΑ ΕΤΗ ΤΗΣ ΕΥΦΟΡΙΑΣ ΕΚΑΡΠΟΦΟΡΗΣΕ ΠΛΟΥΣΙΩΣ... Ο ΔΕ ΙΩΣΗΦ ΣΥΝΚΕΝΤΡΩΣΕ ΣΙΤΟΝ ΠΑΡΑ ΗΘΥΝ, ΩΣ ΤΗΝ ΑΜΜΟΝ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ.»¹

Θέλετε και σήμερα να συνεχίσωμεν τὴν ἐξέτασιν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰωσήφ ⁶⁰⁷ Ε καὶ νὰ γνωρίσωμεν κατὰ ποῖον τρόπον ὁ θαυμάσιος αὐτὸς ἄνθρωπος, ἀφοῦ ἀνέλαβε τὴν διακυβέρνησιν δολκλήρου τῆς Αἰγύπτου, ἐπαργύρῃσεν δαυτοὺς κατοίκους τῆς μὲ τὴν σόνεσιν ποῦ τὸν διέκρινεν; «Ἐξῆλθε, λοιπόν, ὁ Ἰωσήφ», λέγει ἡ Γραφή, «ἀπὸ τὸν Φαραῶ καὶ ἐῆλθεν ὡς ἀντιβασίλευς ὅλην τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἡ χώρα τῆς Αἰγύπτου κατὰ τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς εὐφορίας ἐκαρποφόρησε πλουσίως... Ὁ δὲ Ἰωσήφ συνεκέντρωσε σίτον πάρα πολὺν, ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης». Ἀφοῦ παρέλαθεν ἀπὸ τὸν βασιλέα τὴν ἐξουσίαν ἐν γένει, συνεκέντρωσε, λέγει, ὅλην τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν ἀποθήκωσεν εἰς τὰς πόλεις² καὶ ἔτσι προετοίμασεν ἰκανοποιητικὴν θοῆθαιαν διὰ τὴν ἐπικειμένην ἀφορίαν. ⁶⁰⁸ Α Ἐίδες ποίαν ἀμοιβὰς ἔλαθεν ἐδῶ ὁ δίκαιος διὰ τὴν καρτερίαν, τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετὴν τοῦ, ἀνελθῶν ἀπὸ τὴν φυλακὴν εἰς τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα;

«Εἰς τὸν Ἰωσήφ», λέγει, «ἐγεννήθησαν δύο υἱοί, προτοῦ νὰ ἔλθουν τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς πείνας. Καὶ ὠνόμασε τὸν πρωτότοκον υἱὸν τοῦ Μανασσῆ, διότι εἶπεν ὁ Θεὸς ἔκαμεν ὥστε νὰ λησμονήσω ὅλην τὴν δυστυχίαν τὴν ἰδικὴν μου καὶ τὴν στέρησιν τοῦ πατρὸς μου.»³ Πρόσεξε τὴν φιλόθεον διαγωγὴν τοῦ ἀνδρός, κατὰ ποῖον τρόπον ἀποτυπώνει τὴν διατήρησιν τῆς μνήμης ὄλων τῶν

γεγονότων εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παιδιοῦ, ὥστε συνεχῶς νὰ ἐκφράζη τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν Θεόν, ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς του διὰ μέσου τοῦ ὀνοματός του νὰ ἠμπορέσῃ νὰ γνωρίσῃ τοὺς πειρασμούς καὶ τὴν ὑπομονὴν, τὴν ὅποιαν ἐδείξεν ὁ δίκαιος καὶ ἔφασεν εἰς τὸσον μεγάλην δόξαν.

Β «Διότι ὁ Θεὸς ἔκαμεν ὥστε νὰ λησμονήσω δαυτοὺς πόνους μου καὶ τὴν στέρησιν τοῦ πατρὸς μου.»⁴ Τί σημαίνει ἡ φράσις «δαυτοὺς πόνους μου»; Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ μοῦ φαίνεται ὅτι ἐννοεῖ τὴν ἀρχικὴν καὶ τὴν δευτέραν δουλείαν, ποῦ ὑπέστη, καθὼς τὴν ταλαιπωρίαν τῆς φυλακῆς. «Καὶ τὴν στέρησιν τοῦ πατρὸς μου». Δηλαδή, τὸν χωρισμὸν, τὸν ὅποιον ὑπέμεινεν, ὅταν εὐρέθη μακρὰν τῆς πατρικῆς του ἀγκάλης, διότι εἰς ἀνώριμον ἡλικίαν, ἐνῶ εἶχεν ἀνατραφῆ μὲ τὴν φροντίδα, ἀντὶ νὰ ζῆσῃ ἐλεύθερος ἐγένε δουλός.

«Τὸ δὲ ὄνομα τοῦ δευτέρου υἱοῦ τοῦ ὠνόμασεν Ἐφραΐμ, διότι εἶπεν ὁ Θεὸς μὲ πύλλογησεν εἰς τὴν χώραν τῆς δυστυχίας μου.»⁵ Πρόσεξε ὅτι καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ εἶναι γεμᾶτο ἀπὸ εὐγνωμοσύνην. Ὁ Διότι ὄχι μόνον, λέγει, ἐλησμονήσω δαυτὰ τὰ βάσανά μου, ἀλλὰ καὶ ἐδοξάσθηκα εἰς τὴν χώραν αὐτήν, εἰς τὴν ὅποιαν τὸσον ἐταπεινώθηκα κατ' ἀρχάς, ὥστε νὰ ἀντιμετωπίσω τὸν ἴσχατον κίνδυνον καὶ παρ' ὀλίγου νὰ φουευθῶ.

Ἄλλὰ ἀξίζει, πλέον νὰ ἀκούσαστε καὶ τὴν συνέχισιν. Μετὰ τὴν εὐφορίαν, λοιπόν, τῶν ἑπτὰ ἐτῶν, ἦλθον καὶ τὰ ἔτη τῆς πείνας, σύμφωνα μὲ τὴν πρόρρησιν τοῦ Ἰωσήφ.⁶ Συνεπῶς, ἡ ἐπαλήθευσίς τῶν γεγονότων ἀπαδείκνυεν εἰς δαυτοὺς τὴν σοφίαν, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὁ Ἰωσήφ, καὶ τοὺς προετοίμαζεν δαυτοὺς νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτόν. Καὶ ὅταν ἦλθε μεγάλη πείνα, κατ' ἀρχάς δὲν τοὺς ἄφησε νὰ νοκῶσιν καθόλου τὴν ἑλλειψὶν τῶν τροφίμων, Ὡς διότι «εἰς ὅλην τὴν Αἰγύπτου», λέγει, «κῆπησαν ἄρτοι». ⁷ Μὰ, ὅταν ἡ ἑλλειψὶς ἔλαβε μεγαλύτερον ἔκτασιν, ὁ λαὸς ἐφώνησε πρὸς τὸν Φαραῶ,⁸ ἐπειδὴ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν μεγάλην πείναν. Πιεζόμενοι, λοιπόν, ἀπὸ τὴν πείναν ἔτρεχαν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἄλλὰ κύτταξε

1. Γεν. 41, 48-47 xxi 48.
2. Πρῶτ. Γεν. 41, 48.
3. Γεν. 41, 50-51.

4. Γεν. 41, 51.
5. Γεν. 41, 52.
6. Πρῶτ. Γεν. 41, 53-54.
7. Γεν. 41, 54.
8. Ζηρῶν ἄρτους.

και αὐτοῦ τὴν εὐγνωμοσύνην. «Ὁ Φαραὼ εἶπεν εἰς δούλους τοὺς Αἰγυπτίους. Πηγαίνετε πρὸς τὸν Ἰωσήφ και, ὅτι σὰς εἶπη, πρᾶξτετε.»⁹ Σχεδὸν τοὺς λέγει· Διατί στρέφεσθε και θλάπετε ἐμένα; Δὲν θλάπετε ὅτι ἐγὼ ἀπλῶς φέρω τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἐνῶ ἐκεῖνος εἶναι ποῦ ἐγένεν ἡ αἰτία τῆς σωτηρίας ὄλων μας; Δι' αὐτὸ, λοιπὸν, μὴ ἐγκαταλείπετε ἐκεῖνον και μὴ ἐρχεσθε πρὸς ἐμένα, ἀλλὰ νὰ καταφύγετε εἰς ἐκεῖνον Ε' και, ὅτι σὰς εἶπη, πρᾶξτετε. Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἠνοιξεν ὄλας τὰς ἀποθήκας τοῦ σίτου και ἐπώλει σίτον εἰς τοὺς Αἰγυπτίους.¹⁰ Και ἐπειδὴ ἡ πείνα ἐδωσανίξε τοὺς πάντας «ὄλαι αἱ χώραι», λέγει ἡ Γραφή, «ἦλθαν εἰς τὴν Αἴγυπτον διὰ νὰ ἀγοράσουν σίτον. Διότι ἡ πείνα ἐπεκράτει εἰς ὄλην τὴν γῆν».¹¹

Κύττοξε, σὲ παρακαλῶ, ὅτι σιγὰ - σιγὰ ἀρχίζου νὰ ἐπαληθεύουν τὰ ὄνειρα τοῦ Ἰωσήφ. Ὄταν, δηλαδὴ, ἐπεκράτησεν ἡ πείνα εἰς ὄλην τὴν γῆν και ἐφθασε και εἰς τὴν Χαναάν,¹² ὅπου ἐκατοκοῦσεν ὁ πατήρας τοῦ ὁ Ἰακώβ, 409 Ἀ ὁ ὁποῖος, «ὄταν ἐπληροφορήθη ὅτι ὕπάρχει πώλησις σίτου εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἶπεν εἰς τοὺς υἱοὺς τοῦ Διατί ἀμελεῖτε; Νά, ἤκουσα ὅτι ὕπάρχει σίτος εἰς τὴν Αἴγυπτον. Πηγαίνετε ἐκεῖ και ἀγοράσατε δι' ἡμᾶς ὄλίγας τρῶφάς, διὰ νὰ ζήσωμεν και μὴ ἀποθάνωμεν».¹³ Διατί, λέγει κάθυσθε ἐδῶ; Πηγαίνετε εἰς τὴν Αἴγυπτον και φέρετε τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησίν μας τρῶφιμα. Ὄλα αὐτὰ συνέβησαν διὰ νὰ ἀντιληφθοῦν τὰ πάντα μετὰ τὰ μάτια των οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ και νὰ ἐπαληθεύσουν τὴν ἐξηγήσιν τοῦ ὄνειρου, τὴν ὁποῖαν οἱ ἴδιοι ἐδωσαν,¹⁴ ὄταν ἤκουσαν τὸν Ἰωσήφ νὰ διηγείται τὸ ὄραμα.

«Οἱ δέκα ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ, λέγει, «μετέβησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον».¹⁵ Β' χωρὶς νὰ πάρουν μαζί των τὸν Βενιαμίν, ὁ ὁποῖος ἦτο ἀδελφὸς ὁμομήτριος τοῦ Ἰωσήφ, διότι ὁ πατήρ ἐσκέφθη καμῖπως τοῦ συμβῆῖ κανένα δυστύχημα».¹⁶ Ἐφοβήθη, δέδοια, λόγῳ τοῦ νεοροῦ τῆς ἡλικίας τοῦ παιδιοῦ. Ἀφοῦ ἦλθαν εἰς τὴν Αἴγυπτον οἱ ἀδελφοὶ

9. Γεν. 41, 55.
10. Γεν. 41, 55-60.
11. Γεν. 41, 57.
12. Γεν. 41, 57.
13. Γεν. 42, 1-9.
14. Πρᾶλ. Γεν. 37, 5 ἄε.
15. Γεν. 42, 3.
16. Γεν. 42, 3.

τοῦ Ἰωσήφ τὸν προσεκύνησαν ὄν δοχοντα τῆς Αἰγύπτου μέχρις ὄδῶφους.¹⁷ Και τῶρα μὲν κάνουν ὄλα αὐτὰ, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζουν. Διότι, ἐπειδὴ ἀμεσολάθησε πῶλυς χρόνος (ἀπὸ τὴν πώλησιν μέχρι τῶρα),¹⁸ δὲν ἐγνωρίζαν πλέον τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀδελφοῦ των. Ἦτο, δέδοια, φυσικόν, ἀφοῦ ἐμεγάλωσεν ὁ Ἰωσήφ νὰ ἐξη ἀλλάξει ἡ φυσιογνωμία του. Ἐ Μά, τὸ ὄλον γεγονός νομίζω ὅτι εἶναι: ἐκδήλωσις οικονομίας τοῦ Θεοῦ τὸν ὄλων, ὄστε νὰ μὴ ἠμπορέσουν αὐτοὶ νὰ ἀναγνωρίσουν τὸν ἀδελφὸν των ὄυτε ἀπὸ τὴν ἐμφάνισιν ὄυτε ἀπὸ τὴν φωνήν. Διότι πῶς ἦτο δυνατόν και νὰ τὸ σκεφθοῦν αὐτὸ μόνον; Πραγματικὰ, ἐπίστευαν ὅτι αὐτὸς εἶχε γίνεῖ δοῦλος εἰς τοὺς Ἰσραηλίτας και ὅτι τῶρα, πλέον, ὄφιστοταται τὴν δουλείαν τὸν ὄρρδάρων.

Και αὐτοὶ μὲν δὲν ἀνεγνώρισαν τὸν ἀδελφὸν των, ἐπειδὴ δὲν ἠδύναντο ὄυτε καν νὰ φανταστοῦν τίποτε παρόμοιον. Ὁ Ἰωσήφ, ὄμως, μάλις τοὺς εἶδεν, ἀμέσως τοὺς ἀνεγνώρισεν, ἀλλὰ προσεπάθει νὰ παραμείνῃ ἀγνωστος και ἐπέδωκε νὰ τοὺς συμπεριφέρεται ὄς νὰ ἦσαν ξένοι. Β' Πραγματικὰ, «ἐφέρετο», λέγει, «ὄς ξένος πρὸς αὐτοὺς, τοὺς ὄμίλησε, μάλιστα, σκληρὰ και εἶπεν Ἰσραηλίτες;». Προσποιεῖτε ὄλακληρωτικὴν ὄγνωσιν, διὰ νὰ ἠμπορέση νὰ μάθῃ τὰ πάντα μετὰ ἀκρίβειαν ἀπὸ αὐτοὺς. Διότι ἦθελε νὰ πληροφορηθῆ διὰ τὸν πατέρα και τὸν ὄδελφόν του. Και κατὰ πρῶτον ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ ἀπὸ τὸν ὄδελφόν του. Και κατὰ πρῶτον ἐρωτᾷ νὰ μάθῃ ἀπὸ τὴν Χαναάν διὰ νὰ ἀγοράσουν τρῶφιμα. Ἦ πίσις τῆς πείνας, λέγουν, μᾶς ὄυπερῶως νὰ κάνωμεν αὐτὴν τὴν ὄδοσασίον και ἐξ αἰτίας αὐτῆς ἀφήσωμεν τὴν πατρίδα μας και ἦλθαμεν ἐδῶ. «Και ὁ Ἰωσήφ ἐνεθυμήθη τὰ ὄνειρα του Ε' και ὄυτελήθη ὅτι τὸ περιεχόμενον αὐτῶν ἀπεδείχθη ἀληθινόν, ἦθελε νὰ μάθῃ τὰ πάντα μετὰ ἀκρίβειαν. Δι' αὐτὸ και ἀμέσως τοὺς ἀπαντᾷ μετὰ μεγάλην σκληρότητα και τοὺς λέγει Ἐἴσιθε κατῶκατοι και ἦλθατε νὰ κατασκοπεύσετε τὴν χώραν μου».¹⁹ Δὲν ἦλθατε ἐδῶ, λέγει, μετὰ ὄγνωσιν. Φαίνεσθε ὅτι μετὰ κάποιον ὄδολον και μετὰ κακὸν σκο-

17. Πρᾶλ. Γεν. 42, 6.
18. Περὶ τοῦ 13-14 ἔτη.
19. Ἦταν τοὺς εἶθε νὰ κίττων ἡμερᾶς του και νὰ τὸν προσκυνῶν.
20. Γεν. 42, 9.
21. Γεν. 42, 9.

τὸν ἐφθάσατε μέχρις ἐδῶ. Αὐτοὶ ἐκυριεύθησαν ἀπὸ ἀγωνίαν καὶ λέγουν· «Ὁχι, Κύριε».²² Καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς, τὸ ὁποῖον ἐπέδωκεν ὁ Ἰωσήφ νὰ μάθῃ, τὸ ἀποκαλύπτουν μόνοι των καὶ λέγουν· «Οἱ δοῦλοι σου ἤλθαμεν νὰ ἀγοράσωμεν τροφάς. Ὅλοι εἴμεθα παιδιὰ ἐνὸς ἀνθρώπου. Ἐμμεθὰ φίλησυχαι ἄνθρωποι, οἱ δοῦλοι σου δὲν εἶναι κατάσκοποι».²³ Ἐπειδὴ, ὅμως, μόνον τὸν ἑαυτὸν των ὑπερήσπιζαν ἀκόμη καὶ ἐπειδὴ εἶχαν πάθει σύγχυσιν τῶν σκεψῶν των καὶ δὲν ἔλεγαν ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐπέδωκε νὰ πληροφορηθῇ ὁ Ἰωσήφ, δι' αὐτὸ καὶ ἐπέμεινε λέγων· «Ὁχι! Ἀλλὰ ἤλθατε διὰ νὰ κατασκοπεύσετε τὰ ἀσθενῆ σημεῖα τῆς χώρας μας».²⁴ Ματαίως, λέγει, μοῦ προδῶλλετε αὐτὰς τὰς δικαιολογίας, 410 Α διότι ἡ ἴδια ἡ ἀμφάνισίς σας ἀποδεικνύει, ὅτι με κάποιον κακὸν σκοπὸν ἐφθάσατε ἐδῶ. Αὐτοὶ, λοιπόν, πιεζόμενοι ἀπὸ τὴν ἀνάγκην αὐτὴν καὶ ἐπιβυμῶντες νὰ τοῦ προβαλεῖσαν οἶκτον δι' αὐτούς, λέγουν· «Ἡμεῖς οἱ δοῦλοι σου εἴμεθα δῶδεκα ἀδελφοί».²⁵ Ὡ φεύτικα λόγια. Καὶ αὐτὸν ποῦ ἐπώλησαν εἰς τοὺς ἐμπόρους συμπεριέλθον εἰς τὸν ἀριθμὸν. Καὶ δὲν λέγουν, ἤμεθα δῶδεκα (ἄλλοτε), ἀλλὰ, «εἴμεθα (τώρα) δῶδεκα ἀδελφοὶ καὶ νὰ ὁ νεώτερος ἡμῶν εὐρίσκειται μετὰ τὸν πατέρα μας».²⁶ Αὐτὸ, βέβαια, ἐπέδωκε νὰ μάθῃ καὶ ὁ Ἰωσήφ, ἐάν, δηλαδὴ, καὶ εἰς τὸν ἀδελφὸν του εἴδεισαν τὴν ἴδιαν συμπεριφορὰν.

«Να, ὁ νεώτερος ἀδελφός μας εὐρίσκειται μετὰ τὸν πατέρα μας, ὁ δὲ ἄλλος δὲν ὑπάρχει».²⁷ Καὶ δὲν λέγουν καθαρά τὴν αἰτίαν τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ, ἅ ἀλλὰ λέγουν ἀπλῶς «δὲν ὑπάρχει». Ἀπὸ τὸ γεγονός αὐτό, ἐπειδὴ ὑπωφιάσθηκε μήπως ἔκονον τὰ ἴδια καὶ εἰς τὸν Βενιαμίν, λέγει «Αὐτὸ εἶναι τὸ ὁποῖον σας εἶπα, ὅτι εἴσατε κατάσκοποι, δηλαδὴ. Δὲν θὰ φύγετε ἀπ' ἐδῶ, ἐάν ὁ νεώτερος ἀδελφός σας δὲν ἔλθῃ ἐδῶ».²⁸ Ἐκεῖνον θέλω νὰ ἴδω. Ἐπιθυμῶ νὰ ἀντικρύσω αὐτὸν ποῦ ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν ἴδιαν κοιλίαν μετ' ἐμένα. Διότι ὑποπιτεύομαι τὴν μιᾶς ἀδελφον διαθε-

22. Γεν. 42, 10.
23. Γεν. 42, 10-11.
24. Γεν. 42, 12.
25. Γεν. 42, 18.
26. Γεν. 42, 13.
27. Γεν. 42, 13.
28. Γεν. 42, 14-15.

σιν σας, ἀπὸ ὅσα ἐπράξατε εἰς δόφος μου.²⁹ Ἐάν, λοιπόν, θέλετε, «ἀποστείλατε ἕνα ἀπὸ σᾶς»³⁰ καὶ φέρετε αὐτὸν ἐδῶ. Ἐσεῖς ἐν τῷ μεταξύ παραμένετε εἰς τὴν φυλακὴν, μέχρις ὅτου φθάσῃ ἐκεῖνος. Ὁ Διότι ἐκεῖνος, ὅταν ἔλθῃ, θὰ μᾶς διαφωτίσῃ, ἐάν εἶναι ἀληθινὰ τὰ ὅσα λέγετε καὶ θὰ σας ἀπαλλάξῃ ἀπὸ κάθε ὑποψίαν. Ἐάν, ὅμως, δὲν συμῆθ' αὐτόθ' ἀποδειχθῇ ὅτι εἴσατε κατάσκοποι καὶ δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἤλθατε ἐδῶ. Καὶ ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ «διέταξε νὰ τοὺς φυλακίσουν».³¹

Κύτταξε κατὰ ποῖον τρόπον δοκιμάζει τὴν ψυχὴν των καὶ, με ὅσα κάνει εἰς αὐτούς, ἀποδεικνύει τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν ἀδελφὸν του.

Καὶ ὑστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρας, ἀφοῦ τοὺς ἐκάλεσε, τοὺς εἶπε· «Τοῦτο κάμετε διὰ νὰ μὴ χάσετε τὴν ζωὴν σας, διότι καὶ ἐγὼ φοβοῦμαι τὸν Θεόν. Ἐάν εἴσατε φίλησυχαι (θὰ φαυῖτε μετὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον) ἕνας ἐκ τῶν ἀδελφῶν σας ἄς κρατηθῇ εἰς τὴν φυλακὴν, σεῖς δὲ οἱ ἄλλοι πηγαίνετε καὶ φέρετε τὸν ἀγορασθέντα σῖτόν σας εἰς τὸν πατέρα σας καὶ τὸν ἀδελφὸν σας τὸν νεώτερον ὀδηγήσατε πρὸς ἐμέ. Ὁ Τότε τὰ λόγια σας θὰ γίνουσι πιστευτά, διαφορετικὰ θὰ φανεωθῆτε».³² Κύτταξε σύνεσιν. Ἐπειδὴ ἠθέλε νὰ δεῖξῃ τὴν συμπάθειάν του πρὸς αὐτοὺς καὶ τὴν ἔλασιν τοῦ πατρὸς του νὰ καλύψῃ, ἀλλ' ἐπὶ πλεον νὰ μάθῃ καὶ τὴν ἀλήθειαν διὰ τὸν ἀδελφὸν του, διέταξε ἕνας νὰ φυλακισθῇ, ἐνῶ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἄλλους νὰ φύγουν νὰ φυλακισθῇ, ἐνῶ ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἄλλους νὰ φύγουν. Ἀλλὰ πρόσσε, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὸν ἀδέκαστον δικαστὴν, δηλαδὴ, τὴν συνειδησίην των, ἡ ὁποία ἐξεγείρεται, χωρὶς νὰ τοὺς κατηγορῇ κανένας οὔτε νὰ τοὺς ἀποκαλύπτῃ, ἀλλὰ οἱ ἴδιοι ἐγένοντο κατηγοροὶ τοῦ ἑαυτοῦ των. «Καὶ εἶπεν», λέγει, «ἕκαστος ἀδελφός πρὸς τὸν ἄλλον· Ναι, τιμωροῦμεθα, διότι εἴμεθα ἔνοχοι διὰ τὸν ἀδελφὸν μας τὸν Ἰωσήφ, ἐπεὶ δὲ δὲν ἐλάσαμεν ὅπ' ἔψιν τὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς του, Ἐ δταν μᾶς παρεκάλει τότε καὶ δὲν ἠκούσαμεν αὐτόν. Ἐνεκεν τούτου ἤλθεν ἡ θλίψις αὐτῆ εἰς ἡμᾶς».³³ Πραγματικὰ, αὐτὰ τὰ γνωρίσματα ἔχει ἡ ἀμαρτία, δταν, δηλαδὴ, διαπραχθῇ καὶ ολοκληρω-

29. Τὰ λεγόμενα ἐπὶ τοῦ Χριστοστόμου ἐν-σὺν ἐπιτίθεται διὰ ἀποκαλύψαι χωρὶς ἀκρίβειαν τοῦ Ἰωσήφ.
30. Γεν. 42, 16.
31. Γεν. 42, 17.
32. Γεν. 42, 18-20.
33. Γεν. 42, 21.

θη, τότε ἀπακαλύπτει τὸ μέγεθος τῆς παρανομίας τῆς. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ μεθυσμένος, ὅταν μὲν πίνῃ ἀφθονον ἀνέρωτον κρασί, δὲν ἀντιλαμβάνεται καθόλου τὴν ζημίαν, ποῦ τοῦ προξενεῖ αὐτό, ἀλλὰ ἔπειτα, ἀπὸ τὰς συνεπει-
 ας, βλέπει τὸ μέγεθος τῆς βλάβης, τὴν ὅποιον ὑφίσταται, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ἡ ἁμαρτία, μέχρις οὗτου νὰ δια-
 πραχθῇ, συσκοτίζει τὴν σκέψιν καὶ σὺν πυκνῶν νέφους ἀ-
 χρηστεύει τὸ μυαλό. ⁸¹ Α Ἐγώ, ὁμῶς, ἐξεγείρεται ἡ
 συνείδησις καὶ βασανίζει τὸν νοῦν χειρότερα ἀπὸ κάθε
 ἄλλον κατηγοροῦν καὶ φανεράναι τὴν παρανομίαν τῶν
 πράξεων. Κίτταξε, λοιπόν, καὶ αὐτοὺς ποῦ τώρα συναι-
 σθάνονται τὴν ἁμαρτίαν τῶν καὶ ὅταν εἶδαν ὅτι διέτρε-
 ξαν τὸν ἄσκατον κίνδυνον, τότε ἐξομολογοῦνται τὰς πρά-
 ξεις τῶν καὶ λέγουσιν· «Ναί, τιμωρούμεθα, διότι εἴμεθα ἔνο-
 χοι διὰ τὸν ἀδελφόν μας τὸν Ἰωσήφ, ἐπεὶ δὲν ἐλάθα-
 μεν ὑπ' ὄψιν τὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς του». Ὅχι δίκαια καὶ
 μάταια, λέγει, ὑφιστάμεθα αὐτά, ἀλλὰ δίκαια, καὶ μάλι-
 στα πολὺ δίκαια. Προγματικῶς, τιμωρούμεθα διὰ τὴν ἀ-
 πανθρωπίαν καὶ τὴν σκληρότητα μας, τὴν ὅποιον ἐβεβίβα-
 μεν πρὸς τὸν ἀδελφόν μας. Ἐπεὶ δὲν ἐλάθαμεν ὑπ' ὄ-
 ψιν τὴν θλίψιν τῆς ψυχῆς του, ⁸² ὅταν μᾶς παρακάλει καὶ
 δὲν ἤκούσαμεν αὐτόν. Ἐπεὶ δὲ, λέγει, ἐφάνημεν ἀπάν-
 θρωποι καὶ ἐδείξαμεν μεγάλην σκληρότητα, δι' αὐτὸ καὶ
 τώρα παθαίνομεν τὰ ἴδια. «Διότι ἔνεκεν τούτου ἦλθεν ἡ
 θλίψις αὐτῆ εἰς ἡμᾶς».

Καὶ αὐτὰ μὲν συνεζήτουν μεταξύ τῶν καὶ ἐνόμιζαν ὅ-
 τι τίποτε δὲν ἦκουεν ἀπὸ αὐτὰ ὁ Ἰωσήφ. Διότι, σὺν τῇ
 ἡγνότητι καὶ τῇ ἀντελευθέρωσιν τὴν γλώσσαν τῶν, εἶχε
 τοποθετήσει δικαιοσύνην μεταξύ αὐτοῦ καὶ αὐτῶν, ὥστε νὰ
 μεταφέρῃ ὅ,τι ἔλεγαν ὁ Ἰωσήφ εἰς ἐκείνους καὶ ὅ,τι ἔλε-
 γαν αὐτοὶ εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ὅταν ἤκουσε τοὺς λόγους αὐ-
 τοῦς ἀπήντησεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ρουβὴν· Δὲν σὺς τὸ ἔλεγα,
 νὰ μὴ βλάψετε τὸ παιδί καὶ δὲν με ἤκούσατε. ⁸³ C Καὶ νὰ
 τώρα ἡ κοπ' αὐτοῦ ἀδικία ζητεῖ ἐκδίκησιν. ⁸⁴ Δὲν σὺς συ-
 νεβούλισα, λέγει, τότε, δὲν σὺς παρακάλει, ὥστε νὰ μὴ
 διαπραξέτε καμίαν ἀδικίαν εἰς ὄραρος του; Δι' αὐτὸ τώ-
 ρα «τὸ αἷμα τοῦ ζητεῖ ἐκδίκησιν». ⁸⁵ Διότι τὸν ἐφρονεύσατε
 με τὴν δικαιοσύνην σὺς, ἔστω καὶ ἂν δὲν ὠθήσατε τὸ ἔξω εἰς

84. Πρὸς Γεν. 37, 22 καὶ 19-20.
 85. Γεν. 42, 23.
 86. Γεν. 42, 22.

τὸν λαμόν του, ἀφοῦ τὸν ἐπωλήσατε εἰς βαρβάρους ἀν-
 θρώπους καὶ ἐπενόησατε εἰς ὄραρος τοῦ βουλείαν σκληρο-
 τέραν τοῦ θανάτου. Δι' αὐτὸ τώρα «τὸ αἷμα τοῦ ζητεῖ ἐκ-
 δίκησιν».

Σκέψου τί σημαίνει νὰ σὲ κατηγορῇ ἡ συνείδησις σου
 καὶ νὰ ἔχῃς αὐτὸν τὸν κατηγοροῦν νὰ σοῦ ἐπιτίθεται συνέ-
 χεια, νὰ σοῦ φωνάζῃ καὶ νὰ σοῦ ὑπευθυμίζῃ τὴν παρανο-
 μίαν σου. D Καὶ τοὺς λόγους αὐτοὺς τοὺς ἤκουεν ὁ Ἰω-
 σήφ, χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζουν αὐτοί, ἐπεὶ δὲ ὑπῆρχεν ἀνάμεσα
 τῶν ὁ διερμηνεύς. ⁸⁷ Ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, πλέον νὰ ὑποφέρῃ
 ἄλλο, ἐπεὶ δὲ τὸν ἤλεγχεν ἡ ἀδελφικὴ συγγένεια καὶ ἡ
 συμπάθεια. «Καὶ ὁ Ἰωσήφ», λέγει, «ἐκλαυσε, ἀφοῦ ἀπε-
 μακρύνθη ἀπ' αὐτοὺς», ⁸⁸ διὰ τὴν μὴ ἀπακαλυφθῆναι καὶ ἡ
 ἀνὴρ ἐπανήλθε καὶ ὤμιλησε πρὸς αὐτοὺς. Ἐπειτα, ἔλαβεν
 ἐξ αὐτῶν τὸν Συμεὼν καὶ τὸν ἔδεσεν ἐνώπιόν τῶν. ⁸⁹ Κίτ-
 ταξε ὅτι κάνει τὰ πάντα, ὥστε νὰ τοὺς προκαλέσῃ φό-
 βον, διὰ τὸν ἀδελφόν τῶν, ὅταν θὰ ἴδου δέσμιον τὸν Συ-
 μεὼν, διὰ τὸν ἀδελφόν τῶν, ὅταν θὰ ἴδου δέσμιον τὸν Συ-
 μεὼν. E Ὅλα αὐτὰ τὰ κάνει, δοκιμάζων τὴν ψυχὴν τῶν
 καὶ ἐπεὶ δὲ ἐπιθυμῇ νὰ μάθῃ μήπως ἐδεῖξον τὴν ἴδιαν δια-
 γωγὴν καὶ πρὸς τὸν Βενιαμίν. Δι' αὐτὸ διέταξε νὰ δεθῇ ἐ-
 νώπιόν τῶν ὁ Συμεὼν, ὥστε νὰ δοκιμάσῃ αὐτοὺς με ἀ-
 κριβείαν καὶ νὰ γνωρίσῃ, ἂν ἔχουν κάποια ἀγάπην δι'
 αὐτόν. Διότι τὸ ἐνδιαφέρον τῶν δι' αὐτόν θὰ ἔκανε νὰ ἐλ-
 θῇ γρηγορώτερα ὁ Βενιαμίν, πράγμα τὸ ὅποιον ἐπεδίωκε
 νὰ γίνῃ, ὥστε νὰ δεθῶσθῃ ἀπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ ἀ-
 δελφοῦ του.

Ὁ Ἰωσήφ διέταξεν», λέγει ἡ Γραφή, «νὰ γεμίσων
 τοὺς σάκκους τῶν ἀδελφῶν του σίτον, ⁹⁰ A νὰ ἐπιστρέ-
 ψων εἰς τὸν καθένα ἀπ' αὐτοὺς τὰ χρήματά του, θέτον-
 τες αὐτὰ εἰς τὸν σάκκον του, καὶ νὰ δώσωσιν εἰς αὐτοὺς
 τροφὰς διὰ τὸν δρόμον... Καὶ ἀφοῦ ἐφόρτωσεν τοὺς σάκ-
 κους εἰς τοὺς ὄρους τῶν ἐφυγῶν. ⁹¹ Κίτταξε πόσην μεγα-
 λοδωρίαν θεικυεῖ ὁ Ἰωσήφ. Τοὺς εὐεργετῇ ἐν ἀγνωσί-
 ας, ὅχι ἐπεὶ δὲ τοὺς ἔδωκε τὸν σίτον μόνον, ἀλλὰ διότι
 τοὺς ἐπέστρεψε καὶ τὰ χρήματά τῶν.

Ἐνας, λοιπόν, ἀπ' αὐτοὺς, ὅταν ἔλυσε τὸν σάκκον
 του, διὰ τὴν δώσην τροφῆν εἰς τοὺς ὄρους του, βλέπει τὰ

87. Πρὸς Γεν. 42, 23.
 88. Γεν. 42, 24.
 89. Γεν. 42, 24.
 90. Γεν. 42, 25-26.

χρήματα... και είπεν εις τούς αδελφούς του.⁴¹ Διά τὰ γεγονόσ αὐτὸ ἐξεπλάγησαν ὅλοι καὶ ἐταράχθησαν⁴² λέγοντες μεταξύ των· Τί εἶναι τοῦτο, τὸ ὅποιον μᾶς ἔκανεν ὁ Θεός;»⁴³ Τούς ἐκυρίευσε καὶ πάλιν ἡ ἀγωνία, σκεπτόμενοι μήπως καὶ ἀπὸ τὸ στυδίαν αὐτὸ τούς προσεθεῖ νέα κατηγορία, καὶ ἐπειδὴ εἶχαν τὸν Ἐλεγχον τῆς συνειδήσεως, Β ἀπέβιδαν τὰ πάντα εἰς τὴν ἀδικίαν, τὴν ὅποιαν εἶχαν διαπράξει εἰς χάρος τοῦ ἀδελφοῦ των Ἰωσήφ. Ὅταν δὲ ἔβασσαν εἰς τὸν πατέρα των τοῦ εἶπαν τὰ πάντα μὲ ἀκριβείαν καὶ διηγήθησαν τὴν ὁργὴν τοῦ ἄρχοντος τῆς Αἰγύπτου ἐναντίον των καὶ ὅτι τούς ἐνέκλεισεν εἰς τὴν φυλακὴν μὲ τὴν κατηγορίαν ὅτι ἦσαν κατάσκοποι.

«Εἶπαμε, βέβαια, εἰς αὐτόν», λέγει ἡ Γραφή, «ὅτι εἴμεθα ἄνθρωποι φιλήσυχoi... καὶ ὅτι εἴμεθα δώδεκα ἀδελφοί, ἀπὸ τούς ὅποιους ὁ ἕνας δὲν ὑπάρχει, ὁ δὲ μικρότερος εὐρίσκειται κοντὰ εἰς τὸν πατέρα μας. Εἶπε δὲ εἰς ἡμᾶς Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ φαῖντε ὅτι εἴθε φιλήσυχoi ἄνθρωποι! Νὰ ἀφήσετε ἐδῶ μαζί μου ἕνα ἀδελφὸν καὶ ἐπειτα νὰ φέρετε εἰς ἐμὲ τὸν νεώτερον ἀδελφὸν σας καὶ θὰ πεισθῶ ὅτι δὲν εἴθε κατάσκοποι».⁴⁴ Τὰ λόγια αὐτὰ ἔξενον τὰς πληγὰς τοῦ δικαίου Ἰακώβ πάλιν. C Ὑστερα, ὁμως, ἀπὸ τὴν λυπηρὰν αὐτὴν διήγησιν, ἀφοῦ ἀδειασαν τούς σάκκους των, εὗρισκεν ὁ καθένας τὰ χρήματά του καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἴδιοι καὶ ὁ πατέρας των.

Μὰ, κύτταξε, σὲ παρακαλῶ, εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τὸν γέροντα Ἰακώβ νὰ κλαίῃ μὲ ἀπελπισίαν. Τί λέγει, λοιπόν, πρὸς αὐτούς; «Μὲ ἀφήσατε χωρὶς παιδιὰ, διότι ὁ Ἰωσήφ δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ζωὴν, ὁ Συμεὼν δὲν εἶναι ἐδῶ, θὰ πάρετε καὶ τὸν Βενιαμίν; Ὅλα τὰ κακὰ αὐτὰ ἦλθαν ἐπάνω μου».⁴⁵ Δὲν μοῦ ἔφθασε, λέγει, τὸ πένθος τοῦ Ἰωσήφ, ἀλλὰ προσεθέσατε καὶ τὸν Συμεὼν. Καὶ δὲν σταιματοῦν ἐδῶ τὰ κακὰ, μὰ θέλετε νὰ πάρετε καὶ τὸν Βενιαμίν, «Ὅλα τὰ κακὰ αὐτὰ ἦλθαν ἐπάνω μου». Τὰ λόγια αὐτὰ εἶναι ἄρκετὰ D διὰ νὰ ἀποδείξουν τὴν μεγάλην λύπην τοῦ πατρὸς. Διότι ὅπως ἀκριβῶς εἶχε χάσει τὸν Ἰωσήφ, (ἐνόμιζε, βέβαια, ὅτι εἶχε καταπαραχθῆ ἀπὸ τὰ θηρία), κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἔχανε καὶ τὸν Συμεὼν, καὶ τώρα πλε-

41. Γεν. 42, 27-28.

42. Μήπως ἡ εἴρεσις αὐτῆ των χρημάτων εἶχε δυσχερέστερας ἀνταρτίας.

43. Γεν. 42, 28.

44. Γεν. 42, 81-83.

45. Γεν. 42, 36.

ον ἐφοβεῖτο καὶ διὰ τὸν Βενιαμίν. Ἄλλὰ ἤρνεϊτο ἀκόμη καὶ δὲν εἶδε τὸ παιδί. «Ὁ Ρουβὴν, ὁμως ὁ πρωτότοκος υἱὸς του εἶπεν εἰς αὐτόν Σκότωσε καὶ τὰ δύο μου παιδιά, ἐὰν δὲν σοῦ τὸν ἐπιστρέψω. Δὸς τὸν Βενιαμίν εἰς τὰ χερίά μου καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ τὸν ἐπιστρέψω».⁴⁶ Ἐμπιστεύσου, λέγει, αὐτὸν εἰς ἐμένα, δὸς τον εἰς ἐμένα καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ τὸν ἐπιστρέψω.

Ἐ Ὁ Ρουβὴν ἔλεγε τούς λόγους αὐτούς, ἐπειδὴ ἀντελαμβάνετο ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάγουν πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ νὰ ἀγοράσουν τὸν ἀναγκαῖον διὰ τὴν διατροφήν των σίτον, ἐὰν ὁ Βενιαμίν δὲν κατέβη μαζί των. Μὰ, ὁ πατέρας δὲν συμφωνεῖ, ἀλλὰ λέγει· «Δὲν θὰ ἔλθῃ ὁ υἱὸς μου μαζί σας».⁴⁷ Ἐπειτα, τούς λέγει καὶ τὴν αἰτίαν, σὰν νὰ ἀπελογεῖτο πρὸς τὰ παιδιά του· «Διότι ὁ ὁμομήτριος ἀδελφὸς του Ἰωσήφ ἀπέθανε καὶ αὐτὸς μόνος υἱὸς τῆς Ραχὴλ μοῦ ἔχει μείνει. Φοβοῦμαι δέ, (σὰν παιδί πού εἶναι), νὰ μὴ πάθῃ κάτι κακὸν εἰς τὸν δρόμον καὶ θὰ καταδύσατε τὸ γῆρας μου γαμῆτο λύπην εἰς τὸν Ἄδην».⁴⁸ 48 A Φοβοῦμαι, λέγει, διὰ τὸ νεαρὸν τῆς ἡλικίας του καὶ προσέχω μήπως, ἀφοῦ χάσω καὶ τὴν παρηγορίαν, τὴν ὅποιαν μοῦ δίδει ἡ παρουσία του, τελειώσω τὴν ζωὴν μου μέσα εἰς τὴν λύπην. Διότι ὅσον χρόνον αὐτὸς εἶναι κοντὰ μου νομίζω ὅτι μοῦ δίδει μίαν μικρὰν παρηγορίαν καὶ ἡ συντροφία του μετριάζει τὴν λύπην μου διὰ τὸν χαμὸν τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰωσήφ.

Καὶ ἡ ἀγάπη του διὰ τὸν Βενιαμίν δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ τὸν ἀφήσῃ. Ἄλλὰ ἡ πείνα ἐγένετο πῶς σκληρὰ καὶ τούς ἔλεψαν τὰ τρόφιμα.⁴⁹ Καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς ὁ πατέρας των· Πηγαίνετε πάλιν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἀγοράσατε ὀλίγας προφάς.⁵⁰ «Ὁ Ἰούδας, ὁμως, εἶπεν εἰς αὐτόν ὁ ἄνθρωπος»⁵¹ μᾶς ἐτόνισε ρητὰς λέγων. Δὲν θὰ ἐμφανισθῆτε ἐνώπιόν μου νὰ ἴδετε τὸ πρόσωπόν μου, ἐὰν δὲν εἶναι μαζί σας ὁ νεώτερός σας ἀδελφός. B Ἐάν, λοιπόν, ἀποστέλλῃς τὸν ἀδελφὸν μας τοῦτον μαζί μας, θὰ μεταδῶμεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ θὰ ἀγοράσωμεν τροφάς. Ἐάν, ὁμως, δὲν ἀποστέλλῃς τὸν ἀδελφὸν μας αὐτόν μαζί μας, δὲν θὰ μετα-

46. Γεν. 42, 47.

47. Γεν. 42, 88.

48. Γεν. 42, 89.

49. Γεν. 42, 89.

50. Γεν. 42, 1.

51. Ὁ Ἰωσήφ, θηλαστή.

δώμεν, διότι ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἶπεν εἰς ἡμᾶς ρητῶς·
Νὰ μὴ τοιμῆσθε νὰ ἴδῃτε τὸ πρόσωπόν μου, ἔάν ὁ νεώ-
τερος ἀδελφός σας δὲν εἶναι μαζί σας.⁵² Μὴ νομίση, λέ-
γει, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν Αἴγυπτον χω-
ρὶς τὸν ἀδελφόν μας. Ἐάν, λοιπόν, θέλῃς ἄσκοπα νὰ κά-
νωμεν τὸ ταξίδι αὐτὸ καὶ συγχρόνως νὰ διακινδυνεύσωμεν
τὰ μέγιστα, πηγαίνομεν. Γνώριζε, ὅμως, ὅτι μᾶς ἐδήλωσε
κατηγορηματικῶς ὅτι δὲν θὰ ἐμφανισθῶμεν ἔμπροσθέν
του διὰ νὰ τὸν ἴδωμεν, ἔάν δὲν εἶναι μαζί μας ὁ ἀδελφός
μας. C Ὁ Ἰακώβ εὐρέθη πρὸ μεγάλου ἀδελφοῦ, δι' αὐ-
τὸ καὶ ἔδωκεν λέγει πρὸς αὐτούς· «Διατί μοῦ ἐκάνετε
τόσον κακὸν πληροφορήσαντες τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν, ὅτι
ὑπάρχει καὶ ἄλλος ἀδελφός σας;»⁵³ «Διατί μοῦ ἐκάνετε
τόσον κακὸν;». Διατί, λέγει, γίνετε αἰτία νὰ πάθω αὐτὰ
τὰ κακά; Διότι, ἔάν δὲν εἶχατε δώσει τὴν πληροφορίαν
αὐτήν, ἀσφαλῶς, δὲν θὰ εἶχα στερηθῆ τὸν Συμεών, ὅτε
θὰ ἐζήτηε καὶ τὸν Βενιαμίν. «Ἐκεῖνοι, ὅμως, ἀπάντησαν·
Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐπέμεινε μὲ ἐρωτήσεις νὰ μάθῃ, ἔάν
ζῆ ἀκόμη ὁ πατέρας μας καὶ ἔάν ὑπάρχη μεταξύ μας ἄλ-
λος ἀδελφός καὶ τοῦ ἔδωκαμεν τὴν ἀπάντησιν. Μήπως ἐ-
γνωρίζαμεν ὅτι θὰ μᾶς εἶπη, φέρετε ἅδω τὸν ἀδελφόν
μας κατὰστασιν. Ὅταν, βηλαθῆ, μᾶς ἐφυλάκισεν, ἐπειδὴ
μας ὑπωπτεύθη σάν κοτσούκπους, ἢ μᾶς ἤρωτα μὲ ἀ-
κρίθειαν διὰ τὴν ζωὴν μας καὶ δι' αὐτὸ τοῦ εἶπαμεν ὅλα
αὐτὰ, ἐπειδὴ ἠθέλωμεν νὰ τοῦ εἶπωμεν τὴν ἀλήθειαν δι' ὅ-
σα ἤρωτα.

«Ὁ δὲ Ἰούδας εἶπε πάλιν πρὸς τὸν πατέρα του· Στεί-
λε τὸ παιδί μαζί μου καί, ἀφοῦ ξεκινήσωμεν, θὰ ὑπάγω-
μεν (εἰς τὴν Αἴγυπτον), διὰ νὰ ζήσωμεν καὶ νὰ μὴ ἀπο-
θάνωμεν ἀπὸ τὴν πείναν.»⁵⁴ Εἰς ἡμᾶς, λέγει, νὰ τὸν ἐπι-
στευθῆς, διὰ νὰ ἀρχίσωμεν τὸ ταξίδι. Διότι δὲν θὰ ὑ-
πάρχη πλέον ἐλπίς νὰ σωθῶμεν, ἀφοῦ τὰ τράφημα ἐξη-
τλήθησαν καὶ δὲν εὐρίσκομεν ἀπὸ πουθενὰ βοήθειαν. «Ἐ-
γὼ θὰ τὸν παραλάβω ἀπὸ σένα. Ἐάν δὲν τὸν ἐπιστρέψω
εἰς σέ καὶ δὲν τὸν παρουσιάσω ἐνώπιόν σου, θὰ εἶμαι ἐ-
νοχος ἐνώπιόν σου εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν. E Ἐάν μὲ τὰς

52. Γεν. 43, 2-4.
53. Γεν. 43, 5.
54. Γεν. 43, 6.
55. Γεν. 43, 7.

συνητήσεις αὐτὰς δὲν εἶχαμεν καθυστερήσει, θὰ εἶχαμεν
ὑπάγει πρὸς τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐπιστρέφει δύο φορές.⁵⁶
Ἡ ἀγάπη σου, λέγει, διὰ τὸ παιδί πρόκειται νὰ προξενή-
σῃ τὸν θάνατον ὅλων μας. Κινδυνεύομεν, λοιπόν, νὰ ἀπο-
θάνωμεν ἀπὸ τὴν πείναν, ἔάν δὲν θελήσῃς νὰ ἀποχωρι-
σθῆς αὐτὸ καὶ νὰ μᾶς ἀφήσῃς νὰ φύγωμεν.

Πρόσεξε εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ, ἀγαπητέ μου, κατὰ
ποῖον τρόπον ἡ πείνα ἐνίκησε τὴν φιλοστοργίαν τοῦ πα-
τρός. Διότι εἶπεν ὅτι αὐτοὶ δὲν ἠμποροῦσαν νὰ εὐ-
ρουν καμμίαν ἄλλην βοήθειαν, ἐνῷ ἡ πείνα ἐπετίνατο, λέ-
γει· Ἐάν τὸ πρᾶγμα ἐχῆ ἔτσι καὶ πρέπει ὀπωδηθήτε νὰ
γίνῃ αὐτὸ, καὶ δὲν ἠμπορεῖτε νὰ μεταθῆτε εἰς τὴν Αἴγυ-
πτον, χωρὶς νὰ πάρετε αὐτὸν μαζί σας, τότε πρέπει νὰ
προσφέρετε καὶ δῶρα εἰς τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον.⁵⁷ Ἐπίσης,
καὶ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια εὐρήκατε εἰς τοὺς σάκκους σας,
νὰ ἐπιστρέψετε, ἀλλὰ καὶ ἄλλα χρήματα νὰ πάρετε μαζί
σας διὰ τὴν νέαν ἀγοράν.⁵⁸ εἰα Α καὶ λάβετε τὸν ἀδελ-
φόν σας καὶ σηκωθῆτε νὰ ὑπάγετε πρὸς τὸν ἄνθρωπον
αὐτόν. Ὁ δὲ Θεός μου ἄς σᾶς δώσῃ χάριν, ὥστε νὰ εὐρε-
τε εὐμενῆ ὑποδοχὴν ἐνώπιόν του καὶ νὰ ἀποστείλῃ τὸν
ἄλλον ἐκεῖ παραμεινάντα ἀδελφόν σας,⁵⁹ καὶ τὸν Βενιαμίν.
Ἄλλως τε ἔτσι καὶ ἔτσι ἔχω χάσει τὸ παιδί μου.⁶⁰ Κύ-
ταξε μὲ ποῖον τρόπον φανερώει τὴν ἀνάκραστον ἀγά-
πην του διὰ τὸν Ἰωσήφ. Διὰ νὰ μὴ νομίση, ὅμως, κανένας
ὅτι διὰ τὸν Βενιαμίν ἢ διὰ τὸν Συμεών εἶπε τὸ «ἄλλως τε
ἔτσι καὶ ἔτσι ἔχω χάσει τὸ παιδί μου», δι' αὐτὸ ἐπρόσθα-
σε καὶ εἶπεν· B «Ὁ δὲ Θεός μου ἄς σᾶς δώσῃ χάριν, ὥστε
νὰ εὐρετε εὐμενῆ ὑποδοχὴν ἐνώπιόν του καὶ νὰ ἀποστεί-
λῃ τὸν ἄλλον ἐκεῖ παραμεινάντα ἀδελφόν σας καὶ τὸν Βε-
νιαμίν», μολονότι, λέγει, ἔστω καὶ ἂν σωθῶν αὐτοί, ἐγὼ
πάντως «ἔχω χάσει, ὀπωδηθήτε τὸ παιδί μου». Ἀντι-
λαμβάνουσι ὅτι ὅλη του ἡ ἀγάπη ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν
Ἰωσήφ. Διότι, ἂν καὶ ἔβλεπε νὰ τὸν περιβάλλουν τόσα
παιδιά, ἐν τούτοις ἀθεώρει τὸν ἑαυτοῦ τοῦ ἄτεκνου, ἐπει-
δὴ εἶχε χάσει ἐκεῖνον.

Ἐφοῦ ἐπῆραν τὰ δῶρα οἱ ἀδελφοί, λέγει ἡ Γραφή,
καὶ τὰ διπλὰ χρήματα καὶ τὸν Βενιαμίν, μετέβησαν εἰς

56. Γεν. 48, 8-9.
57. Γεν. 48, 10.
58. Γεν. 48, 11.
59. Τὸν Συμεών, βηλαθῆ.
60. Γεν. 48, 12-18.

τὴν Αἴγυπτον καὶ ἐναφανίσθησαν εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ὁ δὲ Ἰωσήφ εἶδεν αὐτοὺς καὶ τὸν (διμοιήτηριον) ἀδελφὸν του τὸν Βενιαμίν.⁶¹ Ὁ αὐτὸ πού ἐπεθύμει ἔγινε, δηλαδή, εἶδε τὸν πολυγαπητὸν του ἀδελφόν. Εἶδεν ὅτι ὁ ζήλος του ἔφερε πραγματικὸν ἀποτέλεσμα. «Καὶ εἶπεν, λέγει, «εἰς τὸν διαχειριστὴν τοῦ οἴκου τοῦ Ὁδήγησε τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς εἰς τὴν οἰκίαν μου καὶ σφάζε σφαχτά, διότι μαζί μου θὰ φάγουν οἱ ἄνθρωποι αὐτοί. Ὅταν εἶδαν οἱ ἀδελφοὶ ὅτι ὠδηγήθησαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰωσήφ, εἶπαν μεταξὺ τῶν. Ἡμεῖς ἀδηγοῦμεθα εἰς τὸν οἶκον αὐτόν, ἐξ αἰτίας τῶν χρημάτων, τὰ ὅποια μᾶς ἐπεστράφησαν μέσα εἰς τοὺς σάκκους μας κατὰ τὸ πρῶτον μας ταξίδι, διὰ νὰ μᾶς συκοφαντήσουν καὶ νὰ μᾶς τιμωρήσουν ὥστε νὰ μᾶς πάρουν ὡς δούλους, καὶ ἡμᾶς καὶ τοὺς θνους μας.»⁶² Ὁ μὲν Ἰωσήφ, ἐπιθεκνύων τὴν ἀγάπην του πρὸς αὐτοὺς ἔδωκε ὅλας τὰς παρπάκω ἐντολάς. Ἐκεῖνοι, ὁμῶς, καὶ ἔτσι κατέχονται ἀπὸ ἀγωνίας, ἐπειδὴ σκέπτονται μήπως τιμωρηθοῦν διὰ τὰ χρήματα, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι καὶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ διέπραξαν ἀπάτην. Ἐν δὲ αὐτῷ, ἀφοῦ προσήλθον ἀποκαλύπτουν εἰς τὸν διαχειριστὴν τῆς οἰκίας τὴν αἰτίαν τοῦ φόβου τῶν καὶ διηγούνται κατὰ ποῖον τρόπον εὗρηκαν τὰ χρήματα εἰς τοὺς σάκκους τοῦ σίτου καὶ λέγουν, ὅτι τώρα ἔχουν φέρεϊ διπλᾶ χρήματα μαζί των, ὥστε καὶ τὰ προηγούμενα νὰ ἀποδώσουν καὶ τρόφιμα νὰ ἀγοράσουν.⁶³

Κόπταξε ὅτι αἱ συμφοραὶ τοὺς κατεπράνον τὴν ψυχὴν καὶ τοὺς κατέστησαν πρὸς ἐπιεικείς. «Εἶπε δὲ πρὸς αὐτοὺς Ἡσυχάσατε, ὁ Θεὸς ὡς ἐλέησε, μὴ φοβείσθε. Ὁ Θεὸς σας καὶ ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σας ὡς ἔδωκε τοὺς θησαυροὺς αὐτοὺς εἰς τοὺς σάκκους σας. Ἐ καὶ τὸ ἀντίτιμον τῶν χρημάτων διὰ τὸν ἀγορασθέντα προηγούμενος σίτου τὸ ἔλαβα ἐγώ.»⁶⁴ Μὴ φοβείσθε, λέγει, ὅτε νὰ κατέχεσθε ἀπὸ ἀγωνίας διὰ τὸ γεγονός αὐτό. Κανένας δὲν θὰ σᾶς κατηγορήσῃ διὰ τὴν πρᾶξιν αὐτήν, διότι ἐλάθαμεν τὰ χρήματα. Νὰ ἀποδώσετε δὲ τὸ γεγονός αὐτὸ εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος σᾶς ἔδειξε καὶ χρήματα ἀκόμη εἰς τοὺς σάκκους

61. Γεν. 45, 14-15.

62. Γεν. 45, 15 καὶ 17.

63. Πρὸλ. Γεν. 45, 21.

64. Γεν. 45, 23. Φαίνεται ὅτι ὁ διαχειριστὴς τῆς οἰκίας τοῦ Ἰωσήφ εἶχε λάβει σχετικὰς ἐγγυίας καὶ δι' αὐτὸ τοὺς συμπεριφέρει μὲ πόσην ἐπιεικειαν.

σας. Καὶ ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, «ἐβγαλεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὸν Συμεὼν καὶ διέταξε καὶ ἔφερον εἰς αὐτοὺς νερὸ διὰ νὰ νίψουν τοὺς πόδας των καὶ ἔδωκε τροφὰς εἰς τοὺς θνους των».⁶⁵

Βλέπει ὅτι ἡ εὐχὴ τοῦ πατρὸς των τοὺς τὰ ἔφερε ὅλα καλὰ καὶ διὼς ἐκείνος τοὺς πύχηθη, ὅταν εἶπεν· «Ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς μου ὡς σᾶς δώσῃ χάριν», ἔτσι ἔγινον ὅλα, ἀφοῦ τόσον ἐνδιαφέρον ἐδείκνυε πρὸς αὐτοὺς ὁ διαχειριστὴς τοῦ οἴκου, προτοῦ νὰ ἔλθῃ ἀκόμη ὁ Ἰωσήφ. ⁶¹ Ἄ ἤτοιμάσαν δὲ τὰ δῶρα διὰ τὸν Ἰωσήφ καὶ ὅταν ἦλθε τὰ προσέφερον εἰς αὐτὸν καὶ τὸν προσεκύνθησαν κύφωτες μέχρι τοῦ ἔδάφους.⁶⁶ Καὶ πάλιν ἐρωτᾷ αὐτοὺς· «Ἰγιαίνει ὁ γέρον πατέρας σας, τὸν ὁποῖον μοῦ ἀνεφέρατε; Ζῆ ἀσώμη; Αὐτοὶ δὲ ἀπήντησαν Ὁ δοῦλός σου ὁ πατέρας μας ὑγιαίνει. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰωσήφ· Ἐυλογημένος ἀπὸ τὸν Θεὸν εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος. Ἐκεῖνοι σκύψαντες προσεκύνθησαν αὐτόν. Ὁ Ἰωσήφ δὲ εἶδε τὸν ἀδελφὸν του τὸν διμοιήτηριν⁶⁷ καὶ εἶπεν· Αὐτὸς εἶναι ὁ νεώτερός σας ἀδελφός, τὸν ὁποῖον εἶπατε ὅτι θὰ φέρετε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν Ὁ Θεὸς νὰ αἰ ἐλέησῃ, τέκνον μου.⁶⁸ Πρόσεςε πόσῃ ὑπομονῇ ἐπιθεκνύει καὶ ἀκόμη προσποιεῖται ὅτι δὲν τοὺς γνωρίζει, ἕ ὥστε μὲ τὰ γεγονότα τοῦ θὰ ἐπακολουθήσουν νὰ ἡμπαρέσῃ νὰ δοκιμάσῃ τὴν ψυχὴν των καὶ νὰ ἀντιληφθῇ πῶς διάκεινται ἐναντι τοῦ Βενιαμίν. Ἐπειδὴ, ὁμῶς, τὸν ἐκίχησεν ἡ φυσικὴ συμπάθεια πρὸς τὸν ἀδελφόν του, διότι «ἐπαράχθη», λέγει, «σωτερικῶς ὁ Ἰωσήφ, καὶ ἐζήτηε νὰ εὕρῃ μέρος ἰδιαιτέρον διὰ νὰ κλαύσῃ,⁶⁹ δι' αὐτὸ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δωμάτιον καὶ ἐκεῖ ἔκλαυσεν. Καὶ μετ' ὀλίγον, ἀφοῦ ἔνιψε τὸ πρόσωπόν του ἐπαῆλθεν».⁷⁰ Ὅθεν ἀποδεικνύει τὴν πηγαίαν του φιλοφροσύνην καὶ λέγει· «Ἐτοιμάσατε φαγητόν. Καὶ ἤτοιμάσαν φαγητόν διὰ τὸν Ἰωσήφ ἰδιαίτερος,⁷¹ ὡς βασιλεῖα καὶ φερχόντα τῆς Αἴγυπτου. Ἐπίσης, ἰδιαίτερος διὰ τοὺς ἀδελφούς

65. Γεν. 45, 23-25.

66. Πρὸλ. Γεν. 45, 24-25.

67. Τὸν Βενιαμίν.

68. Γεν. 45, 26-28.

69. Ἡ συγκίνησις τοῦ Ἰωσήφ ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ἀδελφοῦ του Βενιαμίν εἶναι δικαιολογημένη, διότι· α) ἦτο ὁ μόνος διμοιήτηριος ἀδελφός του, β) τὸν εἶχεν ἀφῆσει εἰς ἡλικίαν ὅσα ἑαῶν, ὅταν ἀπολύθη μετὰ τὸν θάνατον τῆς Ραχὴλ, καὶ τώρα ἦτο 22 ἐτῶν ἄνδρας.

70. Γεν. 45, 29-30.

71. Γεν. 45, 31.

του και ιδιαίτερός διὰ τούς Αιγυπτίους, οἱ ὅποιοι συνέ-
τρωγον με' αὐτὸν, διότι δὲν ἐπετρέπετο νὰ συντρώγουν
οἱ Αἰγύπτιοι με' τούς Ἑβραίους, ἐπεὶ αὐτὸ ἦτο πολὺ μι-
σητὸν εἰς τούς Αἰγυπτίους.⁷⁵ C Οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ
ἐκάθισαν ἐνώπιόν του, ὥστε νὰ εἶναι ὁ πρωτότοκος εἰς
θεῖον ἀνάλογον τῆς μεγάλης του ἡλικίας⁷⁶ καὶ ὁ νεώτερος
εἰς θέσιν ἀνάλογον τῆς μικρᾶς του ἡλικίας.⁷⁷ Τὸ γεγονός
αὐτὸ προεκάλεσε κατὰ πληξιν καὶ ἀπορίαν εἰς αὐτούς, διὰ
τὸ πῶς ἀγνώριζεν ὁ Ἰωσήφ τὴν διαφοράν τῆς ἡλικίας ἐκά-
στου. Καὶ εἰς ἄλλους ἔδωσε τὸ κανονικὸν φαγητὸν, ἐνῶ ἡ
μερίδα τοῦ Βενιαμὴν ἦτο πενταπλασιασία τῶν ἄλλων.⁷⁸ Μά, οὐ-
τε καὶ εἶται ἀντιλαμβάνονται τὴν σημασίαν τῶν πράξεων
αὐτῶν, ἀλλὰ ἐνόμισαν ὅτι ἦτο μία ἀπλή σύμπτωσης τὸ γε-
γονὸς αὐτὸ καὶ μία ἰδιαιτέρα περιποίησις πρὸς τὸν νεώ-
τερον.

Καὶ ὅταν ἐτελείωσε τὸ φαγητὸν, ἀφοῦ ἐκάλεσεν ὁ Ἰ-
ωσήφ «τὸν διαχειριστὴν τῆς οἰκίας του ἔδωκεν ἐντολήν
εἰς αὐτὸν λέγων· Γέμισε τούς σάκκους τῶν ἀνθρώπων του-
τῶν με' τροφάς, ὅσας θύονται νὰ χωρέωσιν, D καὶ τὰ
χρήματα τοῦ καθενὸς ἐξ αὐτῶν νὰ τὰ θέσῃς εἰς τὸν σάκ-
κον του, τὸ δὲ ἀργυροῦν ποτηρίον μου νὰ τὸ θάλῃς εἰς
τὸν σάκκον τοῦ νεωτέρου».⁷⁹ Κῦτταξε ποῖον τέχνασμα ἐ-
φευρίσκει πάλιν, ὥστε νὰ δοκιμάσῃ με' ἀκριβείαν τὴν διά-
θεσιν τῶν ἀδελφῶν του, τὴν ὅποιον εἶχον ἐναντι τοῦ Βε-
νιαμίν. Καὶ ἀφοῦ θύσαν αὐτά, τούς ἔφησε νὰ φύγουν. Μά,

75. Οἱ Αἰγύπτιοι δὲν συνέτρωγον με' ξένους, διότι αὐτοὶ ἔφραζαν ἴθιαι
τὰ ὅποια εἶχαν θεοσοφίαι οἱ Αἰγύπτιοι.

76. Ἡ κατὰ ἡλικίαν τακτοποίησις τῶν ἀδελφῶν ἐγένετο κατ' ἐντολήν
τοῦ Ἰωσήφ καὶ εἶται ὁ Βενιαμὴν ἐπὶ τῆς κορυφῆς.
77. Πρβλ. Γεν. 43, 38. Βέβαια, δὲν πρόκειται διὰ πενταπλασιασὴν με-
ρίδα, ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς φανερώσει περισσότερο ἢ τιμητικὴν μερίδα. Διὰ τῆς
ἐνεργείας τούτης ἤθελε νὰ δοκιμάσῃ τὴν φρόνησιν ἢ τὸ ἀνεπιφθόνον αὐτῶν
ἐναντι τοῦ Βενιαμίν. Ὅσα εἰς τὴν συμπεριφορὰν τοῦ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελ-
φούς του ρυθμίζονται ἐν τῆς διαθέσεως αὐτῶν ἐναντι τοῦ Βενιαμίν. Ἐν πρό-
ποσ ἐπετίθει νὰ μᾶθῃ, ἐὰν εἴη καὶ τώρα ἐν φρονίμῳ.

78. Γεν. 44, 1-3. Μὴ τὴν ἀκροφάσον αὐτῆς ἐπέθηκε νὰ γνωρίσῃ
κατὰ πόσον οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ εἶχον πᾶσαι νὰ μισοῦν τὸν Βενιαμίν, ὅς ὁ
ἀδελφὸν ἑτεροβλήθῃ. Ἐβίωσε δὲ ἐντολήν νὰ τῆς καὶ κατὰ τὸ δεύτερον τα-
ξίδιον ἡ τιμὴ τοῦ σίτου καὶ ὅσους ἐκαστοῦ τῶν ἀδελφῶν, διὰ νὰ προλάβῃ
ἀσυνδήποτε ποσῆσαν τῶν ἀδελφῶν κατὰ τοῦ Βενιαμίν, ὅταν δὲ ἐτίθεισε τὸ
ἀργυροῦν ποτηρίον εἰς τὸν σάκκον του. Ἀληθεῶς, ὅταν οἱ ἀδελφοὶ εἶδον ὅτι ἀκρι-
βεῖαν τὰ χρήματα εἰς τὸν σάκκον του, ἢ ἀνεπείραστον ὅτι κατὰ παράδοσον
ἀνεξήγητον τρόπον εἰρήνη καὶ τὸ ποτηρίον τοῦ βασιλέως εἰς τὸν σάκκον τοῦ
Βενιαμίν καὶ δὲν ἀφείλεται εἰς κλοπὴν.

μόλις ἐξεκίνησαν «εἶπεν, λέγει ἡ Γραφή, «ὁ Ἰωσήφ πρὸς
τὸν διαχειριστὴν τοῦ οἴκου του. Σῶμα καὶ πήγαινε γρη-
γορά πρὸς αὐτούς καί, ἀφοῦ τοὺς φθάσῃ, θὰ τοὺς εἴπῃ·
Διατί ἀνταπέδοτε κακὰ ἐντὶ καλῶν; Διατί μοῦ ἐκλέψατε
τὸ ἀργυροῦν ποτηρίον; Δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ ποτήριον με'
τὸ ὅποιον πίνει ὁ κύριός μου; Διὰ τοῦ ποτηρίου αὐτοῦ
προμαντεύει τὰ μέλλοντα.» Παλὺ κακὸν εἶναι ἐκεῖνο, τὸ
ὅποιον ἐπράξατε, κλέψαντες τὸ ποτήριον.⁸⁰ Ὅταν τοὺς
εἶπασεν ὁ διαχειριστὴς τοῦ οἴκου, λέγει, εἶπεν εἰς αὐτούς·
E Διατί ἡμεῖς με' τὸ κακὸν τὸν εὐεργέτην σας; Διατί
ἐπεβεβίωσατε τὴν πονηρίαν σας καὶ με' τοὺς ἐκείνους, ποῦ με'
τόσσην ἀγάπην σας περιέβαλεν; Διατί δὲν ἐντραπήκατε
τὴν μεγαλοφυχίαν, τὴν ὅποιαν σὰς εἶδειεν ὁ ἀνθρώπος
αὐτός; Τὶ εἶδους κακία σὰς κατέχει; Τὶ εἶδους μανία σὰς
εἶχει κυριεύσει; Δὲν γνωρίζετε, ὅτι αὐτὸ εἶναι τὸ ποτήριον,
εἰς τὸ ὅποιον ὁ κύριός μου προμαντεύει τὰ μέλλοντα; Ἡ
πράξις σας εἶναι πονηρὰ, καταστρεπτικὴ ἢ ἀκέφῃς σας,
ἀσυγχώρητος ἢ ἐπικέρησις, μεγάλο τὸ τόλμημα, ποῦ ὁ-
περβαίνει κάθε πονηρίαν.

«Εκεῖνοι, ὅμως ἀπήντησαν εἰς αὐτόν. 516 A Διατί ὁ
κύριός λέγει τὰ λόγια αὐτά;»⁸¹ Διὰ ποῖον λόγον, λέγουν,
μὰς ἀποδίδεις ἐγκλημα, διὰ τὸ ὅποιον ἤμεθα τελείως ἀ-
νεύθινοι; «Μὴ γένοιτο ὁ δούλος σου νὰ ἔκανεν τὸ πρᾶ-
γμα αὐτό.»⁸² Μακάρι, ποτὲ νὰ μὴ συμβῇ νὰ πράξωμεν αὐ-
τό. Διότι ἡμεῖς ποῦ ἐφέραμεν διπλὰ τὰ χρήματα, κατὰ
ποῖον λογικὴν θὰ ἐκλέπταμεν τὸ ἀργυροῦν ἢ τὸν χρυσόν;⁸³
Ἐάν, ὅμως, εἴχῃς αὐτὴν τὴν γνώμην, «ἐκείνος ἀπὸ ἡμᾶς,
εἰς τὸν ὅποιον θὰ εὐρῆς τὸ ποτήριον, κατέχεις αὐτὴν τὴν τολ-
μηρὰν πράξιν, ἐνῶ ἡμεῖς θὰ γίνωμεν δούλοι.»⁸⁴ Διότι ἡ συ-
νειδησις εἶται εἶναι ὅθωσι τοὺς εἶδεν τὸ θάρρος νὰ ὀμιλοῦν
με' αὐτὸν τὸν τρόπον. «Καὶ ἐκεῖνος, λέγει, «ἀπήντησεν»

77. Ἡχολεῖτο, λοιπόν, με' μονταξίαν καὶ οἰκονομῶν ὁ Ἰωσήφ; Ὅχι, ἐβ-
δαια. Ὅπως προκύπτει καὶ ἀπὸ τὸν στίχον 16, δὲν ἐμάνεσαν ὁ Ἰωσήφ,
ἀλλ' ἀνθρώπος κατέχων τὴν θέσιν, τὴν ὅποιαν εἶχεν αὐτός. Ἀσφίαι δὲ νὰ
ἐκνοσήθῃ εἶται δὲν ἔχο δυνατόν νὰ ἴσπασθῃ. Ἐδοῦ πρόκειται διὰ τὴν κολοκα-
μαντίαν ἢ ὀδραμαντίαν.

78. Γεν. 44, 4-8.

79. Γεν. 44, 7.

80. Γεν. 44, 7.

81. Πρβλ. Γεν. 44, 8.

82. Γεν. 44, 9.

83. Πρβλ. Γεν. 44, 9.

Ὅπως τώρα λέγετε, ἔτσι θὰ γίνῃ. **Β** Ἐκείνος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ εὐρεθῇ τὸ ποτήριον τοῦτο θὰ εἶναι δούλος μου· σεῖς δὲ οἱ ἄλλοι θὰ εἰσθε ἐλεύθεροι.⁸⁴ Καὶ ἄφου εἶπαν αὐτά, τοῦ ἐπέτρεψαν νὰ ἐρευνηθῇ. Καὶ ἤρχισε νὰ ἐρευνηθῇ ἀρχίσας ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον, μέχρις οὗτου ἔφθασεν εἰς τὸν Βενιαμὴν καὶ, ὅταν ἤνοιξε τὸν σάκκον ἐκείνου, εὐρήκε τὸ ποτήριον.⁸⁵ Τὸ γεγονός αὐτὸ τοὺς ἐθόλωσε τὸ μυαλό των. «Καὶ οἱ ἀδελφοί», λέγει ἡ Γραφή, «εσχίσαν τὰ ἱμάτια των καὶ ἐφόρτωσαν πάλιν τοὺς σάκκους αὐτῶν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν».⁸⁶ Καὶ ὁ Ἰούδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ του εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἔπεσαν ἐνώπιόν του εἰς τὴν γῆν.⁸⁷ **Γ** Κύτταξε πῶσας φορές προσκυνοῦν αὐτόν. «Ὁ δὲ Ἰωσήφ εἶπεν εἰς αὐτούς· Διατί ἐκάνατε τὸ πρῶγμα αὐτό; Δὲν γνωρίζετε ὅτι μετὰ αὐτὸ τὸ ποτήριον προμαντεύω τὰ μέλλοντα;⁸⁸ Ὁ δὲ Ἰούδας ἀπήντησεν· Πόσον ἀντήρρησιν ἰδυνάμεθα νὰ ἀντιτάξωμεν; Τί ἠμποροῦμεν νὰ ἐπιωμεν; Πῶς νὰ δικαιολογηθῶμεν; Ὁ Θεὸς εὐρήκε κάποιαν ἄλλην ἁμαρτίαν τῶν δούλων σου καὶ μᾶς τιμωρεῖ τώρα».⁸⁹ Πάλιν ἐνθυμοῦνται τὰ ὅσα ἔπραξαν εἰς χάρας αὐτοῦ κατὰ τὸ παρελθόν. «Ἰσού, εἰμεθα δούλοι εἰς τὸν Κύριόν μας, ἡμεῖς καὶ ἐκεῖνος εἰς τὸν ὅποιον εὐρήθη τὸ ποτήριον αὐτό».⁹⁰ Τώρα πλέον δεκνύουν μεγάλην εὐγνωμοσύνην καὶ ὑπαθάλλουν τὸν ἑαυτὸν των εἰς δουλείαν μαζί με τὸν ἀδελφόν των. **Δ** Ἀπήντησε δὲ ὁ Ἰωσήφ, λέγει ἡ Γραφή, «Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ τὸ πρῶμα τοῦτο ἀπὸ θυμένα, νὰ γίνετε, δηλαδή, ὄλοι δούλοι μου. Ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος μόνον, εἰς τὸν ὅποιον εὐρήθη τὸ ποτήριόν μου, θὰ εἶναι δούλος μου. Σεῖς δὲ πηγαίνετε ἄσῳ καὶ ἐλεύθεροι πρὸς τὸν πατέρα σας».⁹¹

Κύτταξε, ὅτι αὐτὸ, διὰ τὸ ὅποιον ἐφοδεῖτο ὁ πατήρ των, αὐτὸ καὶ τοὺς συνέβη. Καὶ καταλαμβάνονται ἀπὸ σύγχυσιν καὶ παραχρῆν, χωρὶς νὰ γνωρίζουν τί νὰ πράξουν. «Ὁ Ἰούδας», λέγει, «πληρώσας τὸν Ἰωσήφ εἶπεν· Ἐπειδὴ, θέβαια, αὐτὸς ἦτο ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τὸν παρέλασεν ἀπὸ τὸν πατέρα του καὶ τοῦ εἶπεν· Ἐάν δὲν τὸν ἐ-

84. Γεν. 44, 10.
85. Γεν. 44, 12.
86. Γεν. 44, 18.
87. Πρβλ. Γεν. 44, 14.
88. Πρβλ. σημείωσιν 77 τῆς παρούσης.
89. Γεν. 44, 15-16.
90. Γεν. 44, 16.
91. Γεν. 44, 17.

πιστρέψω εἰς σέ... θὰ εἶμαι ἔνοχος ἐνώπιόν σου εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν».⁹² Δι' αὐτὸ, ἄφου ἐπληρώσας τὸν Ἰωσήφ, τοῦ διηγείται τὰ πάντα μετὰ ἀκριθείαν, Ἐ ὥστε νὰ τοῦ προκαλέσῃ τὴν συμπάθειαν καὶ νὰ τὸν κἀνῃ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν Βενιαμὴν. «Ἐπληρώσας, λοιπόν, τὸν Ἰωσήφ ὁ Ἰούδας καὶ εἶπεν· Παρακαλῶ, Κύριε, ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ νὰ ὁμιλήσω».⁹³ Πρόσεξε ὅτι ὁμιλεῖ ὡς δούλος πρὸς κύριον. Καὶ νὰ ἐνθυμηθῆς, σὲ παρακαλῶ, τὰ δεινὰ μετὰ τὰ δεμάτια,⁹⁴ τὰ ὅποια καὶ ἤβησαν τὸν φρόνον τῶν ἀδελφῶν του ἐναντίον του, καὶ νὰ θαυμάσῃς τὴν ἐρευρητικὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὅποια ὠδήγησε τὰ πάντα εἰς τὴν πραγματοποιήσιν των, παρὰ τὰ παρεμβληθέντα ἐν τῷ μεταξύ ἐμπόδια. «Ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ», λέγει, «να ὁμιλήσω ἐνώπιόν σου ἐγὼ καὶ μὴ θαυμάσῃς κατ' ἐμοῦ τοῦ δούλου σου, κύριε... Σὺ ἠρώτησες ἡμᾶς τοὺς δούλους σου· Ἐχετε πατέρα ἢ ἀδελφόν; Καὶ εἶπαμεν εἰς σέ τὸν Κύριόν μας· Ὑπάρχει εἰς ἡμᾶς γάρων πατήρ καὶ εἰς αὐτὸν νεώτερος υἱός, καρπὸς τῶν γηρατειῶν του, τοῦ ὁποῖου ὁ ἀδελφός του ἀπέθανεν».⁹⁵ **Α** Σκέψου, σὲ παρακαλῶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ποῖος ἦτο ὁ Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος ἦκουεν αὐτά. «Αὐτὸς ἔμεινε μόνος εἰς τὴν μητέρα, ἡ ὅποια τὸν ἐγέννησεν. Καὶ ὁ πατήρ του τὸν ἠγάπησεν ἰδιαίτερος».⁹⁶ Διὰ ποῖον λόγον, ὅμως, ψεύδεται ἔτσι καὶ ἐν προκειμένῳ λέγων ὅτι «ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ἀπέθανεν», μολοντί εἶχαν πωλήσει αὐτόν εἰς τοὺς ἐμπόρους; Ἀλλὰ ἐπειδὴ αὐτὴν τὴν εἰδησίαν εἶχαν δώσει εἰς τὸν πατέρα των, ὅτι, δηλαδή, ἐφανεύθη καὶ ἐφαγώθη ἀπὸ τὰ θηρία — ἐξ ἄλλου ἐπίστευαν ὅτι θὰ ἐξῆ ἡβὴ ἀποθάνει μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν δουλείαν εἰς τοὺς σαρδάρους — δι' αὐτὸ λέγει· «καὶ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ἀπέθανεν».

«Εἶπες δὲ εἰς ἡμᾶς τοὺς δούλους σου, ἢ φέρετε αὐτόν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐγὼ θὰ φρονίσω δι' αὐτόν. Καὶ προσέθεες· Ἐάν δὲν ἔλθῃ ὁ νεώτερός σας ἀδελφός μαζί σας, δὲν πρόκειται νὰ παρουσιασθῆτε ἄλλην φοράν ἐνώπιόν μου. Ὅταν, λοιπόν, μετέβημεν εἰς τὸν δούλον σου τὸν πατέρα μας ἀνεφέραμεν εἰς αὐτόν τοὺς λόγους ἡμῶν τοῦ Κυρίου μας. Ὁ δὲ πατήρ μᾶς εἶπεν· Πηγαίνετε πάλιν καὶ αγοράσατε ὀλίγας τροφάς... Μά, ἡμεῖς ἀπηντήσαμεν εἰς

92. Γεν. 43, 18.
93. Γεν. 43, 18.
94. Πρβλ. Γεν. 37, 5-8.
95. Γεν. 44, 18-20.
96. Γεν. 44, 20.

αὐτὸν δὲν θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ ὑπάγωμεν, ἐὰν δὲν ἔλθῃ μαζί μας ὁ μικρότερος ἀδελφός μας. Καὶ ὁ δοῦλος σου ὁ πατήρ μας εἶπεν εἰς ἡμᾶς ἰνάρξτετε, ὅτι δύο υἱοὺς ἐγέννησεν ἡ σύζυγός μου Ραχήλ. Ὁ ἕνας ἐξῆλθεν ἀπὸ ἐμένα διὰ νὰ μεταβῇ εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ μοῦ εἶπαστε ὅτι κατεφαγώθη ἀπὸ θηρίων.⁹⁷ Πρόσεξε ὅτι μὲ τὴν ἀπολογίαν τοῦ Ἰούδα μαθαίνει μὲ ἀκριβείαν ὁ Ἰωσήφ ὅλα τὰ γεγονότα, ὅτι τὰ ὅποια συνέβησαν εἰς τὸ πατρικόν του σπῆτι μετὰ τὴν πώλησίν του, δηλαδὴ, καὶ πῶς ἐδικαιολογήθησαν εἰς τὸν πατέρα των καὶ τί εἶπαν διὰ τὸν ἴδιον. Καὶ ὁ πατήρ μας συνέχισεν· «Ἐάν, λοιπόν, πάρετε καὶ αὐτὸν καὶ τοῦ συμῆθι κανένα δυστύχημα καθ' ὁδόν, θὰ καταδικάσετε τὸ γῆρας μου μὲ λύπην εἰς τὸν Ἄδην».⁹⁸ Ἀφοῦ, λοιπόν, ὁ πατήρ μας ἔχει τόσην ἀδυναμίαν εἰς τὸν Βενιαμίν, πῶς θὰ ἠμπορέσωμεν νὰ τὸν ἀντικρύσωμεν, ἐὰν δὲν εἶναι μαζί μας ὁ μικρότερός μου ἀδελφός; «Διότι ἡ ζωὴ του ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ... (ἐὰν μᾶς ἔβῃ χωρὶς αὐτό, θὰ ἀποθάνῃ) καὶ οἱ δοῦλοί σου θὰ κρημνίσουν τὸ γῆρας τοῦ δούλου σου, τοῦ πατρός μας μὲ λύπην εἰς τὸν Ἄδην. Ἐγὼ ὁ δοῦλος σου ἀνέλαθον ὑπ' εὐθύνην μου τὸ παιδίον τοῦτο εἰπὼν πρὸς τὸν πατέρα μου Ἐάν δὲν ἐπιναφέρω αὐτὸν πρὸς σέ, θὰ εἴμαι ὑπεύθυνος ἐνώπιόν σου ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου».⁹⁹ Ὁ Αὐτὰς τὰς ὑποσχέσεις ἔδωκε εἰς τὸν πατέρα μου, διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ φέρω τὸ παιδί κοντὰ σου καὶ νὰ ἰκανοποιήσω τὴν ἐπιθυμίαν σου καὶ νὰ σοῦ ἀποδείξω ὅτι εἶπαμεν τὴν ἀλήθειαν καὶ ὅτι δὲν ὑπῆρχε κανένα ψεῦδος εἰς τοὺς λόγους μας.

«Τώρα, λοιπόν, θὰ μείνω ἐγὼ δοῦλος σου ἀντὶ τοῦ παιδιοῦ αὐτοῦ, σκλάβος τοῦ κυρίου μου, τὸ παιδί θὲ δεξ ἐπιστρέψῃ μὲ τοὺς ἀδελφούς του. Διότι πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιστρέψω πρὸς τὸν πατέρα μας, χωρὶς νὰ εἶναι τὸ παιδί μαζί μας; (Δὲν θὰ ἐπιστρέψω εἰς τὸν πατέρα μου χωρὶς τὸ παιδί), διὰ νὰ μὴ ἴδω τὴν συμφορὰν ποὺ θὰ εἴρῃ τὸν πατέρα μου».¹⁰⁰ Τὰ λόγια αὐτὰ συνεκίνησαν τὸν Ἰωσήφ καὶ τοῦ ἔδωκεν ἰκανοποιητικὴν ἀπόδειξιν καὶ διὰ τὸν σεβασμὸν αὐτῶν πρὸς τὸν πατέρα των καὶ διὰ τὴν ἀγάπην των πρὸς τὸν ἀδελφὸν των Βενιαμίν.

97. Γεν. 44, 21-28.
98. Γεν. 44, 29.
99. Γεν. 44, 30-32.
100. Γεν. 44, 33-34.

Ε Καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον ὁ Ἰωσήφ νὰ ὑποφέρῃ ἄλλο, οὔτε ἠμποροῦσε νὰ συγκρατηθῇ ἐνώπιον τῶν παρευρισκομένων Αἰγυπτίων, δι' αὐτὸ ἔδωκεν ἐντολήν νὰ ἀπομακρυνθοῦν ὅλοι¹⁰¹ καὶ, ἀφοῦ ἔμεινε μόνος μεταξὺ αὐτῶν, ἐφώνασε καὶ ἔκλαυσε καὶ ἀποκαλύπτεται εἰς τοὺς ἀδελφούς του. Τὸ γεγονός αὐτὸ ἐγινε γνωστὸν εἰς ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ εἰς τὸ περιβάλλον τοῦ Φαραῶ.¹⁰² Καὶ ὁ Ἰωσήφ λέγει πρὸς τοὺς ἀδελφούς του· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰωσήφ. Ζῆ ἀκόμη ὁ πατήρ μου;»¹⁰³ Πρέπει εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ θαυμάσετε καὶ τοῦ μακαρίου αὐτοῦ ἀνδρός τὴν τόσον μεγάλην ἀντοχήν καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἠμπορέσε μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου νὰ προσποιηθῇ καὶ νὰ μὴ ἀποκαλύψῃ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ ἀκόμη περισσότερον νὰ θαυμάσετε, εἰς ἃ διὰ τὸ πῶς ἠμπορέσαν νὰ σταθοῦν εἰς τὰ πόδια των καὶ νὰ ἀνοίξουν πλέον τὸ στόμα των καὶ πῶς δὲν ἐφυγεν ἡ ψυχὴ των, πῶς δὲν ἐσάλεψε τὸ μυαλό των, πῶς δὲν ἐβυθίσθησαν εἰς τὴν γῆν.

«Καὶ δὲν ἠδύνατο», λέγει, καὶ ἀδελφοί του νὰ εἶπουν λέξιν εἰς αὐτόν, διότι ἀνεστατώθησαν ψυχικῶς.¹⁰⁴ Ἦτο φυσικόν, δέβαιο. Διότι ἐσκέπτοντο κατὰ ποῖον τρόπον συμπεριφέρθησαν αὐτοὶ πρὸς αὐτὸν καὶ πῶς αὐτὸς πρὸς αὐτούς καὶ, ἀκόμη, ἀναλογιζόμενοι τὴν δόξαν εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε φθάσει, ἐφοβοῦντο, ἠμπορεῖ νὰ λεχθῇ διὰ τὴν ἴδιαν τὴν ζωὴν των. Δι' αὐτὸ, ἐπειδὴ ἠθέλε νὰ τοὺς παρηγορήσῃ, τοὺς λέγει· «Πλησιάζαστέ με».¹⁰⁵ Μὴ ἀπομακρύνεσθε. Μὴ νομίζετε, λέγει, ὅτι μὲ τὴν ἰδικὴν σας θέλησιν ἐγίνεν ὅ,τι ἐγίνεν εἰς ἐμέ. Ἐ Δὲν ἴσχυσε τόσον ἡ πονηρία σας εἰς δόξα μου, ὅσον ἐνήργησεν ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀπατος φιλανθρωπία αὐτοῦ, ὥστε, ἀφοῦ ἔλθω ἐδῶ, νὰ ἠμπορέσω τώρα εἰς τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ προσφέρω τὰ ἀνογκαία τρόφιμα καὶ εἰς ἐσᾶς καὶ εἰς τὴν χώραν ὅλοκληρον. «Καὶ εἶπεν», λέγει ἡ Γραφή, «Ἐγὼ εἶμαι ὁ ἀδελφός σας Ἰωσήφ, τὸν ὅποιον ἐπώλησατε εἰς τὴν Αἴγυπτον. Μὴ λυπεῖσθε, ὅμως, τώρα».¹⁰⁶ Μὴ σᾶς ταρασσῇ, λέγει, αὐτό, οὔτε νὰ θεωρῆτε σκληρὸν ὅ,τι συνέβη, διότι τὰ

101. Ὁ Ἰωσήφ ἀπέφυγε νὰ ἀναγνωρισθῇ ἐνώπιον τῶν Αἰγυπτίων, εἰς ἃ νὰ μὴ ἐντροπισθῇ τοὺς ἀδελφούς του διὰ τὴν πρᾶξιν τῆς πωλητικῆς του.
102. Ἠρᾶν. Γεν. 45, 1-2.
103. Γεν. 45, 2.
104. Γεν. 45, 3.
105. Γεν. 45, 4.
106. Γεν. 45, 4-5.

γεγονότα αυτά φερονται εις θελαν οικονομίαν. «Πραγμα-
τικά, ὁ Θεὸς μὲ ἀπέστειλεν ἐδῶ πρὶν ἀπὸ σᾶς διὰ τὴν σω-
τηρίαν τῆς ζωῆς σας. Τὸ ἔτος αὐτὸ εἶναι τὸ δεύτερον ἔ-
τος τῆς πείνας εἰς τὰς χώρας μας. Θὰ ἀκολουθήσουσιν πέν-
τε ἀκόμη ἔτη πείνας, κατὰ τὰ ὁποῖα οὐτε ὄργωμα θὰ γί-
νεται τῆς γῆς, οὔτε σπορά, οὔτε θερισμός. Ὁ Θεὸς μὲ
ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν ὑμῶν ἐδῶ, διὰ νὰ μείνω καὶ χρη-
σιμεύσω διὰ μοναδικόν σας εἰς τὴν γῆν στήριγμα καὶ νὰ
σᾶς τροφοδοτήσω εἰς τὴν μεγάλην σας ἀνάγκην. Συνε-
πῶς, δὲν μὲ ἀπέστειλατε ἐσεῖς, ἀλλὰ ὁ Θεός».¹⁰⁷

Κίτταξε ὅτι μία καὶ δύο καὶ τρεῖς φορές τοὺς παρη-
γορεῖ λέγων νὰ μὴ καταλογίζουσι εἰς τὸν ἑαυτῶν τῶν τῆν
αἰτίαν τῆς πωλῆσεώς του καὶ τῆς καθόδου του εἰς τὴν Αἴ-
γυπτον, ἀλλὰ νὰ πιστεύουσιν ὅτι ὁ Θεὸς τὸ ἔκανεν αὐτό,
ὥστε νὰ φθάσῃ αὐτὸς εἰς τὴν δόξαν. Ὁ Θεός, λέγει, μὲ
ἀπέστειλε «καὶ μὲ ἀνέδειξε πατέρα τοῦ Φαραῶ»,¹⁰⁸ Κύριον
δλου τοῦ οἴκου του καὶ ἀρχοντα ὅλης τῆς χώρας τῆς Αἴ-
γύπτου.¹⁰⁹ Ἐκείνη ἡ δουλεία, λέγει, μοῦ ἔδωκεν αὐτὸ τὸ
ἀξίωμα, ἐκείνη ἡ πώλησις μὲ ἀνεδίδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν με-
γαλοπρέπειαν, ἢ ἐκείνη ἡ θλιψίς ἐγένεν ἀφορμὴ νὰ ση-
μειώσω αὐτὴν τὴν πρόδον, ἐκείνος ὁ φθόνος μοῦ ἐδημι-
ούργησεν αὐτὴν τὴν δόξαν.

Τοὺς λόγους αὐτοὺς νὰ μὴ τοὺς ἀκούωμεν μόνον ἀ-
πλῶς, ἀλλὰ νὰ τοὺς μιμούμεθα καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρό-
πον νὰ συμπεριφερώμεθα μὲ ἠπιότητα πρὸς ὄσους μᾶς ἔ-
χουν βλάβει, ἀπαλλάσσοντες αὐτοὺς ἀπὸ τὴν εὐθύνην δι'
ὄσα μᾶς ἔκανον καὶ ὑπομένοντες μὲ μεγάλην εὐγνωμοσύ-
νην τὰ πάντα, ὅπως ἀκριβῶς ὁ θεομῖσιος αὐτὸς διέφυ-
πος.

Ἄφου, λοιπόν, ἐδεδαικώθητε, λέγει, ἀπὸ ἐμένα, ὅτι
δὲν σᾶς καταλογίζω εἰς ἄραρον σας τὰ ὅσα μοῦ ἔκανατε,
ἀλλ' ὅσας μὲν ἀπαλλάσω ἀπὸ τὴν κατηγορίαν, ἀποδίδω
δὲ τὰ πάντα εἰς τὸν Θεόν, Ἐ ὁ ὁποῖος ἔτακτοποίησεν ὄλα
ἐκεῖνα, διὰ νὰ ὀλοκληρωθῇ ἡ παρούσα μου δόξα «Στεῦ-

107. Γεν. 45, 5-8. Μὲ ὅσα λέγει εἰς τὰ σημεῖον αὐτὸ ὁ Ἰωσήφ ἀπα-
λῶνει τὸν ἔλεγχον τῆς συνειδήσεώς των ἀποδίδων τὴν πρᾶξιν των εἰς τὴν
θεῖαν Πρόνοιαν. Τοῦτο πραγματοποιεῖται διὰ τῆς συναντήσεως σκοποῦ καὶ
ἀποτελέσματος, σκοποῦ τοῦ ὁποῖου αἰτεῖται ἡσυχία ἐκείνου, ἀποτελέσματος δὲ
τοῦ ὁποῖου ἐργάτης ὑπ᾿ ἔξω ὁ Θεός.

108. Ἀγλαθῆ, ἀμβούλου τοῦ Φαραῶ καὶ ἀξιωματοῦχον τῆς αὐτῆς
ἀνάρας.

109. Γεν. 45, 8.

σαντες, λοιπόν, πηγαίνετε πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐ-
πατε εἰς αὐτόν. Αὐτὰ λέγει ὁ υἱὸς σου Ἰωσήφ. Ὁ Θεός
μὲ ἔκανε κύριον ὅλης τῆς Αἰγύπτου. Ἔλα, θῆεν, ἐδῶ καὶ
ἡ μείνη εἰς τὴν Λαταν. Θὰ κατοικήσῃς εἰς τὴν χώραν
Γασῆμ¹¹⁰ (τῆς Ἀραβίας) καὶ θὰ εἶσαι πλησίον μου σὺ καὶ
οἱ υἱοὶ σου καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν σου, τὰ πρόβατά σου, οἱ
δόξες σου καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔχεις. Ἐκεῖ θὰ σὲ διασθρέψω. (Ἰ-
πάρχουν ἀκόμη πέντε ἔτη πείνης). Ἔλα, διὰ νὰ μὴ κατα-
στραφῇς σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου καὶ ὄλα τὰ ζῶα σου. Νά, οἱ
ὄφθαλμοί σας καὶ οἱ ὄφθαλμοὶ τοῦ θμομητρίου ἀδελφοῦ
μου Βενιαμὶν βλέπουσι,¹¹¹ Ἄ ὅτι τὸ ἴδιον μου στόμα εἶναι
ἐκείνο, τὸ ὁποῖον σᾶς ὁμίλει.¹¹² Ἀναγγεῖλατε, λοιπόν, εἰς
τὸν πατέρα μου ὅλην τὴν ἐν Αἰγύπτῳ δόξαν μου καὶ ὅσα
εἶδατε. Σπεύσαντες καταθιδάσατε τὸν πατέρα μου ἐδῶ.¹¹³
Ὅταν τοὺς εἶπεν ὄλα αὐτὰ καὶ τοὺς ἐπαρηγόρησεν ἄρκε-
τὰ καὶ τοὺς ἀνέθεσε νὰ εἴπουν τὰς παραγγελίας του εἰς
τὸν πατέρα του καὶ νὰ τὸν φέρουν γρήγορα κοντὰ του,
τότε ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλον τοῦ Βενιαμίν, (διότι αὐτὸς
ἦτο, δέσποτα, ὁμομήτριος ἀδελφός του), καὶ ἔκλαυσεν, καὶ
ὁ Βενιαμὶν πάλιν ἔκλαυσε πεσμένος εἰς τὸν τράχηλον τοῦ
Ἰωσήφ. Ἐπειτα, κατεφίλησεν ὄλους τοὺς ἀδελφούς του
καὶ ἔκλαυσεν ἐναγκαλισάμενος αὐτούς.¹¹⁴ Καὶ τότε, ὅστε-
ρα ἀπὸ τὴν τῶσιν συζητήσῃν, τὰ δάκρυα καὶ τὴν συμβου-
λήν, τὴν ὁποῖαν ἔδωκε πρὸς αὐτούς, Ἐ μάλισ ἠμπόρεσαν
νὰ ὀμιλήσουσι πρὸς αὐτόν. «Καὶ ὅστερα ἀπ' αὐτὰν, λέγει
ἡ Γραφή, ὀμίλησαν οἱ ἀδελφοὶ του πρὸς αὐτόν».¹¹⁵ Διε-
βάθη δὲ ἡ φῆμη εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαραῶ καὶ ἐχάρη αὐτὸς
καὶ τὸ περιβάλλον του.¹¹⁶ Ἐχαροποίησε, λέγει, τοὺς πάν-
τας ἡ ἀνογνωσίσις τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ. «Καὶ ὁ βα-
σιλεὺς, λέγει, εἶπεν εἰς τὸν Ἰωσήφ. Πῶς εἰς τοὺς ἀδελ-

110. Καίτοι εἰς τὴν κῆρυ Αἰγύπτου πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Νείλου. Ὁνο-
μάζεται ἡ Ἀραβία, διότι ἀνατολικῶς ὁρίζεται ἀπὸ τὴν Ἀραβίαν ἔρημον.
Ἡσπελάν, ὅς ὁμοῦ κατοικεῖται τῶν Ἰσραηλιτῶν, διότι ἦτο ἀλλοῖος θεολό-
γος κατὰ τὴν διὰ τῶν κληρονομῶν Ἰσραηλιτῶν, ἀλλὰ καὶ ἐρήμικο
πληθὸν τῆς Παλαιστίνης καὶ ἐμπροσθέν τῆν ἐναχθροῦν των διὰ τὴν γῆν
τῆς Παγγαλίας εἰς τὴν κατὰ τὴν ἑσπέρην.

111. Ἡσπελάν ἐπέθετο ὁ Ἰωσήφ ὅτι δὲν θὰ γίνῃ πιστευτὴ ἀπὸ τὸν
πατέρα του ἡ εἰρησὶς ὅτι ἔχῃ, δὲ αὐτὸ παρουσιάζει ὅς μέρυμας τοῦ κατα-
ληκτικῶν αὐτοῦ γεγονότος τοῦ ὄφθαλμοῦ των ἀδελφῶν του καὶ ἴδιος τοῦ
Βενιαμίν.

112. Γεν. 45, 9-15.

113. Γεν. 45, 14-15.

114. Γεν. 45, 16.

115. Πρὸς Γεν. 45, 16.

φούς σου να κάνουν το έξης. Γεμίσατε τα σκεύη σας αίτου και πηγαίνατε εις την Χαναάν. Άφοϋ δε λάβετε από εκεί τον πατέρα σας... Έλθετε προς εμέ και θα σας δώσω από όλα τα αγαθά της Αιγύπτου... Σϋ να δώσης την έξης διαπαγήν. Έ λάβετε ομάδας εκ της Αιγύπτου και μεταφέρετε τα παιδιά σας και τας γυναίκας σας.¹¹⁶ Κύτταξε και ο θασαλεύς πτόσον φροντίζει πλέον διά το ταξίδι του Ιακώβ. «Και άφοϋ λάβετε», λέγει, «τον πατέρα σας, έλθετε και μη λυπηθήτε, όταν θα βλέπετε να αφήνετε μερικα σκεύη σας.¹¹⁷ διότι όλα τα αγαθά της Αιγύπτου θα είναι Ισκαά σας. Συμεορφώθησαν δε προς αυτά οι υιοί του Ιακώβ. Ο δε Ιωσήφ έδωκεν εις αυτούς ομάδας, όπως διέταξεν ο θασαλεύς... Εις όλους τούς άλλους έδωσε διπλάς στολάς ως δάρον, εις δε τον Βενιαμίν έδωσε τριακόσια χρυσά τεμάχια και πέντε κουνουργείς στολάς, εις τον πατέρα του έστειλε τα Ιδια και δέκα ημίονους φορτωμένους από όλα τα αγαθά της Αιγύπτου και δέκα D ημίονους φορτωμένους τροφάς προς τον πατέρα του και τούς αδελφούς του καθ' οδόν. (Και άφοϋ τούς έδωκεν όλα αυτά) άφησεν ελευθέρους τούς αδελφούς του και ανεχώρησεν και ειπεν εις αυτούς: Να μη όργιζεσθε ο ένας έναντιον του άλλου.¹¹⁸ κατά το ταξίδι.¹¹⁹ Κύτταξε γνώμην μεοτην φιλοσοφίας. Όχι μόνον ο Ιδιος έδωκεν κάθε όργην έναντιον των και τούς άπήλλαξε από την κατηγορίαν, αλλά και τούς συμβουλεύει να μη έρίκουν κατά την διάρκειαν του ταξιδίου των, ούτε να κατηγορή ο ένας τον άλλον δι' όσα έχουν συμβή. Πραγματικά, εάν, όταν ένεφανίσθησαν διά πρώτην φοράν ενώπιον του Ιωσήφ, έλεγον μεταξύ των: Ναί, τιμωρούμεθα, διότι εμεθα ένοχοι διά τον αδελφόν μας Ιωσήφ, διότι δεν έλάβαμεν ύπ' όψιν την θλίψιν της ψυχής του. Και άφοϋ έορκώθη ο Ρουθήν, έλεγεν: Έ Δέν σας είπω να μη άδικήσετε το παιδί και δεν με ηκούσατε;¹²⁰ Τώρα, λοιπόν, ήτο πολύ φυσικόν να όργιζεται ο

116. Γεν. 45, 19-19.

117. Στο φρονόν κατά την μεταμόρφωσιν να μη ήμπορούσιν να κάρουν καίτι των όλων των περιουσιων και πιθανόν αυτό να άρίνατο άφορμή μεταμόρφωσος της μεταθέσεως εις την Αιγυπτον. Εις αντιστάθμισμα της απουσίας αυτής ο Φαραώ έπέδει την άσθονίαν των αγαθών της Αιγύπτου.

118. Προλαμβάνει έν προκειμένω ο Ιωσήφ τυχόν παρεξήγησιν μεταξύ των αδελφών του, ένεκα έλληλοκατηγορίας αιδών, φόβου και έντροπης περί του πός θα άνεκλινοσαν τό γεγονός εις τον πατέρα του.

119. Γεν. 46, 19-24.

120. Πράκ. Γεν. 42, 22-25.

Ρουθήν πολύ περισσότερον έναντιον αϋτών. Δι' αϋτόν τον λόγον κατασιγάων τον θυμόν αϋτών και την μεταβύ των φιλονικίαν, λέγει: «Να μη όργιζεσθε ο ένας έναντιον του άλλου κατά το ταξίδι», αλλά, άφοϋ σκεφθήτε ότι δεν σας απέδωσα καμμίαν κατηγορίαν δι' όσα έπράξατε εις δάρας μου, και εσεις να άγαπάτε ο ένας τον άλλον.

Πόιος θα ήμπορήσιν να νοιώσιν θαυμασμών άντάξιον της άρετής του δικαίου αϋτου άνδρός, ο όποιος έφηρμωσεν έξ δλοκλήρου την φιλοσοφίαν της Καινης Διαθήκης; Και εκείνο, το όποιον συνιστά ο Χριστός εις τούς αποστόλους, όταν λέγη άγαπάτε τούς έχθρούς σας, εύχεσθε δι' εκείνους, οι όποιοι σας καταρώνται.¹²¹ αυτό και περισσότερο αϋτου έπραξεν ο Ιωσήφ. 620 Α Πραγματικά, όχι μόνον τόσοσιν μεγάλην αγάπην έδειξε προς τούς φονείς, οι όποιοι, θέσσαι, τον έφόνευσαν δσον εξηρηάτο άπ' αϋτούς, αλλά κάνει το πάν, διά να τούς εξηγήσιν, ότι δεν έπραξαν τίποτε το κακόν εις δάρας του. Ό υπερβολική εύσέβεια, ώ μεγάλη ευγνωμοσύνη, ώ άφθονία αγάπης. Διότι μήπως εσεις, λέγει, έπράξατε αϋτά εις εμέ; Όχι: θάβακα. Άλλά ή φροντίς του Θεου δι' εμέ επέτρεψε να γίνουσι αϋτά, ώστε άπ' ενός μεν να επαληθεύσιν τα δειρά μου, άπ' έτέρου δε γίνω άφορμή της σωτηρίας σας. Άσφαλώς, το να εύρεθώμεν εις τας θλίψεις και τούς πειρασμούς Β άποτελεί απόδειξιν της μεγάλης φροντίδος και προνοίας του Θεου δι' ήμās. Συνεπώς, άς μη επιδικώμεν με κάθε τρόπον την άνεσιν και την ήσυχίαν μας, άλλ' είτε εύριακώμεθα έν άνέσει, είτε αντιμετωπιζόμεν θλίψεις, άς εύχαριστώμεν όμοίως τον Κύριον, ώστε, όταν Ιδην την ευγνωμοσύνην μας, να δείξη μεγαλύτερον ενδιαφέρον δι' ήμās, το όποιον είτε όλοι μας να επιτύχωμεν, με την χάριν και την φιλανθρωπίαν του Κυρίου ήμών Ιησοϋ Χριστου. μαζί με τον όποιον εις τον Πατέρα και εις το άγιον Πνεϋμα συγχρόνως άνήκει ή δόξα, το κράτος και ή τιμή, τώρα και πάντοτε και εις τούς αιώνας των αιώνων. Άμήν.

121. Ματθ. 5, 44.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΞΗΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

«ΚΑΙ ΑΝΕΒΗΖΑΝ¹ ΛΕΓΕΙ, ΕΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ, ΚΑΙ ΗΒΟΝ C ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΤΗΣ ΧΑΝΑΑΝ, ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΑΚΩΒ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΩΝ, ΚΑΙ ΑΝΗΓΓΕΙΛΑΝ ΕΙΣ ΑΥΤΟΝ ΛΕΓΟΝΤΕΣ² «Ο ΠΙΟΣ ΣΟΥ ΙΩΣΗΦ ΖΗ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑΖΕΙ Ο ΑΙΘΙΟΠΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ». ΚΑΙ ΕΒΕΗΛΑΙΗ Ο ΙΑΚΩΒ³ ΔΙΟΤΙ ΔΕΝ ΤΟΥΣ ΕΠΗΣΤΕΥΕΣ.³

Ι. Είδετε εξ ὧν ἐλέχθησαν χθές ὑφ' ἡμῶν τὴν φιλοσοφίαν τοῦ Ἰωσήφ καὶ τὴν ἀπερήραπτον ἀνεξικακίαν αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς του. Διότι, ὄχι μόνον δὲν ἐνεθυμήθη τίποτε ἀπὸ ὧν τοῦ προεξένησαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς νουθετεῖ καὶ τοὺς συμβουλεῖ, ὅταν οὗτοι πρόκειται νὰ ἐπιστρέψουν πρὸς τὸν πατέρα, D νὰ μὴ ἐπιρρίπτουν τὰς εὐθύνas ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου, εἰ' ὧν οὗτοι ἐπράξαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ ἀφοῦ ἀπομακρύνουν πᾶσαν ἀγῆν, νὰ πορεύονται μετ' ἀγάπην.⁴ Ἀνάγκη, λοιπόν, σήμερον νὰ συμπληρώσωμεν τὰ ὑπόλοιπα διὰ νὰ ἴδωμεν καὶ τὴν ἐπάνοδον τούτων πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὴν κάθοδον τοῦ Ἰακώβ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ πάσον τὰ σχετικὰ μετ' αὐτὴν γινωμίαν τοῦ Ἰωσήφ γεγονότα ἀνεξωγούνησαν αὐτόν, καὶ διὰ νὰ εἶπω οὕτω, τὸν κατέστησαν ἀπὸ γέροντα νέον. Διότι ποῖος δύναται διὰ τοῦ λόγου νὰ παραστήσῃ τὴν χαρὰν, ἣ ὁποία δημιουργήθη εἰς αὐτόν, ὅταν ἐπληροφορήθη ὅτι ζῆ ὁ Ἰωσήφ, καὶ μάλιστα εὐρίσκειται εἰς τόσον μεγάλην δόξαν;

Ἐ Διότι γνωρίζετε θεοαίως ὅτι τὰ ἀπρασδόκητα καλὰ προξενοῦν συνήθως πολὺ μεγάλην χαρὰν. Πῶς, λοιπόν, δὲν ἐσαλεύθησαν τὰ λογικὰ του ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν χαρὰν, διότι ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐθεώρει ὅτι ἐγενεν πρὸ πολλῶν ἐτῶν δορὰ τῶν θηρίων, εἰ' αὐτόν τῶρα μανθάνει ἐκ νέου ὅτι ἐξουσιάζει ὀλοκλήρου τῆς Αἴγυπτου; Καθ' ὧν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προξενεῖ ὑπερβολικὴν λύ-

πην, τοῦτο πολλάκις προκαλεῖ καὶ μεγάλην χαρὰν. Καὶ δύναται νὰ ἴθῃ κανεὶς ἀνθρώπους νὰ δοκροῦσιν ἀπὸ ὑπερβολικὴν χαρὰν, ἄλλους πάλιν νὰ μένουν πολλάκις ἀπόπληκτοι, ὅταν ἴδουν νὰ γίνωνται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα οὐδέως ἀνέμενον, καὶ ἐκεῖνους, τοὺς ὁποῖους ἐνάμιζον ἀποθάνοντες, τοὺς ἴδουν αἰφνιδίως νὰ ζῶν. 621 A Ἄλλὰ διὰ νὰ καταστή εἰς ἡμᾶς σαφέστερος ὁ λόγος, ἅς ἀκούσωμεν ὧσα ἀνεγνώσθησαν. «Καὶ ἀνέβησαν, λέγει, ἐξ Αἴγυπτου, καὶ ἦλθον εἰς τὴν χώραν τῆς Χαναάν, πρὸς τὸν Ἰακώβ τὸν πατέρα των, καὶ ἀνηγγείλαν εἰς αὐτόν λέγοντες: «Ὁ υἱός σου Ἰωσήφ ζῆ καὶ ἀρχεὶ ὀλοκλήρου τῆς Αἴγυπτου». Καὶ ἐξεπλάγη ὁ Ἰακώβ⁵ διότι δὲν τοὺς ἐπίστευσεν.⁶ Βλέπετε, ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔλεγον, ὅτι τοῦ ἐφάνη ἀπίστευτον τὸ περὶ τοῦ Ἰωσήφ λεγόμενον, ὥστε καὶ τὴν διάνοιάν του νὰ σαλεύσῃ καὶ ἐθεώρει ἀπάτην τὰ ἐξιστορούμενα ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν; B Διότι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι τότε ἔθαψαν τὸν χιτῶνα εἰς τὸ αἷμα τοῦ ξριφίου διὰ νὰ τὸ μαλύνουν,⁷ καὶ ἔκαναν τὸν πατέρα νὰ πιστεύσῃ ὅτι κατέστη τροφή τῶν θηρίων, τῶρα λέγουσιν ὅτι ζῆ καὶ ἐξουσιάζει ὀλοκλήρου τῆς Αἴγυπτου. Καὶ ταρασσόμενος κατὰ τὴν διάνοιαν ἐσκέπτετο καθ' ἑαυτόν, πῶς δύναται νὰ ἐξηγηθῇ τοῦτο⁸ διότι, ἐάν τὸ προηγούμενον εἴηαι ἀληθές, τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνη πιστευτὸν ἐάν δὲ τοῦτο εἶναι ἀληθές καὶ θέθειον, ἐκεῖνο θὰ ἦτο ψεῦδος. Ἐτάρασεν δὲ αὐτόν πρὸ πάντων τὸ ὅτι ἄλλα εἶχεν ἀκούσει προηγουμένως ὑπὸ τῶν υἱῶν του, καὶ ἄλλα τῶρα παρὰ τῶν ἰδίων πληροφορεῖται. C Βλέποντες, λοιπόν, τὴν ταραχὴν τοῦ πατρὸς, καὶ θέλοντες νὰ τὸν κάνουν νὰ πιστεύσῃ καὶ νὰ τὸν θεοκώσουν, ὅτι εἶναι ἀληθῆ τὰ λεγόμενα ὑπὸ τῶν ἰδίων, «Διηγῆθησαν εἰς αὐτόν ὧσα ὧσα ὁ Ἰωσήφ εἶχεν εἶπει καὶ ὧσα εἶχεν παραγγεῖλει εἰς αὐτούς». Καὶ μαζί μετὰς πληροφορίας, ἀφοῦ προσέφερον καὶ τὰ ἀποσταλέντα, δηλαδὴ τὰς ἀμάξας καὶ τὰ δῶρα,⁹ τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ Ἰωσήφ εἶχεν σταλῆ, μόλις κατώρθωσαν νὰ πείσουν τὸν πατέρα ὅτι τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα δὲν εἶναι ψευδῆ.

⁹ Ὅταν ὁ Ἰακώβ εἶδεν τὰς ἀμάξας, τὰς ὁποίας ἐστειλεν ὁ Ἰωσήφ, διὰ νὰ ταξιδεύσῃ αὐτός εἰς τὴν Αἴγυπτον, «Ἀνεξωγούνηθη» λέγει ἡ Γραφή. Ὁ γέρον, ὁ πρεσβύτερος, ὁ

1. Ὁ λόγος ἀναθῆται περὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ, ὅτινας εὐρίσκουται εἰς Αἴγυπτον διὰ λόγον αὐτοῦ.
2. Γεν. 45, 25-26.
3. Γεν. 45, 24.

4. Γεν. 45, 26.
5. Γεν. 37, 31-32.
6. Γεν. 45, 21-23.
7. Γεν. 45, 27.

κεκυρωμένος, ἀμέσως ἔδειξεν νεανικὴν προθυμίαν. Διότι «Ἀνεζωογονήθη» λέγει. Τί σημαίνει, «Ἀνεζωογονήθη;» **Δ** Ὅπως ἀκριβῶς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ὅταν ἐκλείψῃ τὸ ἔλαιον, πρόκειται νὰ σβῆσῃ, ἐάν ἄλλως κάποιος στάξῃ εἰς αὐτὸ ὀλίγον ἔλαιον, ἀμέσως ἐκείνο, τὸ ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ σβῆσῃ παρουσιάζει λαμπρότερον τὸ φῶς. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ γέρον οὗτος, ἐνῶ ἐπρόκειτο σχεδὸν νὰ σβῆσῃ ὑπὸ τῆς στενοχωρίας («Διότι δὲν ἠθέλησε, λέγει, νὰ παρηγορηθῆ καὶ ἔλεγε» — Ὅα κατέλθω μὲ πένθος εἰς τὸν Ἄδην),⁸ ἐπειδὴ ἄλλως ἔμυθεν πάλιν ὅτι ζῆ ὁ Ἰωσήφ καὶ ὅτι ἐξουσιάζει ὀλοκλήρως τῆς Αἰγύπτου, καὶ βλέπων τὰς ἀμάξας, «Ἀνεζωογονήθη», λέγει, νέος ἀπὸ γέρον ἔγινεν, ἀπέθεσεν τὸ σύννεφον τῆς στενοχωρίας, ἀπὸ ἀπεμάκρυνε τὴν ζάλην τῶν σκέψων, ἐν γαλήνῃ τοῦ λοιποῦ ἔζη, διότι ὁ Θεὸς τὰ πάντα εἶχε διευθετήσῃ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, **Β** ὥστε νὰ εὐρῆ ὁ δίκαιος παραθυμίαν εἰς τοὺς τόσους κόπους, καὶ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὸν υἱὸν τῆς εὐτυχίας ἐκτὸς τούτου διὰ νὰ ἐπαληθεύσῃ καὶ τὸ ὄνειρον, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος ἐδήγησεν λέγων· «Ἄρα γε θὰ ἔλαωμεν ἐγὼ καὶ ἡ μητέρα σου, καὶ οἱ ἀδελφοί σου, διὰ νὰ σέ προσκυνήσωμεν ἕως τοῦ ἔδαφους;» Καὶ ἀφ' οὗ ἐπίστευσεν εἰς ὅσα ἐλέχθησαν καὶ εἰς ὅσα εἶδεν, εἶπεν· «Ἐάν ὁ υἱός μου ὁ Ἰωσήφ ζῆ ἀκόμη, λέγει, παράδοξα πράγματα μοῦ συμβαίνουν» ἅς παρευθῶ πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τὸν ἴδω πρὶν ἀποθάνω». **10** Μοῦ συμβαίνουν πολὺ μέγιστα πράγματα, τὰ ὁποῖα ὑπερβαίνουν πάσαι ἀνθρωπίνην σκέψιν, καὶ εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ πάσαν ἀνθρωπίνην χαράν, ἐάν ὄντως ζῆ ἀκόμη ὁ υἱός μου ἅς ταξιθεύσω πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τὸν ἴδω. **11** Ἄς σπεύσωμεν, λοιπόν, ὥστε νὰ συναντήσω τὸν Ἰωσήφ πρὶν ἀποθάνω. **12** Ἀ Διότι τώρα θεθαίως ἡ πληροφωρία ἐκεῖνη ἐνεδυνάμωσε τὴν σκέψιν μου καὶ ἀπεμάκρυνε τὴν ἀσθένειαν τοῦ γήρατος καὶ ἐνίσχυσε τὸν νοῦν μου. Ἐάν δὲ συναντήσω τὸν Ἰωσήφ, θὰ ἀπολαύσω μέγαν εὐφροσύνην, καὶ οὕτως θὰ τελειώσω τὴν ζωὴν. Καὶ ἀνευ χρονστρηθῆς, καὶ οὕτως θὰ τελειώσω τὴν ζωὴν. Καὶ ἀνευ χρονστρηθῆς, ὁ δίκαιος ἐταξίδευσεν πολὺ γρήγορα διὰ νὰ ἴδῃ τὸν ποθητὸν εἰς αὐτὸν υἱὸν, καὶ ἐκείνον τὸν ὁπερὶ ὃν πρὸ τῶσων ἐτῶν ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο νεκρὸς καὶ δορὰ τῶν θηρίων,¹¹ τώρα νὰ τὸν ἴδῃ νὰ ἔχη γίνεαι βασιλεὺς τῆς Αἰ-

8. Γεν. 37, 36.

9. Γεν. 37, 19.

10. Γεν. 35, 28.

11. Γεν. 37, 83.

γύπτου! «Καὶ ὅταν ἦλθεν εἰς τὸ Φρέαρ τοῦ ὄρκου»,¹² ἀνέπεμψεν εὐχαριστηρίου εὐχὰς πρὸς τὸν Δεσπότην, προσέφερε, λέγει, **Β** θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰσαάκ». **2**

2. Ἄς διδασκώμεθα ἀκούοντες ταῦτα, ὅτι δήποτε πρόκειται νὰ πρόξωμεν, εἴτε ἔργον τι νὰ ἀρχίσωμεν, εἴτε εἰς ἀποδημίαν νὰ ἀποβυθώμεν, κατὰ πρῶτον ἅς ἀναπέμψωμεν εὐχαριστήριον προσευχὴν εἰς τὸν Δεσπότην, καὶ ἅς ἐπικαλούμεθα τὴν βοήθειαν Ἐκεινοῦ, τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀρχίσωμεν τὰς ὑποθέσεις μας καὶ νὰ μιμούμεθα τὴν εὐσέθειαν τῶν δικαίων τούτων. Ἐπιπροσέφερεν, λέγει, θυσίαν εἰς τὸν Θεὸν τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰσαάκ¹³ διὰ νὰ μάθῃς ὅτι εἰς τὰ ἴχνη τοῦ πατρὸς ἐπορεύετο καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν Θεὸν ἐλάτρευεν, ὅπως ὁ Ἰσαάκ. **3** Καὶ ἐπειδὴ πρῶτος ἔδειξεν τὴν εὐλαβίαν τοῦ διὰ τῆς εὐχαριστηρίου θυσίας ἀμέσως ἠκολούθησεν καὶ τὴν ἀπόστασιν τῆς ὁδοῦ καὶ τὸ γῆρας, μήπως τυχὸν συμβῆ ὁ θάνατος πρὶν ἀπὸ τὴν συνάντησιν καὶ δὲν τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ ἴδῃ τὸ πρόσωπον τοῦ υἱοῦ του, διὰ τοῦτο καὶ παρακαλεῖ τὸν Δεσπότην νὰ τοῦ παρατείνῃ τὴν ζωὴν του, ὥστε νὰ ἀπολαύσῃ τῆς μεγάλης χαρᾶς. Ἀλλὰ πρόσχε πῶς ὁ ἀγαθὸς Θεὸς πληροφωρεῖ τὸν δίκαιον. «Εἶπε, λέγει, ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἰσραὴλ δι' ὄραματος κατὰ τὴν νύκτα· Ἰσὼκῶδ, Ἰσὼκῶδ· Ἐγὼ εἶμαι ὁ Θεὸς τῶν πατέρων σου· μὴ φοβηθῆς νὰ κατέλθῃς εἰς τὴν Αἰγύπτου. Διότι μέγα ἔθνος θὰ σὲ καταστήσῃ ἐκεῖ. Ἐγὼ θὰ κατέλθω μαζί σου, καὶ Ἐγὼ πάλιν θὰ σὲ ἀναβιβάσω ἐν καιρῷ εἰς τὴν Χαναάν. **4** καὶ ὁ Ἰωσήφ θὰ σοῦ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ τὰς χεῖράς σου». **14** Βλέπε πῶς ὅσα ἐπεθύμει ὁ δίκαιος, αὐτὰ ὁ Δεσπότης τοῦ ὑπόσχεται, μᾶλλον δὲ καὶ πολὺ περισσότερα. Διότι εἶναι Γενναϊόδωρος καὶ χορηγεῖ περισσότερα ἀπὸ ὅτι τοῦ ζητοῦμεν παρουσιάζων τὴν ἰδικὴν του φιλαυθρωπίαν. Ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, διὰ ταῦτο λέγει· μὴ σὲ ἀποσχολῇ ἡ ἀσθένεια τοῦ γήρατος «Διότι μέγα ἔθνος θὰ σὲ καταστήσῃ ἐκεῖ· καὶ θὰ κατέλθω μαζί σου εἰς τὴν Αἰγύπτου». **15** Ἐγὼ θὰ εἶμαι μαζί σου, καὶ ὅλα θὰ σοῦ τὰ κατα-

12. Γεν. 46, 1. «Φρέαρ τοῦ ὄρκου». Πρόκειται περὶ τοποθεσίας κατιήμες παρὰ τὴν πόλιν Βηροσέε.

13. Γεν. 48, 1.

14. Γεν. 46, 2-4.

15. Γεν. 40, 4. Ὁ Θεὸς διὰ τὸν δίκαιον εἰς Αἴγυπτον καταδίδει, καὶ

σπῆμα πλοῦσια. Πρόσχε τὴν παρηγορίαν «θὰ κατέλθω μαζί σου εἰς τὴν Αἴγυπτον». Τί θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι εὐτυχέστερον τούτου, Ἐ τοῦ νὰ ἔχῃς συνοδοιπόρον τὸν Θεόν; Ἀκολουθεῖ ἔπειτα ἡ παρηγορία, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀνάγκη ὁ γέρον· «καὶ ὁ Ἰωσήφ θὰ σοῦ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς σου».¹⁶ Ἐκεῖνος ὁ περιπόθητος, αὐτὸς θὰ σὲ νεκροστολίῃ καὶ θὰ σοῦ κλείσῃ με τὰς χεῖράς του τοὺς ὀφθαλμούς σου. Καίρων, λοιπόν, καὶ μακρὰν ἀπὸ κάθε ἀγωνίαν, τοιοῦτοτρόπως πορεύου. Σκέψου, λοιπόν, τὸν δικαίον μὲ πόσῃ χαρὰν πορεύεται, λαθὼν παρὰ τοῦ Θεοῦ τόσον θεοβίαις ὑπασχέσεις. «Ὁ Ἰακώβ, λέγει, ἠγέρθη διὰ νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τοῦ «Φρέατος τοῦ Ἄρκου», καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον μαζί τὴν δλὴν τὴν κινήτην παρουσίαν των, καὶ ἦλθον εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ὁ Ἰακώβ κατέβη εἰς τὴν Αἴγυπτον μὲ ἐξήκοντα ἑξ ψυχάς».¹⁷ Α καὶ ὁ Ἰωσήφ μετὰ τῶν υἱῶν του, οἵτινες ἐγεννήθησαν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ οἱ ὅποιοι ἀνήρχοντο εἰς ἕννιά· καὶ τοιοῦτοτρόπως ἔλα τὰ ἄταμα, τὰ ὅποια ἦσαν μαζί μὲ τὸν Ἰωσήφ ἦσαν ἐβδομήκοντα πέντε».¹⁸ Διὰ ποῖον λόγον ἡ Θεία Γραφή μετὰ ἀκριβείας ἐδήλωσεν εἰς ἡμᾶς τὸν ἀριθμὸν; Διὰ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι πραγματοποιεῖται ἡ πρόρρησις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία λέγει ὅτι «εἰς ἔθνος μέγα ἐκεῖ θὰ σὲ καταστήσω».¹⁹ Διότι ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐβδομήκοντα πέντε ἄτομα ἀνήλθε τὸ Ἰσραηλιτικὸν γένος εἰς ἐξακοσίας χιλιάδας.²⁰ Εἶδες πῶς δ-χι ματαίως, καὶ ἀσκοπῶς μᾶς ἀνέφερον τὸν ἀριθμὸν τῶν κατελθόντων εἰς Αἴγυπτον, ἀλλὰ διὰ νὰ γνωρίζωμεν ὅτι ἀπὸ τόσον ὀλίγοι πόσοι ἔγιναν, Β καὶ νὰ μὴ ἀπιστῶμεν εἰς τὰς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ. Διότι θταν ἐνόησας ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰακώβ καὶ τοῦ Ἰωσήφ ὁ βασιλεὺς τῶν Αἰγυπτίων, ἂν καὶ μετεχειρίσθη τόσας δαλλας μεθόδους,²¹ ὥστε νὰ τοὺς καταστήσῃ ὀλιγαριθμούς καὶ νὰ μὴ αὐξήθωσιν, οὔτε οὕτως ἐπακράτησεν, ἀλλ' ἀντιθέτως μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν περισσότερο ἐπληθύνετο καὶ ηὔξανετο ὁ

γενόμενος πρὸ αὐτοῦ ἐκεῖ. (Ἰδὲ πάλιν). Τὰ ἔθνη τῶν Πατέρων εἶναι ἐκ τοῦ ἀλλογενικοῦ ἔργου Ν. Θεοτόκῃ «ὁ Ἰσραηλιτικὸν εἰς τὴν Ἰουδαίαν».

16. Γεν. 46, 4.

17. Γεν. 46, 5-7 26-27.

18. Γεν. 46, 8.

19. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀναφέρεται μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας, ὅχι δὲ καὶ εἰς τὰς γυναῖκας καὶ παῖδας, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ Ἐξῆδ. 12, 87.

20. Διὰ μεθόδου αὐτῆς καὶ καταστάσεως εἰς ἄρας τῶν Ἰσραηλιτῶν περιγράφονται ἐν Ἐξῆδ. Κεφ. 1ον καὶ 2ον.

Ἰσραηλιτικὸς λαός.²¹ Θαύμαζε τότε καὶ ἀπόρει μὲ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, καθ' ὅσον δὲν εἶναι ποτὲ δυνατόν νὰ ἀστοχῆσούν τὰ ὑπ' αὐτοῦ θεσπισθέντα, ἔστω καὶ ἐὰν ἄλλοι ἐπινοοῦν ἀναριθμήτους δολοπλοκίας.

Ἄς ἴδωμεν ὁμῶς δλὴν τὴν συνέχειαν, διὰ τὰ μάθωμεν πῶς ἐξειλίχθησαν τὰ γεγονότα τῆς συναντήσεως τοῦ Ἰακώβ. «Ὅταν, λέγει, ὁ Ἰακώβ ἐπλησίασεν εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν του Ἰούδαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰωσήφ, ὥστε νὰ τοῦ ἀναγγεῖλῃ τὴν παρουσίαν τοῦ πατρός. Ἐ Ἄφου λοιπὸν ἐπληροφόρηθῆ τούτο ὁ Ἰωσήφ, καὶ ἀφού ἐξευξε τὰ ἄρματα μετέβη πρὸς συνάντησιν τοῦ πατρός του, καὶ μόλις τὸν εἶδεν ἔπεσεν εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσεν πάρα πολὺ».²² Τούτο ἦτο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σᾶς ἔλεγον εἰς τὴν ἀρχήν, ὅτι πολλὰς φορές καὶ ἡ ὑπερβολικὴ χαρὰ προσεβεί δάκρυα. «Ἄφου ἔπεσε, λέγει, εἰς τὸν τράχηλον του ἔκλαυσεν» ὄχι ἀπλῶς, ἀλλὰ, «πάρα πολὺ».²³ Διότι ἀμέσως ἐνοθυμήθη ἐκεῖνα, τὰ ὅποια ἔπαθεν ὁ ἴδιος, ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὑπέφερον ὁ πατήρ δι' αὐτόν, καὶ ἀναλογιζόμενος καὶ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου τὸ ὅποιον εἶχεν παρέλθει καὶ ὅτι καὶ ὁ ἴδιος ἐδύλεπεν τὸν πατέρα του χωρὶς δίδου νὰ τὸ ἀναμνήσῃ καὶ ὁ πατήρ τὸν υἱὸν του εἶδεν, ἀφῆκεν πηγὰς δακρύων, [νὰ κυλίουν], Β καὶ συγχρόνως ἐξεδήλωνεν τὴν ὑπερβολικὴν χαρὰν καὶ ηὔχαριστεῖ τὸν Δεσπότην, δι' ὅσα εἶχον συμβῆ· «Καὶ εἶπε, λέγει, ὁ Ἰακώβ πρὸς τὸν Ἰωσήφ, — Ἄπὸ τώρα καὶ ἐξῆς ἂς ἀποθάνω, καθ' ὅσον εἶδον τὸ πρόσωπόν σου. Διότι ἀκόμη σὺ ζῆς».²⁴ Ἀπῆλκυσα, λέγει, ὅσα ἐπεθύμουν ἐπέτυχον πράγμα, τὸ ὅποιον οὐδέποτε ἀνέμενον ἐπραγματοποιήθησεν εἰς ἐμὲ τὰ μὴ ἐλπίζόμενα· λοιπὸν, ἄρκετὰ ἔζησα. Διότι εἶδον ἐκείνον τὸν ὅποιον ἐπόθθουν, καὶ ὑπερβαίνει πᾶσαν ἄλλην χαρὰν τὸ ὅτι εἶδόν σε, ὅτι σὺ ἀκόμη ζῆς, ὁ πρὸ πολλοῦ χρόνου θεωρούμενος νεκρὸς καὶ θορὰ τῶν θηρίων.

Πατρικὴ εἶναι ἡ φωνὴ καὶ πλήρης στοργῆς Ἐ καὶ ἰκανὴ νὰ φανερώσῃ τὴν διάθεσιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ ψυχὴ «Εἶπε δέ, λέγει, ὁ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐ-

21. Ἐξῆδ. 6, 8.

22. Γεν. 46, 28-29.

23. Γεν. 46, 29.

24. Γεν. 46, 30.

Ἰσραηλῆται ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων, καὶ μένει ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ἰωσήφ. Διότι ἐκεῖνος ἔλεγε πρὸς τὸν Ἰωσήφ τὸ, ἐπὶ γὰρ σὺ ζῆς» (Ἐξῆδ. 46, 30).

τουῦ — θὰ ἀναθῶ καὶ θὰ ἀναγγεῖλω εἰς τὸν Φαραῶ, καὶ ὅα τοῦ εἶπω· οἱ ἀδελφοί μου ἔχουν ἔλθει· οἱ δὲ ἄνδρες αὐτοὶ εἶναι ποιμένες. Ἄνδρες κτηνοτρόφοι εἶναι, καὶ ἔχουν φέρεϊ τὰ κτήνη καὶ τοὺς θόας τῶν μαζῶν των. Ἐάν, λοιπόν, σὰς καλέσῃ ὁ Φαραῶ, καὶ σὰς εἴπῃ, — Ποῖον εἶναι τὸ ἔργον σας; Ἀπαντήσατε κτηνοτρόφοι εἰμεθα. Διότι εἶναι ἐνιρροπὴ διὰ τοὺς Αἰγυπτίους νὰ εἶναι κανεῖς ποιμὴν προβάτων». 25 624 Α.

3. Βλέπε σύνεσιν, ὅποιον συμβουλήν πρὸς αὐτοὺς δίδει, ὅχι ἀπλῶς καὶ ἄσκόπως εἰσηγείται ταῦτα, ἀλλὰ συγχρόνως ἐπειδὴ ἤθελεν καὶ περισσοτέρων ἐλευθερίαν νὰ τοὺς χορηγήσῃ καὶ νὰ μὴ τοὺς ἐπιτρέπῃ νὰ ἐρχαντο εἰς ἐπικοινωνίαν με τοὺς Αἰγυπτίους». Ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ἐμίσουν καὶ περιεφρόνουν τοὺς ἀκούοντας τὸ ποιμενικὸν ἐπάγγελμα, καθ' ὅτι οἱ ἴδιοι ἠσχολοῦντο περὶ τὴν Αἰγυπτιακὴν σοφίαν, διὰ τοῦτο συμβουλεύει νὰ προβάλλουν τὸ ἐπάγγελμά των, ὡς εὐλογον πρόφασιν, ἵνα παραχωρηθῇ εἰς αὐτοὺς ἡ ἀρίστη γῆ διὰ νὰ ζῶν μετὰ γάλλῃν ἐλευθερίαν. «Καὶ ἀφοῦ ἔλαβεν ὁ Ἰωσήφ πέντε ἐκ τῶν ἀδελφῶν του Β τοὺς παρουσίασεν εἰς τὸν Φαραῶ. Ὁ Φαραῶ τοὺς ἠρώτησεν — Ποία εἶναι ἡ ἐργασία σας; Ἐκεῖνοι ἀπήντησαν — Ἐμεθα κτηνοτρόφοι. Τώρα, λοιπόν, δε κατοικήσωμεν εἰς τὴν χώραν Γασέμ. Καὶ ὁ Φαραῶ ἀπήντησεν — Ἄς κατοικήσωσιν. Ἐάν δὲ γνωρίζῃς, ὅτι ὑπάρχουν μεταξύ αὐτῶν ἄνδρες ἰκανοί, τοποθέτησε αὐτοὺς ἀρχιποιμένας τῶν ἰδικῶν μου ζώων». 26 Ὅπως ἀκριθῶς συνεθεύλευσεν ὁ Ἰωσήφ, ἔτσι οἱ ἀδελφοὶ ἀπήντησαν εἰς τὸν Φαραῶ καὶ ἐχορηγήθη εἰς αὐτοὺς ἡ ἀδεια νὰ κατοικήσωσιν τὴν Γασέμ. Ἀλλὰ δεκνύων ὁ Φαραῶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν Ἰωσήφ, λέγει «ἐάν γνωρίζῃς ὅτι ὑπάρχουν μεταξύ αὐτῶν ἄνδρες ἰκανοί, τοποθετήθῃ τους καὶ

25. Γεν. 46, 33-34. Ὁ Ἰωσήφος κωπηρεῖται ἐπὶ «Αἰγυπτίους ἀπεριμένον ἔν περὶ νομῆς ἀνατρέφασθαι». Ἀπεγορεύεται ἐπιπέδῃ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους νὰ ἀσχολεῖνται μετὰ τὰς θυσίας. Ἡ ἴσως ἐθελοδύνατον καὶ ἀπετρέφοντο τοὺς ξένους κτηνοτρόφους, ἐξ ἀντικρίσεως καθὼς ἡ ἐνασχόλησις περὶ τὰς ποιμένας ἦτο πηρὴ πλούτου καὶ ἀντιπροσώπων ἐπὶ τὴν προσημάνῃν περὶ τὴν ἀνατροφὴν διὰ τὸν Φαραῶ καὶ τὴν Αἴγυπτον. Προσελάμβανον δὲ καὶ ξένους κτηνοτρόφους ὡς μεθυστοὺς ποιμένας. Τοῦτο καὶ εἰς τὴν προσημάνῃν περὶ τὴν ἀνατροφὴν διὰ τὸν Φαραῶ, ἔτι καὶ λέγει πρὸς τὸν Ἰωσήφ «Ἐὰν δὲ εἴπισται, ὅτι εἶσιν ἐν αὐτοῖς ἄνδρες δυνατοί, κατέστησαν αὐτοῖς ἀρχοντας πρὸς ἅμην κτηνῶν». Γεν. 47, 5. Καὶ ὁ Ἄδης εἰς ἐπὶ τὸν Αἰγυπτίους πρὸς ποιμὴν προβάτων, 222) ὡς Ἐβραῖοις. Εἰ μὲν οὖν, ὡς ποιμὴν ἐπέστησαν ἡμῖν, θελόγημα ἔστιν Αἰγυπτίους· εἰ δὲ ὡς μεθυστοὺς, τάχα καὶ φίλος Αἰγυπτίους.

26. Γεν. 47, 2-5.

εἰς τὰ ἰδικὰ μου ζῶα ἀρχιποιμένας. Ὁ Ἰωσήφ παρουσίασεν καὶ τὸν πατέρα του Ἰακώβ εἰς τὸν Φαραῶ. C Καὶ ἠρώτησεν ὁ Φαραῶ τὸν Ἰακώβ — Πόσων ἐτῶν εἶσαι; 27 Ἐπειδὴ εἶδεν τὸν γέροντα νὰ ἐδρίσκειται εἰς ὄχλητον γῆρας, ἐρώτη διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν. «Καὶ ἀπήντησεν ὁ Ἰακώβ εἰς τὸν Φαραῶ — Τὰ ἔτη τῆς ζωῆς μου, ὅσα εἶμαι ξένος εἰς τὴν γῆν». 28 Βλέπε πῶς ἕκαστος ἐκ τῶν δικαίων, τοιοῦτοτρόπως ἀνεστρέφεται εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν, ὡς νὰ ἐξῆ εἰς ξένην χώραν. Διότι καὶ τὸν Δουθ θὰ ἀκούσῃς μετὰ ταῦτα νὰ λέγῃ ὅτι «ξένος ἐγὼ εἶμαι εἰς αὐτὴν τὴν γῆν καὶ προσωρινός» ὁμοίως καὶ οὗτος λέγει «Τὰ ἔτη τῆς ζωῆς μου, ὅσα εἶμαι ξένος εἰς τὴν γῆν». 29 Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν περὶ τῶν δικαίων τούτων ὅτι «Ὁμολογούν, ὅτι εἶναι ξένοι καὶ προσωρινοὶ εἰς τὴν γῆν». 30 «Τὰ ἔτη, λέγει, τῆς ζωῆς μου, ὅσα εἶμαι ξένος» εἰς τὴν γῆν, ἀνερχονται εἰς ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη, ὀλίγα καὶ βασανισμένα» εἶναι τὰ ἔτη τῆς ζωῆς μου, καὶ δὲν ἐφθασαν εἰς τὰ ἔτη τῶν προγόνων μου». 31 «Ὅσα ἔτη», λέγει, «ἔζησα ὡς ξένος, ὀλίγα καὶ βασανισμένα εἶναι». Ὑπανίσταται ἔδω τὰ ἔτη τῆς δουλείας, τὴν ὅποιαν ὑπέφερε πλησίον τοῦ Λάβαν, μετὰ τὴν διώξιν, τὴν ὅποιαν ὑπέφερε ἐξ αἰτίας τοῦ ἀδελφοῦ του ἔπειτα, μετὰ τὴν ἐπιστροφήν ἀπὸ ἐκεῖ, τὸ πένθος, τὸ ὅποιον διήρκεσεν τόσον χρόνον, καὶ ἔχεν αἰτίαν τὸν θάνατον τοῦ Ἰωσήφ καὶ τὰς ἄλλας ἐπισυμβάσας ταλαιπωρίας. E Διότι πόσος φόβος νομίζεις ὅτι θὰ τὸν κατέλαβεν, ὅταν, ἔνεκα τῆς ἀδελφῆς, 32 οἱ περὶ τὸν Συμεὼν καὶ τὸν Λευὶ, κατέστρεψαν ὀλόκληρον πόλιν, καὶ δλους τοὺς εὐρισκομένους εἰς Σήκμα ἔλαβον ὡς αἰχμαλώτους; 33 Διότι καὶ τότε ἔλεγεν, δεκνύων τὴν ἀγωνίαν εἰς τὴν ὅποιαν ἐδρέθη ἡμῖς κοπαστήσατε μισθὸν μετὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην, ὥστε νὰ θεωροῦμαι πονηρὸς εἰς δλους τοὺς κατοίκους τῆς

27. Γεν. 47, 5-8.

28. Γεν. 47, 9.

29. Γεν. 47, 9.

30. Ἑβρ. 11, 13.

31. «Ἦθωκ ἢ ἐν σῶματι ζωῆ, παροικία λέγεται. Ὁ δὲ Ἄδης, ἡμῶς, φρον, ἔστιν προσηλυτισμοῦ μου. Προσῆλυτος (=ξένος) γὰρ ἢ ψυχὴ ἡμῶν εἶναι» (Ἄδης).

32. «Τουλάχιστον γὰρ ἠλίθιος οὐδεὶς ὑπέστη σὺν πρὸς αὐτῶν πατριάρχων» (Περικλῆς Ἰδύσι).

33. Γεν. 47, 9.

34. Ἦθωκ τῶν δούλων Γεν. 34, 1.

35. Γεν. 34, 1-31.

χώρας ταύτης. Ἐγὼ δὲ ἀριθμητικῶς εἶμαι ὀλιγώτερος αὐτῶν. Καὶ ἐὰν συγκεντρωθῶν ἐναντίον μου, θὰ κατακόψουν καὶ θὰ καταστρέψουν καὶ ἐμὲ καὶ τὴν οἰκογένειάν μου.³⁶ Διὰ τοῦτο λέγει· «Τὰ ἔτη τῆς ζωῆς μου εἶναι ὀλίγα καὶ πλήρη θλίψεων».³⁷ «Ὁ Ἰωσήφ ἐγκατέστηρε τὸν πατέρα του καὶ τοὺς ἀδελφούς του, καὶ ἔβωσεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν ἐκ τῆς χώρας τῆς Αἰγύπτου τὴν ὠρειοτάτην περιοχὴν, τὴν χώραν Ραμεσσή, καθὼς διέταξεν ὁ Φαραώ.³⁸ Αὐτὸς ὁ Ἰωσήφ ἐχαρῆγει οἶτον (κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ λιμοῦ) εἰς τὸν πατέρα καὶ εἰς τὰ ἀδελφὰ αὐτοῦ καὶ εἰς ὅλα τὰ μέλη τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς του, κατὰ ἔθωμον».³⁹ Τοῦτο ἦτο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔλεγεν εἰς τοὺς ἀδελφούς του ὅτι «Ὁ Θεὸς με ἐστεῖλεν πρὶν ἀπὸ σᾶς ἐδῶ, διὰ νὰ σᾶς διατηρήσω ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ὅτι «Διὰ νὰ σᾶς διασώσω, ὁ Θεὸς με ἐστεῖλεν πρὶν ἀπὸ σᾶς».⁴⁰ Ἐχαρῆγει, λέγει, οἶτον εἰς αὐτοὺς κατ' ἔθωμον.⁴¹ Τί σημαίνει, «Κατ' ἔθωμον»; Ὅσον ἀρκεῖ εἰς ἕκαστον. Διότι συνήθεια εἶναι εἰς τὴν Γραφήν, ἀλλοτε μὲν ἀπὸ τῆς ψυχῆς νὰ ὀνομάζῃ τὸν κάθε ἄνθρωπον, ἄλλοτε δὲ ἀπὸ τοῦ σώματος. Καὶ καθὼς ἔλεγεν ἀνωτέρω, «Μὲ ἐβδομήκοντα πέντε ψυχὰς ὁ Ἰακώβ εἰσῆλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον»,⁴² ἀντὶ νὰ εἴπῃ «Μὲ ἐβδομήκοντα πέντε ἀνδρας καὶ γυναῖκας» ἔτσι καὶ ἐδῶ, «Κατὰ ἔθωμον», ἀντὶ νὰ θέσῃ τὸ «εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον». Β Καὶ ἐνῶ ὅλη ἡ Αἴγυπτος καὶ ἡ Χαναναὶ ὑπέφεραν ἀπὸ τὸν λιμὸν, οὗτοι ἔζων ἐν εὐημερίᾳ, ὡς ὁ σίτος νὰ ἔρρεεν ἐκ πηγῶν δι' αὐτούς. Διότι λέγει ἡ Γραφή «Σίτος δὲν ὑπῆρχεν εἰς ὅλην τὴν χώραν, διότι ὁ λιμὸς ἐνετάθη πολὺ. Ἡ χώρα τῆς Αἰγύπτου καὶ ἡ χώρα τῆς Χαναναὶ ἐξηντλήθησαν λόγῳ τῆς πείνης».⁴³

4. Παρατήρησι τοῦ Θεοῦ τὴν ἀπερίγραπτον φροντίδα, τίνι τρόπῳ τὸν δίκαιον πρὶν ἀπὸ τὴν ἐντασιν τῆς πείνης τὸν κατεθίβασεν εἰς τὴν Αἴγυπτον, διὰ νὰ μὴ αἰσθανθῆ τὴν στενοχωρίαν ἢ ὅποια ἐπρόκειτο νὰ κατοικήσῃ τὴν Χαναναὶ. Καὶ ἐπεὶ οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὰ ἐκεῖ ἔτρεχον, ὁ Ἰωσήφ συνκέντρωσεν, λέγει, ὅλα τὰ χρήματα,

36. Γεν. 34, 30.
37. Γεν. 47, 8.
38. Γεν. 47, 11 - 12.
39. Γεν. 45, 5, 7.
40. Γεν. 47, 13.
41. Γεν. 46, 27.
42. Γεν. 47, 10.

ἢ τὰ ὅποια εὗρισκαντο εἰς τὴν χώραν τῆς Αἰγύπτου καὶ εἰς τὴν χώραν τῆς Χαναναὶ καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐχαρῆγει εἰς αὐτοὺς τὸν σίτον. Καὶ ἐτελείωσεν ὅλα τὰ χρήματα εἰς τὸ ἔξῃς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Χαναναὶ. Διότι ὅλα συγκεντρώθησαν εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ Φαραώ. Ἐνεκα τοῦτου ὅπαντες οἱ Αἰγύπτιοι μετέβησαν πρὸς τὸν Ἰωσήφ καὶ τοῦ εἶπον — Δός μας ἄρτον! Δικαίᾳ νὰ ἀποθάνωμεν ὑπὸ τὰ δλέμματά σου; Καθ' ὅτι τὰ χρήματά μας ἐτελείωσαν».⁴⁴ Δὲν ἔχομεν, λέγει, πλέον χρήματα, ὥστε νὰ ἀγοράσωμεν ἄρτους, καὶ διὰ τοῦτο ἀποθνήσκομεν ἀπὸ τὴν πείναν. Μὴ, λοιπόν, μᾶς παραβλέψῃς καθ' ἣν στιγμὴν παλιорκοῦμεθα ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἀλλὰ χαρήγησέ μας ἄρτους, διὰ νὰ διατηρηθῶμεν εἰς τὴν ζωὴν καὶ μὴ ἀποθάνωμεν. «Εἶπε δὲ εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰωσήφ· — Φέρετε τὰ ζῶά σας καὶ θὰ σᾶς δώσω ἄρτους».⁴⁵ Ἐὰν δὲν ἔχετε, λέγει, χρήματα, δέχομαι τὰ ζῶα. Δ Ἐὰν σᾶς ἐξηντλήθησαν τὰ χρήματα, νὰ φέρετε τὰ ζῶα σας, καὶ θὰ λάβετε ἄρτους. Ἐπροσεκόμισαν, λοιπόν, τὰ κτήνη καὶ ἔβωσεν εἰς αὐτοὺς ἄρτους ἐναντι τῶν ἵππων, ἐναντι τῶν προβάτων, ἐναντι τῶν βοῶν καὶ τῶν ὄνων, καὶ τοὺς διέβρεψεν ὁ Ἰωσήφ ἐναντι τῶν ζῶων αὐτῶν, κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος. Ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος καὶ εἶπον εἰς αὐτόν· — Μὴ τυχόν ἀποθάνωμεν, διότι δὲν ἔχομεν μῆτε χρήματα, μῆτε κτήνη διότι τὰ πάντα ἀνήκουν εἰς σέ, τὸν κύριόν μας. Τίποτε ἄλλο, λοιπόν, δὲν μῖς ἀπομένει, παρὰ τὸ σῶμά μας καὶ οἱ ἀγροί. Διὰ νὰ μὴ ἀποθάνωμεν, λοιπόν, ἀγόρασε ἡμῖς καὶ τοὺς ἀγρούς μας, ἐναντι τῶν ἄρτων, καὶ θὰ ἔμωσο καὶ ἡμεῖς δούλοι τοῦ Φαραώ καὶ οἱ ἀγροὶ μᾶς ἰδιοκτησίᾳ του.

Ἐ Δὸς σπῆρον διὰ νὰ στείρωμεν καὶ νὰ ζήσωμεν, καὶ νὰ μὴ ἀποθάνωμεν καὶ νὰ μὴ ἐρημωθῇ ἡ γῆ».⁴⁶ Τοὺς εἰστούς των ὑπεδούλωσαν, καὶ τὰ χωράφια ἔβωσεν, ὥστε νὰ θυνηθῶν νὰ διατραφῶν τόσοσ μεγάλη εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς πείνης. Ὁ Ἰωσήφ ἠγόρασεν τοιοῦτοτρόπως διὰ λογαριασμὸν τοῦ Φαραώ δλοὺς τοὺς ἀγρούς τῶν Αἰγυ-

43. Γεν. 47, 14 - 15.
44. Γεν. 47, 16. «Ὅτι ὅμως ποσὰ πωσὶ Ἰωσήφ, ἀλλ' ὅτι μὴ κάμωι τὰ κτήνη πρέροντες, καὶ ἵνα μετὰ τούτων ἐδῶν βέβαιοναὶ παρὰ τοῦ Φαραώ. Ἴ = Ὁ Ἰωσήφ δὲν πρέττει ποσὰ πωλῆσθαι, ἀλλ' ἐὰν νὰ μὴ ἀποθάνωμεν οἱ Αἰγύπτιοι πρέροντες τὰ ζῶα καὶ διὰ νὰ τὰ δεχθῶν μετὰ τὸν λιμὸν ἔς γάρην ἐκ μέρος τοῦ Φαραώ» (Ἐριτίνης).
45. Γεν. 47, 17 - 18.

πτών. Διότι ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς πείνης τοὺς ἐπώλησαν. Καὶ ἡ χώρα δὴ ἐγένετο ἰδιοκτησία τοῦ Φαραῶ. Καὶ τὸν λαὸν ἀκόμη ὑπεδούλωσεν εἰς τὸν Φαραῶ ἀπὸ τοῦ ἔνδεον τῆς Αἰγύπτου ἕως τὸ ἄλλο, ἐκτὸς τῆς γῆς τῶν ἱερῶν.⁴⁶ Α Διότι εἰς ἐκεῖνους ὁ Φαραῶ ἔβλεπεν τροφὰς δωρεάν καὶ ἔτρωγον· διὰ τοῦτο οὗτοι δὲν ἐπώλησαν τοὺς ἀγρούς των.⁴⁷

Βλέπε πόση ὑπῆρξεν ἡ σύνεσις καὶ ἡ σοφία τοῦ Ἰωσήφ. Οὔτε ἐπέτρεψεν εἰς αὐτοὺς νὰ δοκιμάσουν τὴν πείναν, ἀλλὰ καὶ δὴν τὴν γῆν κατέστησεν περιουσίαν τοῦ Φαραῶ καὶ δλους τοὺς Αἰγυπτίους κατέστησε δούλους του. Πρόσεχε πάλιν ἔδω τὴν μεγάλην του φροντίδα, τὴν ὅποιαν λαμβάνει δι' αὐτοῦς, διότι κείπεν εἰς τοὺς Αἰγυπτίους· — Ἰδοὺ σήμερον ἡγόρασα σᾶς καὶ τοὺς ἀγρούς σας διὰ τὸν Φαραῶ. Λάβετε, λοιπὸν, σπάρους διὰ τοὺς ἑαυτοῦς σας, καὶ σπείρατε τοὺς ἀγρούς σας, καὶ ἐάν καρποφορήσῃ ἡ γῆ, δίδετε τὸ ἕν πέμπτον τῶν καρπῶν εἰς τὸν Φαραῶ· τὰ δὲ ὑπόλοιπα τέσσαρα μέρη θὰ λάβετε σεῖς πρὸς σπάραν καὶ τροφὴν σας καὶ δι' ἅλα τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν σας.⁴⁸ Β Μεγάλη εἶναι ἡ γενναϊοδωρία, πολλὴ ἡ πρόνοια, ἀπερήραπτος ἡ φροντίς. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκείνοι αἰσθανθέντες τὴν εὐεργεσίαν, λέγουσιν· «Μὰς ἑωσες! Εὐεργετήθημεν ἀπὸ τὸν κύριόν μας. Θὰ εἰμεθα δούλοι εἰς τὸν Φαραῶ». ⁴⁹ Εἶδες γενναϊοδωρίαν; Ἐπειδὴ ἔβλεπεν αὐτοὺς νὰ βασανίζονται ὑπὸ τῆς πείνης σκεπτόμενος πόσον θὰ μαχθήσουν ἐπιδιδόμενοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ ταλαιπωρούμενοι με αὐτὴν, λέγει· — Τὸν μὲν σπάραν ἐγὼ θὰ σᾶς χορηγήσω, σεῖς δὲ ἀναλάβετε δὴν τὴν ἄλλην ἐπιμέλειαν. Καὶ ἐάν ὑπάρξῃ συγκομιδὴ, θὰ δώσετε τὸ ἕν μέρος· τὰ δὲ ὑπόλοιπα τέσσαρα θὰ λάβετε σεῖς, ὡς ἀμοιβὴν τῶν κόπων καὶ δι' ἐπάρκειαν τροφῆς. Καὶ τοῦτο ὁ Ἰωσήφ ἔθεσεν ὡς ἐντολήν, Ὡς οὗτε νὰ δίδουν εἰς τὸν Φαραῶ, τὸ ἕν πέμπτον τῶν καρπῶν, ἐκτὸς τῆς γῆς τῶν ἱερῶν καὶ μόνον. Ἄς ἀκούουν ταῦτα οἱ ζῶντες τώρα, πόσα πρόνοια παρεῖχοντο εἰς τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων ἐκείνην τὴν ἐποχὴν καὶ ἄς μάθουν, λοιπὸν, ἕστω νὰ ἀποδίδουν τιμὴν ἴσην εἰς τοὺς ἔχοντας ἀναλάβει τὴν δια-

46. Γεν. 47, 30-32.

47. Γεν. 47, 23-24.

48. Γεν. 47, 25. *Ἐναντίον Φαραῶ θέσασιν οἱ Αἰγύπτιοι ἕτη, οὐκ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ. Κεῖνθα δοῦλονται γενέσθαι οἱ Αἰγύπτιοι Φαραῶ, ἄς οἱ ἀγῆαι τοῦ Θεοῦ (*Ἐπιγένεις).

κρίαν τοῦ Θεοῦ τῶν πάντων. Διότι ἐκεῖνοι, ἐν καὶ εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς πλάνης προσέφρον, καὶ λατρεῖαν εἰς τὰ εἰδῶλα, διότι ἐνόμιζον δι' αὐτοῦ τοῦ τρόπου εἶ τιμοῦν περισσότερο τὰ εἰδῶλα καὶ ἕνεκα τούτου ἀπένεμον εἰς τοὺς ὑπηρέτας τούτων μεγάλας τιμὰς. Πόσης μεγάλης τιμωρίας ἀξίαι δὲν θὰ εἶναι, ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι τώρα ἀποστεροῦν τοὺς ἱερεῖς τῆς Ἀληθείας τῆς ὑπηρεσίας ταύτης; Ἡ δὲν γνωρίζετε, Ἦ εἶ τιμὴ πρὸς τὸν Δεσπότην τῶν ὄλων διαδραμεῖ; Μὴ ἀποδότης, λοιπὸν πρὸς τὸν δεχόμενον τὴν τιμὴν. Διότι δὲν οφείλεις ἕνεκα τούτου νὰ πράττης τὰ καθήκοντά σου, ἀλλὰ δι' Ἐκεῖνον, τὸν Ὅποιον ὑπηρετεῖ, διὰ νὰ προσελκύσῃ παρ' Ἐκεῖνου τὰς ἀμοιβὰς πλουσιοπαρόχως. Ἐνεκα τούτου καὶ ἔλεγεν «Ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἔπροσξεν τι εἰς τούτους, εἰς ἐμὲ τὸ ἔπραξεν». ⁵⁰ Καὶ «Ὁ ὑποδεχόμενος προφήτην, λόγῳ τοῦ εἶναι προφήτης, θὰ λάθῃ μισθὸν προφήτου». ⁵¹ Διότι μήπως τάχα ὁ Δεσπότης σοῦ παρέχει τὰς εὐεργασίας ἀπὸ τὴν ἀξίαν ἢ ἀπὸ τὴν εὐτέλειαν τῶν υπηρετούντων; Ἀπὸ τὴν ἰδικὴν σου προσμῆσαν ἢ σὲ στεφανώνει ἢ σὲ κατακρίνει. Καὶ ὅπως ἡ ἀποδομιμένη εἰς τοὺς ἱερεῖς τιμὴ, πολλὴν παρησίαν παρέχει (καθ' ὅσον ὁ Θεὸς ὡς ἰδικὰ του θεωρεῖ τὰ εἰς τοὺς ἱερεῖς Του ἀποδιδόμενα), Ἐ ἔτσι καὶ ἡ καταφρόνησις τούτων πολλὴν καταδικὴν θὰ ἐπιούρη ἐκ τῶν ἄνω. Διότι ὅπως θεωρεῖ ἰδικὴν Του τὴν τιμὴν, οὕτω θεωρεῖ καὶ τὴν καταφρόνησιν· γνωρίζοντες, λοιπὸν, τὸ ἀναστῆναι, ἄς φροντίζωμεν διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ἱερῶν τοῦ Θεοῦ. Καὶ ταῦτα λέγων, δὲν λαμβάνω τὸ μέρος ἐκείνων, ἀλλὰ φροντίζω διὰ τὴν ἀγάπην σας καὶ ἐπιθυμῶ εἰς ὄλων νὰ ἀφελῆσθε. Διότι πόσον δίδεις, καὶ λαμβάνεις τόσα πολλά παρὰ τοῦ Δεσπότη; Πόσον ὑπηρεσίαν προσφέρεις; ⁵² Α Ἄλλ' ὅμως καὶ δι' ἐκείνην τὴν μικρὰν καὶ ἡ ὅποια τελειώνει εἰς τὸν παρόντα βίον, θὰ δεχθῆς αἰώνιους ἀμοιβὰς, καὶ τὰ ἀπόρητα ἀγαθὰ.

5. Ταῦτα σκεπτόμενοι ἄς ἐπιδιώκωμεν τριατάως ὑπηρεσίας, μὴ ὑπολογίζοντες τὴν δαπάνην, ἀλλὰ τὸ κέρδος καὶ τὴν ὠφέλειαν, ἡ ὅποια προσέρχεται ἐξ αὐτῶν. Διότι ἐάν ἴδωμεν κάποιον νὰ καθίσταται προσωπικὸς φίλος ἀνθρώπου τοῦ ὑπερέχει κατὰ τὰ κοσμικὰ ἀξιώματα, φροντίζωμεν νὰ τοῦ παράσχωμεν πᾶσαν ἐκδοῦλευσιν, σκεπτό-

49. Ματθ. 25, 40.
50. Ματθ. 10, 41.

μνοι ότι τὰ προσφερόμενα εἰς αὐτόν, πρὸς τὸν προστάτην του θὰ φθάσουν, καὶ ὅτι αὐτὸς θὰ τὰ καταστήσῃ γνωστὰ εἰς ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον προστάτην του ἀνακηρύσσει, καὶ θὰ συντελέσῃ ὥστε νὰ ἀπολαύσωμεν μεγαλυτέρας ἀγάπης παρ' ἐκεῖνου. **Β** Πολὺ περισσότερο τοῦτο θὰ συμβῇ μὲ τὸν Δεσπότην τῶν ἄλων. Διότι, ἐὰν κάποιος δεῖξῃ ἐλαχίστην ἐλεημοσύνην καὶ συμπάθειαν εἰς τυχόντας ἀνθρώπους καὶ εἰς τοὺς ἐν ἀγορᾷ αἰρικομένους, καθιστᾷ ἰδικά του τὰ προσφερόμενα ὁ Δεσπότης καὶ ὑπόσχεται νὰ εἰσαγάγῃ ἐκεῖνους, ὅτινες ἔπραξαν ἀγαθὸν τι εἰς τοὺς ἀνωτέρω, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ λέγει: «Ἐλθετε οἱ εὐλογημένοι ἀπὸ τοῦ Πατέρα Μου, διότι ἐπέμψα καὶ μοῦ ἐδώσατε νὰ φάγω»⁵¹ Πολλῶν μᾶλλον, ἐὰν ὑπηρετήσῃ κάποιος τοὺς θλιβομένους διὰ τὸν Θεὸν καὶ τιμηθέντας μὲ τὴν ἱερωσύνην, δὲν θὰ ἀπολαύσῃ τῆς ἰδίας τιμῆς, ἀλλὰ μεγαλυτέρας, ὅτι ἡ φιλοanthρωπία τοῦ Θεοῦ κατὰ πολὺ ὑπερβαίνει τῆς τοιαύτης τῶν ἀνθρώπων καὶ δῶν οὗτοι πράττουν. Μὴ γινώμεθα, λοιπόν, χειρότεροι τῶν ἀπίστων, οἱ ὁποῖοι δεκνύουν διὰ τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων ἀκόμη καὶ διὰ τοὺς ὑπηρετοῦντας αὐτὰ τὴν μεγάλην φροντίδα· ἀλλ' ὡς ἐπιδεικνύμεν τὴν ὑπεροχὴν καὶ φροντίδα πρὸς τοὺς ἱερεῖς, ὅση εἶναι ἡ διαφορὰ τῆς πλάνης πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τῶν ἱερῶν ἐκεῖνων πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀποκομίσωμεν μεγαλυτέρας τὰς ἀνωθεν ἀμοιβάς. «Ὁ Ἰακώβ ἐγκατεστάθη, λέγει, εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἠδξήθησαν καὶ ἐπληθύνθησαν πάρα πολὺ».⁵² Καθ' ὅσον καὶ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία εἶχε δοθῆ πρὸς αὐτόν, ἦτο αὕτη, ὅτι δηλαδὴ, «ἐθ' ὡς καταστήσω μέγα ἔθνος».⁵³ **Δ** «Καὶ ἔζησεν ἀκόμη ὁ Ἰακώβ δέκα ἑπτὰ ἔτη. Καὶ τὰ ἔτη του ἀνῆλθον εἰς ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἑπτὰ».⁵⁴ Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς τοῦ ἔδωκεν ἐπὶ πλεον τὸν χρόνον αὐτόν τῆς ζωῆς του, διὰ νὰ ἔχη ἀρκετὴν παρηγορίαν διὰ τὰς ταλαιπωρίας, τὰς ὁποίας ὑπέφερεν εἰς ἄλλο τὸν χρόνον τῆς ζωῆς του, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ τελειώσῃ τὴν ζωὴν του.

Ἄλλ' ἐὰν θέλετε, ὡς ἀποταμιεύσωμεν τὰ ὑπόλοιπα διὰ τὴν ἄλλην ὁμιλίαν, διὰ νὰ μὴ ἐπιδαρῶμεν τὴν μνήμην σας μὲ τὸ πλῆθος τῶν λόγων. Ἐδῶ ὡς τελειώσωμεν

51. Ματθ. 25, 34.
52. Γεν. 47, 27.
53. Γεν. 46, 3.
54. Γεν. 47, 28.

τὴν ὁμιλίαν ἀφοῦ παρακαλέσωμεν τὴν ἀγάπην σας διὰ ἐκεῖνο, Ἐ ὥστε μετὰ ἀκριθείας νὰ προσέχετε εἰς τὰ λεγόμενα καὶ συνεχῶς νὰ τὰ ἐνθυμῆσθε, καὶ ταῦτα νὰ τὰ περιστρέψετε εἰς τὴν σκέψιν σας. Νὰ ἀναλογίσεσθε δὲ τὴν ὑπομονὴν, τὴν ὁποῖαν ὑπέμεινον οἱ δίκαιοι αὐτοὶ, τὴν μακροθυμίαν, τὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποῖαν εἶχον εἰς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ, μὴ κλονιζόμενοι ἀπὸ τὰς δοκιμασίας τὰς ἐπερχομένας μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν· ἀλλ' ἔχοντες ἄριστος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ὑποσχομένου, τοιουτοτρόπως τὰ πάντα ὑπέφερον μὲ εἰρήνην καὶ διὰ τούτων προέκοπτον.

Ἴδου καὶ ὁ δίκαιος αὐτὸς ἀφοῦ ἐπέμψθη τὸσα ἔτη τὸν Ἰωσήφ ὡς νεκρὸν, ⁴²⁸ **Α** τὸν εἶδεν τέλος νὰ κατέχη τὴν βασιλείαν τῆς Αἴγυπτου. Καὶ ὁ θαυμάσιος Ἰωσήφ μετὰ τὴν δουλείαν, μετὰ τὴν φυλακὴν, μετὰ ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα, ὅσα ὑπέμεινον, ἀναλαμβάνει τὴν ἐξουσίαν ὅλης τῆς χώρας. Καὶ ἐὰν θέλωμεν νὰ διεξέλθωμεν πάσας τὰς εὐρισκομένας εἰς τὴν Γραφὴν ἱστορίας, θὰ εὐρωμεν τοὺς διαπρέψαντας εἰς τὴν ἀρετὴν νὰ πορεύονται διὰ μέσου δοκιμασιῶν, καὶ οὕτω ἴδυνήθησαν νὰ ἀποσπάσουν μεγάλην τὴν ἀνωθεν βοήθειαν. Ἐὰν, λοιπόν, θέλωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀξιωθῶμεν τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, ὡς μὴ λιπομέμεθα διὰ τὰς δοκιμασίας, μήτε νὰ στενοχωροῦμεθα διὰ τὰς θλίψεις· ἀλλὰ μᾶλλον νὰ χαίρωμεν καὶ νὰ εὐφραίνωμεθα ἐνδυναμούμενοι εἰς τὴν πίστιν, γνωρίζοντες ὅτι τοιουτοτρόπως θὰ ἀπολαύσωμεν πολλῆς προνοίας, **Β** ἐὰν φροντίσωμεν νὰ ἀπολαύσωμεν ὅλα εὐχαριστικῶς. Εἶθε δὲ πάντες ἡμεῖς καὶ τὴν παραδοσαν ζωὴν ἐνορέτως νὰ διέλθωμεν ἵνα ἐπιτύχωμεν καὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς μελλούσης ζωῆς, μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοanthρωπίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ Ὁποῖου εἰς τὸν Πατέρα, μαζί καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀνήκει δόξα, δόξαμις, τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Γένοιτο.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΒΗΚΟΣΤΗ ΕΚΤΗ

«ΒΛΗΘΗΣΙΑΣΑΝ, ΛΕΓΕΙ Η ΓΡΑΦΗ, ΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΙΑΚΩΒ ΚΑ ΑΠΟΘΑΝΗ, ΚΑΙ ΕΚΑΛΗΣΕ ΤΟΝ ΙΗΣΗΘ, ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΟΥ, ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΘΥΝ C --ΕΑΝ ΕΧΩ ΕΥΡΕΙ ΧΑΡΙΝ ΚΝΗΘΙΟΝ ΣΟΥ, ΒΑΛΕ ΤΗΝ ΧΕΙΡΑ ΣΟΥ ΥΠΟ ΤΟΝ ΜΗΡΟΝ ΜΟΥ, ΚΑΙ ΟΡΚΙΣΟΥ ΟΤΙ ΘΑ ΜΟΥ ΚΑΜΗΣ ΤΗΝ ΚΑΛΩΣΥΝΗΝ ΑΥΤΗΝ ΚΑΙ ΠΙΣΤΕΣ ΘΑ ΕΚΠΛΗΡΩΣΗΣ ΤΗΝ ΕΝΤΟΛΗΝ ΜΟΥ: ΚΑ ΜΗ ΜΕ ΘΑΨΗΣ ΩΣ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ ΑΛΛΑ ΝΑ ΜΕ ΕΝΤΑΦΙΑΣΗΣ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΜΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΑΝΑΑΝ ΘΑ ΜΕ ΜΕΤΑΦΕΡΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ ΚΑΙ ΘΑ ΜΕ ΘΑΨΗΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ ΤΩΝ. Ο ΔΕ ΙΗΣΗΘ ΑΠΗΝΤΗΣΕΝ --ΘΑ ΚΑΜΩ ΟΤΙ ΜΟΥ ΕΠΙΘΥ. Ο ΙΑΚΩΒ ΕΙΠΕΝ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟΝ --ΟΡΚΙΣΟΥ ΕΙΣ ΕΜΕ. ΚΑΙ ΟΡΚΙΣΘΗ ΓΝΩΘΙΟΝ ΑΥΤΟΥ. ΤΟΤΕ Ο ΙΑΚΩΒ ΠΡΟΣΕΚΥΝΗΣΕΝ ΩΣ ΤΟ ΔΙΚΙΟΝ ΤΗΣ ΡΑΒΔΟΥ ΤΟΥ.¹

1. Ἄς δώσωμεν σήμερον τέλος εἰς τὴν διήγησιν περὶ τοῦ Ἰακώβ καὶ ὡς ἴδωμεν ποῖα εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα διαπάσσει πρὶν ἀποθάνῃ. Δ Ἀλλὰ κανεὶς προσδλέπων εἰς τὴν κατάστασιν τῶν πραγμάτων τώρα ὡς μὴ ἀπαιτῆ ἀπὸ τοῦ δικαίου ἐκείνου, ὅσα τώρα ἀμείβει νὰ σκέπτονται οἱ πιστοὶ ἀλλὰ ἀνολόγως νὰ κρίνῃ καὶ μὲ τὰ πράγματα. Ταῦτα δὲ ἐπιτήδες εἰς τὸ προσιμῶν ἀνέφερον, διότι ἔχουν σχέσιν μὲ ὅσα πρόκειται νὰ εἴπῃ ὁ πατριάρχης εἰς τὸν Ἰωσήφ. Ποῖα δὲ εἶναι, ὡς ἀκούσωμεν. «Ἐπλησίασαν, λέγει, ἡ Γραφή, αἱ ἡμέραι τοῦ Ἰακώβ νὰ ἀποθάνῃ, καὶ ἐκάλεσεν τὸν Ἰωσήφ τὸν υἱὸν του, καὶ τοῦ εἶπεν—Ἐάν ἔχω εὔρει χάριν ἐνώπιόν σου, δάλε τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρὸν μου, καὶ ὀρκίσου ὅτι θὰ μού κάμῃς τὴν καλωσύνην αὐτὴν καὶ πιστῶς θὰ εκπληρώσῃς τὴν ἐντολήν μου; Ἐ νὰ μὴ μὲ θάψῃς εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀλλὰ νὰ ἐνταφιασθῶ μετὰ τῶν πατέρων μου εἰς τὴν Χαναάν· θὰ μὲ μεταφέρῃς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον, καὶ θὰ μὲ θάψῃς εἰς τὸν τάφον των. Ὁ δὲ Ἰωσήφ ἀπήντησεν— Ἐὰν κάμω ὅ,τι μοῦ εἶπες. Ὁ Ἰακώβ εἶπεν πρὸς αὐτὸν— Ὁρκίσου εἰς ἐμέ. Καὶ ὀρκίσθη ἐνώπιον αὐτοῦ. Τότε ὁ Ἰακώβ προσεκύνησεν εἰς τὸ ἄκρον

1. Γεν. 47, 29-31.

τῆς ράβδου του.² Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μικροφύχους, δταν τοὺς προτρέπωμεν νὰ μὴ φροντίζουν πολὺ διὰ τὴν ταφήν, μήτε νὰ θεωροῦν περισπούδαστον πρᾶγμα τὴν μεταφορὰν τῶν λειψάνων ἀπὸ τῆς ξένης εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, τῶν ἀποθανόντων εἰς ἑτέραν χώραν, αὐτὴν ἔδω τὴν ἱστορίαν μᾶς προβάλλουν,³ Ἄ ἰσχυρίζομενοι ὅτι καὶ ὁ πατριάρχης τόσον πολὺ ἐφρόντισεν δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Ἀλλὰ πρῶτον μὲν, καθὼς σὰς εἶπον προηγουμένως, πρέπει νὰ ἀναλογισθῶμεθα τοῦτο, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται τότε ἀπὸ αὐτοῦ τόση φιλοσοφία, ὅσον ἀπαιτεῖται ἀπὸ τοὺς ζῶντας τώρα. Ἐπειτα ὁ δίκαιος καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲν ἠθέλησε νὰ γίνῃ ἀνευ αἰτίας, ἀλλὰ χρηστὰς ἐλπίδας ὑπόσχεται εἰς αὐτούς, ὅτι καὶ οἱ ἴδιοι ἄργα κάποτε θὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν γῆν τῆς Ἐπαγγελίας. Καὶ ὅτι ἕνεκα αὐτῆς τῆς αἰτίας, τοῦτο παρήγγειλεν, μᾶς τὸ διδάσκει φανερώτερον, ὁ υἱὸς τούτου λέγων· «Ὅταν ἀσφαλῶς ὁ Θεὸς σὰς ἐπισκεφθῇ καὶ σὰς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν γῆν τῆς Χαναάν, θὰ φέρετε μαζί σας καὶ τὰ δότα μου ἐκ τῆς χώρας ταύτης.»

Ὅτι δὲ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως τὰ μέλλοντα ἐδύλεπεν, Ἦ ἀκούσε τὸν ἴδιον, ὅστις καλεῖ τὸν θάνατον ὑπνόν· διότι λέγει· «Θὰ κοιμηθῶ μετὰ τῶν πατέρων μου.»⁴ Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν, «Αὐτοὶ ὄλοι ἀπέθανον μὲ πίστιν, χωρὶς νὰ ἔχουν λάθει τὰς ὑποσχέσεις, ἀλλὰ μακρόθεν τὰς εἶδον καὶ τὰς ἐχαίρησαν.»⁵ Ἦως; Μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως. Κανεὶς, λοιπόν, ὡς μὴ θεωρῇ ὅτι ἡ ἐντολὴ τοῦ Ἰακώβ εἶναι ἐκδηλώσις μικροφυχίας, ἀλλὰ ὡς ἀπαλλάσσει τὸν δίκαιον ἀπὸ πάσαν κατηγορίαν ἕνεκα καὶ τῆς ἐποχῆς καὶ ἕνεκα τῆς προφητείας περὶ τῆς ἐπανόδου αὐτῶν, ἥτις θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον.

Διότι τώρα μὲν, ἐπειδὴ τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν ἀνυψώθησαν μετὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Χριστοῦ, εὐλόγως κάποιοι ἤθελε νὰ μεμψήθῃ ἐκείνον, ὅστις τοιαῦτα παραγγέλλει. Ἦ Ἄς μὴ ταλαιώθῃ κανεὶς τὸν ἀποθανόντα εἰς ξένην χώραν μήτε ἐκείνον ὅστις ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴν παρούσαν ζωὴν, εὐρισκόμενος εἰς ἐρημίαν. Διότι οὔτε αὐτὸς εἶναι ἄξιος ταλαιωμοῦ, ἀλλὰ ὁ ἀποθανὼν μὲ ἀμαρτίας, ὅσω καὶ ἂν ἀποθάνῃ ἐπὶ τῆς κλίνης, ἕστω καὶ ἐντὸς τῆς

2. Γεν. 47, 29-31.

3. Γεν. 50, 24.

4. Γεν. 47, 30.

5. Ῥωμ. 11, 18.

οίκιας, ζῶτα καὶ ἐὰν οἱ στενοὶ συγγενεῖς καὶ φίλοι του εἶναι παρόντες. Καὶ ἄς μὴ μοῦ λέγῃ κανεὶς τὰ ψυχρὰ ἐκεῖνα λόγια, τὰ ὅποια εἶναι ἄξια γέλωτος καὶ πλήρη ἀνοησίας· «Ὁ θεῖνα ἀπέθανεν χειρότερα καὶ ἀπὸ σκύλου, κανεὶς ἀπὸ τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ δὲν ἦτο παρών, οὔτε τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ταφὴν του κατέστη δυνατὸν νὰ τοῦ παράσχῃ, ἀλλὰ ἐξ ἐράνου καὶ ἀφοῦ πολλοὶ προσέφερον, οὕτω παρεσχόθησαν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν κηδείαν». Δὲν εἶναι, ἀνθρώπε, ὁ θάνατος οὗτος κατώτερος τοῦ σκύλου. Διότι εἰς τί οὗτος ἐζημιώθη; Ἰ) ἐκτὸς θεσβίως, ἐὰν δὲν τὸν ἐτύλιξεν ὡς σάβανον τὸ ἔνδυμα τῆς ἀρετῆς.

«Ὅτι δὲ εἰς οὐδὲν ἄλαττει τοῦτο τὸν ἐνάρετον, μάνθανε ἐκ τοῦ ὅτι οἱ περισσότεροὶ ἐκ τῶν δικαίων, ἐνοουτοὺς προφήτας καὶ τοὺς Ἀποστόλους, ἐκτὸς ἀπὸ ὀλίγων, οὔτε τὸν τάφον οὗ κατετέθησαν δὲν γνωρίζομεν. Διότι ἄλλοι μὲν ἀπεκεφαλίσθησαν, ἄλλοι δὲ λιθοβοληθέντες οὕτω μετετέθησαν ἐκ τῆς ζωῆς, καὶ ἄλλοι πάλιν εἰς ἀναριθμήτους καὶ θιαφόρους τιμωρίας ἑαυτοὺς παραδῶσαντες, χάριν τῆς εὐσεβείας, πάντες ἁμαρτύρησαν διὰ τὸν Χριστόν· καὶ οὐδεὶς θὰ τολμήσῃ νὰ εἴπῃ περὶ αὐτῶν, ὅτι ὁ θάνατός των εἶναι ἄτιμος, Ἐ ἀλλὰ θὰ συμφωνήσῃ μὲ τὴν θείαν Γραφήν, ἡ ὅποια λέγει, «Ὁ θάνατος τῶν ἀφωσιμένων εἰς τὸν Κύριον ἄνθρώπων θεωρεῖται τίμιος ἐνώπιόν Του».ᾠ Καὶ ὅπως ἀκριβῶς τὸν θάνατον τῶν ὁσίων ἐκάλεσαν τίμιον, τοιοῦτοτρόπως ἄκουσε καὶ τὸν θάνατον τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπαίσχυντον νὰ καλῆ, καθ' ὅτι λέγει· «Ὁ θάνατος τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐπαίσχυντος».ᾠ Ὅσατε καὶ ἂν ἀκόμη κάποιος ἀποθάνῃ, ἐντὸς τῆς οἰκίας, καὶ εἶναι παρόντες ἡ οὐζυγοὶ καὶ τὰ τέκνα, καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γνωστοὶ του, στερεῖται ὁμοίως τῆς ἀρετῆς, ὁ θάνατος τούτου θεωρεῖται κακός. Ἔτσι καὶ ἂν εἰς ξένην χώραν ἀποθάνῃ κάποιος καὶ ἂν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εὐρισκόμενος καὶ τί λέγω εἰς ξένην χώραν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; 430 Α Καὶ ἂν ἀκόμη εἰς ἡλιθιὰς περιπέσῃ, καὶ ἂν ἀκόμη τροφὴ τῶν θηρίων γίνῃ ὁ ἔχων κτήμα τὴν ἀρετὴν, τίμιος ὁ θάνατος τούτου θὰ εἶναι. Διότι λέγε μοι, ὁ υἱὸς τοῦ Ζαχαρίου δὲν ἀπεκεφαλίσθη; Ὁ Στέφανος δὲ, πρῶτος, ὅστις ἐφόρεσεν τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου, δὲν ἐλιθοβολήθη καὶ ἐτελείωσεν τοιοῦτοτρόπως τὴν ζωὴν; Ὁ Παῦλος δὲ

6. Ψαλμ. 115, 6.
7. Ψαλμ. 53, 22.

καὶ ὁ Πέτρος· ὁ μὲν δὲν ἀπεκεφαλίσθη, ὁ δὲ ἐδέχθη τὴν τιμωρίαν τοῦ σταυροῦ κατ' ἀντίστροφον τρόπον πρὸς ἐκεῖνον τοῦ Δεσπότη, καὶ ἔτσι μετετέθη ἀπὸ τὴν παρούσαν ζωὴν;ᾠ Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο πρὸ πάντων ἡ αἰτία πού εἰς ἄλλα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης ὑμνοῦνται καὶ ἀνοκηρῶσονται εὐεργεταί;

2. Πάντα ταῦτα, λοιπόν, ἀφοῦ σκεφθῶμεν, ἄς μὴ ἐλεινολογῶμεν τοὺς ἀποθνήσκοντας εἰς ξένην χώραν, μήτε νὰ μακαρίζωμεν τοὺς τελευτῶντας ἐντὸς τῆς οἰκίας· Ἐ ἀλλ' ἀκολουθοῦντες τὴν συνήθειαν τῆς θείας Γραφῆς, ἄς μακαρίζωμεν τοὺς ζήσαντας ἐναρέτως, καὶ τοιοῦτοτρόπως μετατιθημένους, τοὺς δὲ ἀποθνήσκοντας ἐν ἁμαρτίαις νὰ λυπούμεθα. Διότι ὅπως ὁ ἐνάρετος μεταβαίνει εἰς καλύτερον ζωὴν, ἀμειθόμενος διὰ τοὺς μύθους· οὕτω καὶ ὁ στερούμενος τῆς ἀρετῆς, δέχεται ἥδη τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ προσήματα τῶν τιμωριῶν, ζητεῖται λογοδοσία τῶν πράξεων του καὶ περιβάλλεται μὲ ἀθεράπευτα κακά. Διὰ τοῦτο πρέπει, λαμβάνοντες ὅπ' ὄψιν ταῦτα, νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ καθὼς εἰς παλαιστραν νὰ ἀγωνιζώμεθα εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν διὰ νὰ δυναθῶμεν, μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ θεάτρου, C νὰ φορέσωμεν λαμπρὸν στέφανον, καὶ νὰ μὴ μετανοήσωμεν ἀργότερον, μοταίαις ὁμοίως. Διότι μέχρις ὅτου διαρκεῖ ὁ ἀγὼν, εἶναι δυνατόν, ἐὰν θελήσωμεν, καὶ τὴν ραθυμίαν νὰ ἀποτινάξωμεν, καὶ τὴν ἀρετὴν νὰ ἐπιδιώκωμεν, διὰ νὰ δυναθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ τοὺς ἐπιφύλασσομένους δι' ἡμᾶς στεφάνους εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Ἄλλ' ἐὰν θέλετε, ἄς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν συνέχισιν τοῦ λόγου. Ἐπειδὴ πορηγγεῖεν εἰς τὸν υἱόν του τὰ σχετικὰ μὲ τὴν ταφὴν, «Ὁ Ἰωσήφ ἀπήνησεν» — Ἐὰν κάμω ὅ,τι μοῦ εἶπες. Ἀπαντᾷ ὁ Ἰακώβ· — Ὁρκίσου εἰς ἐμέ. Καὶ ὠρκίσθη ἐνώπιον τοῦ πατρὸς του. Τότε ὁ Ἰακώβ προσέκνησεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ράβδου του»ᾠ

Βλέπε τὸν γέροντα, τὸν πρεσβύτερον, τὸν πατριάρχην, εἰς τῆς προσκυνησεως νὰ ἀποδίδῃ τιμὴν εἰς τὸν Ἰωσήφ, καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν τῶρα νὰ ἐκπληροῦται τὸ ὄνειρον. D «Δι-

8. Ἄλλαχθὲ ὁ ἱερὸς πατὴρ ἐμὴν διὰ τὸ μαρτύριον Πέτρου καὶ Παύλου λέγει· «Χαίρει, Πέτρε, ὁ υἱὸς τοῦ σταυροῦ Χριστοῦ ἀπολωμένος καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ διδασκάλου σταυρωθῆναι μὲν θέλησας, ἀδ μὴν δὲ ἐν ὄψει τῆς σήμερις, ἀλλὰ μάλλον κατὰ κεφαλῆς, ὡς εἰς οὐρανὸν τὴν παροῦσαν ἀπὸ γῆς ποιεόμενος... Χαίρει, Παῦλε, ὁ τὴν μακαρίαν κεφαλὴν τῆς εἴρας ἀποσημείας» (Μέγ. Συναξ. ΣΤ' τόμος, σελ. 462. Ἀθήνα: 1969).

9. Γεν. 47, 31.

ὅτι ὅταν ὁ Ἰωσήφ, διηγήθη εἰς αὐτὸν τὸ δράμα, ἀπήντησεν, λέγει, ὁ Ἰακώβ καὶ τοῦ εἶπεν — Ἄρα γε θὰ ἐλθῶμεν ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ σου καὶ θὰ σὲ προσκυνήσωμεν μέχρι τοῦ ἐδόξου;¹⁰ Ἀλλὰ θὰ ἤδύνατο νὰ εἴπῃ τις — Καὶ πῶς ἐπραγματοποιήθη τὸ ὄνειρον, καθ' ἣν στιγμήν ἡ μήτηρ ἐχει ἀποθάνει καὶ δὲν προσκύνησεν τὸν υἱὸν τῆς; Εἶναι συνήθεια πάντοτε εἰς τὴν Γραφὴν ἀπὸ τοῦ ἰσχυροτέρου τὸ πᾶν νὰ δηλοῖ. Ἐπειδὴ, λοιπόν, ὁ ἀνὴρ εἶναι κεφαλὴ τῆς γυναικός,¹¹ «καὶ οἱ δύο, λέγει, θὰ εἶναι ἓν σῶμα»,¹² καὶ ἐπειδὴ προσκύνησεν ἡ κεφαλὴ, φανερόν ἐστι καὶ ὅλον τὸ σῶμα ἠκολούθησεν ταύτην. Ἦ Διότι, ἐάν ὁ πατὴρ ἔκαμεν τοῦτο, πολλῶ μᾶλλον καὶ ἐκείνη τοῦτο θὰ ἐπραττεν, ἐάν δὲν ἠρπάζετο προηγουμένως ἐκ τῆς ζωῆς. «Καὶ προσκύνησεν», λέγει, «εἰς τὸ ἄκρον τῆς ράβδου του».¹³ Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε: «Μὲ πιστὶν ὁ Ἰακώβ, ὅταν ἀπέθνησκεν, ἠλόγησεν ἕκαστον τῶν υἱῶν τοῦ Ἰωσήφ, καὶ προσκύνησεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ράβδου του».¹⁴ Βλέπεις πῶς ἀκόμη καὶ αὐτὸ ἐπραττε μετὰ πίστιν, προβλέπων ὅτι Ἐκείνος, ὁ Ὅποιος θὰ γεννηθῆ ἐκ τῶν ἀπογόνων του, θὰ εἶναι βασιλικῶς γένους; Ἐπειδὴ, λοιπόν, εἶπεν ὅσα ἠθέληεν εἰς τὸν υἱὸν του, μετ' ὀλίγον ἡ Γραφή λέγει: «Ὅταν ἔμαθεν ὁ Ἰωσήφ, ὅτι ὁ πατὴρ του ἀσθενεῖ βαρέως, ὅτι ἐγγίζει τὰς θύρας τοῦ θανάτου, ὅτι ἐπλησίασαν αἱ ἡμέραι τοῦ τέλους, «λαθὼν τοὺς δύο υἱοὺς του ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰακώβ. Ἀνήγγειλον δὲ τοῦτο εἰς τὸν Ἰακώβ. 631 Ἀ οὗτος ἔλαβεν δύναμιν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης».¹⁵ Βλέπε πῶς ἡ φιλοστοργία πρὸς τὸν υἱὸν ἐνεδυνάμωσεν τὸν γέροντα καὶ ἡ προθυμία ἐνίκησεν τὴν ἀσθένειαν. Διότι μόλις ἐπληροφορήθη τὴν παρουσίαν του λέγει, «Ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς κλίνης».¹⁶ Καὶ ἰδὼν αὐτὸν, τοῦ ἐκοιμήσθη τὴν πατρικὴν στοργὴν καὶ ἐπειδὴ ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνῃ περιφρουρεῖ τοὺς παῖδας μετὰ τὰς εὐλογίας, ἀφῆκον εἰς αὐτοὺς τὴν μεγίστην ταύτην περιουσίαν καὶ πλοῦτον, ὅστις οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ δαπανηθῆ.

Καὶ πρόσεχε πῶς ἀρχίζει. Πρῶτον ἀνοαφέρει τὴν ἐκ-

10. Γεν. 37, 10.
11. Δ' Κορινθ. 11, 8.
12. Γεν. 2, 24.
13. Γεν. 47, 31.
14. Ἱερ. 11, 21.
15. Γεν. 45, 1-2.
16. Γεν. 48, 2.

δηλωθεῖσαν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀγάπην καὶ τότε εὐλογεῖ τοὺς παῖδας καὶ λέγει: Ἦ «Ὁ Θεὸς μου ἐφανερώθη εἰς ἐμὲ εἰς τὴν Λουζὰ τῆς χώρας Χαναάν καὶ μετ' ἠλόγησε καὶ μοῦ εἶπε: «Ἰδοὺ Ἐγὼ θὰ σὲ ἀδελφῶ καὶ θὰ σὲ πληθύνω» Ἦ θὰ σὲ καταστήσω γενάρχην πολλῶν λαῶν καὶ θὰ δώσω εἰς σὲ καὶ τοὺς ἀπογόνους σου μετὰ ἀπὸ σέ, ὡς παντοτεινὴν ἰδιοκτησίαν σου, τὴν χώραν ταύτην».¹⁷

«Μοῦ ὑπεσχέθη, λέγει, ὁ Θεός, ὅταν μοῦ ἐφανερώθη εἰς τὴν Λουζὰ» ὅτι, πόσον παλὺ θὰ πληθύνῃ τοὺς ἀπογόνους μου, ὥστε ἐξ αὐτοῦ θὰ προέλθῃ πλήθος ἔθνων, καὶ τὴν γῆν δὲ ταύτην εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους μου ὑπεσχέθη ὅτι θὰ δώσῃ. «Τώρα, λοιπόν, οἱ δύο υἱοί σου, τοὺς ὁποίους ἀπέκτηρες εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἶναι ἰσχοὶ μοῦ. Ὁ Ἐφραὶμ καὶ ὁ Μανασσῆς θὰ εἶναι δι' ἐμὲ ὡς οἱ πρωτότοκοί μου Ρουβὴν καὶ Συμεὼν».¹⁸

Ἐ αὐτοὺς, λέγει, τοὺς ὁποίους ἀπέκτηρες πρὸ τῆς ἐλευσῆώς μου, ἐγὼ υἱοθετῶ καὶ προσθέτω εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἰσχῶν μου τέκνων, καὶ ὁμοίως μοῦ μετὰ τοὺς υἱοὺς μου τοῦ ἀπέκτησα θὰ ἀπολαύσουν τῆς εὐλογίας. «Τὰ δὲ μετὰ ταῦτα τέκνα, ὅσα θὰ ἀπακτήρηθαι θὰ εἶναι ἰσχοὶ σου» θὰ φέρουν τὰ ὀνόματα τῶν δύο αὐτῶν ἀδελφῶν, καὶ θὰ κληθοῦν νὰ λάβουν μέρος εἰς τοὺς κληροῦς τῶν δύο αὐτῶν ἀδελφῶν.

Γνώριζε δὲ ὅτι καὶ ἡ μήτηρ σου Ραχὴλ ἀπέθανεν, ὅταν ἐπλησίασα εἰς τὴν Βηθλέεμ, καὶ τὴν ἔθαψα εἰς τὴν ὄβον τοῦ Ἰησοδόμου.

Ὁ Ἰακώβ ἰδὼν τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἰωσήφ εἶπεν — Ποίαν σχέσιν ἔχουν αὐτοὶ πρὸς ἐσέ; Ὁ Ἰωσήφ ἀπήντησεν — Εἶναι οἱ υἱοί μου, τοὺς ὁποίους ὁ Θεὸς μοῦ ἔδωκεν. Εἶπεν δὲ ὁ Ἰακώβ — Πλησίασε τοὺς εἰς ἐμὲ, διὰ νὰ τοὺς εὐλογήσω. Ἦ Ὁ Ἰωσήφ ἐπλησίασεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν. Ἐφίλησεν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐνγκαλιόσθη».¹⁹

Βλέπε τὸν γέροντα, πῶς σπεύδει καὶ ἐπιέγεται νὰ εὐλογήσῃ τοὺς παῖδας τοῦ Ἰωσήφ. «Καὶ ἐπλησίασεν αὐτοὺς, λέγει, ὁ Ἰωσήφ πρὸς τὸν Ἰακώβ. Καὶ τοὺς ἐφίλησεν, καὶ τοὺς ἐνγκαλιόσθη, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Ἰωσήφ: — Ἰδοὺ, οὐκ ἔστι μόνον δὲν ἐστερήθην τοῦ προσώπου σου, ἀλλὰ ὁ Θεὸς μοῦ ἔδειξε καὶ τοὺς ἀπογόνους σου».²⁰ Ἦ φι-

17. Γεν. 48, 6-4.
18. Γεν. 48, 6.
19. Γεν. 48, 6-10.
20. Γεν. 48, 11.

λανθρωπία του Θεού, λέγει, μεγάλος δωρεάς μου παρέσχεν, και περισσοτέρας από ότι ανέμενον· ή μάλλον εκείνας τας οποίας ουδέποτε ανέμενον. «Διάτι Ιδού, όχι μόνον δέν άπεκτερήθην του προσώπου σου, άλλ' είδον και τούς υιούς σου τούς οποίους άπέκτησες.»²¹ Ε «Ο Ιωσήφ, λέγει, εξήγαγεν τούς υιούς του εκ των γονάτων του πατρός του και εκείνοι προσάκυσαν τον Ιακώβ άφου έκλινον το πρόσωπόν των μέχρι του εδάφους.»²²

Βλέπε πώς και τα τέκνα του εξ αρχής και εκ της πρώτης ηλικίας ανέτρεφεν, ώστε να αποδίδουν την άρετην και την πίστην προς τον προσδότην. «Ο Ιωσήφ, λέγει, λαβών τούς δύο υιούς του, ώδήγησε κατά την οειράν της γεννήσεως, πρώτον τον Μανασσή, και μετά τον Εφραϊμ.»²³

3. Πρόσχε εδω τον δίκαιον, αν και εχη ήδη εξηθενημένους τούς οφθαλμούς του σώματος ένακα του γήρατος (Διότι οι οφθαλμοί του εξηθνήθησαν ένακα του γήρατος, και δέν ήβύνατο να βλέπη),²⁴ διατρεί όμως τούς οφθαλμούς της διανοίας ισχυρούς και διά της πίστεως προβλέπει ήδη τα μέλλοντα. Καθ' όσον δέν ήκολούθησεν την οειράν του Ιωσήφ,²⁵ Α άλλά διασταυρώσας τας χείρας ηλόγησεν αυτούς και έδωσεν τα πρωτεία εις τον νεώτερον, προτάσων τοιουτοτρόπως του Μανασσή τον Εφραϊμ, και λέγει «Ο Θεός, τον όποιον ευχαρίστησαν [με την συμπεριφοράν των] οι πατέρες μου.»²⁶ Πρόσχε την ταπεινωσιν του πατριάρχου, βλέπε φιλόθεου ψυχή! Δέν έτόλμησεν να ειπη, «Ο Θεός, τον όποιον ευχαρίστησα με την διαγωγήν μου» άλλά τι; «Τόν Θεόν τον όποιον ευχαρίστησαν με την διαγωγήν των οι πατέρες μου.»²⁷ Είδες ψυχήν ευγνώμονα; Αν και πρό ολίγου έλεγεν διηγούμενος ότι, «Ο Θεός μου έφανερώθη εις την Λουζα, και όπεσέθη ότι θα δώση εις εμε και εις τούς απογόνους μου όλην την γην, και εις πλήθος εθνών θ' αύξηση τούς απογόνους μου.»²⁸ Καί τοιουτοτρόπως έχων φανερά τα δείγματα της αγάπης του Θεού προς αυτόν, και συνεσταλ-

21. Γεν. 48, 11.
22. Γεν. 48, 12.
23. Γεν. 48, 13.
24. Γεν. 48, 10.
25. Γεν. 48, 15.
26. Γεν. 48, 15.
27. Γεν. 48, 8.

μένη ακόμη την δακνοϊάν του λέγει Β «Ο Θεός τον όποιον ευχαρίστησαν με την συμπαράστασιν των οι πατέρες μου ο Αβραάμ και Ισαάκ.»²⁹ Έπειτα πάλιν «Ο Θεός, όστις με διατρέφει από την νεότητά μου.»³⁰ Βλέπε πάλιν και διά αυτού την μεγάλην του ευγνωμοσύνην! Δέν όμιλει διά την άρετήν του, άλλά διηγείται τας προς αυτόν εδερgeoisias του Θεού και λέγει «Ο Θεός, με διατρέφει από την νεότητά μου έως της ημέρας αυτής. Αυτός δηλαδή είναι Έκεινος, ο Όποιος διευθέτησεν εξ αρχής μέχρι της στιγμής ταύτης τα κατ' εμέ. Ούτω και προηγουμένως έλεγεν «Διά της ράβδου μου ήγήθον τον ποταμόν τούτον, τον Ιορδάνην. Τώρα έπιστρέφω κύριος δύο στρατοπέδων.»³¹ Καί τώρα το έβιον πάλι λέγει με διαφορετικώς λέξεις. «Ο Θεός με διατρέφει από την νεότητά μου έως της ημέρας ταύτης, Ο δ' Άγγελος, ο Όποιος με έσωσεν από όλα τα κακά.»³² Τα λόγια ταυτα είναι ευγνώμονος καρδίας, ευσεβούς ψυχής, έχούσης τας εδερgeoisias του Θεού προσάφους εις την μνήμη. «Έκεινος, λέγει, τον όποιον ευχαρίστησαν με την συμπεριφοράν των οι πατέρες μου, ο Διαθρέψας με από την νεότητά μου έως την παρούσαν στιγμήν, ο Αυτάρσας με εξ όλων των κακών εκ της πρώτης ηλικίας μου, ο Έπαιδείξας εις εμε τόσην φροντίδα, Αυτός τώρα ός ευλογήση τα παιδια ταυτα και ός φέρων ταυτα το όνομά μου και το όνομα του πατρός μου Αβραάμ και Ισαάκ και ός πληθυνθούν εις μέγαν αριθμόν επί της γής.»³³

Είδες μαζι σύνεσιν και ταπεινωσιν; Η Σύνεσιν μέν, διότι διά των οφθαλμών της πίστεως προείδεν τα μέλλοντα, και τον Εφραϊμ προέταξεν του Μανασσή ταπεινωσιν δέ, διότι ούδαμου ένεθυμήθη την άρετήν του, άλλά από του ότι οι πατέρες ευχαρίστησαν τον Θεόν και από τας δοθείσας εδερgeoisias του Θεού προς αυτόν την εύχην και την εύλογίαν εις τούς παίδας διδει.

Και δ μέν Ιακώβ προσδέπων τα μέλλοντα, τοιουτοτρόπως έδωσεν την εύλογίαν. Ο δε Ιωσήφ βλέπων ότι ο νεώτερος προηγέθη του πρώτου και δωρεώς αυτό φέρων ειπεν, λέγει ή Γραφή. «—Ούτος είναι ο πρωτότοκος θεός

29. Γεν. 48, 15.
30. Γεν. 48, 15.
31. Γεν. 32, 10.
32. Γεν. 48, 15-18. Άγγελος ενταύθα είναι ο Θεός ο Θεός.
33. Γεν. 48, 18.

τὴν δεξιάν σου εἰς τὴν κεφαλὴν του. Ὁ Ἰακώβ δὲν ἠθέλησεν νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ἀπήντησεν.— Εὐ τὸ γνωρίζω, τέκνον μου, τὸ γνωρίζω. Καὶ οὗτος θὰ δοξασθῇ· ἀλλὰ ὁ ἀδελφός του ὁ νεώτερος, ὁ Ἑσραΐμ, θὰ εἶναι ἀνώτερος αὐτοῦ καὶ οἱ ἀπόγονοί του θὰ εἶναι πλῆθος ἐθνῶν.³³

Μὴ νομίσῃς, λέγει, ὅτι τοῦτο ἐγένετο τυχαίως, μήτε ἀπὸ ἄγνοιας. Διότι γνωρίζω καὶ προσβλέπω τὰ εἰς τὸ μέλλον γινόμενα καὶ ἔνεκεν τούτου ἔβωσα εἰς τοῦτον τὴν εὐλογίαν.

Διότι, ἂν καὶ ἄς φύσεως ὁ Μανασσῆς ἔχη τὰ πρωτεία, ὅμως ὁ νεώτερος εἶναι ἀνώτερος αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀπόγονοί του θὰ εἶναι πλῆθος ἐθνῶν. Τοῦτο, δὲ ἔβλον ἐγένετο, ἐπειδὴ ἐπράκτετο ἀπὸ αὐτὸν νὰ προέλθῃ ἡ βασιλεία.³³ Α Ἐπειδὴ, λοιπόν, προλέγει τὰ μέλλοντα, τοιοῦτοτρόπως εὐλόγησε: «Ὁ Ἰακώβ τοὺς ἠλόγησεν λέγων» — Εἰς τὸ πρόσωπόν σου θὰ εὐλογηθῇ ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, λέγων — Ὁ Θεὸς εἶθε νὰ σὲ κἀμῃ ὡς τὸν Ἑσραΐμ καὶ τὸν Μανασσῆ. Οὕτως ὁ Ἰακώβ προέταξε τὸν Ἑσραΐμ τοῦ Μανασσῆ.³⁴ Ἀμφότεροι θὰ εἶναι τόσον ἐπιφανεῖς, ὥστε πάντες νὰ εὐχωνται νὰ φθάσουν τὴν δόξαν αὐτῶν ὁ Ἑσραΐμ ὅμως θὰ προταχθῇ τοῦ Μανασσῆ. Βλέπεις πῶς ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ τὸν ἐπιπροσφύρει καὶ κινούμενος ἀπὸ προφητικῶν πνεύμα, τοιοῦτοτρόπως ἠλόγησε τοὺς παῖδας τοῦ Ἰωσήφ, καὶ τόσον καλῶς προέβλεπεν τὰ μέλλοντα, τὰ ὅποια θὰ ἐλάμβανον χώραν μετὰ ἀπὸ πολλὸν χρόνον, ὥσαν νὰ ἦσαν παρόντα καὶ νὰ ἐβλεπεν ταῦτα μετὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ σώματος; Β Διότι ἡ προφητεία αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ἔχει. Καὶ ὅπως οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ σώματος δὲν δύνανται νὰ φαντασθοῦν τίποτε περισσώτερον ἀπὸ τὰ ὁρατά, οὕτω πῶς καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς πίστεως,³⁵ ἂν δὲν βλέπουν τὰ ὁρατά ἀλλ' ἐκεῖνα συλλαμβάνουν τὰ ὅποια πρόκειται νὰ γίνουσι μετὰ ἀπὸ πολλὰς γενεάς. Καὶ τοῦτο καλύτερον θὰ γνωρίσετε μετὰ τὰς εὐλογίας, τὰς ὁποίας δίδει ὁ Ἰακώβ εἰς τὰ τέκνα τοῦ Ἰωσήφ.

Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ μακρηγορῶμεν καὶ σὰς κουράζωμεν, ἄς ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰ ὅσα ἐλέχθησαν καὶ ἄς ἀσχοληθῶμεν μετὰ τὴν εὐλογίαν πρὸς τοὺς παῖδας εἰς τὴν ἐπομένην

33. Γεν. 48, 18-19.

34. Γεν. 48, 20.

35. α. Καὶ ὁ Παῦλος: «Πῶσον ἄριστον εἶναι νὰ βλέπῃ τις διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεως?».

ὁμιλίαν. Εἰς τοῦτο μόνον θὰ παρακαλέσωμεν τὴν ἀγάπην σου, νὰ μιμηθῇ τὸν δίκαιον τοῦτον καὶ παρομοίως κληρονομίας εἰς τὰ τέκνα σου νὰ ἀφῆντε, C αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε δύνανται ἀπὸ κόποιον νὰ ὑποστοῦν ἐλάττω. Καθ' ὅσον τὰ χρήματα πολλάς φορές καὶ καταστροφὴν προεβλήθησαν εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ ἐχθρότητας καὶ μεγάλους κινδύνους εἰς τὴν προκειμένην περιπτώσειν ὁμοῦ δὲν εἶναι δυνατόν ποτε νὰ ὑποπτευθῇ κανεὶς κατὰ παρόμοιον. Καθ' ὅτι εἶναι θησαυρὸς μὴ δυνάμενος νὰ σαπονηθῇ, θησαυρὸς ἀκυρίετος, θησαυρὸς μὴ δυνάμενος νὰ ἐλαττωθῇ ἀπὸ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν ληστῶν, ἀπὸ τὰς κακότητας τῶν ὑπηρετῶν ἢ ἀπὸ τὰ παρόμοια πρὸς αὐτά, ἀλλὰ συνεχῶς παραμένει· διότι εἶναι πνευματικὸς καὶ δὲν ὑποχωρεῖ εἰς τὰς ἀνθρώπινους ἐπιβουλὰς· ἀλλὰ ἂν ἐκεῖνοι, ὅτινες ἐδέχθησαν τέτοιον κληρονομίαν, D θέλουσι νὰ ἐπαγρυπνοῦσι, καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν θὰ μεταβῇ καὶ τὰς αἰώνιους σκηνὰς θὰ στολισθῇ.

4. Ἄς μὴ ἐπιδιώκωμεν, λοιπόν, νὰ συγκεντρῶνωμεν χρήματα καὶ νὰ ἀφήνωμεν ταῦτα εἰς τοὺς παῖδας· ἀλλ' ἄς ἀσκῶμεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ ἄς ζητῶμεν δι' αὐτοὺς, τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ εὐλογίαν. Καθ' ὅσον αὕτη, αὕτη εἶναι ἡ μέγιστη περιουσία, οὗτος εἶναι ὁ ἀπερίγραπτος πλοῦτος, ὁ ἀδαπάνητος, ὁ καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐξάνων τὴν περιουσίαν. Διότι οὐδὲν ὑπάρχει ἴσον τῆς ἀρετῆς, οὐδὲν ταύτης ἰσχυρότερον· καὶ ἂν ἀκόμη αὕτη τὴν βασιλείαν μου εἴπησ, καὶ τὸν φέροντα τὸ βασιλικὸν διάδημα, Ἐάν δὲν ἔχη τὴν ἀρετὴν, εἶναι ἀθλιώτερος ἀπὸ κάθε πτωχὸν μετὰ ῥάκη ἐνδεδυμένον. Διότι εἰς τί δύναται τὸ διάδημα νὰ τὸν ὠφελήσῃ ἢ ἡ πορφύρα, ὅταν εἶναι κυριευμένος ἀπὸ τὴν ραθυμίαν του; Ἡ μήπως, ὁ Δεσπότης λουθάνει ὑπ' ὄψιν του τὴν ἐξωτερικὴν διαφοράν τῶν ἀξιώματων; Ἡ μήπως ἐπηραύζεται· ἀπὸ ἀξιώματα προσώπων; Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ζητεῖται· ἀκεῖ εἶναι ἐν, ἡ καλλιέργειά τῆς ἀρετῆς, διὰ τῆς ὁποίας εἶναι δυνατόν νὰ εὐρωμεν ἀνοκτὰς τὰς θύρας καὶ νὰ ἔχωμεν θάρρος ἐνώπιον Αὐτοῦ ὅπως καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν θὰ ἀποκτήσῃ ἀπὸ ἐδῶ τὴν παρρησίαν, θὰ εὐρεθῇ εἰς τοὺς μὴ ἔχοντας τιμὴν καὶ παρρησίαν. Τοῦτο,

* Δυστυχῶς = ἀναγκάζω τινα νὰ καταβῆσθαι τὰ πρόσωπον ἀπὸ ἐντροπὴν δι' ἐπιμένον παρακλήσεων, παρακλήθ. Δυστυχολοίαι = παρακλήσθαι, ἐντρέπομαι.

λοιπόν, άπαντες ός προσέχουμε και τους παίδας ήμων άς διδάσκουμε να προτιμούν έξ έλων ταύτην, και να θεωρούν την περιουσίαν των χρημάτων ως μηδαμινήν. 834 Α. Διότι αυτή, αλλη πολλές φορές και εμπόδιον προς την άρετήν γίνεται, όταν ο νέος δέν γνωρίζη να χρησιμοποιή δένυτως τά χρήματα.⁸⁵ Καί καθώς τά μικρά παιδιά, όταν λάθουν εις χείρας μάχαφρον ή ξίφος, έπειδή δέν γνωρίζουν να τά χρησιμοποιήσουν, πολλές φορές υπόκεινται εις φανερόν κίνδυνον, εθεν αι μητέρες ούδόλως επιτρέπουν εις εκείνα να έγγίζουν ταύτα τοιαυτοτρόπως, λοιπόν, και οι νέοι, όταν κληρονομήσουν περιουσίαν χρημάτων, έπειδή δέν θέλουν να χρησιμοποιήσουν ταύτα δένυτως, εις φανερόν κίνδυνον εκθέτουν τους έαυτους των, συγκεντρώνοντες από εδω τό φορτίον των άμαρτιών. Β. Καθ' όσον αι τρυφαι και αι παράλογοι ήδοναι και τά αναθήματα κακά από εδω προέρχονται: όχι άπλώς από τά χρήματα λέγω, άλλ' έπειδή οι δεχθέντες ταύτα δέν γνωρίζουν να χρησιμοποιούν ταύτα προπόντως. Διά τοϋτο και κάποιος σοφός έλεγεν «Ο πλούτος είναι καλός, εις τον άνθρωπον εκείνον, εις τον όποιον δέν υπάρχει άμαρτία». 835 Καθ' όσον και ο 'Αβραάμ πλούσιος ήτο, και ο 'Ιώβ πλούσιος ήτο και όχι μόνον δέν εξημεώθησαν εις τίποτε από τον πλούτον αλλά και περισσώτερον ώφελήθησαν. Διά ποιόν λόγον και διατί; Διότι δέν τον εξρημασίουν άποκλειστικώς και μόνον δι' Ιδίαν απόλαυσιν, αλλά και διά την παρηγορίαν των άλλων, και τάς ανάγκας των πτωχών άνεκούφισον, και ή

85. 'Ο Ιερξ πατήρ δέν κατηγορεί γενικώς τον πλούτον και τά χρήματα, άλλά κριθίζεται, ένιστε δέ σφωδρότατα, τή; κακή; χρήσεις τούτων. Είς την Α' ήμίλιον εις τάς Πράξεις τον 'Αποστόλου γράφει: «Είς κακόν ήν ο πλούτος, όσα έν ηδέμεθα εις κόλπους 'Αβραάμ άποβαίν' του έχοντος τριακοσίους δέκα και οκτώ οκτίας ούκανας». Οδ τούτων ο πλούτος κακόν, άλλ' ή παράνομος χρήση κακόν. Καί όπερ πρώην περί μέθης λέγων, οδ τον ούκον διέβαλλον (ήν γάρ κτίσμα θεού καλόν, και ούδέν άπόβλητον, μετ' εθνομωσίας λογισάνμενον), οδτω και νύν οδ τον πλουσίον τον κατηγορά, οδ εκ τά χρημάτων διαβάλλον, άλλά την κακήν όδν χρησίμων χρησίν και εις άσπίαν διακονούντων. Διά τοϋτο χρημικά λέγεται, ίνα ήμε; από τά χρημάτα, και μη έκ αυτων ήμιν διά τοϋτο κέρματα λέγεται. Ετα ήμε; από κτηνώμεθα, και μη έκ αυτων ήμε;. Ει ούκ τον ούκον έχεις θεωρούν; Τι άντίστροφά; την νέον;» ('Απαντα Πατέρα, τόμος 30, σελ. 110-111): 86. Σελ. Σειράχ 18, 24.

οικία αυτών ήτο άνοικτή εις κάθε ξένον. C. Διότι όκουσε κάποιον έξ αυτών, όστις λέγει «Πτωχός άνθρωπος ούδέποτε έξήλθεν εκ του οικου μου με κενά; χείρας, οι δε αδύνατοι έλαβον πάντοτε εις τάς ανάγκας των την βοήθειάν μου». 836 Καί δέν εδούβουν μόνον διά χρημάτων τους έχοντας ανάγκην αλλά και εφρόντιζον διά την προστασίαν των. «Διότι έγώ ήμιν, λέγει, ο πού; των χωλών και ο όφθαλμός των τυφλών ανθρώπων και μέσα από τους όδόντας των οδίκων άπέσασα δ.τι οδοι ειχον άρπάσει». 837 Βλέπει αυτον να φροντίζη διά τους οδικοιμένους και να μεταφέρη τον έαυτον του εις τά άνάπηρα μέλη έλων; 'Όλοι ήμε; τούτον έπρεπε να μιμούμεθα, τον πρό του Νόμου, τον πρό της Χάριτος δείξαντα τόσην φιλοσοφίαν, και όλα ταύτα χωρίς να έχη διδάσκαλον, οδτε προγόνους έναρέτους, D. άλλά μόνος του και με την όρθήν του γνώμην έφθασεν εις την χρηστήν ταύτην ζωήν. Καθ' ότι έκαστος έξ ήμων έντός αυτης της φύσεως έχει έναποθέσει την γνώσιν της άρετης και έν κάποιος, δέν θελήση με την ραθυμίαν του να προδώση την ευγένειάν του, δέν θα στερηθή ποτε του μεριδίου, ταύτης. Είθε δε όλοι ήμε; ταύτην να προτιμήσωμεν και μετά άκριθείας να την επιτύχωμεν, ώστε τά ένοσποκείμενα, κατά τάς έπαγγελίας αγαθά, διά τους αγαπώντας αυτον, να απολαύσωμεν με την χάριν και την φιλανθρωπίαν του Κυρίου ήμων 'Ιησού Χριστου, μετά του 'Οποιου και εις τον Πατέρα, μαζί και εις τό 'Αγιον Πνεύμα άνήκει δόξα, δύναμις και τιμή, τώρα και πάντοτε, και εις τους αιώνας των αιώνων. Γένοιτο.

87. '166 81, 94, 16.
BR. '108 28, 16, 17.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΞΗΚΟΣΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

635 Α «ΕΙΠΕΝ, ΛΕΓΕΙ Η ΓΡΑΦΗ, Ο ΙΑΚΩΒ ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΩσήφ — ΙΔΟΥ ΕΓΩ ΑΠΟΘΝΗΣΚΩ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΜΑΖΙ ΣΑΣ ΚΑΙ ΘΑ ΣΑΣ ΕΠΙΝΑΦΕΡΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΩΡΑΝ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΣΑΣ. ΕΓΩ ΘΑ ΔΩΣΩ ΕΙΣ ΣΕ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΑΔΕΛΦΟΥΣ ΣΟΥ ΕΚΛΕΚΤΗΝ ΜΕΡΙΔΑ ΩΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΝ ΣΟΥ ΑΝΩΤΕΡΑΝ ΤΩΝ ΜΕΡΙΩΝ ΤΩΝ ΑΛΛΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΣΟΥ, ΤΗΝ ΠΟΛΙΝ ΣΗΚΙΜΑ, ΤΗΝ ΟΠΟΙΑΝ ΕΛΑΒΟΝ ΑΔΙΑ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΜΑΧΑΙΡΑΣ.»¹

1. Σας υπεσχέθη προηγουμένως ότι θα δώσω τέλος εις την διήγησιν του 'Ιακώβ, δέν ήβουήθημεν όμως να εκπληρώσωμεν την υπόσχεσιν επειδή επεξετάθη ο λόγος. Η Διά τούτου επιθυμώ σήμερον, όσα τότε παρελείψαμεν εκεί, να παραθέσω ενώπιόν σας, ίνα τοιαυτατρόπως τώρα, έν ο Θεός τό επιτρέψη, τελειώσωμεν. Είναι ανάγκη όμως να υπενθυμίσωμεν κατ' αρχάς εις την αγάπην σας και να υποδείξωμεν μέχρι ποίου σημείου εφθάσαμεν και έτελειώσαμεν έτσι την διδασκαλίαν.

Γνωρίζετε θεοκάως και ένθυμείσθε, ότι, όταν ο δικαίος, έπρόκειτο να εύλογήσῃ τά τέκνα του 'Ιωσήφ, έθεσεν πρώτον τον 'Εφραϊμ και έπειτα τον Μανασσή, και έπειδή ο πατήρ αυτών 'Ιωσήφ δυσχερεστήθη, ειπε προς αυτον «Γνωρίζω, τέκνον μου' και εξ αυτου, του Μανασσή, θα γεννηθή λαός πολυς και ουτος θα δοξασθή' αλλά ο αδελφός αυτου ο νεώτερος, θα είναι ανώτερός του και οι απόγονοι του θα είναι πληθος ένθων. Ο 'Ο 'Ιακώβ ηύλόγησεν αυτούς κατ' εκείνην την ήμέραν λέγων Δι' όλων θα εύλογήται ο 'Ισραηλιτικός λαός, όταν οι άνθρωποι λέγουν — Έβθε να σε κάμη ο Θεός ως τον 'Εφραϊμ και τον Μανασσή! Και προέταξε τον 'Εφραϊμ του Μανασσή.»² Μέχρι τούτου του σημείου εφθάσαμεν τότε και έσταματήσαμεν την διδασκαλίαν, διά να μη κουράσωμεν την μνήμην σας με τό πληθος των λόγων' αλλ' εάν θέλετε, ως ίδωμεν σήμερον τά υπόλοιπα. «Ειπεν, λέγει η Γραφή, ο 'Ιακώβ εις

1. Γεν. 48, 21 - 22.
2. Γεν. 48, 17 - 20.

τον 'Ιωσήφ — 'Ιδού εγω αποθνήσκω και ο Θεός θα είναι μαζί σας και θα σας επαναφέρη εις την χώραν των πατέρων σας. Εγω θα δώσω εις σε και εις τους απογόνους σου εκλεκτήν μερίδα ως κληρονομίαν σου ανωτέραν των μεριών των άλλων αδελφών σου, την οποίαν ελαβον διά τόσου και μαχαίρας.»³ Δ' επειδή ηύλόγησεν τους υιούς, και τά μέλλοντα προβλέπων προέταξε τον νεώτερον του μεγαλύτερου, θέλων να πείση τον 'Ιωσήφ, ότι δεν έκαμεν τούτο άνευ λόγου, ούτε τυχαίως, αλλά προφητεύει όσα θα λάβουν χώραν εις τό μέλλον. Προλέγει εις αυτον και τον θάνατον του, και ότι θα επιστρέψουν από την ξένην χώραν εις την Χαναάν, εις την γην των πατέρων των, και τους παρέχει χρηστάς έλπίδας, ώστε να ανακουφίζονται διά τής αναμονής. Καθ' όσον η έλπίς των αγαθών μειώνει πάντοτε τους κόπους τής παρουσίας ζωής, Δεικνύει προσέτι και κατά τον καιρόν τής τελευτής την στοργήν την οποίαν ειχεν διά τον 'Ιωσήφ, και λέγει προς αυτον' Ε' Εγω θα δώσω εις σε και εις τους απογόνους σου εκλεκτήν μερίδα ως κληρονομίαν σου ανωτέραν των μεριών των άλλων αδελφών σου», υποδηλών σκεδόν διά τούτου ότι' έτσι όπωσδήποτε θα γίνη τούτο και θα επανέλθετε συμφώνως με την πρόφησιν μου και θα κληρονομήσετε την γην των πατέρων σας. Ακόμη «Την πόλιν Συχημ σου έδωκ' ως κληρονομίαν εξαιρέτων, ανωτέρον εκείνης των αδελφών σου, την οποίαν ελαβον από τους 'Αμαρραίους διά τόσου και μαχαίρας.»⁴ Τι ακριβώς έννοεί με τούτο; Τά υπό του Συμεών και Λευί εις τά Σήκιμα διαπραχθέντα ως Ιδ'κα του θεωρεί και διά τούτο λέγει' «Την οποίαν πόλιν, απέκτησα διά τής μαχαίρας μου και του τόσου.»

636 Α 'Αλλ' εδώ εύλόγως τις θα άπορούσε, διατί Ιδ'κην του κάμη την πρᾶξιν, εκείνος, όστις πρόκειται μετά ταύτα να διατάξη να είναι ανεξάληπτος η κατ' αυτών κατηγορία;⁵ Δεν έρχεται εις αντίθεσιν προς τον εαυτον του ο δικαίος, αλλ' αποδεικνύει ούτω τό ήμερον του χαρακτήρος του, και άκομη, ότι άνευ τής συγκαταθέσεώς του διεπράχθη τό εγκλημα' διότι όχι μόνον δεν ηύχαριστήθη με όσα έγιναν, αλλά και κατηγορήσεν ταύτα, επειδή ελαβον χώραν. Διά τούτο θέλων να δείξη την προς τον 'Ιω-

3. Γεν. 48, 21 - 22.
4. Γεν. 48, 22.
5. Γεν. 49, 7.

σὴν ἀγάπην του παραχωρεῖ εἰς αὐτὸν τὰ Σίγματα καὶ λέγει: «Τὴν ὅποιαν ἐκυρίευσα διὰ τῆς μαχαίρας μου καὶ τοῦ τόξου». Διότι, ἂν καὶ ἡ πράξις ἔγινεν ὑπ' αὐτῶν, ὅμως εἰς τὴν ἐξουσίαν μου εὐρίσκειται. Καθ' ὅτι, ἂν ὁ πατὴρ εἴηαι κύριος τῶν τέκνων, πολλῶ μᾶλλον δύναται νὰ εἴηαι κύριος τῶν ὑπὸ τῶν τέκνων ἀποκτηθέντων ἂν δὲ εἴηαι κύριος, θὰ ἤδυνάτο νὰ τὰ διαμείρη, ἂν θέλῃ. Β' Ἐπειδὴ, λοιπόν, ἤθελεν νὰ δείξῃ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὸν Ἰωσήφ, ὄχι μόνον διὰ τῆς εὐλογίας πρὸς τὸν Ἐφραίμ καὶ τὸν Μανασσῆ ἔπραξεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ ὅτι ἔφησεν εἰς τὸν υἱὸν τὴν ἐξοίρετον κληρονομίαν, τὴν πόλιν Σίγμα.

«Ο' Ἰακώβ ἐκάλεσεν τοὺς υἱοὺς του καὶ τοὺς εἶπεν: — Συγκεντρώθητε, διὰ νὰ σὰς εἶπω τί θὰ σὰς συμβῆ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Συγκεντρώθητε καὶ ἀκούσατε τὸν πατέρα σας Ἰακώβ». Βλέπε τοῦ δικαίου τὴν σύνεσιν! Ἐπειδὴ προσηθάνη τὸν χρόνον τοῦ θανάτου, καλεῖ πλησίον του τοὺς παῖδας καὶ λέγει: «Συγκεντρώθητε, διὰ νὰ σὰς εἶπω ἐκ τῶν προτέρων τί θὰ σὰς συμβῆ κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Συγκεντρώθητε καὶ ἀκούσατε τὸν πατέρα σας Ἰακώβ». C' Ἐλθετε, λέγει, διὰ νὰ μάθετε ἀπὸ ἐμὲ, ὄχι τὰ παρόντα, οὐτὲ τὰ ὅσα μετ' ὀλίγον χρόνον θὰ γίνουσι, ἀλλ' ὅσα θὰ συμβαῖν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας. Καὶ ταῦτα σὰς λέγω, ὄχι ἑαυτοῦ, ἀλλὰ κινούμενος ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦτο καὶ προλέγει ἐκεῖνα, τὰ ὅποια θὰ γίνουσι μετὰ ἀπὸ πολλὰς γενεάς. Καθ' ὅτι πρόκειται νὰ ἀποθάνω καὶ ἐπιθυμῶ εἰς τὴν μνήμην καθενὸς σας, ὡς εἰς χαλκίνην στήλην, νὰ τὰ ἐναποθέσω. Παρατήρησε δὲ τὸν δικαίον, πῶς, ἀφοῦ συνήχθησαν τὰ τέκνα, ἠκολούθησεν τὴν σειράν τῆς φυσικῆς γεννήσεως, δίδων τὴν ἀμύξουσαν εἰς ἕκαστον ἢ κατάραν ἢ εὐλογίαν, ἀποδοκινῶν καὶ εἰς τοῦτο τὴν ὑπερβολικὴν ἀρετὴν του.

D' Ἀρχίζει ἀπὸ τὸν πρῶτον καὶ λέγει: «Ρουθὴν: Σὺ εἶσαι ὁ πρωτότοκος, ἡ δυνάμις μου καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν τέκνων μου ἐφάνης ὅμως σκληρὸς εἰς τὴν συμπεριφορὰν σου, σκληρὸς καὶ αὐθάδης». Πρόσσεχε πόση εἶναι ἡ σοφία τοῦ δικαίου. Ἐπειδὴ ἤθελεν νὰ κάμῃ μεγαλυτέραν τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν, ἀπέρριψε κατ' ἀρχὰς τὰ ὀ-

6. Γεν. 49, 1-2. «Ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν». Βιβλικὴ φράσις δηλοῦσα τὴν ἐσχάτην τοῦ Μεσσίας.

7. Γεν. 48, 8.

πάρχοντα εἰς αὐτὸν φυσικὰ χαρίσματα καὶ τὴν προσδρίαν, τῆς ὁποίας ὁ ἴδιος ἀπέλαυσεν, ἀπαρχὴ τῶν τέκνων γενόμενος, καὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτοτόκου ἀπολαύων καὶ τότε τὰ ἁμαρτήματα τὰ προερχόμενα ἀπὸ τὴν ἐλευθέρου ἐκλογίην, ὡς εἰς χαλκίνην στήλην ἐναποθέτει, λέγων ὅτι οὐδὲν τὸ σφέλος ἀπὸ τὰ ἐνυπάρχοντα φυσικὰ χαρίσματα, Ἐ ἂν δὲν ἀκαλοῦσθον τὰ ἀγαθὰ ἔργα τῆς ἐλευθέρου ἐκλογίης, αὐτὰ εἶναι ἐκεῖνα, τὰ ὅποια προκαλοῦν καὶ τὸν ἐπαινον ἀλλὰ καὶ τὴν κατηγορίαν. Σκληρὸς, λέγει, ἐφάνης εἰς τὴν συμπεριφορὰν σου, σκληρὸς καὶ αὐθάδης. Ἐπρόβλεπες τὸ ἀξίωμα, τὸ ὅποιον σοῦ εἶχεν δοθῆ ἐκ φύσεως, ἕνεκα τῆς προτελείας σου. Ἐπειτα, καὶ αὐτὸ τὸ εἶδος τοῦ ἁμαρτήματος, ἀνεξάληπτου καθιστῶ, ὥστε καὶ εἰς τοὺς μεταγενεωτέρους νὰ εἴηαι μεγίστη διδασκαλία καὶ νὰ μὴ ἐπιχειροῦν τὰ ἴδια, ἔχοντες ὑπ' ἑσῶν τὴν κατ' αὐτοῦ γενομένην κατηγορίαν. «Ἐταπεινώσατε τὴν γυναῖκά μου βαλλὰν ὀρητικῶς ἐπιτεθεὶς ἐναντίον τῆς ὡς χεῖμαρρος. Δὲν θὰ προσδεύσῃς, διότι ἠμάρτησες εἰς τὴν κλίην τοῦ πατρὸς σου.⁶³⁷ Ἄ Ἐμόλυνας τὴν πατρικὴν κλίην, ὅπου ἀνέστης.⁶³⁸ Τὴν συνουσίαν αὐτοῦ μετὰ τῆς βαλλᾶς ὑποκινῶσεται ἐνταῦθα.

2. Βλέπε πῶς διὰ τῆς σοφίας τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἐδόθη εἰς αὐτὸν, προλέγει ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐπρόκειτο νὰ νομισθῆσῃ ὁ Μωϋσῆς, ὥστε νὰ μὴ παρευῶνται γιὰ νὰ συνευρεθῶν μετ' αὐτὴν ἴδιαν γυναῖκα ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱός.⁶³⁹ Τοῦτο αὐτὸς ἤδη, δι' ὅσων ἐπέτιμησεν τὸν υἱὸν, ἀπαγορεύει καὶ λέγει: «ἐμόλυνας τὴν πατρικὴν κλίην, διότι ἀνέστης ἐπὶ τῆς συζυγικῆς κοίτης τοῦ πατρὸς σου. Ἐπράξες⁶⁴⁰ πρᾶγμα παράνομον» λέγει. Ἐνεκα τοῦτου, ἐπειδὴ ἄσχημος ὡς χεῖμαρρος ἐναντίον τῆς γυναίκας μου βαλλᾶς καὶ τὴν ἐταπεινώσατε, δὲν θὰ προσδεύσῃς καὶ δὲν θὰ ἀνοδείχθῃς. Β' Ἀνώφελος θὰ σοῦ εἴηαι αὐτὴ ἡ ἐνέργεια, διότι δὲν ὑπελόγησες τοῦ πατρὸς τὴν ἐντροπήν καὶ ἐτόλμησες νὰ μολύνῃς τὴν κοίτην. Διὰ νὰ μὴ ὑπάρξῃ, λοιπόν, παρομοία περίπτωσις εἰς τὰς ἐπερχόμενας γενεάς, διὰ τοῦτο τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἔθεκε τὴν κατηγο-

637. Γεν. 49, 4. «ἢ ἐκείνη» (=ἢ ἔθε νὰ μὴ προσδεύσῃ ποτέ). Μὰς, μὲ τὴν ἀπαρχὴν τῶν πρωτοτόκων ἡ ἱστορία ἐπιβεβαιεῖ τὸν λόγον τῆν ἀκλήρωσιν. Ἐκ τῆς φιλίης Ρουθὴν δὲν ἀναγέρεται προφήτης, κριτής, βασιλεὺς ἢ ἄλλη τις σημαντικὴ προσωπικότης.

638. Λευίτ. 18, 8.

639. Γεν. 49, 4.

ρίαν ταύτην γραπτώς, ὥστε ἅπαντες νὰ τὴν ἀκούουν καὶ νὰ ἀσκῶνται καὶ νὰ γνωρίζουν σαφῶς, ὅτι οὐδὲν βφέλος εἰς αὐτοὺς θὰ εἶναι ἀπὸ τὴν προεδρίαν, τὴν ὁποίαν τοὺς ἐχώρισεν ἡ φύσις, ἐὰν δὲν ἀκολουθῆ καὶ ἡ ἀγαθότης τῆς ἐλευθέρου ἀκλογῆς. Ἐπειτα ἐπειδὴ ἠλεγξεν ἀρκούντως τὴν αἰσχρὰν πράξιν αὐτοῦ, ἐρχεται εἰς τὸν Συμεῶν καὶ Λευί. «Συμεῶν καὶ Λευί! Δύο ἀδελφοί, ὠλοκλήρωσαν ἐσκεμμένως μίαν φοβερὰν, ἀδικον πράξιν».¹¹ Ἡ διαμάχη, λέγει, Ἐ τὴν ὁποίαν ἐπέδειξαν διὰ τὴν ἀδελφὴν των, τοὺς παρέσυρεν εἰς τὴν ἀδικίαν ἐκείνην. Μετὰ ταῦτα θεσπισὶ ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ του ἔφερον εἰς πέρας τὴν σκέψιν των καὶ λέγει: «Ἡ ψυχὴ μου δὲν συγκатаτίζεται εἰς τὴν ἀπόφασιν των, καὶ ἡ καρδίᾳ μου δὲν ἐπανασταῖται εἰς τὴν συνωμοσίαν των».¹² Εἶθε νὰ μὴ συμμετέσχω ποτὲ εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἢ νὰ συγκатаτῶ εἰς ὅσα ἀδικῶς αὐτοὶ ἔπραξαν, «Διότι ἐπῶν εἰς τὸν μέγαν θυμὸν των ἐφόνευσαν ἀνθρώπους».¹³ Ὁ θυμὸς αὐτῶν, λέγει ὑπῆρξεν ἀπερίσκεπτος. Διότι, ἂν καὶ ἡμάρτησεν¹⁴ ὁ Συχέμ, δὲν ἐπετρέπετο νὰ ἐπιδείξουν, ἐναντίον ὧν των κατοικῶν τῆς Συχέμ, τοσαύτην μισφρονίαν. «Καὶ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐκδικησεως των ἐφόνευσαν ταύρων».¹⁵ Τὸν υἱὸν τοῦ Ἐμῶρ¹⁶ ἐδῶ ὀνομασί, ταύρον αὐτὸν ὀνομάσας διὰ τὸ ἀκριβοῦν τῆς ἡλικίας.

Β Ἐπειτα ἀφεῖ ἀνέφερον τὰ ὑπ' αὐτῶν πραχθέντα, προσθέτει καὶ κατάραι, καὶ λέγει: «Κατηραμένος ἄς εἶναι ὁ θυμὸς των διότι ἦτο παράνομος, καὶ ἡ ὀργὴ των διότι ἦτο πολὺ σκληρὰ».¹⁷ Τὸν δόλον ὑπαινίσσεται, τὸν ὁποῖον παρεσκεύασαν ἐξαπατήσαντες αὐτοὺς, καὶ μετὰ δόλου ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν. Διότι λέγει, «Ὁ θυμὸς αὐτῶν ἦτο παράνομος, προπετής, ἀπερίσκεπτος. Καὶ ἡ ὀργὴ των, πολὺ σκληρὰ».¹⁸ Καθ' ὅσον, ὅτε οἱ Σηκμίται ἐνόμισαν ὅτι ἔδειχναν εἰς αὐτοὺς μεγάλην φιλίαν, τότε ἀκριδῶς οὐτοὶ ἐπέδειξαν μεγάλην ὀργήν, ἐχθρικός διαθέσεις καὶ ἐγ-

11. Γεν. 49, 5.
12. Γεν. 49, 6.
13. Γεν. 49, 6.
14. Ἡ ἁμαρτία τοῦ Συχέμ ἐγκρίται εἰς τὸ ὅτι «Ἐκοιμήθη μετὰ τῆς Δείνας καὶ ἐταπεινώσεν αὐτήν» Γεν. 34, 2.
15. Γεν. 49, 6.
16. Πῶς τοῦ Ἐμῶρ εἶναι ἀπὸς ὅσων ὁ Συχέμ ὁ ἔδοτος.
17. Γεν. 49, 7.
18. Γεν. 49, 7.

κληματικὰς πράξεις.¹⁹ Καὶ εἰπὼν τὸ διαπραχθὲν ὑπ' αὐτῶν ἁμάρτημα, προλέγει καὶ τὴν τιμωρίαν, ἡ ὁποία θὰ διαδοχῆ τὴν πράξιν ταύτην. Ἐ «Ὅτ' αἰσχροκρίσιω αὐτοὺς μετὰ τῶν ἄλλων ἀπογόνων των υἱῶν τοῦ Ἰακώβ καὶ θὰ διαμοιράσω αὐτοὺς μετὰ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ».²⁰ Εἰς ὅλα τὰ μέρη, λέγει, θὰ εἶναι διεσπαρμένοι, διὰ νὰ γίνῃ εἰς ὄφελος φανερόν τούτο, ὅτι ἐνεκα τῆς πράξεως των ὑποφέρουν οὗτοι. «Ἰούδα, εὐχόμει νὰ σὲ ὑμνήσουν οἱ ἀδελφοὶ σου».²¹ Ἡ δοθεῖσα εἰς τὸν Ἰούδαν εὐλογία ἔχει μυστικὸν νόημα, προμηνύουσα εἰς ἡμᾶς ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τὸν Χριστόν. Διότι, λέγει, «Ἰούδα, εἶθε νὰ σὲ ὑμνήσουν οἱ ἀδελφοὶ σου». Ἐπειδὴ ἐπράκειτο ἀπὸ ἐδῶ, ἀπὸ τὴν φυλὴν τούτου νὰ ἀναφανῆ ὁ Χριστός, συμφώνως πρὸς τὸ σχέδιον τῆς θείας Οἰκονομίας, διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὀδηγούμενος,²² Ἄ προφητεύει, δι' ὅσον λέγει εἰς τὸν Ἰούδαν, ὅχι μόνον τὴν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἔλευσιν τοῦ Δεσπότη, ἀλλὰ καὶ τὸ Μυστήριον, καὶ τὸν Σταυρὸν, καὶ τὴν Ταφὴν καὶ τὴν Ἀνάστασιν, καὶ ὅλα ἐν γένει. Διότι λέγει «Ἰούδα, εἶθε νὰ σὲ ὑμνήσουν οἱ ἀδελφοὶ σου. Αἱ χεῖρές σου ἄς εἶναι δυναταί, ὥστε νὰ τρέπωνται εἰς φυγὴν οἱ ἐχθροὶ σου ἐπὶ πλέον δέ, θὰ σὲ προσκυνήσουν οἱ ἀδελφοὶ σου».²³ Τὴν ὑποταγὴν ἐννοεῖ, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ὑποταχθῶν. «Ἰούδα, εἶσαι μικρὸν λεαίνης καὶ σὺν δλαστός, υἱέ μου, ἀνεβλάστησας».²⁴ Τὴν βασιλείαν του προφητεύει. Διότι εἶναι συνήθεια πάντοτε εἰς τὴν Γραφήν διὰ τῆς ἐκδόσεως τούτου τοῦ ζώου νὰ δηλοῖ τὴν βασιλικὴν αὐθεντίαν. «Ἐξηπλώσῃς καὶ ἐκοιμήσῃς ὡς λέων, καὶ μάλιστα ὡς λέων νεαρός. Β Πῶς τολμᾷ νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ».²⁵ Τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ταφὴν ἐδῶ ὀνομασί. «Πῶς θὰ τολμῆσῃ νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ» Ὅπως δηλαδὴ, τὸν λέοντα, ἢ τὸν μικρὸν λέοντα, ὅταν κοιμᾶται, οὐδεὶς τολμᾷ νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ, οὕτω, λέγει, «ἐκοιμήσῃς ὡς λέων, καὶ μάλιστα ὡς μικρὸς λέων. Πῶς τολμᾷ νὰ τὸν ἐξυπνήσῃ» Διότι εἶναι Ἐκεῖνος, ὅστις λέγει «Ἐχω ἐξουσίαν νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου καὶ ἔχω ἐξουσίαν ἐκ νεοῦ νὰ λάβω αὐτήν».²⁶

19. Γεν. 34, 25 κ.έ.
20. Γεν. 49, 7.
21. Γεν. 49, 8.
22. Γεν. 49, 8.
23. Γεν. 49, 9.
24. Γεν. 49, 9.
25. Ἰωάν. 10, 18.

Ἐπειτα καὶ τὸν χρόνον μετ' ἀκριθείας προσδιορίζει, καθ' ὅν ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς συμφώνως μὲ τὸ σχέδιον τῆς θείας Οἰκονομίας. «Δὲν θὰ ἐκλείψῃ ἄρχων ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Ἰούδα καὶ ἀρχηγὸς ἐκ τῆς γενεᾶς του, μέχρις οὗ τοῦ ἔλθῃ Ἐκεῖνος, εἰς τὸν Ὅποιον ἀνῆκει τὸ σκήπτρον· καὶ αὐτὸς θὰ εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἔθνων».²⁶

Ἔως τότε, λέγει, θὰ ὑπάρχουν αἱ Ἰουδαϊκαὶ ἐξουσίαι καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων, ἕως οὗτοῦ ἔλθῃ Ἐκεῖνος. Ὁ καλῶς εἶπεν, «Μέχρις οὗτοῦ ἔλθῃ Ἐκεῖνος, εἰς τὸν Ὅποιον ἀνῆκει τὸ σκήπτρον» εἰς Ἐκεῖνον, λέγει, διὰ τοῦ ὁποίου ἔχει προετοιμασθῆ ἡ Βασιλεία· διότι «Αὐτὸς θὰ εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἔθνων».

Πρόσεχε πῶς προσγγέλλει καὶ τὴν μελλοντικὴν σωτηρίαν τῶν ἔθνων. «Καὶ αὐτὸς, λέγει, θὰ εἶναι ἡ προσδοκία τῶν ἔθνων». Τὴν ἔλευσιν τοῦτου ἀναμένου, τὰ ἔθνη. «Ὁ ὄνος, λέγει, θὰ δένεται ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς ἀμπέλου καὶ ὁ πῶλος τῆς θου εἰς τὴν ψαλίδα τῆς ἀμπέλου».²⁷ Διὰ τοῦ πῶλου πάλιν ὑπονοεῖ τὴν εἰς τὸν Χριστὸν προσέλευσιν τῶν ἔθνων. Ἐπειδὴ ὁ ὄνος εἶναι ἀκάθαρτον ζῷον διὰ τοῦτο λέγει· «Ἐκεῖνα τὰ ἀκάθαρτα ἔθνη μὲ τὴν εὐκολίαν θὰ ὀδηγήσῃ, μετ' ἄσης ἀνθρώπος τις προσδένει τὸν πῶλον εἰς τὴν ψαλίδα τῆς ἀμπέλου». Ὁ τὴν δύναμιν τῆς ἐξουσίας ὑπανίσταται καὶ τὴν μεγάλην ὑπακοὴν τῶν ἔθνων. Καθ' ὅτι εἶναι γνώρισμα μεγάλης ἡμερότητας τοῦ θου, νὰ ἀνεχθῆ νὰ προσδεθῆ ἐπὶ τῆς ψαλίδος τῆς ἀμπέλου. Διὰ δὲ τῆς ἀμπέλου παρωμοίασεν τὴν Ἰσκήν του διδασκαλίαν. Διότι λέγει «Ἐγὼ εἶμαι ἡ ἀμπέλος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ γεωργός».²⁸

Ἐλικὸς δὲ ἔκάλεσεν τὸ ἡμερον τῶν προσταγμάτων καὶ τὸ ἐκκόλον τῶν νόμων διὰ νὰ δηλώσῃ ἡδὴ, ὅτι τὰ ἔθνη θὰ γίνουσι εὐπειθέστερα τῶν Ἰουδαίων. «Τότε διὰ τοῦ οἴνου θὰ πλένεται ἡ ἐνδυμασία του καὶ μὲ τὸν κόκκινον, ὡς αἷμα, οἶνον τῆς σταφυλῆς θὰ καθαρίζεται ἡ περιβολὴ του».²⁹

Ἐ 3. Πρόσεχε πῶς ἐδῶ ἔδωκεν τὸ περὶ τοῦ Χριστοῦ Μυστήριον ἐφανέρωσεν. Γνωρίζουσι οἱ πιστοὶ τὸ λεγόμενον «Θὰ πλύνῃ τὴν στολήν του ἐντὸς τοῦ οἴνου» στολήν, νομίζω τὸ Σῶμα λέγει, τὸ Ὅποιον κατεδέχθη νὰ φορέσῃ

26. Γεν. 49, 10.
27. Γεν. 49, 11.
28. Ἰωάν. 15, 1.
29. Γεν. 49, 11.

κατ' οἰκονομίαν. Ἐπειτα διὰ νὰ μάθῃς ἀκριθῶς τί ὠνόμασεν οἶνον προσέθεσεν «Καὶ μὲ τὸν κόκκινον, ὡς αἷμα, οἶνον τῆς σταφυλῆς θὰ καθαρίζεται ἡ περιβολὴ του».³⁰ θλέπε πῶς διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ αἵματος ἐδήλωσεν εἰς ἡμᾶς τὴν Σφαγὴν καὶ τὸν Σταυρὸν τοῦ καὶ ἔλην τὴν οἰκονομίαν τῶν Μυστηρίων. «Οἱ ὀφθαλμοὶ του θὰ εἶναι τότε πλήρεις χαρᾶς ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ λευκότεροι ἀπὸ τὸ γάλα».³¹ 32 Ἐδῶ τὴν χαρὰν θέλει νὰ δείξῃ εἰς ἡμᾶς διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ οἴνου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. «Καὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ θὰ εἶναι λευκότεροι ἀπὸ τὸ γάλα» τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Κριτοῦ ἐνοεῖ διὰ τούτων. Διότι διὰ τῶν ὀδόντων καὶ διὰ τοῦ γάλακτος δὲν ἠθέλησεν τίποτε ἄλλο νὰ δηλώσῃ εἰς ἡμᾶς, παρὰ ὅτι τὸ κριτήριον θὰ εἶναι τόσον λαμπρὸν καὶ ἐνδοξον, ὅσον εἶναι τοῦ γάλακτος, καὶ τῶν ὀδόντων ἡ λευκότης. «Ζαβουλών· θὰ κατοικήσῃ, λέγει, εἰς παράλιον χώραν, πλησίον λιμένος, ὅπου ὑπάρχουν πλοῖα καὶ τὰ ὄρια τῆς θὰ φθάσουν ἕως τῆς Σιδῶνος».³³

Πρόσεχε πῶς καὶ εἰς τοῦτον προλέγει τοῦ θὰ κατοικήσῃ, καὶ ὅτι θὰ ἐπακτοῦ μὲχρι τῆς Σιδῶνος.

Ἰσαάκ· Ἐπεθύμησεν τὸ καλὸν καὶ ἀναπαύεται μεταξὺ τῶν περιοχῶν τῶν ἀδελφῶν του. Αὐτὸς ἰδῶν, ὅτι ἡ ἀνάπαυσις εἶναι καλὴ δι' αὐτόν, Ἐ καὶ ὅτι ἡ χώρα του εἶναι εὐφορὸς, ἀπεφάσισε νὰ κατοικήσῃ ἐργαζόμενος εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ ἐγένεω γεωργός».³⁴ Ἐπαινεῖ τοῦτον, διότι προετίμησεν τὴν ἐργασίαν τῆς γῆς καὶ ἐξέλεξεν τὸν μόχθον τῆς γῆς ἀπὸ ὅλων.

Ἄδων· Ἡ φυλὴ αὐτοῦ θὰ κρήνη τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν καὶ θὰ εἶναι ἰσάσιος εἰς τοῦτο τῶν ἄλλων φυλῶν τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ φυλὴ τοῦ Ἄδων θὰ γίνῃ κακοποιός, ὡς ὄφις κρυμμένος εἰς τὸν δρόμον. Ὁφίς, ὅστις παραμονεύει εἰς τὴν ἀτραπὸν, διὰ νὰ δαγκάσῃ τὴν πτέρναν τοῦ διερχομένου ἵππου καὶ νὰ ἀνατραπῆ ὁ ἵππεὺς πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀνομῶν τὴν σωτηρίαν του μόνον ἐκ τοῦ Κυρίου».³⁵

Ἄβραάμ· νὰ θαυμάσωμεν καὶ νὰ ἐκπλαγῶμεν μὲ τὸν ἴσκιον τοῦτον, διότι μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Πνεύματος προβλέπων ὅλα τὰ ἀφορώοντα εἰς τοὺς παῖδας, μετ' ἀκρι-

30. Γεν. 49, 11.
31. Γεν. 49, 12.
32. Γεν. 49, 13.
33. Γεν. 49, 14-16.
34. Γεν. 49, 16-18.

θείας περιγράφει, και προείπεν εκείνα, τὰ ὅποια θὰ συμβοῦν εἰς ἕνα ἕκαστον· διότι προλέγει ἐκείνα, ὅτινα θὰ συμβοῦν μετὰ πολὺν χρόνον.

С «Γάδ: Ἐνέδρα θὰ στήσουν δι' αὐτὸν και αὐτὸς θὰ στήσῃ ἐνέδραν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἐνεδρεούντος αὐτόν. Ἄσῃ: Ὁ ἄρτος τῆς φυλῆς του θὰ εἶναι πλούσιος, θὰ δώσῃ τροφήν και εἰς τοὺς ἀρχοντας ἀκόμη. Νεφθαλεμ: Βλαστὸς ὑψωμένος θὰ προσδίδῃ φραϊότητα εἰς τὸν καρπὸν». 35 Καὶ διεξελθὼν ταύτους ἐν συντομίᾳ, ἔρχεται εἰς τὸν Ἰωσήφ και λέγει· «Ἰωσήφ: Ἐνδοξὸν τάκνον, και ἀγαπητὸν Ἰωσήφ υἱὸς ἔνδοξος, υἱὸς μου νεώτερος». 36 Κατέστης φθονόμενος, λέγει, ἐξ αὐτῆς τῆς παιδικῆς ἡλικίας. «Κατ' αὐτοῦ κακὰ σκεπτόμενοι τὸν ὀφρίζον». 37 Τὴν κατ' αὐτοῦ συνωμοσίαν τῶν ἀδελφῶν ὑπανίσταται. Καὶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡ Γραφή ἔλεγεν ἀνωτέρω ὅτι, D «Κατηγορίαν μεγάλην κατὰ τοῦ Ἰωσήφ συνήκων πρὸς τὸν πατέρα των». 38 Τοῦτο οὗτος λέγει ἐνταῦθα· «Κατ' αὐτοῦ κακὰ σκεπτόμενοι τὸν ὀφρίζον, ἄνθρωποι ἔχοντες ἰκανότητα εἰς τὰ τόξα και ἐμισοῦν αὐτόν». 39 Τὴν φωνικὴν διάθεσίν των ὑποδηλοῖ. «Τὰ τόξα αὐτῶν συνετρίβησαν μετὰ μεγάλης δυνάμεως». 40 Πρόσπεχε πῶς, ἐπειδὴ εἶπε ὅσα αὐτοὶ ἀπετόλμησαν κατὰ τοῦ Ἰωσήφ, λέγει τώρα και ὅσα αὐτοὶ θὰ ὑποστοῦν. «Διότι, λέγει, τὰ τόξα αὐτῶν συνετρίβησαν και τὰ νεῦρα τῶν χειρῶν των παρέλυσαν». 41 Αὐτοὶ μὲν ἐπεχείρησαν νὰ τὸν φονεύσουν, και ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ αὐτούς, ἐπραγματοποίησαν τὴν ἀπόφασίν των· ἀλλ' ὁμως «και τὰ τόξα αὐτῶν συνετρίβησαν και τὰ νεῦρα τῶν χειρῶν των παρέλυσαν». Διότι, πῶς ἴητο δυνατόν νὰ μὴ πάθουν τοῦτο, Ε ὅτε ἴκονταν νὰ λέγῃ ὁ Ἰωσήφ· «Ἐγὼ εἶμαι, ὁ ἀδελφός σας Ἰωσήφ, τὸν ὁποῖον ἐπωλήσατε εἰς τὴν Αἴγυπτον». 42 Διότι τότε, τότε κυρίως παρέλυσαν τὰ νεῦρα αὐτῶν «Ἀπὸ τὴν ἰσχυρὰν χεῖρα τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ

35. Γεν. 49. 19-21.
36. Γεν. 49. 22.
37. Γεν. 49. 23.
38. Γεν. 37. 2. Κατ' ἄλλη γραφήν «Κατήγγισσε δὲ Ἰωσήφ φόνον ποιητὸν πρὸς Ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτοῦ» (= Ὁ Ἰωσήφ κατήγγειλε τοὺς ἀδελφούς του — και ἔχει ἐκεῖνοι τὸν Ἰωσήφ — πρὸς τὸν πατέρα των Ἰακώβ διὰ μέγα τι ἡμέτημα).
39. Γεν. 49. 25.
40. Γεν. 49. 24.
41. Γεν. 49. 24.
42. Γεν. 45. 3.

τοῦ Ἰακώβ. Ἀπὸ ἐκεῖ θὰ ἀντλή τὴν δύναμίν του ὁ ἰσχυρὸς Ἰσραὴλ ἐκ τοῦ Θεοῦ τοῦ πατρὸς σου και σὲ ἐβοήθησεν ὁ Θεός μου». 43 Ὁ παραλύσας τὰ νεῦρα αὐτῶν, ὁ Κύριος εἶαι. Διότι αὐτὸς σὲ ἐβοήθησεν, ὁ Θεός ὁ ἰδικός μου. Παρατήρησε τοῦ δικαίου τὴν γνησίαν ἀγάπην πρὸς τὸν Δεσπότην, ὅτι τὸν Θεὸν τῆς οἰκουμένης, αὐτὸν και μόνον καλεῖ Δεσπότην του, και δὲν περιορίζει τὴν κυριαρχίαν αὐτοῦ, ὅτε τὸν ἀποστρέφει τῆς ἐξουσίας τῆς οἰκουμένης, ἀλλὰ θεκνύει τὸν πόθον του. 44 Α «Και σὲ ἠλόγησεν με εὐλόγιον ἀνωθεν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ προερχομένην». 45 Ὅχι μόνον, λέγει, σὲ ἐβοήθησεν, ἀλλὰ και «ἐξ ἠλόγησεν με τὴν εὐλογίαν τῆς γῆς, ἡ ὅποια θὰ καρποφορῇ πλουσίως διὰ σέ, ἕνεκα τῆς εὐλογίας τῆς πολυτοκίας. θὰ λάβῃς τὰς εὐλογίας τοῦ πατρὸς σου και τῆς μητρὸς σου και θὰ εἶναι αὐταὶ ἀνώτεροι εἰς μεγαλοπρέπειαν και μακροβιότητα τῶν ἀκινήτων ἄρων και πολυαριθμότεροι τῶν αἰωνίων λόφων». 46 Τὴν δόξαν και τὴν ἀγλήν και τὴν βασιλείαν τῆς Αἴγυπτου ὑπανίσταται ἐδῶ, θεκνύει δὲ τὴν μεγαλοπρέπειαν και τὴν δύναμιν διὰ τῶν λέξεων ὄρη και λόφοι, καθὼς και τὴν ἐναθὸν του εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν ἀνωτάτην κορυφὴν τῆς ἐξουσίας. Αἱ εὐλογίαι αὐταί, λέγει, Ἰωσήφ, θὰ ἔλθουν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ἀνεδέχθη ἀρχηγίας τῶν ἀδελφῶν του. Αἱ εὐλογίαι αὐταί, λέγει, θὰ εἶναι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου.

В «Βενιαμίν: Οὗτος θὰ εἶναι ἀρπакτικός λύκος. Τὴν πρῶταν θὰ τρώγῃ και τὸ θρόνυ θὰ ἔχη ἀκόμη τροφήν διὰ τὰ δίδη και εἰς τοὺς ἄλλους». 47 Καὶ ἐδῶ προλέγει εἰς αὐτὸν ὅσα μετ' ὀλίγου χρόνον θὰ συμβοῦν, και ὅτι οὗτος θὰ συμπεριφέρεται ὡς λύκος, θὰ ἀρπάξῃ, θὰ φονεύῃ και ἀναριθμητὰ κακὰ θὰ προσενῇ. Ἐπειδὴ δὲ ἔδωκεν ἐκ τῶν προτέρων εἰς ἄλλους τοὺς υἱούς τὰς ἀρμοζούσας εὐλογίας, «και ἠλόγησεν, λέγει, ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν με ἰδιαίτερον εὐλόγιον, με τὴν ὅποιαν ἠλόγησεν αὐτοῦς» 48 ἀντὶ νὰ προφητεύσῃ «Ὅσα ἤρμοζεν εἰς ἕνα ἕκαστον και τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν εἰς ἕκαστον φυλὴν» ἐπειδὴ δὲ παρήγγειλεν τὰ ὅπῃ τοῦ ὄγθου Πνεύματος ἀποκαλυφθέντα, λέγει πρὸς αὐτούς· С «Ε-

43. Γεν. 49. 24-26.
44. Γεν. 49. 25.
45. Γεν. 49. 25-26.
46. Γεν. 49. 27.
47. Γεν. 49. 28.

γώ ἀποθνήσκω, θάψεται με μαζί με τοὺς πατέρας μου.»⁴⁸

4. Βλέπε πῶς διὰ τῆς παραγγελίας ταύτης παρέχει εἰς αὐτοὺς μεγίστην παραμύθιον. Διότι ἀντελαμβάνονται οὗτοι, ὅτι ὁ δίκαιος δὲν θά ἔλεγεν τοῦτο, εἰάν δὲν διέκρι-
 νεν νὰ πραγματοποιηθῆται ἡ ἄνοδος καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις ἐκ τῆς δουλείας τῆς Αἰγύπτου. Ἐπειτα καὶ τὸν τόπον ὀνομάζει· «Εἰς τὸ σπήλαιον, τὸ ὅποιον εὑρίσκεται εἰς τὸν ἄγρον τοῦ Ἐρρών τοῦ Χετταίου. Ὁ Ἰσάκ δ' ἄφου εἶπε ταῦτα ἔπεισε νὰ διδῆ ἑντάλας εἰς τὰ τέκνα του, ἠπλώσε τοὺς πόδας του εἰς τὴν κλίνην, ἀκαμψίη καὶ προσετέθη εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ.»⁴⁹ Ὁ Πρόσχε εἶπεν καὶ ὁ θάνατος τοῦ δικαίου εἶναι ἀξίος θαυμασμοῦ. Διότι, λέγει, ἄφου παρή-
 γειλεν ταῦτα εἰς τοὺς υἱοὺς του, «ἠπλώσεν τοὺς πόδας ἐπὶ τῆς κλίνης»⁵⁰ ὡσὺν νὰ ἐδέχτο τὸ πρᾶγμα μετὰ μεγάλης εὐχαριστήσεως. Ἔτσι ἄφου ἀπηύθυνεν ἅλας τὰς παραγγέλιας «Ἰψώσεν τοὺς πόδας», ἀντὶ νὰ εἰπῆ ἠπλώσεν ἢ ἔταμεν» ὡς θά ἔλεγεν κάποιος. «Ἐξέλιπε», τοῦτο σημαίνει ἐτελεύτησεν, καὶ προσετέθη εἰς τὸν λαὸν του.»

«Ὁ Ἰωσήφ ἔπεισε εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς του, ἔκλαισε δι' αὐτὸν καὶ τὸν ἐφιλήσεν.»⁵¹ Εἶδες υἱοῦ ἰστορίην πρὸς πατέρα; Εἶδες πυρκαϊχὴν ἀγάπην; Ἐ Καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῆς ψυχῆς «Ἐρρίθη εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς του καὶ ἄφου τὸ ἐφιλήσεν, ἔκλαισεν δι' αὐτόν.»

Κατόπιν τούτου ὁ Ἰωσήφ ἐφρόντιζε νὰ ἐκτελέσῃ ὅσα τοῦ εἶχεν παραγγεῖλαι ὁ πατήρ του. Ἀμέως δὲ διέταξεν τοὺς ταρχευτάς νὰ τὸν ταρχεύσουν.⁵² «Καὶ συνε-

48. Γεν. 49, 18.

49. Γεν. 49, 29, 38.

50. Γεν. 49, 39.

51. Γεν. 50, 1.

52. Ταρχεῦσις: Ἡ τέχνη τῆς διατήρησος τοῦ σώματος μετὰ θάνατον. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ κηφόσις εἴη ἀρκεταὶ εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Τὰ πᾶσα διατηρούμενα σώματα ἐκλείοντο μοίμας (Μοίμας). Κατὰ τοὺς ἠθολογισμοὺς τῶν εἰδικῶν ἡ ταρχεῦσις τῶν σωματίων ἀναστῆ παρὶ τὸ 4000 π.Χ. Ἐπίσης διάφοροι μέθοδοι ταρχεῦσεως τῶν σωματίων. Συνήθως ἦτο ἐκείνη καθ' ἣν ἀφύρουν ἐκ τοῦ σώματος τὰ ἀντόχεια καὶ τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἀπῆρουν τὰς κοιλότητας διὰ διαφόρων διαλυομένων φυτῶν, μόρα, κασία, εὐδὴ κ.λ.π., εἰς δὲ τὰς ἀρτηρίας καὶ εἰς τὰ ἄλλα ἄγγεα ἐπέχεον δι' ἀνέσεων διάφορα διαλύματα. Τῶσαν ἀποτελεσματικὰ ἦσαν εἰ χρησιμοποιούμενοι μέθοδοι, ὅστε εἰς τινὰς περιπτώσεις μετὰ 2000 ἢ 3000 ἔτη τὸ πάλιν τῶν πᾶσων διατηρεῖτο ἀπὸ μὲν ἐλαστικῶν καὶ μαλακῶν. Ἰσχυρίζεται εἰς τὰ ταρχεῦθέντα σώματα ἐν Αἰγύπτῳ μέχρι τοῦ 700 π.Χ. ἀνήρτων εἰς

πληρώθησαν διὰ τὴν ταρχεῦσιν αὐτοῦ τεσσαράκοντα ἡμέραι, καθ' ἃς ὁ Ἰωσήφ ἐπένησεν αὐτόν, ἢ δὲ Αἰγύπτῳ ἐδοδοίμικοντα ἡμέρας τὸν ἐπένησεν.»⁵³ Καὶ ἐπειδὴ ἅπαντα τὰ καθιερωμένα ἐγένοντο, γνωρίζει, λοιπόν, εἰς τὸν Φαραὼ καὶ εἰς τοὺς πέριξ αὐτοῦ τὰ διαταχθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ λέγει·⁵⁴ Ἄ «Ὁ πατήρ μου με ὤρκισε λέγων· Εἰς τὸ μνημεῖον, τὸ ὅποιον ἦναι διὰ τὸν ἐαυτὸν μου εἰς τὴν χώραν τῆς Χανσάν, ἐκεῖ θά με θάψῃς. Τώρα, λοιπόν, θά μεταβῶ μετὰ τῶν ἄλλων, θά θάψω τὸν πατέρα μου καὶ θά ἐπιστρέψω.»⁵⁵

Πρῆτον, λέγει, εἶναι ὅσα ἐκείνος διέταξεν νὰ φέρω εἰς πέρας, θά πράξω, λοιπόν, τὰ ἀρεστὰ εἰς αὐτόν καὶ θά ἐπιστρέψω. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Φαραὼ ἐπέτρεψεν τὴν ἀναχώρησιν. «Ὁ Ἰωσήφ ἀνέστη, λέγει, νὰ θάψῃ τὸν πατέρα του. Μετ' αὐτοῦ ἀνέβησαν ἄλλοι οἱ δοῦλοι τοῦ Φαραὼ. Καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς θόας καὶ τὰ πρόβατα ἄρσεν ὀπίσω εἰς τὴν Αἰγύπτῳ. Μετ' αὐτοῦ ἀνέβησαν ἄρματα καὶ ἵπποι καὶ ἡ ἀκολουθία ἦτο πολλὴ μεγάλη.»⁵⁶ Πρόσχε πόσῃ μεγάλῃ φροντίδῃ ἐπιδεκνύουν οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἀκολουθοῦν αὐτόν, Ἵ ὡστε νὰ γίνωιν παρεμβολὴ μεγάλη! «Καὶ φθάσαντες εἰς κάποιον τόπον, ἐπένησεν αὐτόν με θρήνον μέγαν, καὶ ἰσχυρόν. Καὶ ἐπένησεν ὁ Ἰωσήφ τὸν πατέρα τὸν ἐπὶ τῆς ἡμέρας. Καὶ εἶθον οἱ κάτοικοι τῆς Χανσάν καὶ εἶπαν· — Πένθος μέγα ὑπάγει εἰς τοὺς Αἰγυπτίους. Διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ τόπος «Πένθος Αἰγύπτου», ὁ ὅποιος εὑρίσκεται ἀνατολικῶς τοῦ Ἰερβάνου.»⁵⁷ Ἀλλὰ σὺ, ἀγαπητέ, ἀκούω ταῦτα νὰ μὴ τὰ παρατρέχῃς, ἀλλὰ νὰ λαμβάνῃς ὑπ' ὄψιν τὸν καιρὸν, κατὰ τὸν ὅποιον ἐγένετο τοῦτο, νὰ ἀπαλλάσῃς δὲ αὐτόν, τὸν Ἰωσήφ, πάσης εὐθύνης. Διότι δὲν εἶχον διαπισθεῖ ἀκόμη αἱ πόλαι τοῦ Ἄβου, ὅστε εἶχον διαλυθῆ τὰ ἔσθια τοῦ θανάτου του, οὔτε ὁ θάνατος ἐκαλεῖτο ὄπνος. Ἐ

780.000.000 σώματα. Τίς ὁ λόγος τῆς ταρχεῦσεως; Ἡ πίστις τῶν λαῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ ἡ διατήρησις καὶ περιελάθησις ταύτης μετὰ θάνατον εἰς διάφορα σώματα.

53. Γεν. 50, 8.

54. «Ἐν τῷ μνημείῳ ὃ θύρεθ ἐντὶ ἐκκεῖ ἐν τῇ Χανσάν, ἐκεῖ με θάψαι. Καὶ μὴν ἄλλωμὶ θύρεθ' ἄλλ' οὐκίσταται νὰ τὸν πατέρα, ὅποτε ἔνω τὰ τὸν υἱόν, λέγων· Ἐν μαχαίρῃ μου, καὶ ἐν τῷφ. (Προσπίος 12-516).

55. Γεν. 50, 4-5.

56. Γεν. 50, 7-9.

57. Γεν. 50, 10-11.

Παρεμβολή = παρατεταχθῆς στρατός.

Διὰ τοῦτο, ἐπειδὴ φοβοῦντο τὸν θάνατον, ἔπραττον ταῦτα· τῶρα ὁμως ἕνεκα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ὁ θάνατος ἔγινεν ὄπτιος, καὶ ἡ τελευτὴ κοίμησις, καὶ μεγάλη εἶναι ἡ πληροφορία διὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν ἀνθρώπων, μετατιθέμεθα ὡς ἀπὸ ζῶντῶν εἰς ζῶντῶν καὶ ἀγαλλόμεθα καὶ εὐφραίνόμεθα. Καὶ τί λέγω ἀπὸ ζῶντῶν εἰς ζῶντῶν; Ἀπὸ τῆς χειρότερης εἰς τὴν καλύτεραν, ἀπὸ τῆς προκαίρου εἰς τὴν αἰώνιον, ἀπὸ τῆς ἐπιγείου εἰς τὴν οὐράνιον πορευόμεθα. «Ὁ Ἰωσήφ μετὰ τὸν ἐντοφωρισμὸν τοῦ πατρὸς τοῦ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Αἴγυπτον αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ καὶ οἱ ἀκολουθήσαντες αὐτὸν Αἰγύπτια». ⁵⁸ Ἄλλ' ὁδῶ πρόσθε τὴν δειλίαν τῶν ἀδελφῶν τοῦ Ἰωσήφ καὶ τὸν φόβον, ὁ ὁποῖος ταράσσει τὴν διάνοιαν αὐτῶν. Ὁ Διάτι, λέγει, ὅταν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰωσήφ εἶδον ὅτι ἀπέθανεν ὁ πατὴρ των, εἶπαν· — Μήπως μνησικακήσῃ ἐναντίον ἡμῶν ὁ Ἰωσήφ καὶ μᾶς ἀδικήσῃ δι' ὅλα τὰ κακὰ, τὰ ὅποια ἐπράξαμεν εἰς αὐτόν; ⁵⁹ Ὁ φόβος κατετάρασεν τὴν διάνοιαν αὐτῶν καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως κεντούμενοι, δὲν ἐγνώριζον τί νὰ πράξουν. Διὰ τοῦτο, λέγει, ὅταν εἶδον τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς, καὶ φοβούμενοι μήπως ὁ Ἰωσήφ λάβῃ ἀδικίαν δι' ἕνα οὗτοι εἶχον κάμει εἰς αὐτόν, «Ἐλθόντες πρὸς τὸν Ἰωσήφ εἶπον· — Ὁ πατὴρ σου μᾶς ὤρκιος πρὶν ἀποθάνῃ λέγων· Ἐ — ἔειπτε εἰς τὸν Ἰωσήφ· Συγχώρησον τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν. ⁶⁰ Πρόσθε πάλιν, πῶς οἱ ἴδιοι γίνονται κατηγοροὶ τῶν ἑαυτῶν των. Βλέπε πόσον μέγας εἶναι ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεως! Γνωρίζετε καλῶς, ὅτι ἐπράξατε ἀδικίαν καὶ ἁμαρτίαν, ὅτι εἰδείσατε πονηρίαν. Καὶ τῶρα λέγετε συγχώρησον τὴν ἀδικίαν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦ πατρὸς σου! Εἶδες πῶς, χωρὶς νὰ τοὺς ἀναγκάσῃ κανεὶς, οἱ ἴδιοι γίνονται κατηγοροὶ τῶν ἑαυτῶν των καὶ λέγουσιν· «Ὁ πατὴρ σου εἶπεν, — Συγχώρησον αὐτούς, διότι ἐπράξαν εἰς σέ πονηρὰ καὶ βέβησον τὴν ἀδικίαν τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τοῦ πατρὸς σου». ⁶¹ Ἄλλ' ὁ θαυμάσιος αὐτός καὶ πανάρετος, τῶσον ἀπέσχεον ἀπὸ τοῦ νὰ πράξῃ τοιαυτὸν τι, ὥστε οὔτε ἐνθυμήθη τὰ ὅσα τοῦ ἐπράξαν. Ἀντιθέτως μάλιστα, συνεκινήθη ἀπὸ τὰ λόγια αὐτῶν. «Καὶ ἔκλαυσεν, λέγει, ὁ Ἰωσήφ, καθ' ἣν στιγμὴν ἐλάλουν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ. Πλη-

58. Γεν. 50, 14.
59. Γεν. 50, 15.
60. Γεν. 50, 16-17.

σάσαντες δὲ αὐτὸν τοῦ εἶπον· — Ἰδοὺ, ἡμεῖς εἴμεθα δοῦλοι σου. ⁶² Πρόσθε πόση δύναμις ἔχει ἡ ἀρετὴ, πῶς εἶναι ἰσχυρὸν καὶ ἄμαχον πρᾶγμα συγχρόνως, καὶ πόση εἶναι ἡ δύναμις τῆς κακίας! Διότι, ἰδοὺ, ἐκεῖνοι, ὅστις τόσα πολλά ὑπέφερον, τῶρα βασιλεύει, ἐκεῖνοι δὲ, ὅστις τόσα εἰς τὸν ἀδελφὸν ἐπράξαν, παρακαλοῦν νὰ εἶναι δοῦλοι, εἰς ἐκεῖνον, τὸ ὅποιον εἶχον πωλήσει ὡς δούλον.

5. Ἄλλ' ἔκουε τὴν ἀνεγκρακίαν τοῦ Ἰωσήφ, τὴν ὁποῖαν ἐπιδεικνύει πρὸς τοὺς ἀδελφούς του καὶ παντοιοτρόπως ἔθελαι νὰ τοὺς παρηγορήσῃ καὶ νὰ τοὺς πείσῃ, ὅτι εἰς τίποτε δὲν τοῦ ἔπτασαν. Καὶ λέγει, «Μὴ φοβείσθε· διότι ἐγὼ εἰμαι τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπος. ⁶³ Σεῖς ἐσκέψητε ἐναντίον μου πονηρὰ, ὁ δὲ Θεὸς ἐσκέψθη περὶ ἐμοῦ ἀγαθὰ, ἵνα γίνῃ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἔγινε μέχρι σήμερον, νὰ διατραφῇ δηλαδὴ πολὺς λαός». ⁶⁴ Μὴ φοβείσθε, μὴδὲ ἀγωνιάτε, λέγει· διότι ἐγὼ εἰμαι ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν Δεσπότην μου μιμούμαι, καὶ με εὐεργεσίας προσπαθῶ νὰ ἀμείβω ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι μοῦ προσφέρουν κακίας· «Διότι ἐγὼ εἰμαι ἀνθρώπος τοῦ Θεοῦ». Ἐπειτα δεκνύει πόσης εὐνοίας ἀπολαύει ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ λέγει «Σεῖς μὲ κακῆν εἰδάτεσιν τὰ κατ' ἐμὲ ἐπράξατε, Ὁ Θεὸς ὁμως τὰ πάντα πρὸς χάριν ἐμοῦ, εἰς καλὰ μετέστησεν. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγεν, C «Διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὸν Θεόν, τὰ πάντα συνεργῶν εἰς καλόν». ⁶⁵ Τί σημαίνει τὸ «Πάντα»; Καὶ τὰ ἀντίθετα, καὶ προξενούοντα λύπην, καὶ αὐτὰ ἀσάμην μεταβάλλει εἰς ἀγαθόν· τὸ ὅποιον καὶ εἰς τὸν βαυμάσιον τοῦτον ἔχει γίνῃ. Διότι ὅσα τὰ ἐπροξένησαν οἱ ἀδελφοὶ τοῦ, αὐτὰ πρὸ πάντων, τοῦ ἐτοίμασαν τὴν βασιλείαν, καὶ ἡ εὐμνήστος σοφία τοῦ Θεοῦ ὅλα τὰ πονηρὰ εἰς ἀγαθὰ μετέβαλεν. «Διὰ τὴν διατραφῆ πολὺς λαός». ⁶⁶ Ὅχι μόνον πρὸς χάριν σας αὐτὰ εἰς ἀγαθὰ μετέβαλεν, ἀλλὰ προσέτι διὰ νὰ δυναθῇ νὰ διατραφῇ ὅλος οὗτος ὁ λαός. «Καὶ εἶπεν εἰς αὐτούς ὁ Ἰωσήφ· — Μὴ φοβείσθε· ἐγὼ θὰ διατρέψω σας καὶ τὰς οἰκογενεῖας σας. Ὁ Καὶ παρηγόρησεν αὐτούς καὶ τοὺς ὤμιλησεν εἰς τὴν καρδίαν

61. Γεν. 50, 17-18.
62. Ἡ εὐδοκία, καὶ ἐν συμφοραῖς, καὶ ἐν εὐπραγίαις μέμνηται τοῦ Θεοῦ (Προφήτης Γαβριήλ).
63. Γεν. 50, 19-20.
64. Ρωμ. 8, 28.
65. Γεν. 50, 20.
* Παραβολή = καταταταγμένος στρατός.

των». 66 Τί, λοιπόν, φοβείσθε; Ἐγὼ θά χαρηγήσω εἰς σᾶς καὶ εἰς τοὺς ἐδουλομένους μαζί σας τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διατροφήν. «Καὶ παρηγόρησεν αὐτοὺς καὶ τοὺς ἀμίλησεν εἰς τὴν καρδίαν των». 67 Ὅχι ἀπλῶς τοὺς παρηγόρησεν, ἀλλὰ τὴν φροντίδα ἔδειξεν, ὥστε πᾶσαν στενοχωρίαν τοὺς ἀπέλασεν. «Καὶ κατέκρησεν ὁ Ἰωσήφ εἰς τὴν Αἴγυπτον, αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ του καὶ ὅλαι αἱ οἰκογένειαι τῶ πατρὸς του. Ὁ Ἰωσήφ εἶδε τέκνα τοῦ υἱοῦ του Ἐφραὴμ μέχρι τρίτης γενεᾶς. Καὶ εἶπεν ὁ Ἰωσήφ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς — Ἐγὼ ἀποθνήσκω. Ὁ Θεὸς θὰ σᾶς ἐπισκεφθῆ ἀσφαλῶς καὶ θὰ φέρετε μαζί σας ἐκ τῆς χώρας ταύτης τὰ ὄσα μου». 68 Πρόσχει ὅτι καὶ οὗτος παραγγέλλει Ἐδωὶ καὶ ὁ πατήρ του, νὰ μεταφέρουν τὰ ὄσα του. Καὶ θέλετε πῶς θέλει πάλιν νὰ ἐνδυναμώσῃ τὴν καρδίαν αὐτῶν καὶ νὰ ἔχουν θεβαίως ἐλπίδας διὰ τὴν ἐπάνοδον. Κατὰ πρῶτον τοὺς προλέγει τοῦτο, ὅτι θὰ ἐπιστρέψουν, καὶ τότε λέγει «θὰ φέρετε μαζί σας τὰ ὄσα μου». Ἀναβαίνοντες, λέγει, σᾶς θὰ μεταφέρω καὶ τὰ ὄσα μου. Τοῦτο δὲ ἔπραττε οὐχὶ τυχαίως καὶ ματαίως, ἀλλ' ἐξοικονομῶν δύο πράγματα τὸ ἓν μὲν, διὰ νὰ μὴ ἔχουν οἱ Αἰγύπτιοι ἀφορμὴν ἀσεβείας τὸ αἶμα τοῦ δικαίου καὶ ἐνθυμούμενοι τὰς τόσας ἐδουλοσίας του, Θεοῦ ἀπὸ ἀνθρώπων τοὺς κάμουν. 69 Α τὸ δεύτερον δὲ, διὰ νὰ εἶναι πληροφορημένοι, ὅτι ὅπωςδήποτε θὰ ἐπιστρέψουν. Διότι, ἐάν τοῦτο δὲν τοὺς εἶχεν θεβαίωσι, δὲν θὰ τοὺς παρήγγειλεν οἰκτιρῶς, ὥστε νὰ φέρουν μαζί των τὰ ὄσα. Καὶ ἠδύνατο νὰ ἦναι κακεῖς πράγματα καινὸν καὶ παράδοξον, ὃ τρέφων εἰς τὴν Αἴγυπτον ἐλόκληρον τὸν Ἰσραηλιτικὸν λαόν, αὐτὸς καὶ διὰ τὴν ἐπιστροφήν ἦτο ἀρχηγὸς καὶ ὁδηγὸς αὐτῶν πρὸς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας. Ὁ Ἰωσήφ, λέγει, ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν ἑκατὸν ἑξήκοντα ἔτων». 70 Διὰ ποῖον σκοπὸν ἡ Γραφὴ καὶ τοῦτο τὰ ἔτη ἀνέφερε; Διὰ νὰ μᾶθῃς ἐπὶ πόσα ἔτη εἶχε τὴν κυριαρχίαν τῆς Αἴγυπτου. Εἰς ἡλικίαν δέκα ἑπτὰ ἔτων κατήλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον Β εἰς ἡλικίαν τριᾶκοντα ἔτων παρουσιάσθη εἰς τὸν Φαραῶ καὶ τοῦ ἐξήγησεν τὰ ὄνειρα. Ἐπὶ ὀγδοήκοντα, λοιπόν, ἔτη κατεῖχεν πᾶσαν ἀρχὴν τῆς Αἴγυπτου.

Ἐίδες πῶς αἱ ἀμαρταὶ εἶναι μεγαλύτεραι τῶν πόνων

66. Γεν. 50, 21.

67. Γεν. 50, 22-25.

68. Γεν. 50, 26.

καὶ περισσότεραι αἱ ἐδουλοσῖαι; ἐπὶ δέκα τρία ἔτη, ἐτάλανον μὲ τὰς δοκιμασίας, ὑποφέρων τὴν δουλείαν, τὴν παράνομον ἐκείνην κατηγορίαν, τὴν κακούχον ἐντὸς τοῦ δεσμοτηρίου. Καὶ ἐπειδὴ γενναίως καὶ εὐχαριστικῶς τὰ πάντα ὑπέμεινεν, διὰ τοῦτο καὶ ἐδέχθη πλουσίας ἀμοιβῆς καὶ εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν. Διότι σκέψου, ὅτι διὰ τὸ ἄραχθ' ἐκεῖνο χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὅποιον ὑπέμεινεν τὴν δουλείαν καὶ τὸ δεσμοτήριον, ἐπὶ ὀγδοήκοντα ἔτη ἐκράτει συνεχῶς τὴν βασιλείαν! C Καὶ ὅτι τὰ πάντα μὲ πίστην ἔπραττεν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὴν μετακομιδὴν τῶν ὄστων παρήγγειλεν, ἄκουε τὸν Παῦλον, ὃ ὅποιος λέγει: «Μὲ τὴν πίστην ὁ Ἰωσήφ, δταν ἀπέθνησκεν, ἀμίλησεν διὰ τὴν ἔξοδον τῶν Ἰσραηλιτῶν». 71 Καὶ δὲν ἐστάθη μέχρι τούτου. ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶθῃς τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὅποιαν διέταξεν νὰ γίνῃ ἡ μετακομιδὴ τῶν ὄστων λέγει, «Καὶ διὰ τὰ ὄσα του παρήγγειλεν». 72 Μᾶλλον πολλὰ εἶναι τὰ λεχθέντα, ἀλλὰ συγχωρήσατέ με. Διότι φθάσαντες εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου, ἠβελήσωμεν ὅλον σήμερον τὸ βιβλίον νὰ τελειώσωμεν καὶ τοιοῦτοτρόπως νὰ τελειώσωμεν καὶ νὰ σᾶς προσθέσωμεν τὴν συνήθη παράκλησιν: D Νὰ ἐνθυμηθῆτε τὰ λεχθέντα καὶ νὰ μιμηθῆτε τὴν ἀρετὴν τῶν δικαίων τούτων, τὴν ἀνεξικακίαν πρὸς τοὺς ἀδικούντας, τὴν μακροθυμίαν πρὸς τοὺς ἔχθρους, τὴν μεγάλην τὴν σωφροσύνην. Διότι ἀπὸ ἐδῶ καὶ ὁ δίκαιος οὗτος, ἀπέσπασεν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν εὐνοίαν. Ἐάν, λοιπόν, ἐπιθυμοῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ ἀποσπᾶσωμεν τὴν ἄνωθεν βοήθειαν, ὡς φροντίζωμεν πολὺ διὰ τὴν ἀρετὴν. Διότι οὕτω καὶ τὴν χάριν τοῦ ἁγίου Πνεύματος θὰ ἀποσπᾶσωμεν καὶ διενε λυθῆς τὸν παρόντα βίου θὰ διελθῶμεν καὶ τὰ μέλλοντα ἀγαθὰ θὰ ἐπιτύχωμεν τὰ ὅποια, εἶθε πάντες ἡμεῖς νὰ ἀποκτήσωμεν μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλοφροσύνην τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ Ὁποίου καὶ εἰς τὸν Πατέρα, μαζί καὶ εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἀνήκει δόξα, δόξα, δόξα, τιμὴ, τώρα καὶ πάντοτε, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Γένοιτο.

69. Ῥωμ. 11, 32.

70. Ῥωμ. 11, 32.